

NASTOLATKI

Raport z ogólnopolskiego badania
uczniów i rodziców

SUPLEMENT

NASK

OGÓLNOPOLSKA
SIEĆ EDUKACYJNA

ose

NASK

TYTUŁ

Nastolatki. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców. Suplement

AUTORZY

Agnieszka Ładna (red.), Karol Kamiński, Konrad Rosłaniec, Agnieszka Wrońska, Mariola Błażej, Anna Jankiewicz, Filip Konopczyński, Mariusz Nawrot

REDAKCJA JĘZYKOWA I KOREKTA

Katarzyna Nakonieczna, Łukasz Szczęsny

OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD

NASK – PIB

© NASK – 2025

ul. Kolska 12, 01–045 Warszawa

www.nask.pl

ISBN: 978-83-68356-32-8

Wydanie I, 2025 rok

CYTOWANIE

Ładna, A., Kamiński, K., Rosłaniec, K., Wrońska, A., Błażej, M., Jankiewicz, A., Konopczyński, F., Nawrot, M. (2025).

Nastolatki. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców – raport badawczy. NASK – Państwowy Instytut Badawczy.

LICENCJA

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji Creative Commons.

Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne (CC BY-NC) 4.0 Międzynarodowe.

FINANSOWANIE

Raport „Nastolatki” został sfinansowany w ramach programu Ogólnopolska Sieć Edukacyjna (OSE), który jest realizowany przez Państwowy Instytut Badawczy NASK pod nadzorem Ministerstwa Cyfryzacji. OSE to program publicznej sieci telekomunikacyjnej, dającej szkołom w całej Polsce możliwość podłączenia szybkiego, bezpłatnego i bezpiecznego internetu. W ramach programu OSE prowadzone są także działania edukacyjno-informacyjne, promujące zasady bezpiecznego korzystania z technologii cyfrowych.

Spis treści

3	Wstęp	111	07. Seksting
4	Nota metodologiczna	116	08. Patostreamy i internetowe challenge'e
5	01. Początek internetowej niezależności	125	09. Pornografia – inicjacja i korzystanie
13	02. Czas i zakres korzystania z internetu	135	10. Kontrola rodzicielska
32	03. Media społecznościowe	150	11. Problematiczne użytkowanie internetu (PUI)
50	04. Internet w szkole	169	12. Deepfake
76	05. Cyberzagrożenia	190	13. Sztuczna inteligencja
105	06. Kontakt z nieznanymi dorosłymi	206	Bibliografia

Wstęp

Cyfrowa codzienność młodzieży nieustannie się zmienia – nie tylko pod względem narzędzi, z których korzystają nastolatki, ale także w kontekście wyzwań, z jakimi się mierzą. Internet przestał być jedynie przestrzenią komunikacji czy rozrywki – stał się środowiskiem życia, w którym młodzi ludzie budują relacje, kształtują swoją tożsamość, uczą się i doświadczają emocji. W ich świecie granice między tym, co realne, a tym, co wirtualne, coraz częściej się zacierają.

Od 2014 roku NASK – Państwowy Instytut Badawczy prowadzi cykliczne badania „Nastolatki”, których celem jest uchwycenie i zrozumienie tych przemian. Tegoroczna, szósta już edycja badania kontynuuje tę tradycję, zarówno stosując pomiary znane z poprzednich lat (m.in. czas spędzany online, korzystanie z mediów społecznościowych, problematyczne użytkowanie internetu), jak i zwracając się ku nowym obszarom tematycznym, które zyskują na znaczeniu w kontekście dynamicznego rozwoju technologii.

W edycji 2024 po raz pierwszy pojawiły się pytania dotyczące sztucznej inteligencji (AI) – jej obecności w codziennym życiu młodzieży, nastawienia do AI oraz świadomości związanych z nią zagrożeń. Zbadaliśmy również, jak nastolatki postrzegają zjawisko deepfake’ów – fałszywych treści generowanych cyfrowo, które mogą wpływać na ich poczucie bezpieczeństwa, zaufanie do informacji i relacje społeczne.

Badanie objęło bardzo dużą liczbę uczniów i uczennic oraz szkół, a także – jak w poprzednich edycjach – uwzględniło perspektywę rodziców, co pozwala na porównanie deklaracji młodzieży z opiniami dorosłych. Dzięki temu raport stanowi nie tylko diagnozę aktualnych praktyk cyfrowych, ale także punkt wyjścia do refleksji nad kierunkiem, w jakim zmierza cyfrowa rzeczywistość młodych ludzi w Polsce.

Zachęcamy do lektury wszystkich, którym bliska jest tematyka edukacji, wychowania i dobrostanu młodzieży w erze cyfrowej. Wnioski płynące z raportu mogą okazać się nie tylko interesujące, ale i zaskakujące – nawet dla tych, którzy zjawiska cyfrowe śledzą od lat.

Nota metodologiczna

Badanie „Nastolatki” w edycji 2024 zostało przeprowadzone w okresie od września do października 2024 roku z wykorzystaniem techniki CAWI (Computer-Assisted Web Interview), czyli samodzielnego wypełniania ankiety online przez respondentów. W badaniu udział wzięli uczniowie i uczennice szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ich rodzice lub opiekunowie prawni.

Schemat doboru próby oparto na dwustopniowym doborze zespołowym (szkoła → klasa) z zastosowaniem stratyfikacji według typu szkoły, rodzaju gminy oraz regionu geograficznego (województwa). Dane do konstrukcji próby pochodziły z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz oficjalnych stron rządowych (dane.gov.pl), co pozwoliło na zapewnienie reprezentatywności względem struktury populacji uczniów w Polsce.

W sumie zebrano **3655 pełnych ankiet uczniów i uczennic** (z klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz klas 1 i 2 szkół ponadpodstawowych) oraz **918 zestawów odpowiedzi od rodziców i opiekunów prawnych**, pochodzących ze **160 szkół** zlokalizowanych we wszystkich **16 województwach**. Dane zostały poddane procedurze ważenia statystycznego (stratyfikacja ex-post) z uwzględnieniem wieku i płci respondentów na podstawie danych demograficznych GUS.

Analiza danych została przeprowadzona z wykorzystaniem oprogramowania **IBM SPSS Statistics**, co umożliwiło zarówno analizę opisową, jak i eksplorację zależności pomiędzy zmiennymi. W wybranych obszarach zastosowano wystandaryzowane narzędzia pomiarowe, takie jak:

- **E-SAPS-18** – test służący do oceny problematycznego użytkowania internetu, wykorzystywany w badaniu po raz kolejny dla zapewnienia porównywalności między edycjami;
- **C-ME2 (Content-based Media Exposure)** – skala mierząca poziom ekspozycji na określone treści medialne, zastosowana w kontekście analizy wpływu treści cyfrowych na dobrostan młodzieży.

Szczegółowe informacje dotyczące konstrukcji i interpretacji skal badawczych zostały przedstawione w odpowiednich rozdziałach raportu.

Kwestionariusz badawczy został opracowany przez zespół badawczy NASK – PIB i poddany wewnętrznym konsultacjom z ekspertami **Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE)** oraz z niezależnymi badaczami zajmującymi się edukacją, psychologią i socjologią internetu. Dzięki temu narzędzie badawcze zostało dostosowane zarówno do aktualnych realiów cyfrowych, jak i do potrzeb praktyki edukacyjnej.

01

Początek internetowej niezależności

Najważniejsze ustalenia

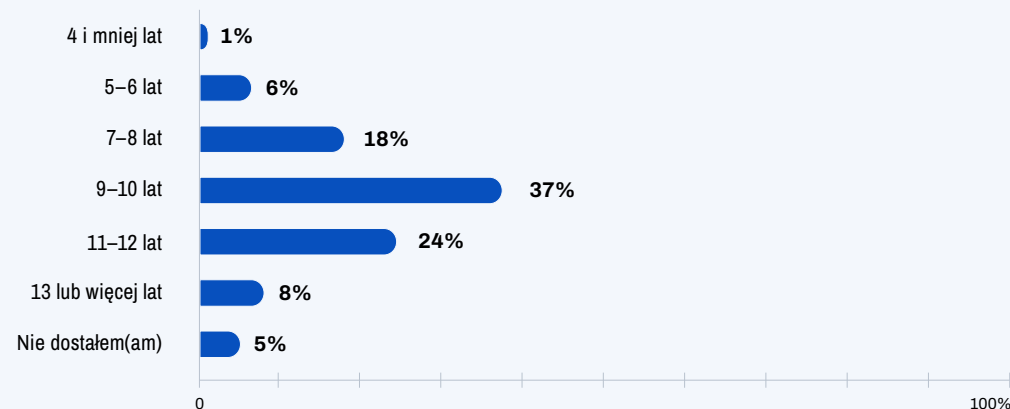
- 1 **Większość nastolatków otrzymuje własny komputer z dostępem do internetu przed 11. rokiem życia – najczęściej w wieku 9–10 lat (37%), co potwierdzają również ich rodzice, wskazując niemal identyczny moment.** To pokazuje, że decyzja o wyposażeniu dziecka w komputer jest zwykle świadoma i spójna w obu grupach. Młodsze roczniki znacznie częściej otrzymują wcześniejszy dostęp do technologii – 43% uczniów klasy 7 uzyskało go w wieku 9–10 lat w porównaniu do 34% uczniów klasy 2 szkoły ponadpodstawowej.
- 2 **Zdecydowana większość uczniów i uczennic otrzymuje pierwszy telefon lub smartfona z dostępem do internetu przed ukończeniem 11. roku życia (81%), najczęściej w wieku 9–10 lat (41%) lub 7–8 lat (31%).** W porównaniu z komputerem dostęp do telefonu zostaje udzielony wyraźnie wcześniej – już 40% uczniów i uczennic miało go przed 9. rokiem życia, gdzie w przypadku komputera było to 30%. Rodzice w dużej mierze potwierdzają ten trend, choć częściej niż młodzież wskazują późniejszy moment rozpoczęcia korzystania z telefonu. W podziale na roczniki widoczna jest wyraźna zależność: uczniowie i uczennice klas 7–8 częściej otrzymują telefon wcześniej (34% w wieku 7–8 lat), natomiast starsi uczniowie i uczennice – zwłaszcza z klas 1–2 szkoły średniej – częściej wskazują, że mieli go w wieku 11 lat i więcej. Tendencja ta potwierdza obserwowany wcześniej wzorzec wcześniejszego dostępu do komputera wśród młodszych roczników.

Pierwszy własny komputer z dostępem do internetu

Zdecydowana większość badanych uczniów i uczennic po raz pierwszy otrzymała własny komputer lub laptop z dostępem do internetu przed ukończeniem 11. roku życia. Najczęściej wskazywanym przedziałem wiekowym było 9–10 lat – taką odpowiedź zaznaczyło 37% respondentów. Kolejne duże grupy stanowią uczniowie i uczennice, którzy uzyskali dostęp do takiego urządzenia w wieku 11–12 lat (24%) oraz 7–8 lat (18%). Już na etapie wczesnego dzieciństwa część badanych miała możliwość korzystania z własnego komputera z dostępem do internetu – 6% badanych wskazało wiek 5–6 lat, a 1% otrzymało komputer przed ukończeniem 5. roku życia. Z drugiej strony, 8% respondentów zadeklarowało, że dostęp do własnego urządzenia uzyskali dopiero po 13. roku życia, natomiast 5% uczniów i uczennic nigdy nie posiadało takiego sprzętu.

Zarówno nastolatki, jak i ich rodzice wskazują bardzo podobny wiek otrzymania pierwszego komputera lub laptopa z dostępem do internetu – najczęściej przypada on na okres między 7. a 10. rokiem życia. Rozkład odpowiedzi w obu grupach jest niemal identyczny (różnica nie przekracza 2 p.p.). ➡

WYKRES 1. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny komputer lub laptop z dostępem do internetu

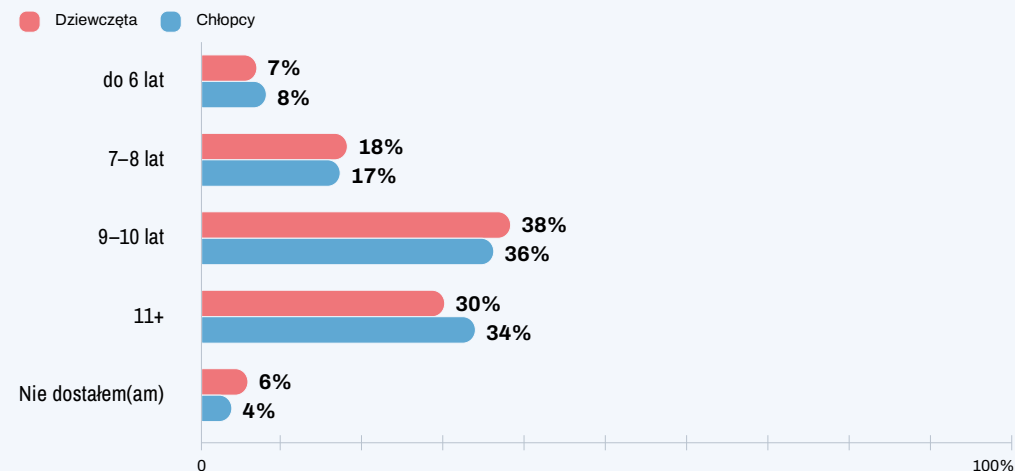

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu), kiedy dostałeś(aś) własny komputer/laptop z możliwością dostępu do internetu?”.

Początek internetowej niezależności – pierwszy własny komputer z dostępem do internetu – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Rozkład odpowiedzi dziewcząt i chłopców dotyczących wieku, w którym otrzymali pierwszy komputer z dostępem do internetu, jest niemal identyczny – różnice między płciami nie przekraczają 2 punktów procentowych. Wyjątek stanowi grupa 11+, gdzie nieco częściej to chłopcy otrzymywali komputer z dostępem do sieci (różnica 4 p.p.). ➡

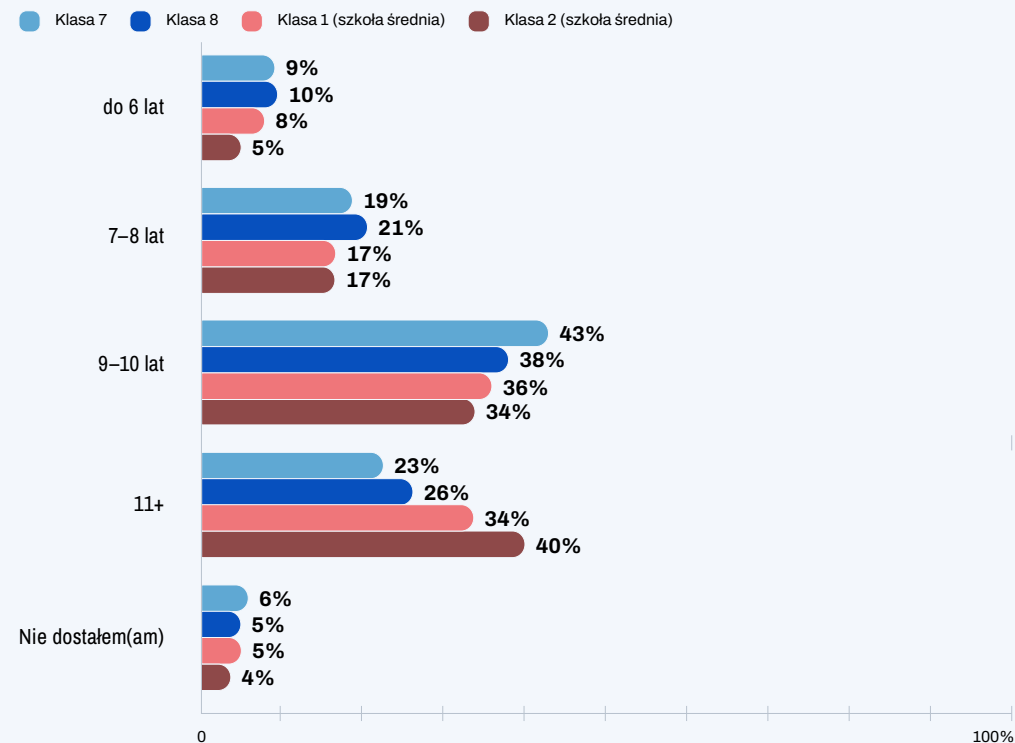
WYKRES 2. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny komputer lub laptop z dostępem do internetu – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu), kiedy dostałeś(aś) własny komputer/laptop z możliwością dostępu do internetu?”.

KLASA Wyniki analizy ujawniają wyraźne różnice pokoleniowe w zakresie momentu uzyskania pierwszego komputera lub laptopa z dostępem do internetu. Uczniowie i uczennice z młodszych roczników – klasy 7 i 8 szkoły podstawowej – znacznie częściej deklarowali, że otrzymali własne urządzenie w młodszym wieku. Przykładowo aż **43% uczniów i uczennic klasy 7** oraz **38% uczniów i uczennic klasy 8** wskazało, że otrzymało komputer podłączony do sieci w wieku 9–10 lat. Dla porównania w klasie 2 szkoły średniej odsetek ten wynosił już tylko **34%**, co może świadczyć o przesunięciu momentu otrzymania urządzenia w starszych rocznikach. Uczniowie i uczennice klas 1–2 szkoły średniej częściej wskazywali na późniejszy moment uzyskania dostępu do komputera – w wieku 11 lat lub później. W klasie 2 szkoły średniej aż **40%** uczniów i uczennic zadeklarowało taki wiek, podczas gdy w klasie 7 było to jedynie **26%**. Różnice te mogą odzwierciedlać standardy technologiczne sprzed kilku lat, odmienne priorytety rodzinne lub ograniczenia ekonomiczne charakteryzujące okres dzieciństwa starszych uczniów i uczennic. Warto również zwrócić uwagę na fakt, że mimo postępującej cyfryzacji niewielki odsetek uczniów i uczennic nadal pozostaje poza cyfrowym środowiskiem – w zależności od klasy **4–6%** badanych zadeklarowało, że nigdy nie otrzymało własnego komputera z dostępem do internetu. Choć wartości te są relatywnie niskie (najwięcej w klasie 7 – **6%**, najmniej w klasie 2 szkoły średniej – **4%**), mogą mieć istotne konsekwencje w kontekście równości szans edukacyjnych oraz dostępu do zasobów wiedzy i narzędzi wspierających proces kształcenia. ➔

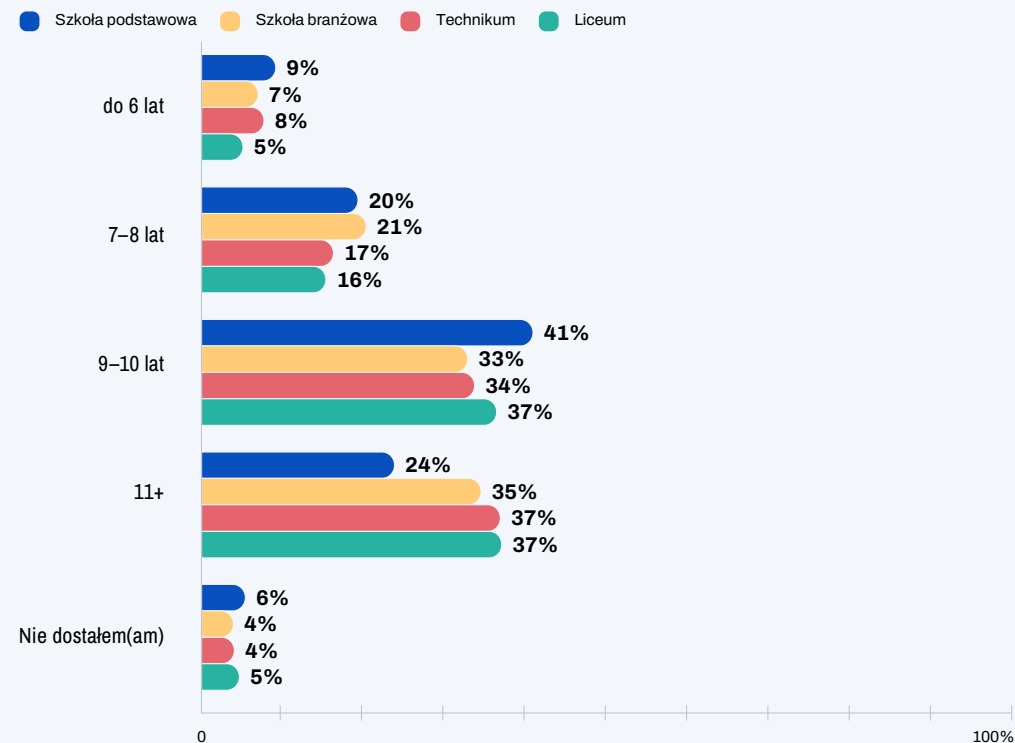
WYKRES 3. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny komputer lub laptop z dostępem do internetu – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu), kiedy dostałeś(aś) własny komputer/laptop z możliwością dostępu do internetu?”.

TYP SZKOŁY Typ szkoły nie różnicuje w istotny sposób wieku, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy uzyskali dostęp do własnego komputera z internetem. Szkoły ponadpodstawowe – branżowe, licea i technika – wykazują zbliżone rozkłady odpowiedzi we wszystkich analizowanych kategoriach wiekowych, zwłaszcza w przedziałach 9–10 lat oraz 11 lat i więcej. Wyróżnia się jedynie szkoła branżowa, której uczniowie i uczennice częściej niż wychowankowie pozostałych szkół ponadpodstawowych deklarowali uzyskanie komputera w wieku 7–8 lat – na poziomie porównywalnym ze szkołą podstawową. Największe zróżnicowanie widoczne jest wśród uczniów i uczennic szkół podstawowych, którzy znacznie częściej niż ich starsi koledzy i koleżanki uzyskiwali dostęp do komputera w młodszym wieku. Odpowiedzi te są spójne z wcześniejszymi wynikami, które wskazywały, że młodsze roczniki – reprezentowane przez klasy 7 i 8 – częściej otrzymywały komputer wcześniej niż uczniowie i uczennice szkół średnich. ➔

WYKRES 4. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny komputer lub laptop z dostępem do internetu – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu), kiedy dostałeś(aś) własny komputer/laptop z możliwością dostępu do internetu?”.

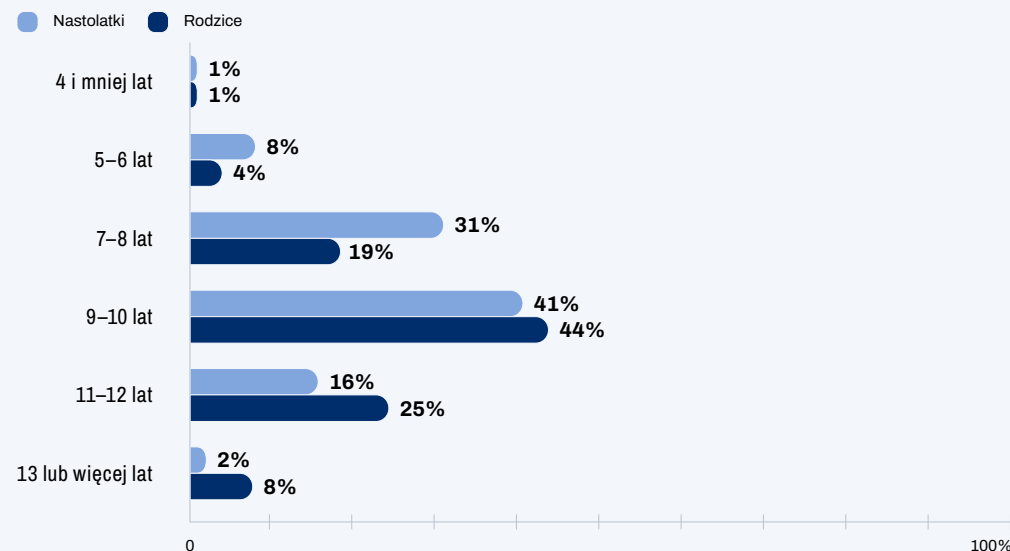
Pierwszy własny smartfon z dostępem do internetu

Zdecydowana większość uczniów i uczennic otrzymała pierwszy telefon lub smartfona z dostępem do internetu przed ukończeniem 11. roku życia (82%). Najczęściej wskazywanym przedziałem wiekowym było 9–10 lat (41%), a kolejnym 7–8 lat (31%). Wcześniejszy dostęp, w wieku 5–6 lat, zadeklarowało 8% badanych, a 1% otrzymało telefon jeszcze przed ukończeniem 5. roku życia. W wieku 11–12 lat urządzenie uzyskało 16% uczniów i uczennic, a po ukończeniu 13. roku życia – zaledwie 2%.

Jeśli porównamy wiek rozpoczęcia korzystania z komputera i smartfona z dostępem do internetu, widać wyraźnie, że z telefonów uczniowie i uczennice zaczynają korzystać wcześniej. Choć dominujący przedział dla obu urządzeń to 9–10 lat, aż 41% badanych miało dostęp do smartfona z internetem już do 8. roku życia, podczas gdy komputer w tym wieku otrzymało 31% – różnica wynosi więc 10 punktów procentowych.

Rodzice najczęściej wskazują, że ich dzieci otrzymały pierwszy telefon z dostępem do internetu między 7. a 10. rokiem życia – podobnie deklarowały same nastolatki (63% vs. 72%). Różnice pojawiają się przy dokładniejszym podziale na grupy wiekowe: rodzice częściej niż młodzież wskazują wiek 11–12 lat (25% vs. 16%) oraz 13 lat i więcej (8% vs. 2%), natomiast rzadziej wiek 7–8 lat (19% vs. 31%). Choć dorośli mają tendencję do nieznacznego przesuwania w czasie momentu cyfrowej inicjacji, ogólny rozkład odpowiedzi w obu grupach jest zbliżony, co świadczy o dobrej świadomości rodziców na temat momentu, w którym ich dzieci zaczynają samodzielnie korzystać z internetu. ➔

WYKRES 5. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny telefon/smartfona z dostępem do internetu: **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu) kiedy dostałeś(aś) pierwszy własny telefon lub smartfon z możliwością dostępu do internetu?”. Na wykresie pominięto odpowiedź „Nie dostałem(am)” ze względu na małą liczebność wskazań $n = 10$ osób. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Ile lat (w przybliżeniu) miało Pana(i) dziecko, kiedy dostało pierwszy telefon lub smartfon z dostępem do internetu?”.

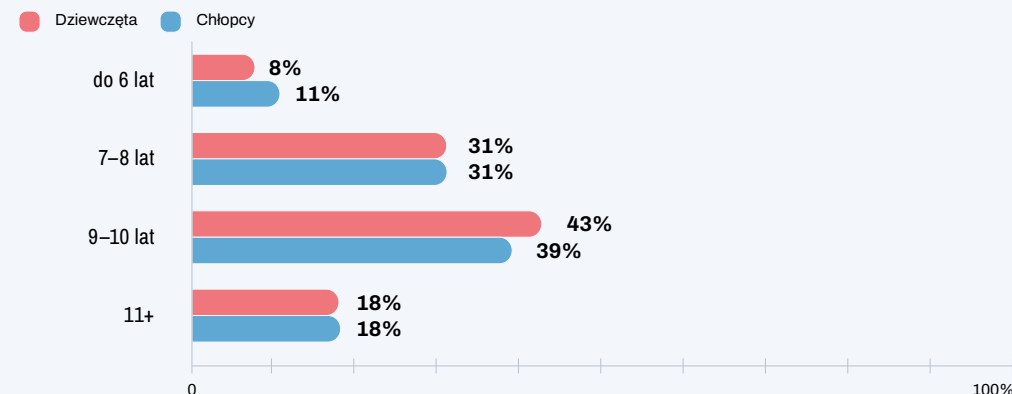
Początek internetowej niezależności – pierwszy własny telefon lub smartfon z dostępem do internetu – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Wiek uzyskania pierwszego telefonu z dostępem do internetu jest zbliżony wśród dziewcząt i chłopców, a różnice między płciami nie przekraczają kilku punktów procentowych. Największa rozbieżność występuje w najczęściej wskazywanym przedziale wiekowym 9–10 lat, który dziewczęta częściej niż chłopcy wskazywały jako moment otrzymania własnego telefonu (różnica 4 p.p.). Z kolei chłopcy nieco częściej deklarowali dostęp do urządzenia w wieku do 6 lat (różnica 3 p.p.). Niemal wszyscy respondenci – niezależnie od płci – posiadali telefon z dostępem do internetu. ➔

KLASA Nastolatki uczęszczające do różnych klas najczęściej deklarowały, że otrzymały pierwszy telefon z dostępem do internetu w wieku 9–10 lat (41%), niezależnie od etapu edukacji, na którym są obecnie. Uczniowie i uczennice klas 7 i 8 szkoły podstawowej częściej uzyskali telefon wcześniej, w wieku 7–8 lat (34%), natomiast uczniowie i uczennice pierwszej i drugiej klasy szkoły średniej częściej deklarowali późniejszy dostęp, po 11. roku życia (odpowiednio 19% i 23%). (Patrz wykres 7 ➔ s. 12).

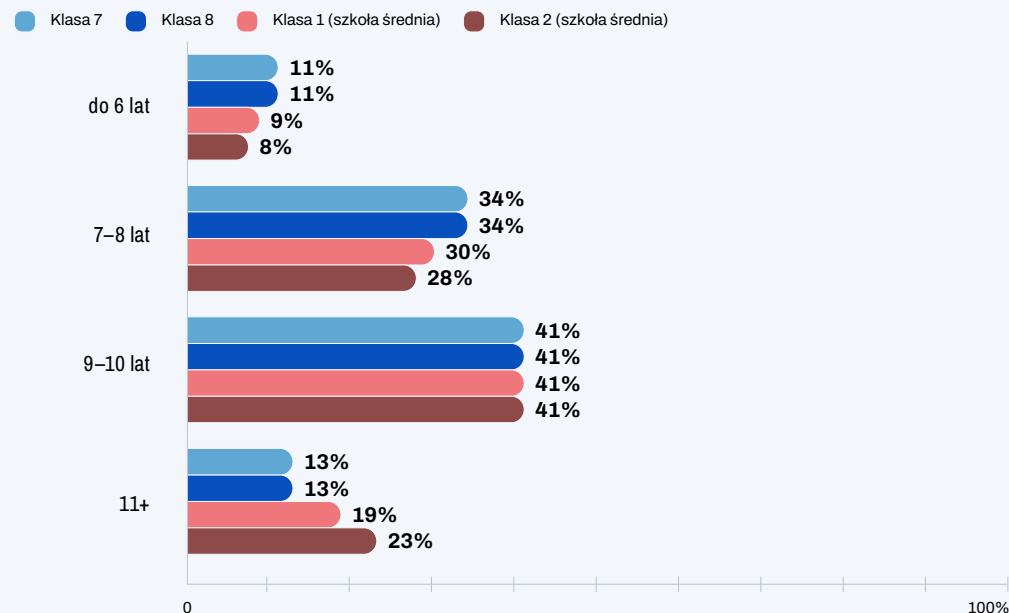
TYP SZKOŁY Typ szkoły nie stanowi istotnego czynnika różnicującego wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy uzyskali dostęp do własnego telefonu lub smartfona z internetem. Największe różnice obserwuje się wśród uczniów i uczennic szkół podstawowych, którzy wyraźnie częściej niż ich starsi koledzy i koleżanki deklarowali otrzymanie urządzenia w młodszym wieku – zwłaszcza w przedziale 7–8 lat (34%). Tendencja ta jest zgodna z wcześniejszymi ustaleniami dotyczącymi momentu uzyskania pierwszego komputera z dostępem do internetu, które również wskazywały, że młodsze roczniki – reprezentowane przez klasy 7 i 8 – częściej uzyskiwały dostęp do technologii cyfrowych wcześniej niż uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych. (Patrz wykres 8 ➔ s. 12).

WYKRES 6. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny telefon/smartfona z dostępem do internetu – **PŁEĆ**

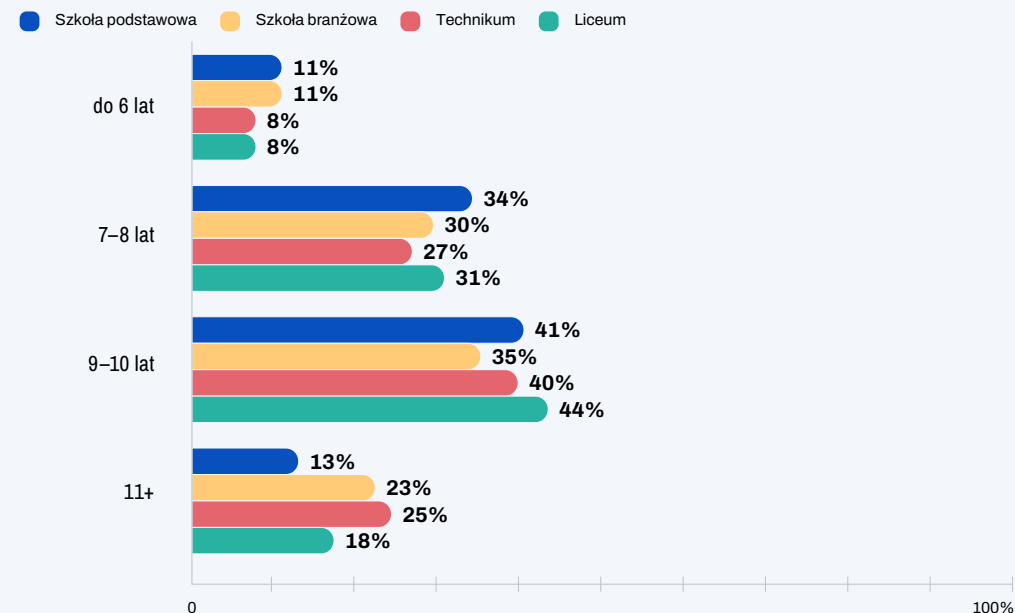
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu) kiedy dostałeś(aś) pierwszy własny telefon lub smartfon z możliwością dostępu do internetu?”. Na wykresie pominięto odpowiedź „Nie dostałem(am)” ze względu na małą liczebność wskazań $n = 10$ osób.

WYKRES 7. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny telefon/smartfona z dostępem do internetu – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu) kiedy dostałeś(aś) pierwszy własny telefon lub smartfon z możliwością dostępu do internetu?”. Na wykresie pominięto odpowiedź „Nie dostałem(am)” ze względu na małą liczebność wskazań $n = 10$ osób.

WYKRES 8. Wiek, w którym uczniowie i uczennice po raz pierwszy otrzymali własny telefon/smartfona z dostępem do internetu – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Ile miałeś(aś) lat (w przybliżeniu) kiedy dostałeś(aś) pierwszy własny telefon lub smartfon z możliwością dostępu do internetu?”. Na wykresie pominięto odpowiedź „Nie dostałem(am)” ze względu na małą liczebność wskazań $n = 10$ osób.

02

Czas i zakres korzystania z internetu

Najważniejsze ustalenia

1

Korzystanie z internetu jest stałym i intensywnie obecnym aspektem codzienności młodzieży – aż 31% uczniów i uczennic spędza online ponad 6 godzin dziennie, a tylko 16% ogranicza ten czas do maksymalnie dwóch godzin. Średni deklarowany czas to 4 godziny i 59 minut w dni powszednie. Co istotne, rodzice w znacznym stopniu nie doszacowują go – ich szacunki wynoszą średnio 3 godziny i 48 minut. Różnice te sugerują, że dorośli nie w pełni dostrzegają skalę zaangażowania cyfrowego młodzieży. **Codzienna aktywność online uczniów i uczennic jest zróżnicowana zarówno ze względu na płeć, jak i wiek.** Dziewczęta częściej niż chłopcy spędzają w internecie od 4 do 8 godzin dziennie (42% vs. 36%), natomiast chłopcy częściej deklarują krótszy czas – do 4 godzin dziennie (47% vs. 42%). Równocześnie czas korzystania z internetu rośnie wraz z wiekiem: do 2 godzin dziennie korzysta 25% uczniów i uczennic klasy 7, ale już tylko 10% uczniów i uczennic klasy 2 szkoły średniej, podczas gdy udział łącznego czasu 6–8 godzin wzrasta z 12% do 20%. Najintensywniejsze użytkowanie (powyżej 10 godzin dziennie) najczęściej deklarują uczniowie i uczennice klas 1 i 2 szkoły średniej (11% i 8%).

2

W weekendy młodzież spędza w internecie więcej czasu niż w dni powszednie – średnio 5 godzin i 16 minut dziennie wobec 4 godzin i 59 minut w tygodniu. Może to świadczyć o większej swobodzie w dysponowaniu własnym czasem oraz rosnącej roli korzystania z internetu jako formy spędzania wolnego czasu. Co

istotne, różnice w postrzeganiu aktywności cyfrowej przez uczniów i uczennice oraz ich rodziców są w weekendy znacznie mniejsze – rodzice szacują średni czas online na 4 godziny i 55 minut, co oznacza różnicę jedynie 21 minut (w porównaniu do 1 godziny i 11 minut w dni powszednie). Może to wynikać z większej obecności dorosłych w domu w dni wolne, co ułatwia im obserwację cyfrowych nawyków dzieci.

3

Smartfon jest zdecydowanie dominującym urządzeniem dostępowym do internetu wśród młodzieży – korzysta z niego aż 93% młodych ludzi, a jego znaczenie rośnie wraz z wiekiem (od 89% w klasie 7 do 95% w klasie 2 szkoły średniej). Dziewczęta częściej niż chłopcy wybierają telefon (97% vs. 89%) i laptop (40% vs. 32%), co może świadczyć o większym przywiązaniu do mobilnych form dostępu. Chłopcy natomiast częściej korzystają z komputera stacjonarnego (38% vs. 8%) oraz konsoli do gier (20% vs. 5%), co może być związane z preferencją dla gier i bardziej stacjonarnych form aktywności online.

4

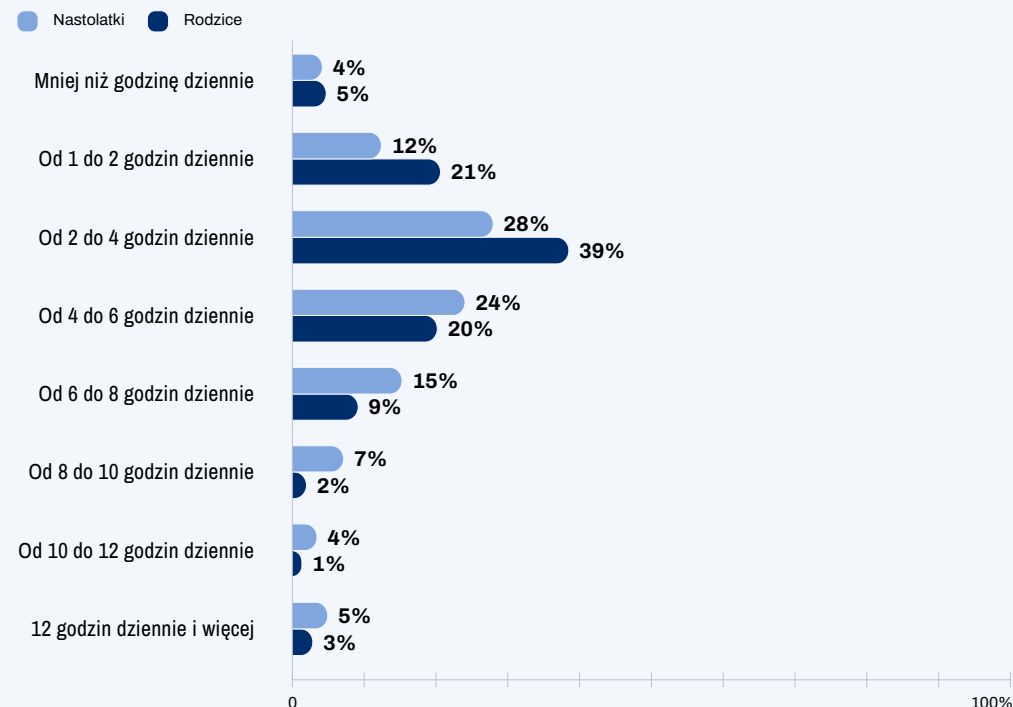
Internet pełni w życiu młodzieży przede wszystkim funkcję rozrywkową i społeczną – najczęściej wykorzystywany jest do słuchania muzyki (70%), oglądania filmów i seriali (57%), grania w gry online (52%) oraz komunikacji ze znajomymi i rodziną (51%). Dziewczęta częściej niż chłopcy korzystają z internetu w celach społecznych – szczególnie widoczne jest to w przypadku komunikatorów (62% vs. 39%), słuchania muzyki (77% vs. 63%) i mediów społecznościowych (40% vs. 28%). Chłopcy natomiast dominują w obszarze gier online (70% vs. 34%).

Czas aktywnego korzystania z internetu w dni powszednie

Deklaracje uczniów i uczennic dotyczące codziennego korzystania z internetu w dni powszednie wskazują na wyraźne zróżnicowanie w intensywności aktywności cyfrowej. Stosunkowo niewielka grupa badanych korzystała z internetu w ograniczonym zakresie – 4% spędzało online mniej niż godzinę dziennie, a 12,5% od jednej do dwóch godzin. Najwięcej uczniów i uczennic deklarowało korzystanie z internetu przez 2–4 godziny (28%) lub 4–6 godzin dziennie (24%), co łącznie obejmuje ponad połowę respondentów (52%) i wskazała na umiarkowany, lecz znaczący poziom obecności online. Wysoką aktywność cyfrową – powyżej 6 godzin dziennie – deklarowało łącznie 31% uczniów, w tym 5% spędza w sieci ponad 12 godzin dziennie.

Postrzeganie czasu online przez nastolatki i ich rodziców istotnie się różni. Uczniowie i uczennice deklarowali średnio 4 godziny i 59 minut korzystania z internetu w dni powszednie, podczas gdy rodzice oceniali ten czas na 3 godziny i 48 minut. Rozbieżność ta może wynikać z niedoszacowania przez dorosłych lub różnic w percepcji codziennych nawyków młodzieży. Przedstawione potwierdzają centralną rolę internetu w życiu młodych ludzi. ➞

WYKRES 9. Czas aktywnego korzystania z internetu w dni powszednie: **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

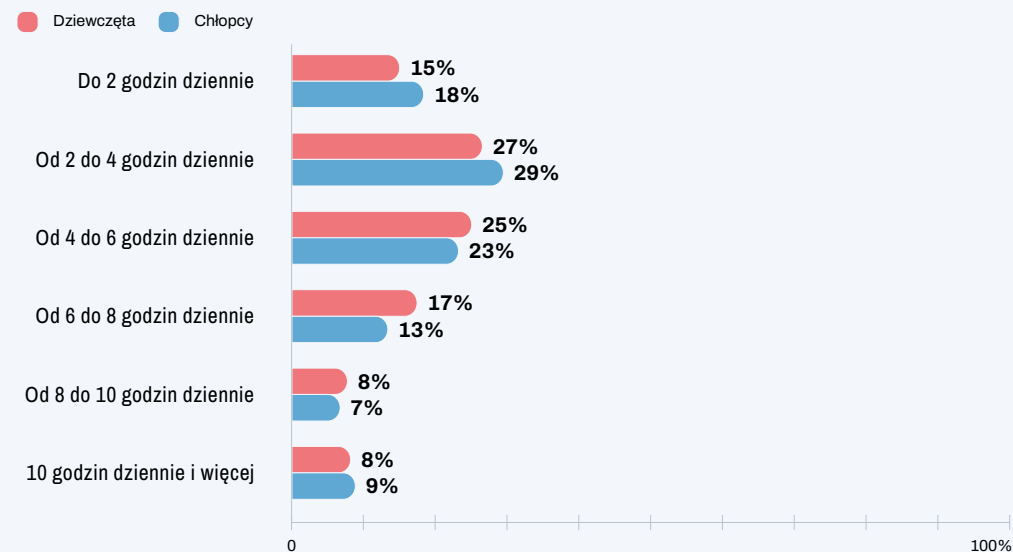

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Ile czasu, w ostatnim tygodniu (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w dni powszednie (tj. od poniedziałku do piątku)?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Ile czasu dziennie, w przybliżeniu, Pana(i) dziecko aktywnie korzystało z internetu (spoglądało w ekran smartfona/komputera itp.) w ostatnim tygodniu, w dni powszednie (od poniedziałku do piątku)?”

Czas korzystania z internetu – w podziale na zmienne demograficzne

PLEĆ Porównanie deklarowanego czasu korzystania z internetu w dni powszednie między dziewczętami a chłopcami wskazuje na wyraźne różnice w zakresie umiarkowanego zaangażowania online. Chłopcy częściej niż dziewczęta deklarowały krótszy czas spędzany w sieci – do 2 godzin dziennie wskazało 18% chłopców i 15% dziewcząt, a od 2 do 4 godzin odpowiednio 29% i 27%. Z kolei dziewczęta nieco częściej mieszczą się w przedziałach od 4 do 8 godzin dziennie: 25% z nich korzystało z internetu od 4 do 6 godzin (wobec 23% chłopców), a 17% – od 6 do 8 godzin (przy 13% wśród chłopców). Różnice między płciami zanikają w grupach najbardziej intensywnych użytkowników – powyżej 8 godzin dziennie (łącznie 16% dziewcząt i 16% chłopców). Łącznie niemal połowa chłopców (47%) deklarowała korzystanie z internetu nie dłużej niż 4 godziny dziennie, wobec 42% dziewcząt, co sugeruje, że chłopcy częściej reprezentują niższy poziom codziennej aktywności cyfrowej, podczas gdy dziewczęta częściej plasują się w przedziałach średniego czasu użytkowania. ➔

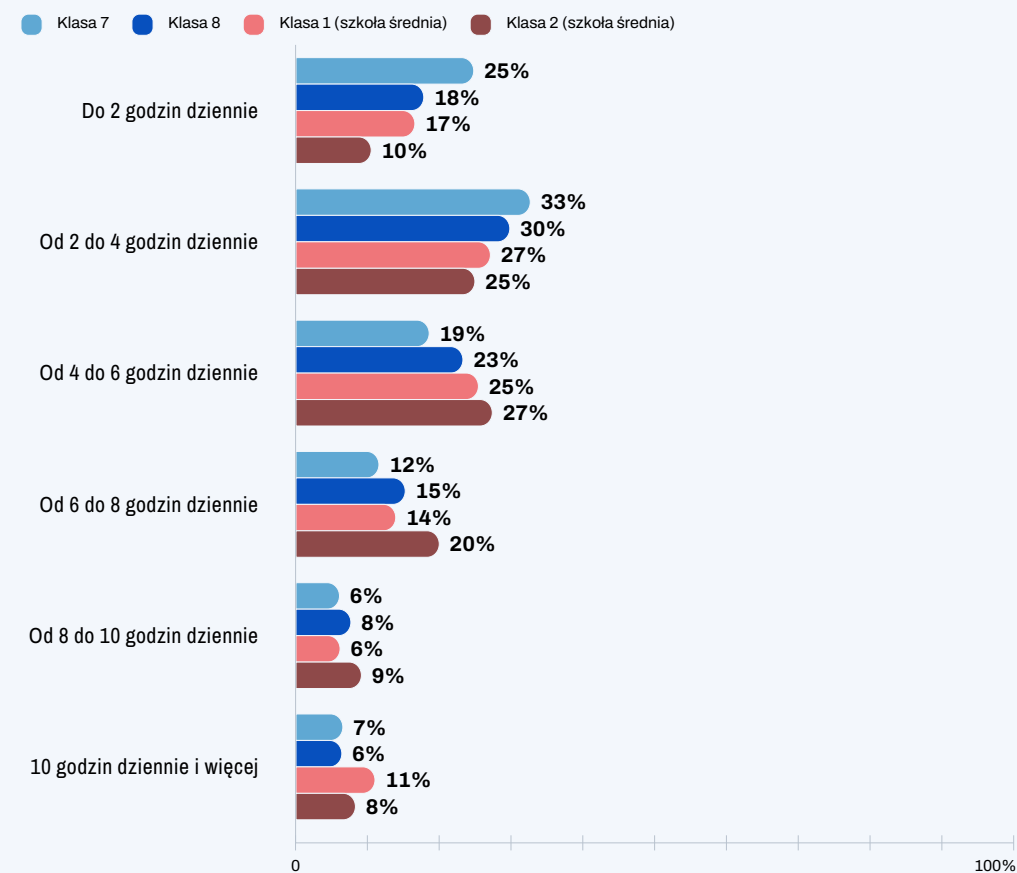
WYKRES 10. Czas aktywnego korzystania z internetu w dni powszednie – **PLEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Ile czasu, w ostatnim tygodniu (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w dni powszednie (tj. od poniedziałku do piątku)?”.

KLASA Czas korzystania z internetu w dni powszednie rośnie wraz z wiekiem uczniów i uczennic oraz kolejnymi etapami edukacji. W trzech najniższych przedziałach czasowych – do 2 godzin, od 2 do 4 godzin oraz od 4 do 6 godzin dziennie, obserwujemy systematyczny spadek udziału uczniów i uczennic w miarę przechodzenia od klasy 7 aż do klasy 2 szkoły średniej. Przykładowo, **do 2 godzin dziennie korzysta 25% uczniów i uczennic klasy 7, ale już tylko 10% uczniów i uczennic klasy 2 szkoły średniej**, a w przedziale 2–4 godzin – odpowiednio 33% i 25%. Jednocześnie rośnie odsetek uczniów i uczennic spędzających w internecie więcej czasu – w przedziale 6–8 godzin dziennie wzrost wynosi **od 12% w klasie 7 do 20% w klasie 2 szkoły średniej**. Najwyższy przedział czasowy, czyli **10 godzin dziennie i więcej**, najczęściej wskazywali uczniowie i uczennice klas 1 i 2 szkoły średniej (odpowiednio 11% i 8%), co może świadczyć o nasilającej się intensywności korzystania z internetu wśród starszej młodzieży. Dane te jednoznacznie wskazują na **wzrost codziennej aktywności online wraz z wiekiem**, co może mieć znaczenie zarówno w kontekście edukacyjnym, jak i zdrowotnym. ➔

WYKRES 11. Czas aktywnego korzystania z internetu w dni powszednie – **KLASA**

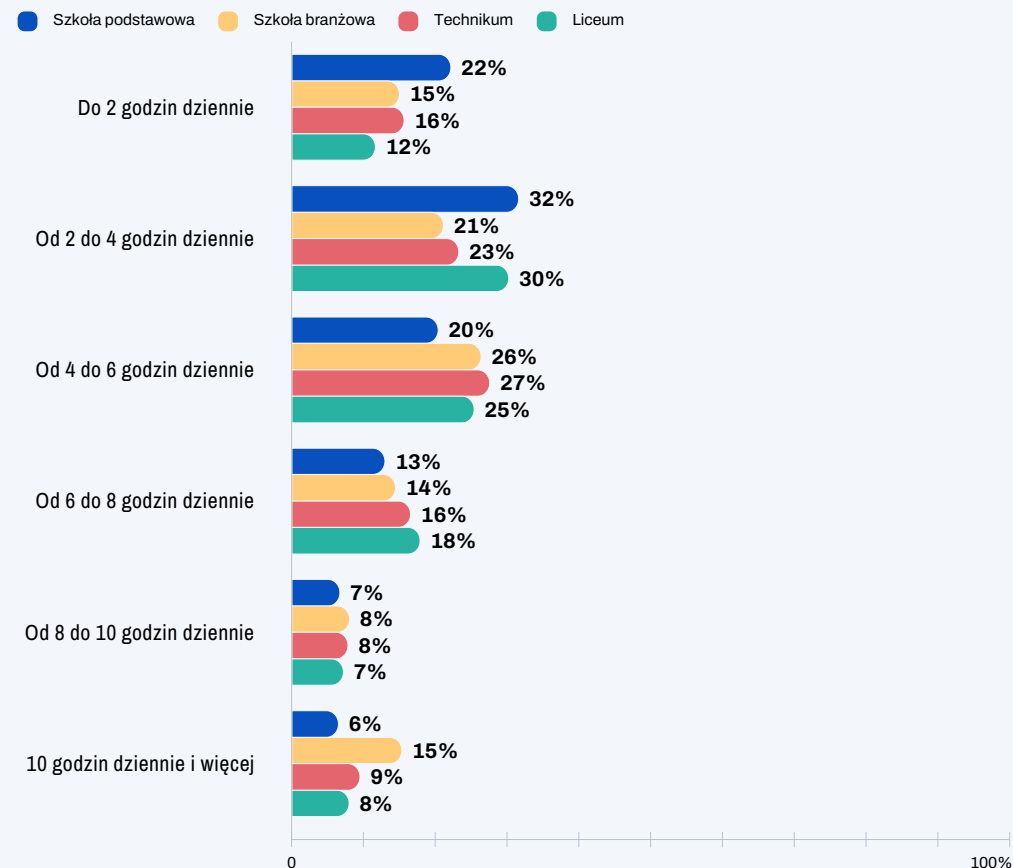

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Ile czasu, w ostatnim tygodniu (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w dni powszednie (tj. od poniedziałku do piątku)?”.

TYP SZKOŁY

W analizie czasu korzystania z internetu w **dni powszednie** z uwzględnieniem podziału na typy szkół widoczne są wyraźne różnice w rozkładzie odpowiedzi, szczególnie w najniższych i najwyższych przedziałach czasowych. **Uczniowie i uczennice szkół podstawowych najczęściej deklarowali umiarkowany czas spędzany online – 22% korzystało z internetu do 2 godzin dziennie, a 32% – od 2 do 4 godzin dziennie**, co stanowi najwyższe wartości w tych kategoriach spośród wszystkich analizowanych grup. Wskazuje to na relatywnie niski poziom intensywności korzystania z sieci, prawdopodobnie związany z większą kontrolą rodzicielską oraz ograniczeniami wynikającymi z wieku. Z kolei **uczniowie i uczennice szkół branżowych wykazywali najwyższy poziom intensywnego korzystania z internetu – aż 15% z nich spędzało online 10 godzin dziennie i więcej**, a jedynie 15% mieściło się w najniższym przedziale czasowym. W grupach młodzieży uczęszczającej do liceów i techników dominuje natomiast **umiarkowany czas korzystania z internetu**, co może być związane z większą świadomością cyfrową oraz obowiązkami szkolnymi. W liceach 30% uczniów i uczennic korzystało z internetu **od 2 do 4 godzin dziennie**, a 25% – **od 4 do 6 godzin**, natomiast w technikach największy odsetek (27%) przypada na przedział **od 4 do 6 godzin dziennie**, a 23% – **od 2 do 4 godzin**. ➡

WYKRES 12. Czas aktywnego korzystania z internetu w dni powszednie – TYP SZKOŁY

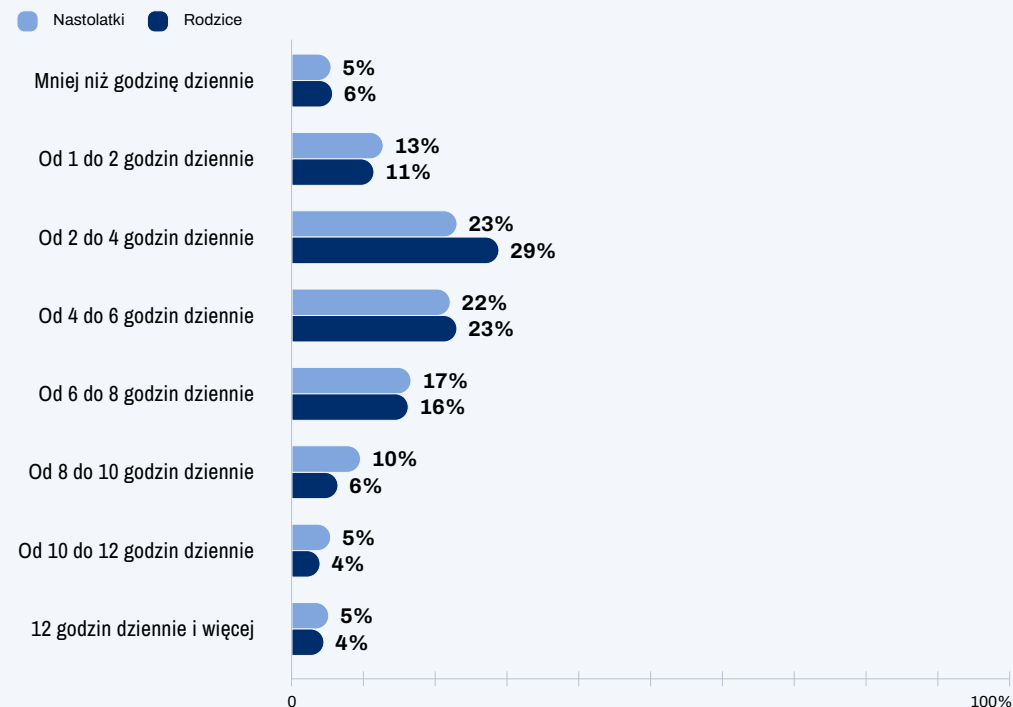
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Ile czasu, w ostatnim tygodniu (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w dni powszednie (tj. od poniedziałku do piątku)?”.

Czas aktywnego korzystania z internetu w weekend

Dane dotyczące aktywności cyfrowej uczniów i uczennic w weekendy (sobota i niedziela) wskazują na zróżnicowany, lecz skupiony dookoła umiarkowanych wartości rozkład czasu spędzanego online. Najwięcej badanych deklaroowało korzystanie z internetu przez 2–4 godziny dziennie (23%) oraz 4–6 godzin dziennie (22%), co łącznie obejmuje 45% respondentów. Wynik ten jest zbliżony do rozkładu obserwowanego w dni powszednie i potwierdza, że średni poziom aktywności cyfrowej utrzymuje się również w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Stosunkowo niewielki odsetek uczniów i uczennic korzystał z internetu w ograniczonym zakresie – 5% spędzało online mniej niż godzinę dziennie, a 13% od jednej do dwóch godzin. Z kolei wysoką aktywność cyfrową (powyżej 6 godzin dziennie) zadeklarowało łącznie 37% uczniów i uczennic, w tym 10% spędzających w sieci ponad 10 godzin dziennie. **Średni deklarowany czas korzystania z internetu w weekend wyniósł 5 godzin i 16 minut, co oznacza, że był nieco wyższy niż w dni powszednie (4 godziny i 59 minut).** Może to świadczyć o większej swobodzie czasowej młodzieży w weekendy oraz o rosnącej roli internetu jako formy spędzania wolnego czasu.

Rodzice i nastolatki podobnie oceniają aktywność online w dni wolne. Warto również odnotować różnice w postrzeganiu aktywności cyfrowej młodzieży w weekendy przez samych uczniów i ich rodziców. Podczas gdy nastolatki deklarowały średnio 5 godzin i 16 minut korzystania z internetu w soboty i niedziele, rodzice szacowali ten czas na 4 godziny i 55 minut. Choć nadal widoczna jest tendencja do niedoszacowywania intensywności korzystania z internetu przez dorosłych, różnica między deklaracjami obu grup jest w weekendy wyraźnie mniejsza niż w dni powszednie (21 minut wobec 1 godziny i 11 minut). Może to wynikać z większej obecności rodziców w domu w czasie wolnym, co ułatwia im obserwację cyfrowych nawyków dzieci. ➔

WYKRES 13. Czas aktywnego korzystania z internetu w weekend: **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

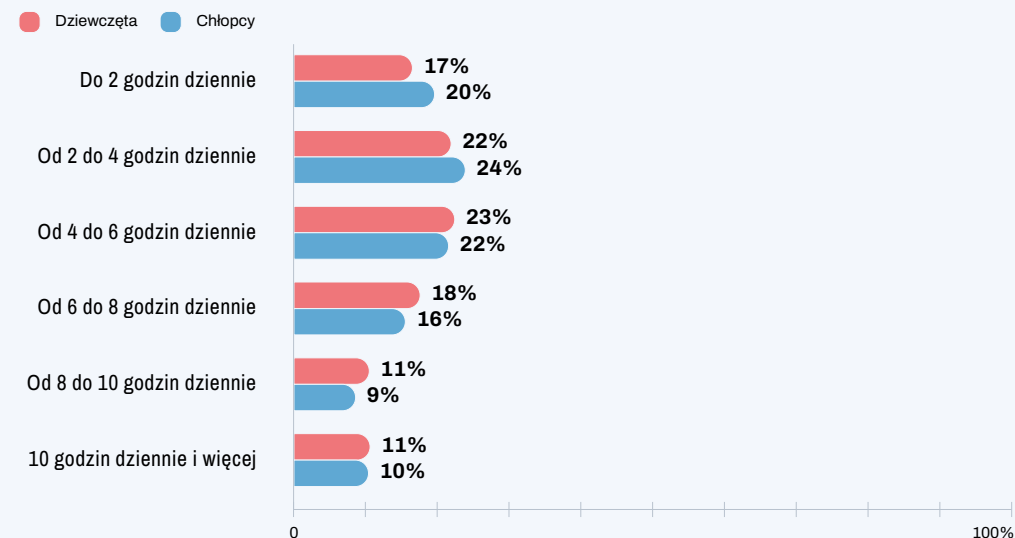

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Ile czasu dziennie (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w ostatni weekend (tj. sobota, niedziela)?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Ile czasu dziennie, w przybliżeniu, Pana(i) dziecko aktywnie korzystało z internetu (spoglądało w ekran smartfona/komputera itp.) w ostatni weekend (tj. sobota, niedziela)?”.

Czas korzystania z internetu – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Porównanie danych dotyczących czasu korzystania z internetu przez dziewczęta i chłopców w dni powszednie oraz w weekendy ujawnia spójność wzorców aktywności cyfrowej między płciami. W obu przypadkach chłopcy częściej deklarowali krótszy czas spędzany online (do 4 godzin dziennie), natomiast dziewczęta częściej mieszczą się w przedziałach umiarkowanego użytkowania (4–8 godzin dziennie). Różnice między płciami zanikają w grupach najbardziej intensywnych użytkowników (powyżej 8 godzin dziennie), gdzie odsetki są niemal identyczne. Taka powtarzalność rozkładu odpowiedzi sugeruje, że różnice w cyfrowych nawykach dziewcząt i chłopców są względnie stabilne i niezależne od dnia tygodnia. ➡

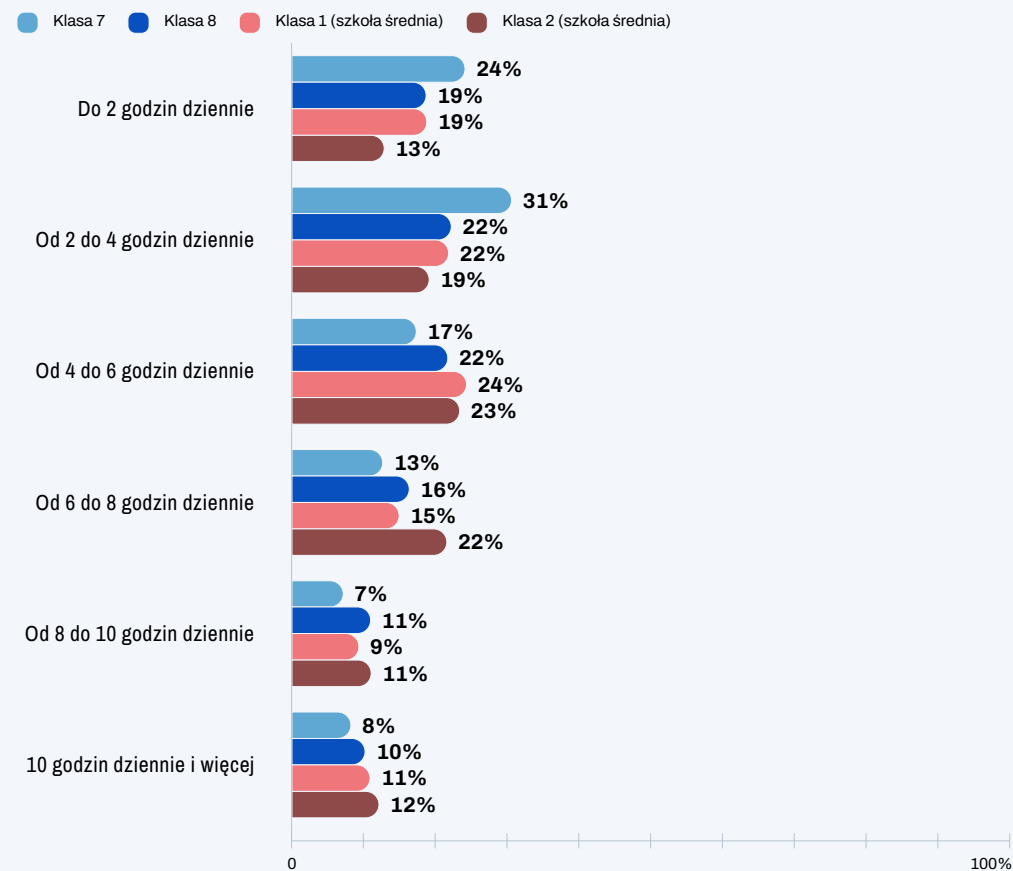
WYKRES 14. Czas aktywnego korzystania z internetu w weekend – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Ile czasu dziennie (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w ostatni weekend (tj. sobota, niedziela)?”.

KLASA Podobnie jak w przypadku dni powszednich, dane dotyczące korzystania z internetu w weekendy wskazują na systematyczny wzrost aktywności cyfrowej wraz z wiekiem uczniów i uczennic oraz kolejnymi etapami edukacji. W niższych przedziałach czasowych – do 2 godzin oraz od 2 do 4 godzin dziennie – obserwujemy wyraźny spadek udziału uczniów w miarę przechodzenia od klasy 7 aż do klasy 2 szkoły średniej. Przykładowo, do 2 godzin dziennie z internetu korzysta 24% uczniów i uczennic klasy 7, ale już tylko 13% uczniów i uczennic klasy 2 szkoły średniej, a w przedziale 2–4 godzin – odpowiednio 31% i 19%. Jednocześnie rośnie odsetek uczniów i uczennic spędzających w internecie więcej czasu – w przedziale 6–8 godzin dziennie wzrost wynosi od 13% w klasie 7 do 22% w klasie 2 szkoły średniej. W najwyższym przedziale czasowym (10 godzin dziennie i więcej) również widoczny jest wzrost – od 8% w klasie 7 do 12% w klasie 2 szkoły średniej. Zbieżność tych wyników z danymi dotyczącymi dni powszednich potwierdza, że wzrost intensywności korzystania z internetu wraz z wiekiem jest zjawiskiem trwałym i niezależnym od dnia tygodnia. ➔

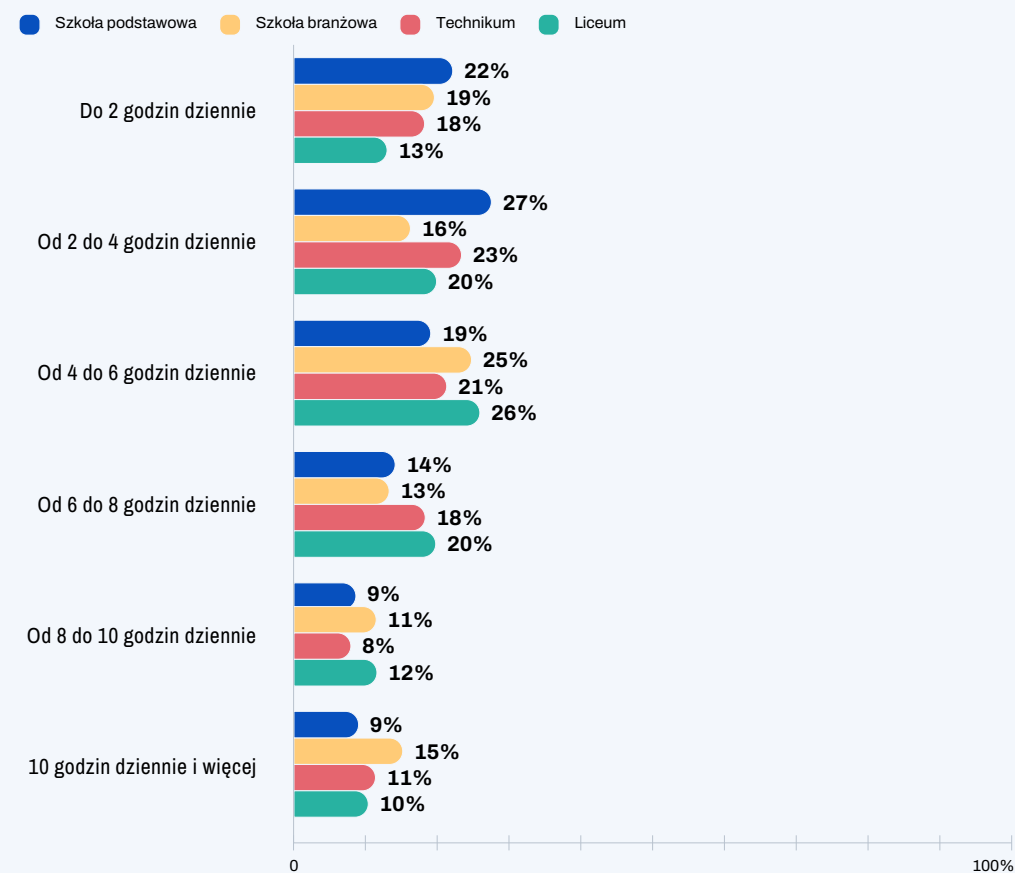
WYKRES 15. Czas aktywnego korzystania z internetu w weekend – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Ile czasu dziennie (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w ostatni weekend (tj. sobota, niedziela)?”.

TYP SZKOŁY Podobnie jak w przypadku dni powszednich, analiza czasu korzystania z internetu w weekendy z uwzględnieniem podziału na typy szkół ujawnia istotne różnice w intensywności aktywności cyfrowej i jest zbieżna z danymi dotyczącymi dni powszednich. Uczniowie i uczennice szkół podstawowych najczęściej deklarowali umiarkowany czas spędzany online – 22% korzystało z internetu do 2 godzin dziennie, a 27% od 2 do 4 godzin. Dla obu przedziałów wartości te są najwyższe spośród wszystkich grup wiekowych, co może świadczyć o mniej intensywnej aktywności cyfrowej młodszych nastolatków, wynikającej m.in. z ograniczeń wiekowych i większej kontroli rodzicielskiej. Wśród licealistów i licealistek oraz uczniów i uczennic techników i szkół branżowych dominują przedziały umiarkowane – w liceach 26% uczniów i uczennic korzystało z internetu od 4 do 6 godzin dziennie, w szkołach branżowych było to odpowiednio 25% a w technikach największy odsetek (23%) przypada na przedział 2–4 godzin. ➡

WYKRES 16. Czas aktywnego korzystania z internetu w weekend – **TYP SZKOŁY**

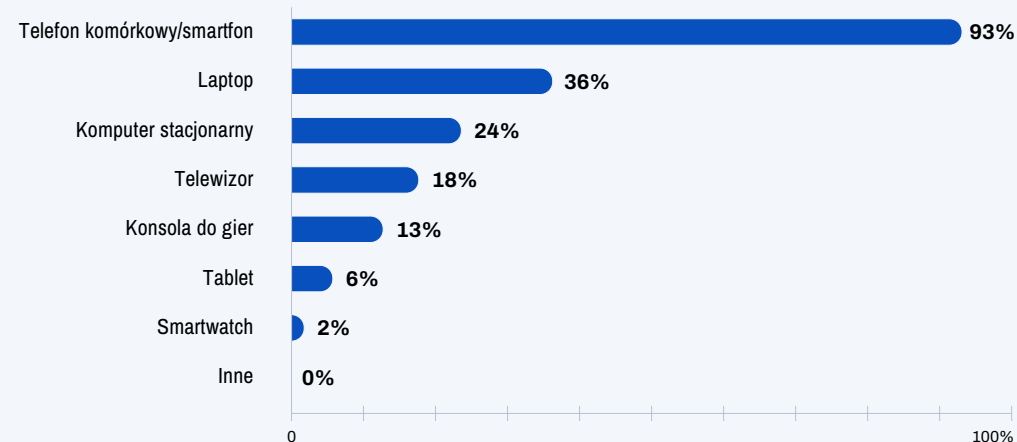

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Ile czasu dziennie (w przybliżeniu) aktywnie korzystałeś(aś) z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń) w ostatni weekend (tj. sobota, niedziela)?”.

Urządzenia za pomocą jakich uczniowie korzystają z internetu

Zdecydowana większość respondentów korzysta z internetu za pomocą telefonu komórkowego lub smartfona – wskazało go aż 93% badanych, co czyni go dominującym urządzeniem dostępowym. Na dalszych pozycjach znalazły się laptopy (36%) oraz komputery stacjonarne (24%). Inne urządzenia, takie jak telewizory (18%), konsole do gier (13%) czy tablety (6%), mają mniejsze znaczenie w codziennym korzystaniu z internetu. Smartwatche (2%) i inne urządzenia są wykorzystywane marginalnie. Dane te jednoznacznie wskazują na mobilność jako kluczowy aspekt współczesnej aktywności cyfrowej. ➞

WYKRES 17. Preferowane urządzenia do korzystania z internetu

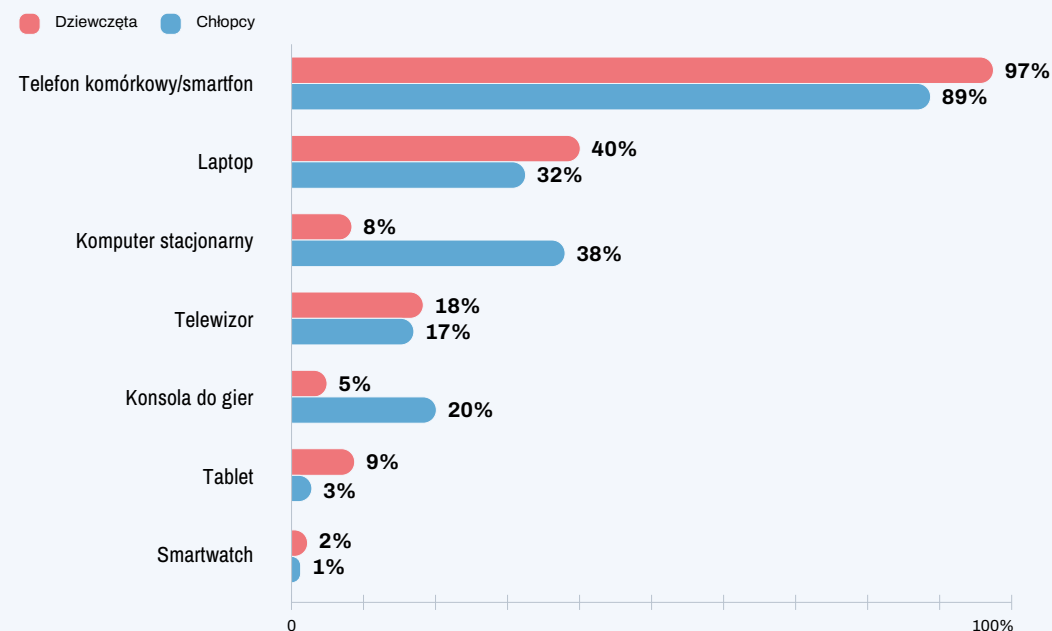

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Za pomocą jakich urządzeń najczęściej korzystasz z internetu?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Urządzenia, za pomocą jakich uczniowie korzystają z internetu – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Dane wskazują na wyraźnie zróżnicowane preferencje dotyczące urządzeń wykorzystywanych do korzystania z internetu w zależności od płci. Dziewczeta zdecydowanie częściej niż chłopcy korzystają z telefonu komórkowego lub smartfona (97% vs. 89%) oraz laptopa (40% vs. 32%), co może wskazywać na większe przywiązanie do mobilnych form dostępu do sieci. Chłopcy natomiast znacznie częściej niż dziewczeta korzystają z komputera stacjonarnego (38% vs. 8%) oraz konsoli do gier (20% vs. 5%), co może być związane z preferencją dla gier i bardziej stacjonarnych form aktywności online. Różnice te sugerują, że styl korzystania z internetu różni się między płciami nie tylko pod względem wykorzystywanych urządzeń, lecz także celów, do których są one używane – co znalazło odzwierciedlenie w odpowiedziach na kolejne pytanie dotyczące najczęstszych aktywności podejmowanych w internecie za pomocą smartfona lub innych urządzeń. ➞

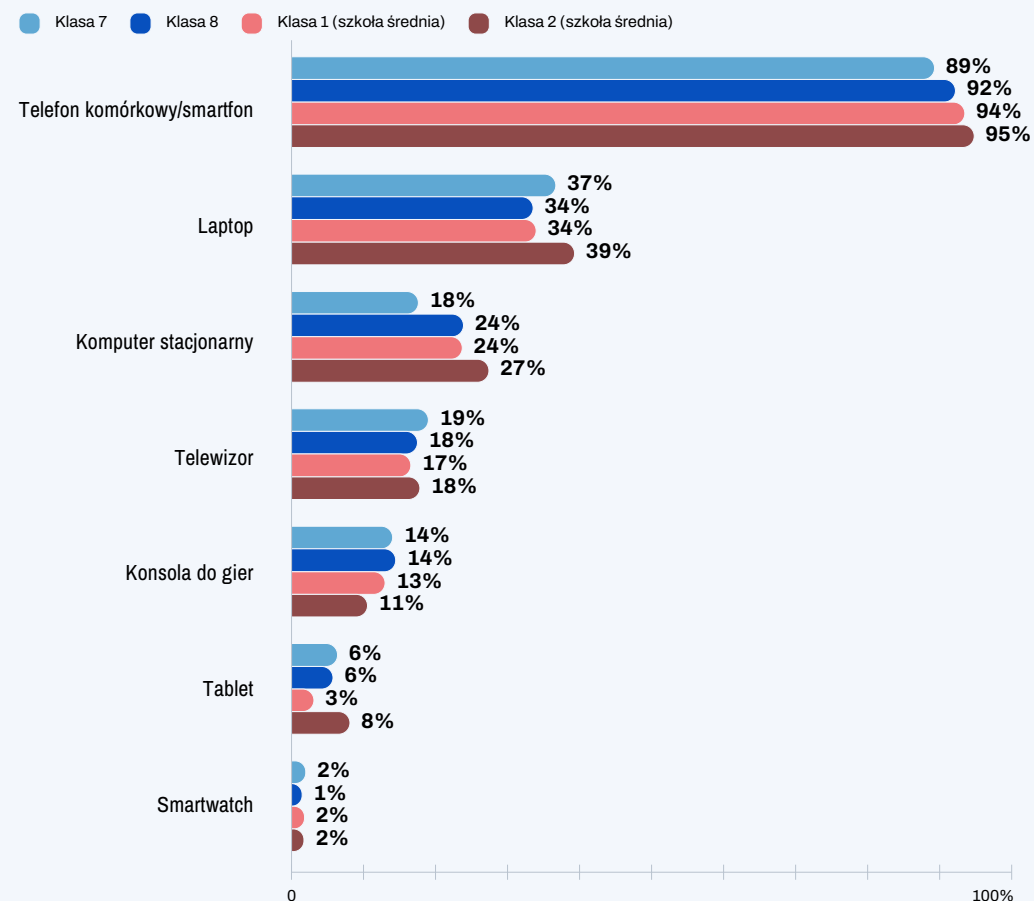
WYKRES 18. Preferowane urządzenia do korzystania z internetu – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczeta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Za pomocą jakich urządzeń najczęściej korzystasz z internetu?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi. Ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi „inne”.

KLASA Dane wskazują, że znaczenie telefonu komórkowego lub smartfona jako głównego urządzenia dostępowego do internetu rośnie wraz z wiekiem uczniów i uczennic – korzysta z niego 89% siódmoklasistów i aż 95% uczniów i uczennic klasy drugiej szkoły średniej. Tendencja ta potwierdza wcześniejsze obserwacje, według których to smartfon najczęściej pełni rolę narzędzia cyfrowej inicjacji. Laptopy pozostają stabilnie obecne we wszystkich grupach wiekowych (wskazywane przez 34–39% respondentów), natomiast udział komputerów stacjonarnych wzrasta – z 18% w klasie 7 do 27% w klasie 2 szkoły średniej – co może odzwierciedlać rosnące potrzeby związane z nauką lub bardziej złożonymi aktywnościami cyfrowymi. Z kolei konsole do gier tracą na znaczeniu w starszych rocznikach (z 14% do 11%), co może sugerować zmianę zainteresowań i sposobów spędzania czasu online. ➞

WYKRES 19. Preferowane urządzenia do korzystania z internetu – **KLASA**

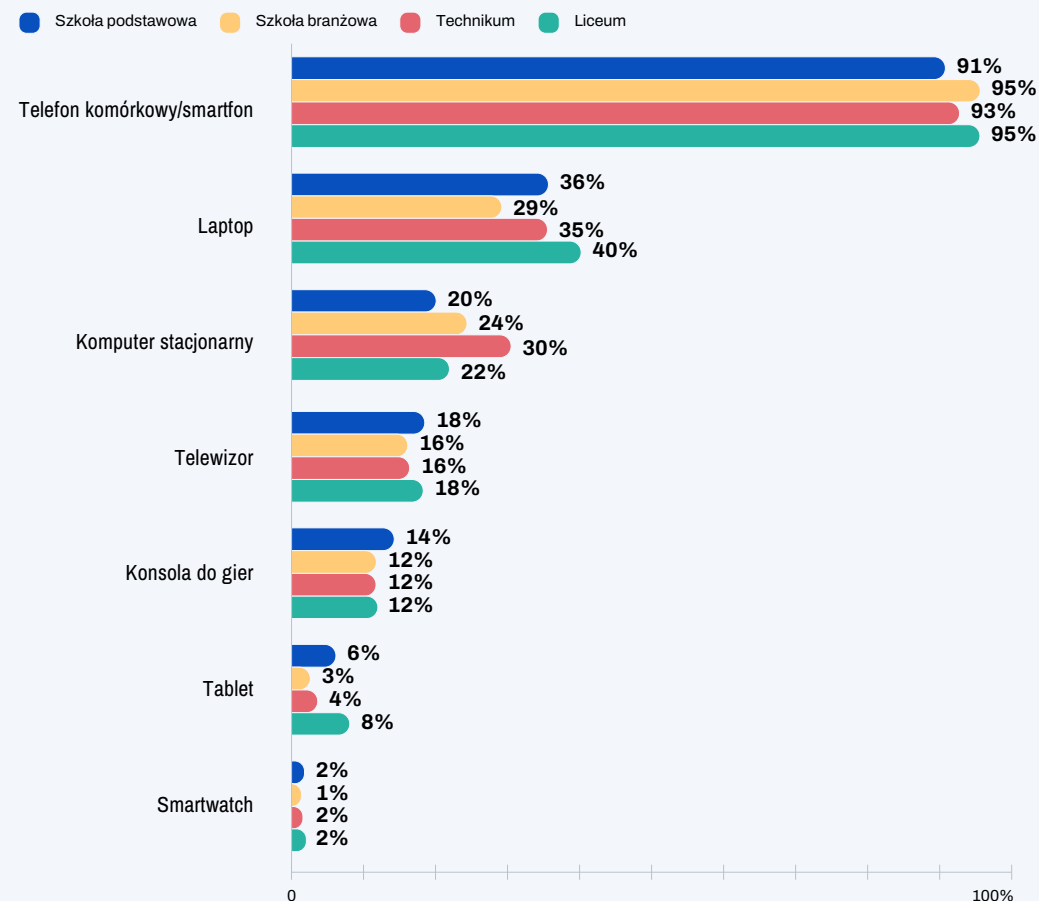
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Za pomocą jakich urządzeń najczęściej korzystasz z internetu?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi. Ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi inne.

TYP SZKOŁY W danych dotyczących typów szkół szczególnie widoczne są różnice w korzystaniu z laptopów – ich użycie wyraźnie różni się w różnych typach szkół ponadpodstawowych: od 29% w szkołach branżowych, przez 35% w technikach, aż do 40% w liceach. Może to odzwierciedlać różnorodność potrzeb edukacyjnych i związanego z nimi wykorzystania laptopów do nauki własnej. Komputery stacjonarne są natomiast najczęściej wykorzystywane w technikach (30%). Pewne różnice widoczne są także w przypadku tabletów – częściej korzystają z nich uczniowie i uczennice liceów (8%) niż techników (4%) czy szkół branżowych (3%). Poza tymi kategoriami różnice między typami szkół są mniej wyraźne – korzystanie z pozostałych urządzeń, takich jak smartfony, konsole do gier czy smartwatche, utrzymuje się na zbliżonym poziomie we wszystkich grupach. ➔

Aktywności, do których uczniowie używają internetu

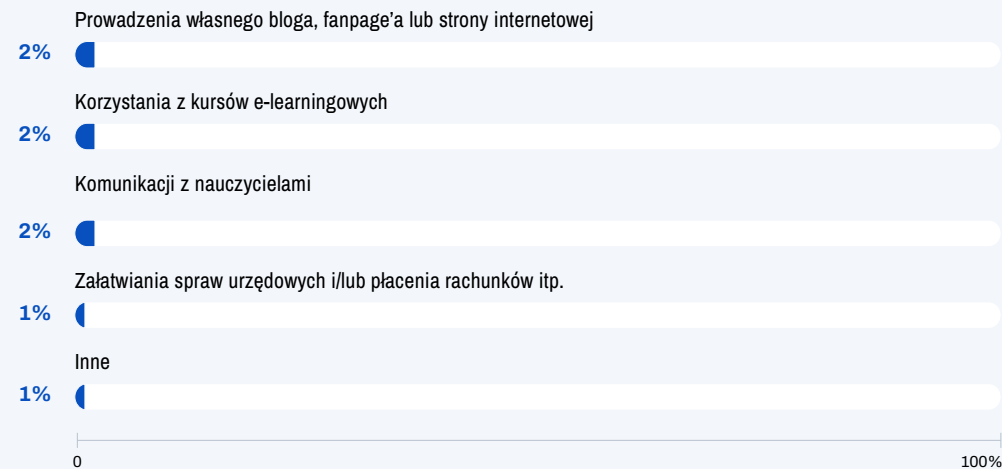
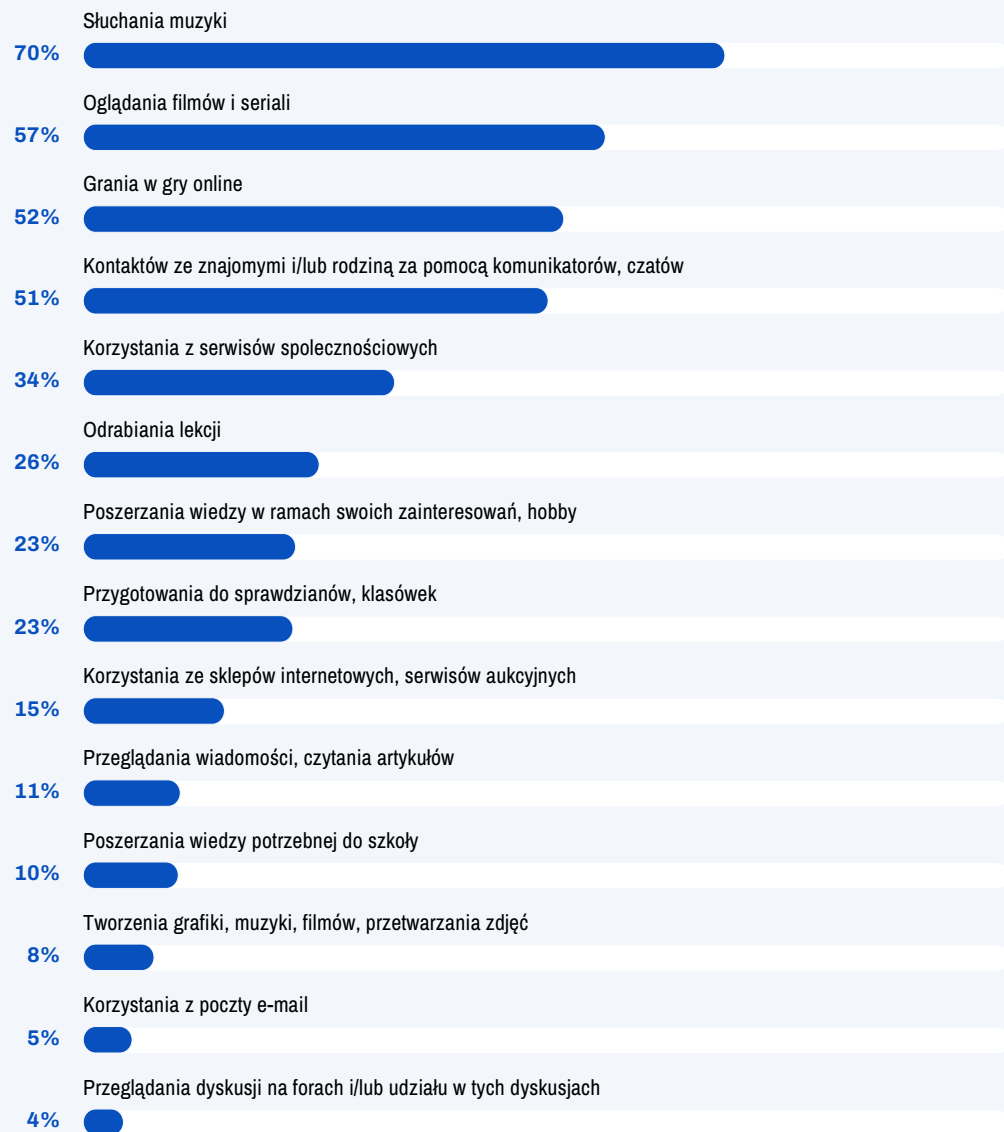
Respondenci najczęściej wykorzystują internet do celów rozrywkowych i komunikacyjnych. Najwięcej osób wskazało słuchanie muzyki (70%), oglądanie filmów i seriali (57%) oraz granie w gry online (52%). Ponad połowa badanych (51%) korzystała z internetu do kontaktu ze znajomymi i rodziną. Znacznie rzadziej wskazywano aktywności edukacyjne, takie jak odrabianie lekcji (26%) czy poszerzanie wiedzy (23%). Niewielki odsetek użytkowników wykorzystywał internet do tworzenia treści, uczestnictwa w kursach online czy do załatwiania spraw urzędowych (1–8%). Dane świadczą o tym, że internet wśród młodzieży pełni przede wszystkim funkcję rozrywkową i społeczną, a jego potencjał edukacyjny i twórczy jest wykorzystywany w mniejszym zakresie.

WYKRES 20. Preferowane urządzenia do korzystania z internetu – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Za pomocą jakich urządzeń najczęściej korzystasz z internetu?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi. Ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi inne.

WYKRES 21. Aktywności online uczniów – najczęstsze sposoby korzystania z internetu

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu za pomocą smartfona lub innych urządzeń?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

Aktywności, do których uczniowie używają internetu – w podziale na zmienne demograficzne

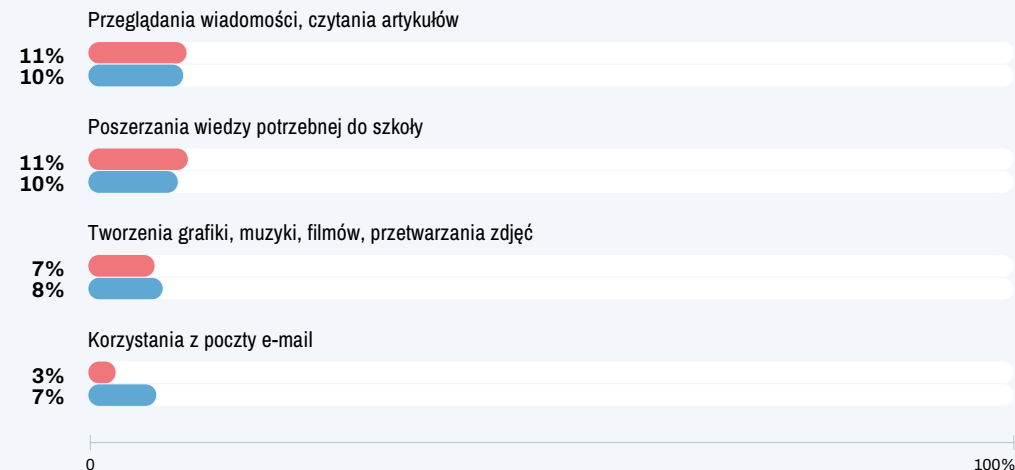
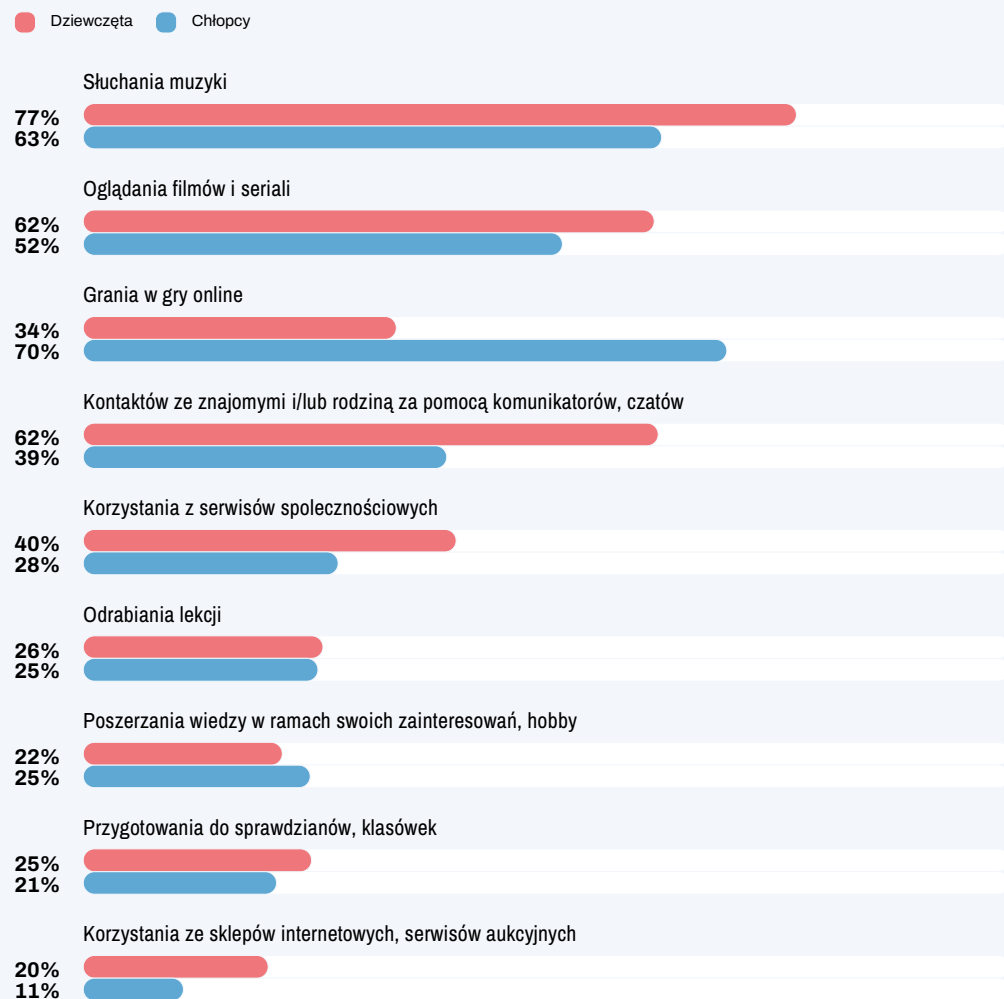
PLEĆ Dziewczęta wyraźnie częściej niż chłopcy wykorzystują internet do aktywności o charakterze społecznym. Największa różnica dotyczy korzystania z komunikatorów – wskazało je 62% dziewcząt i tylko 39% chłopców, co daje różnicę aż 23 punktów procentowych. Znacząco więcej dziewcząt niż chłopców zadeklarowało również słuchanie muzyki (77% vs. 63%), korzystanie z mediów społecznościowych (40% vs. 28%) oraz oglądanie filmów i seriali (62% vs 52%). Dane te sugerują, że dziewczęta w większym stopniu niż chłopcy wykorzystują internet jako przestrzeń relacji, ekspresji emocjonalnej i rozrywki audiowizualnej. Z kolei chłopcy znacznie częściej niż dziewczęta deklaruowali granie w gry online – 70% w porównaniu do 34% (różnica 36 p.p.). Może to wskazywać na większe zainteresowanie chłopców interaktywną rozrywką. W pozostałych obszarach, takich jak odrabianie lekcji, poszerzanie wiedzy czy przygotowanie do sprawdzianów, różnice między płciami były niewielkie i nie przekraczają kilku punktów procentowych, co sugeruje podobny poziom wykorzystania internetu w celach edukacyjnych. (Patrz wykres 22 ⊕ s. 29).

KLASA Na różnych etapach edukacji – w szkole podstawowej (klasy 7–8) i ponadpodstawowej (klasy 1–2 szkoły średniej) – uczniowie i uczennice wykazali zbliżony poziom aktywności internetowej w większości kategorii. Niezależnie od wieku podobnie często korzystano z internetu do słuchania muzyki, oglądania filmów, grania w gry czy komunikacji. Różnice pojawiają się jednak **odrabiania lekcji** – tę aktywność wskazało zaledwie 19% uczniów i uczennic klasy 7 i 20% klasy 8, podczas gdy w klasie 1 szkoły średniej już 28%, a w klasie 2 aż 31%. Może to świadczyć o większym obciążeniu nauką na wyższych etapach edukacji. Warto również zauważyć, że to właśnie **uczniowie i uczennice klasy 2 szkoły średniej** najczęściej korzystali z **mediów społecznościowych** (40%) oraz z komunikatorów (54%), co wskazuje na ich największą aktywność w przestrzeni cyfrowej spośród

wszystkich analizowanych grup (porównaj średni czas korzystania z internetu i mediów społecznościowych). (Patrz wykres 23 ⊕ s. 30).

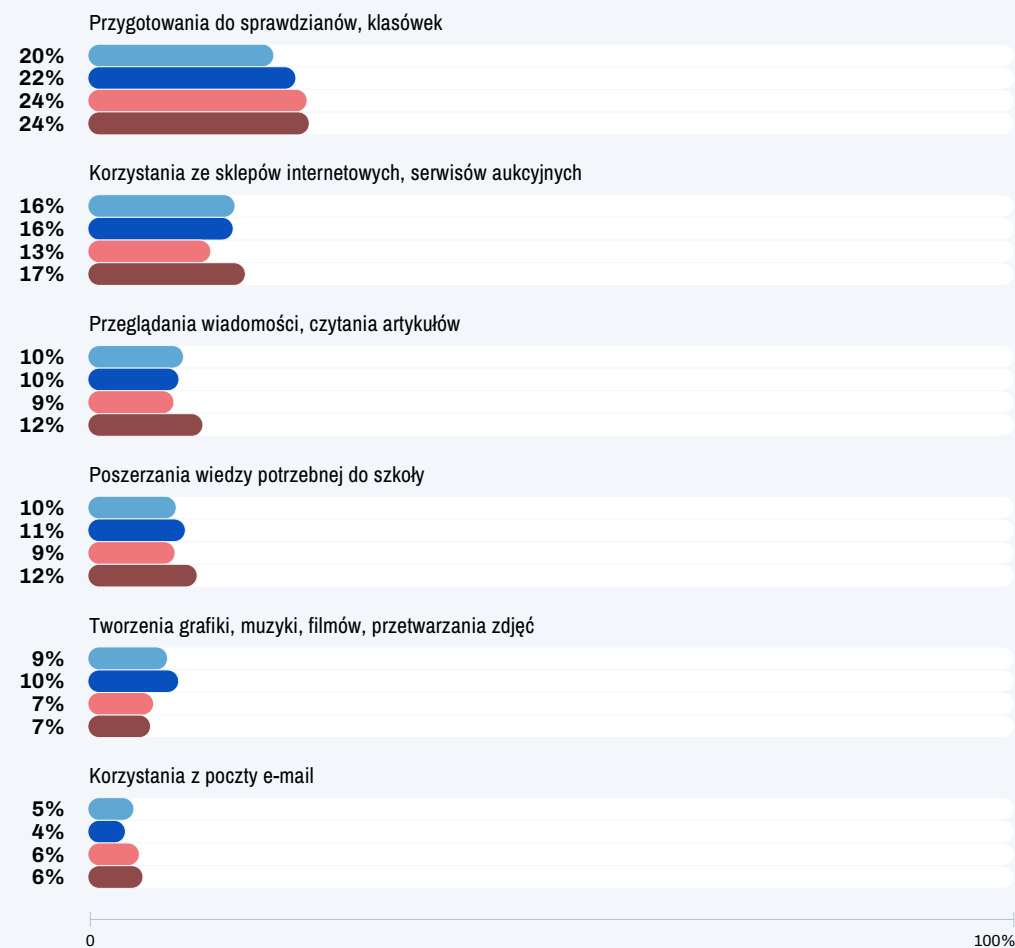
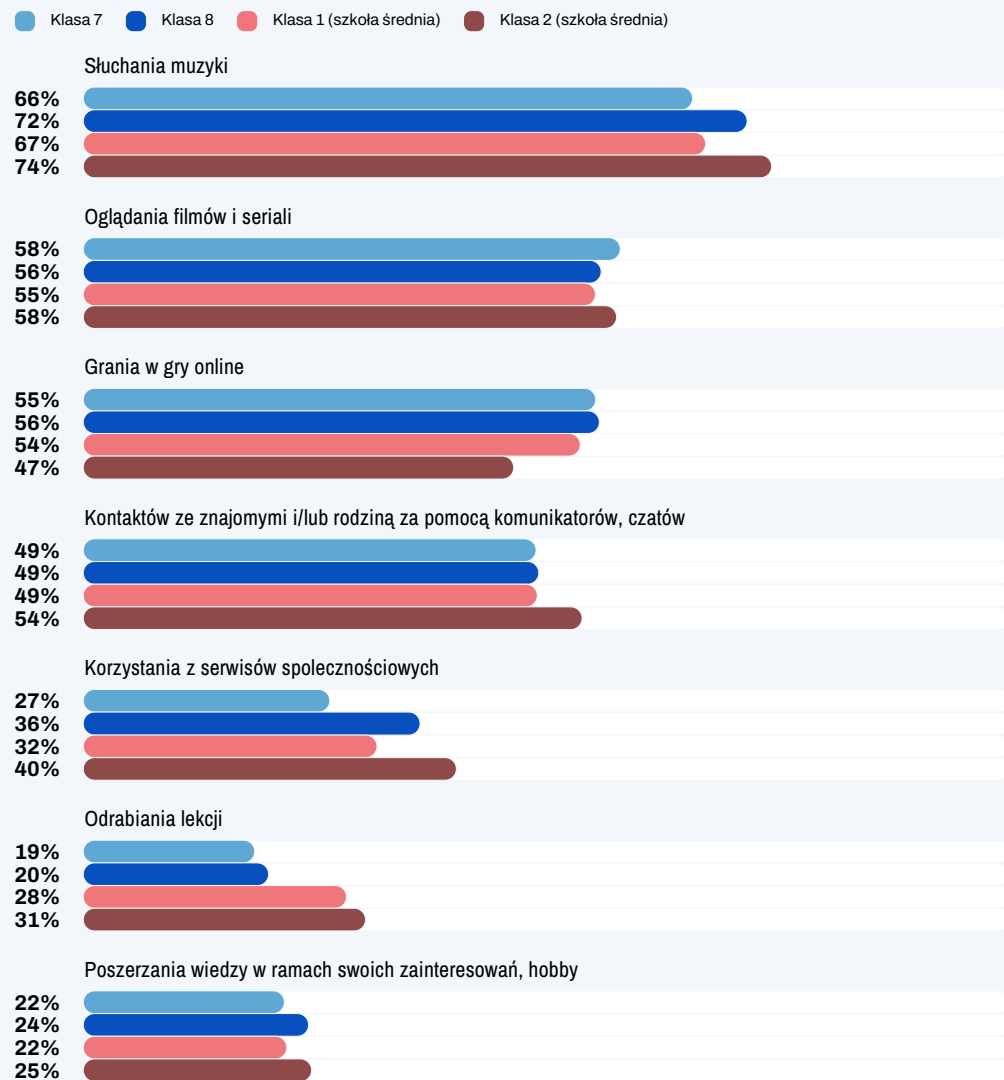
Na podstawie analizy danych dotyczących aktywności internetowych uczniów i uczennic różnych typów szkół – podstawowej, branżowej, technikum i liceum – można zauważyć, że w większości kategorii różnice między grupami są niewielkie. Uczniowie i uczennice niezależnie od typu szkoły w podobnym stopniu korzystają z internetu do słuchania muzyki, oglądania filmów czy grania online. Wyjątkiem jest jednak **odrabianie lekcji**, które znacznie częściej wskazywane było przez uczniów i uczennice szkół ponadpodstawowych: w technikum aż 33%, w liceum 28%, podczas gdy w szkole podstawowej jedynie 19%. Może to świadczyć o większym obciążeniu nauką oraz rosnącej samodzielności uczniów i uczennic na wyższych etapach edukacji. Podobną tendencję widać w przypadku przygotowywania się do sprawdzianów i klasówek – w liceum wskazało ją 26% uczniów i uczennic, a w technikum 23%, podczas gdy w szkole podstawowej 21%. Warto również zwrócić uwagę, że to właśnie uczniowie i uczennice liceum najczęściej korzystali z mediów społecznościowych (41%) oraz komunikatorów (58%). (Patrz wykres 24 ⊕ s. 31).

WYKRES 22. Aktywności online uczniów – najczęstsze sposoby korzystania z internetu – **PŁEĆ**

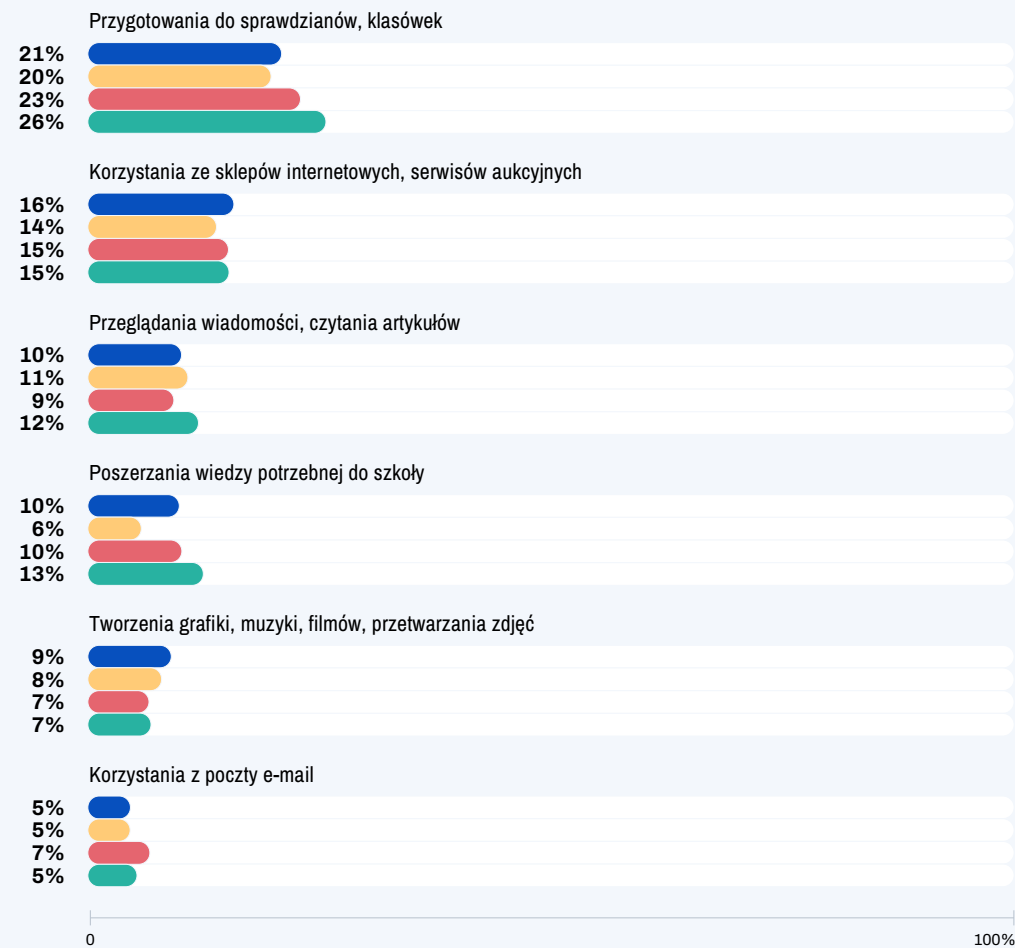
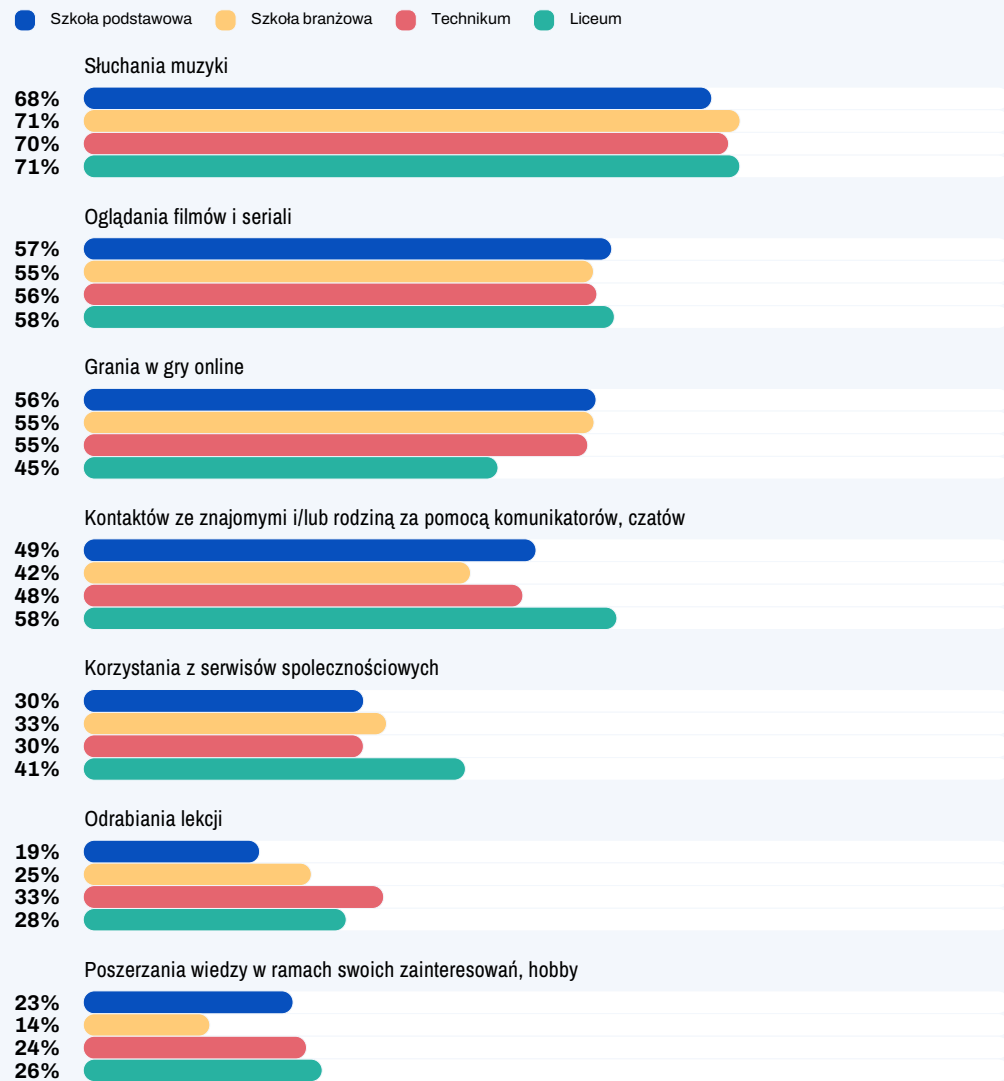
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu za pomocą smartfona lub innych urządzeń?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi. Ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 5% wszystkich respondentów.

WYKRES 23. Aktywności online uczniów – najczęstsze sposoby korzystania z internetu – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu za pomocą smartfona lub innych urządzeń?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi. Ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 5% wszystkich respondentów.

WYKRES 24. Aktywności online uczniów – najczęstsze sposoby korzystania z internetu – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu za pomocą smartfona lub innych urządzeń?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi. Ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 5% wszystkich respondentów.

03

Media społecznościowe

Najważniejsze ustalenia

- 1 Co czwarta młoda osoba (26%) szacuje, że spędza w mediach społecznościowych średnio od dwóch do czterech godzin dziennie. **Jeszcze intensywniejsze korzystanie z takich platform (przez ponad cztery godziny w ciągu dnia) deklaruje blisko jedna trzecia nastolatków (31%).** Całkowity brak aktywności w mediach społecznościowych stwierdza tylko 2% młodych ludzi.
- 2 Rodzice stosunkowo często zaniżają czas spędzany przez dzieci w mediach społecznościowych. Tylko co trzeci rodzic (32%) uważa, że jego dziecko poświęca na nie ponad dwie godziny dziennie, podczas gdy taki czas aktywności deklaruje aż 58% nastolatków.
- 3 **Dziewczęta korzystają z mediów społecznościowych intensywniej niż chłopcy.** Dwie trzecie z nich (67%) poświęca na ten typ aktywności ponad dwie godziny dziennie. Podobny czas korzystania wskazuje niespełna połowa (48%) chłopców.
- 4 Istnieją również wyraźne różnice w odniesieniu do najczęściej używanych mediów społecznościowych wśród dziewcząt i chłopców. Uczennice częściej preferują Pinterest (31% vs. 4%), Instagram (74% vs. 50%), Snapchat (40% vs. 24%), TikTok (79% vs. 64%) i Messenger (83% vs. 72%). Wśród chłopców bardziej popularny jest Discord (44% vs. 10%) oraz serwisy z materiałami video – YouTube (76% vs. 57%) i Twitch (12% vs. 4%).

5

Dziewczęta częściej niż chłopcy wykorzystują media społecznościowe w celach społecznych. Różnice w deklaracjach dotyczą m.in. kontaktowania się z innymi (63% vs. 44%), przeglądania profili innych osób (18% vs. 8%) oraz wyszukiwania znajomych (13% vs. 8%). Chłopcy dwukrotnie częściej niż dziewczęta wskazują granie w gry jako jedną z głównych aktywności w mediach społecznościowych (62% vs. 30%). Częściej też traktują te serwisy jako sposób na „zabicie czasu” (45% vs. 37%).

6

W przypadku większości nastolatków korzystanie z mediów społecznościowych nie przyczynia się znacząco do zaniedbywania obowiązków domowych i szkolnych. Jednak rodzice i młodzież różnie oceniają to zjawisko. Opiekunowie w większym stopniu dostrzegają, że korzystanie z takich mediów prowadzi do co najmniej częstego zaniedbywania obowiązków domowych. Uważa tak 31% rodziców, w porównaniu do 25% nastolatków. Z drugiej strony opiekunowie rzadziej niż dzieci dostrzegają co najmniej częste niedopilnowywanie obowiązków szkolnych spowodowane korzystaniem z tego typu mediów (20% rodziców vs. 31% nastolatków).

7

Dziewczęta częściej niż chłopcy deklarują, że co najmniej często zdarza im się zaniedbywać swoje obowiązki domowe (30% vs. 21%) oraz szkolne (34% vs. 29%) przez korzystanie z platform społecznościowych. Różnice w odpowiedziach sugerują, że omawiana kwestia (przynajmniej na poziomie deklaracyjnym) jest nieco bardziej problematyczna wśród dziewcząt.

8

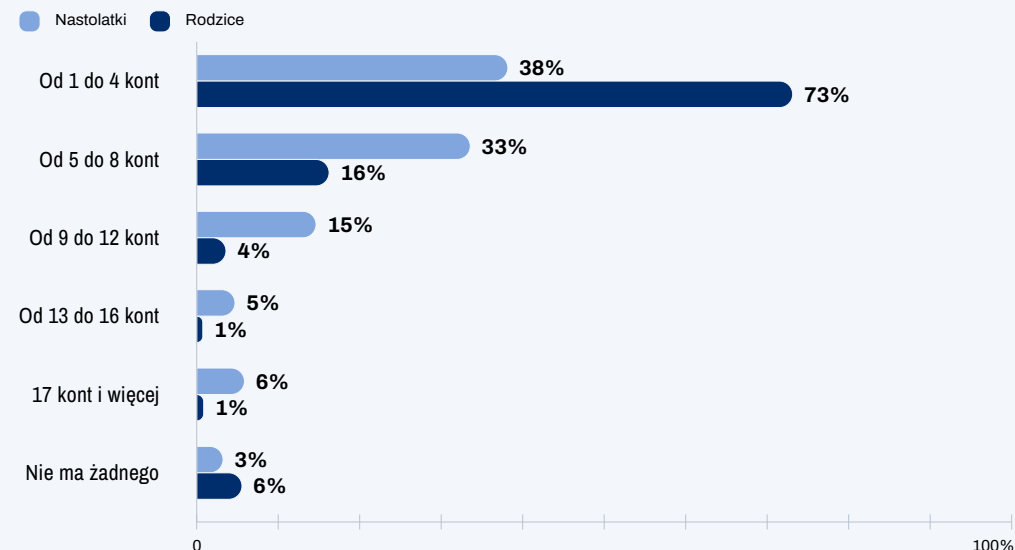
Wraz z wiekiem i etapem edukacji wzrasta odsetek nastolatków deklarujących, że korzystanie z mediów społecznościowych prowadzi w ich przypadku do co najmniej częstego zaniedbywania obowiązków szkolnych (od 27% w klasach siódmych w szkołach podstawowych do 35% w klasach drugich w szkołach ponadpodstawowych).

Liczba kont w mediach społecznościowych

Prawie każdy nastolatek (97%) posiada przynajmniej jedno konto w mediach społecznościowych. Największy odsetek uczniów i uczennic ma od jednego do czterech (38%) takich kont. Jeden na trzech nastolatków (33%) posiada od pięciu do ośmiu profili na platformach społecznościowych. Jeden na czterech nastolatków (26%) dysponuje co najmniej dziewięcioma kontami w serwisach społecznościowych.

Rodzice zdecydowanie najczęściej wskazywali, że ich dzieci posiadają od jednego do czterech kont w mediach społecznościowych (73%). W każdym z analizowanych przedziałów widać wyraźne dysproporcje w odpowiedziach udzielanych przez rodziców i młodzież. W porównaniu z deklaracjami nastolatków, ich opiekunowie mają tendencję do zaniżania zakresu obecności swoich dzieci na platformach społecznościowych. ➔

WYKRES 25. Liczba kont w mediach społecznościowych – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK (baza: wszyscy uczniowie $N = 3527$). Treść pytania: „Ile masz kont w mediach społecznościowych?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Ile Pana(i) dziecko ma kont w mediach społecznościowych?”. UWAGA: na potrzeby analizy obcięto wartości odstające.

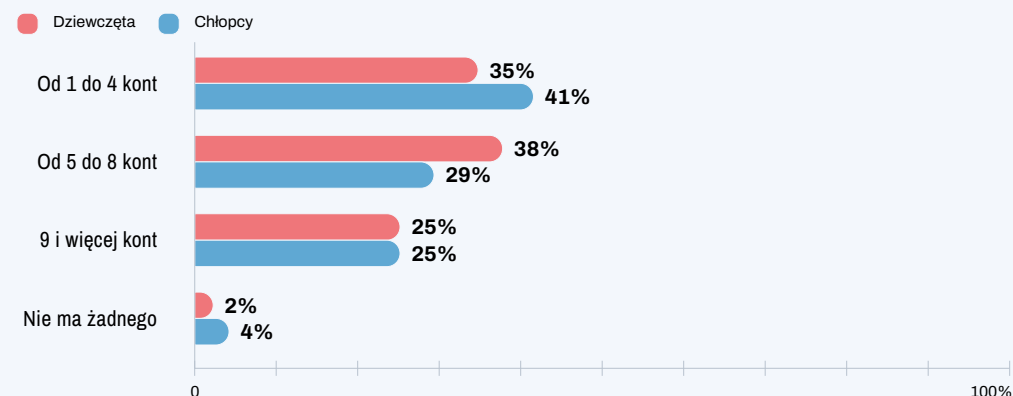
Liczba kont w mediach społecznościowych – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Dziewczęta częściej niż chłopcy deklarowały, że posiadają od pięciu do ośmiu kont w mediach społecznościowych (38% vs. 29%). Wśród chłopców bardziej powszechne jest natomiast posiadanie od jednego do czterech profili (41% vs. 35%). Zbliżony odsetek przedstawicieli obu płci (25%) wskazał, że ma co najmniej dziewięć kont na platformach społecznościowych. ↻

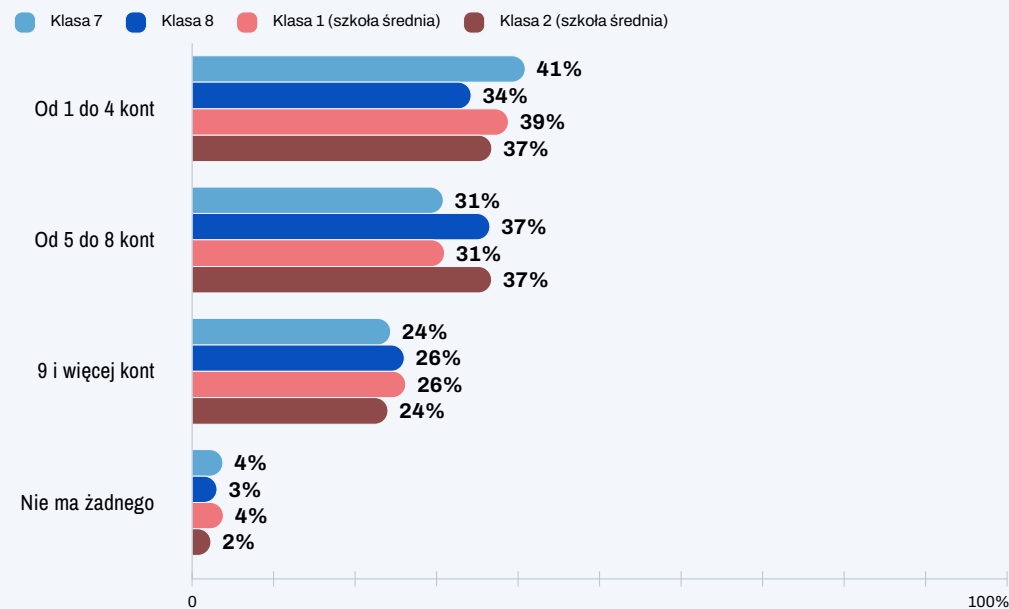
KLASA Analiza w podziale na klasy, do których uczęszczają uczniowie i uczennice nie ujawnia wyraźnych tendencji w odniesieniu do liczby posiadanych kont na platformach społecznościowych. Przedstawiciele i przedstawicielki klas siódmych w szkołach podstawowych oraz klas pierwszych w szkołach ponadpodstawowych najczęściej deklarowali, że mają od jednego do czterech takich kont (odpowiednio 41% i 39%). Nastolatki kończące szkołę podstawową (klasa 8) najczęściej posiadali od pięciu do ośmiu profili w mediach społecznościowych (37%). W klasach drugich w szkołach ponadpodstawowych podobny odsetek uczniów i uczennic (37%) miał od jednego do czterech lub od pięciu do ośmiu kont na platformach społecznościowych. Przedstawiciele i przedstawicielki wszystkich analizowanych klas nie byli zróżnicowani pod względem posiadania co najmniej dziewięciu profili. ⬇

TYP SZKOŁY Typ szkoły nie różnicuje w znaczącym stopniu liczby kont posiadanych w mediach społecznościowych. Niezależnie od typu szkoły, do której uczęszczają uczniowie i uczennice, blisko 40% z nich posiadało od jednego do czterech takich kont, a około 33% dysponowało liczbą od pięciu do ośmiu profili w serwisach społecznościowych. ⬇

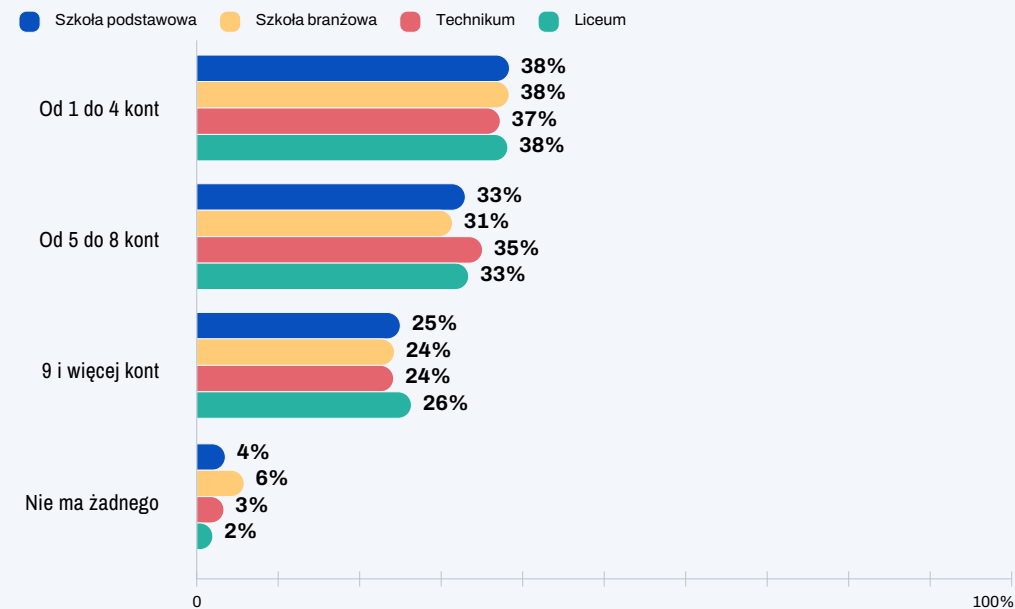
WYKRES 26. Liczba kont w mediach społecznościowych – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1758$, chłopcy $n = 1769$). Treść pytania: „Ile masz kont w mediach społecznościowych?”. UWAGA: na potrzeby analizy obcięto wartości odstające.

WYKRES 27. Liczba kont w mediach społecznościowych – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 800$, klasa 8 $n = 485$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1183$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1059$). Treść pytania: „Ile masz kont w mediach społecznościowych?”. UWAGA: na potrzeby analizy obcięto wartości odstające.

WYKRES 28. Liczba kont w mediach społecznościowych – **TYP SZKOŁY**

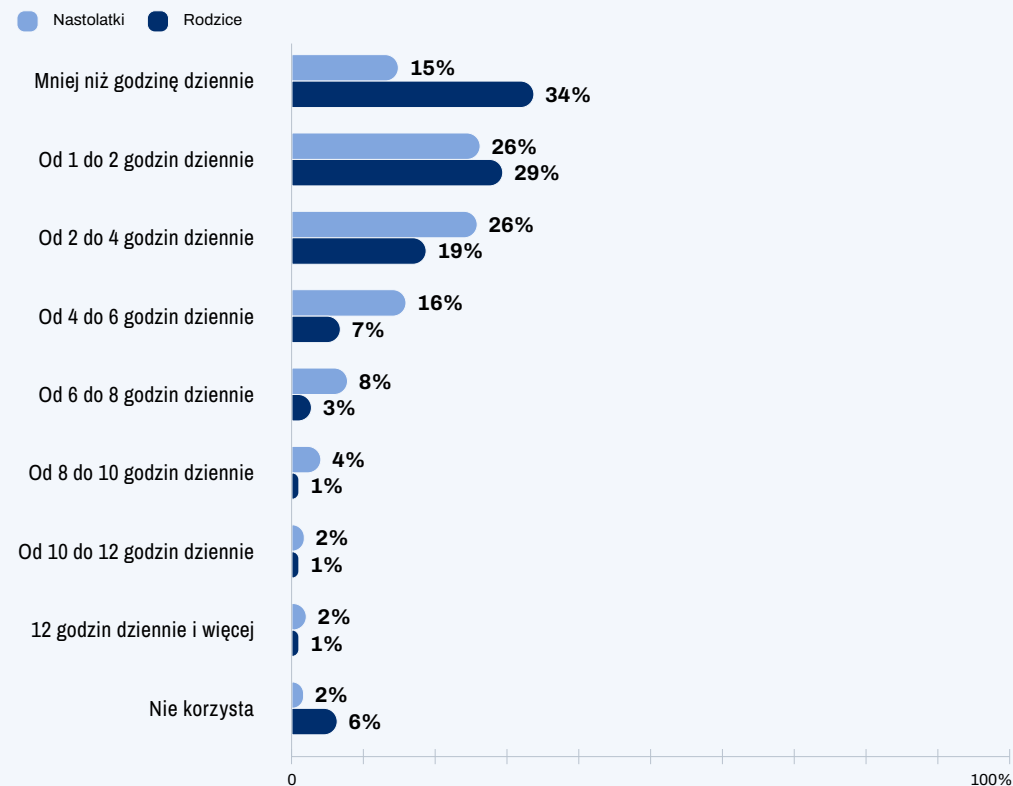
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1285$, szkoła branżowa $n = 358$, technikum $n = 848$, liceum $n = 1036$). Treść pytania: „Ile masz kont w mediach społecznościowych?”. UWAGA: na potrzeby analizy obcięto wartości odstające.

Czas korzystania z mediów społecznościowych

Jeden na czterech nastolatków (26%) zadeklarował, że spędza w mediach społecznościowych od jednej do dwóch godzin dziennie. Taki sam odsetek szacował, że na korzystanie z serwisów społecznościowych poświęcał średnio od dwóch do czterech godzin dziennie. To najczęściej wskazywane odpowiedzi dotyczące czasu korzystania z platform społecznościowych. Jeszcze bardziej intensywne korzystanie z takich platform (przez ponad cztery godziny w ciągu dnia) deklarowała blisko jedna trzecia nastolatków (31%). Całkowity brak aktywności w mediach społecznościowych to bardzo rzadkie zjawisko wśród młodzieży – jedynie 2% nastolatków przyznało, że w ogóle z nich nie korzysta.

Podobnie jak w przypadku liczby kont na platformach społecznościowych, odpowiedzi rodziców dość wyraźnie różniły się ze wskazaniami ich dzieci. Zgodnie z obserwacjami opiekunów ich dzieci poświęcają mniej czasu na media społecznościowe, niż wynika to z odpowiedzi samych nastolatków. Co trzeci rodzic (32%) wskazywał czas korzystania na poziomie przekraczającym dwie godziny dziennie, podczas gdy taki czas aktywności deklarowała ponad połowa (58%) nastolatków. W przypadku większości przedziałów czasowych przedstawionych na wykresie występują stosunkowo wyraźne rozbieżności między odpowiedziami rodziców a deklaracjami dzieci. ➡

WYKRES 29. Średni czas korzystania z mediów społecznościowych w ciągu dnia – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie $N = 3665$. Treść pytania: „Ile czasu (średnio) poświęcasz na media społecznościowe w ciągu jednego dnia?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Ile czasu Pana(i) dziecko poświęca mediom społecznościowym średnio w ciągu jednego dnia?”.

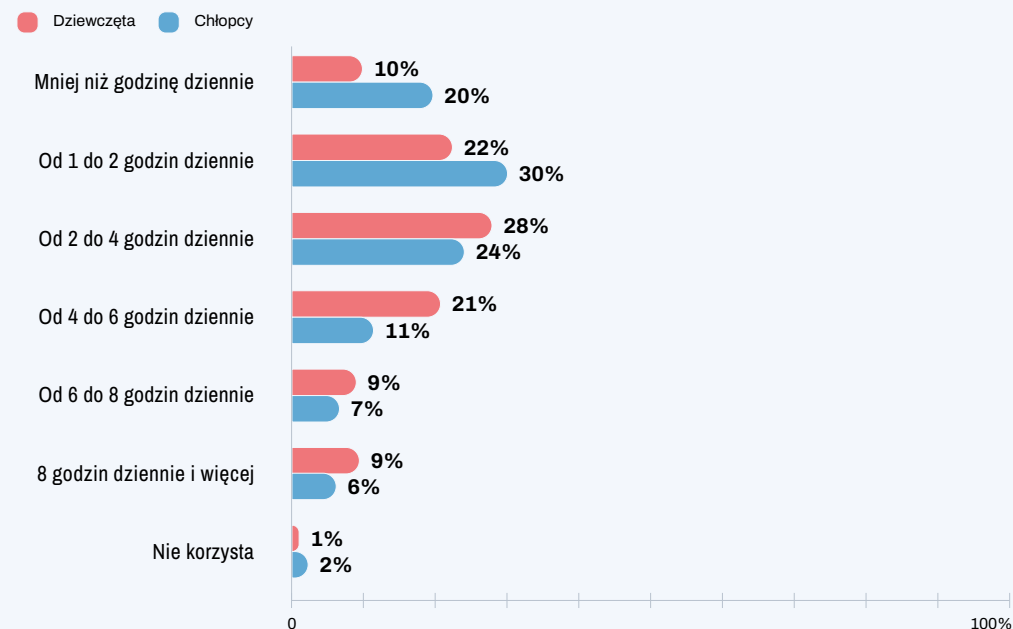
Czas korzystania z mediów społecznościowych – w podziale na zmienne demograficzne

PLEĆ Chłopcy częściej niż dziewczęta deklaruowali, że spędzają w mediach społecznościowych mniej niż godzinę (20% vs. 10%) oraz od jednej do dwóch godzin dziennie (30% vs. 22%). W pozostałych, dłuższych przedziałach czasowych zależność jest odwrotna – to dziewczęta częściej wskazywały na intensywniejsze korzystanie z takich platform. Najbardziej zauważalna różnica dotyczy przedziału czasowego od czterech do sześciu godzin dziennie, wskazanego dwa razy częściej przez dziewczęta (21% vs. 11%). Po zsumowaniu odsetków odpowiedzi dotyczących przedziałów czasowych przekraczających dwie godziny dziennie przewaga dziewcząt staje się jeszcze wyraźniejsza (67% vs. 48%). Dane sugerują zatem, że dziewczęta średnio poświęcają więcej czasu na korzystanie z mediów społecznościowych średnio niż chłopcy. ➔

KLASA Odsetek osób, które deklarował, że korzysta z mediów społecznościowych powyżej dwóch godzin dziennie jest najniższy wśród uczniów i uczennic z klas siódmych szkół podstawowych (50%). Wśród przedstawicieli i przedstawicielek kolejnych etapów edukacji udział ten wynosi 60% dla klas ósmych szkół podstawowych, 57% dla klas pierwszych i 62% dla klas drugich szkół ponadpodstawowych. Młodzi respondenci z klas siódmych w szkołach podstawowych to grupa, która najczęściej deklarowała korzystanie z platform społecznościowych na poziomie nieprzekraczającym godziny dziennie (18%) oraz od jednej do dwóch godzin dziennie (30%). ⬇

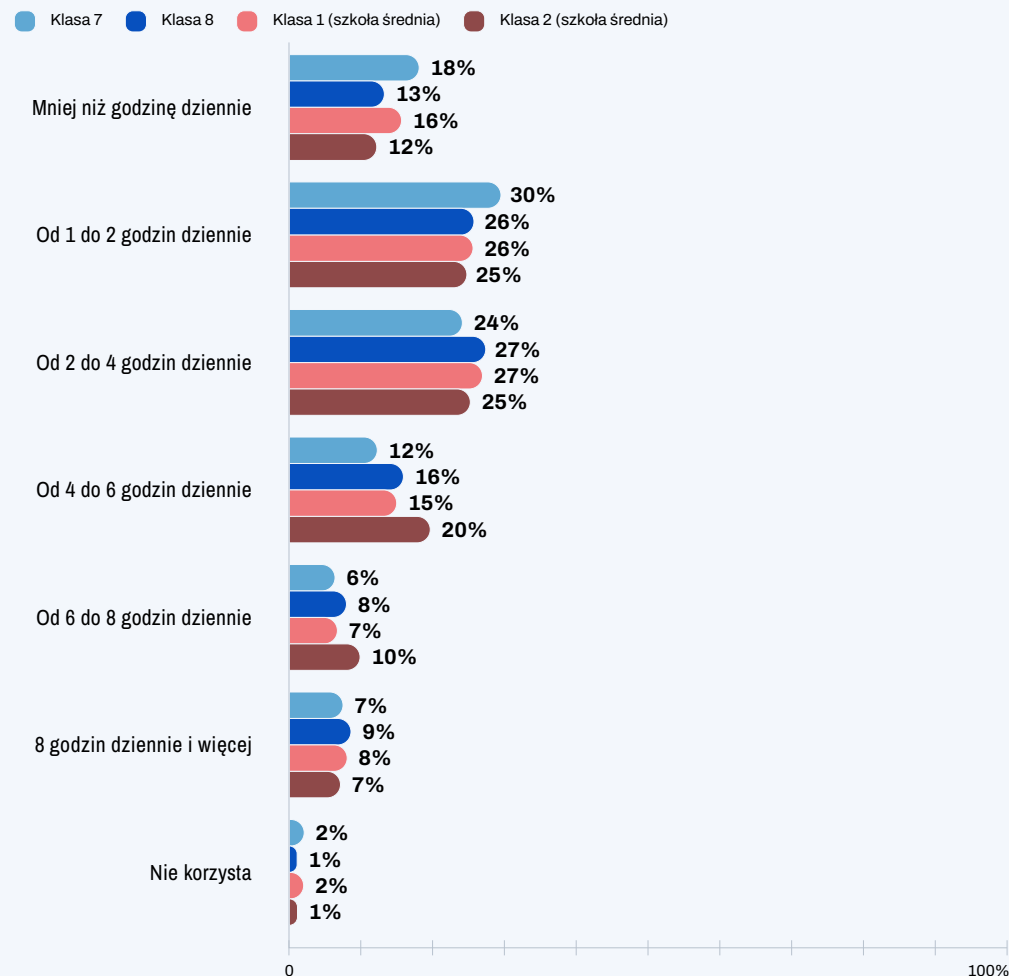
TYP SZKOŁY Nieco ponad połowa (54%) przedstawicieli i przedstawicielek szkół podstawowych poświęca na media społecznościowe ponad dwie godziny dziennie. W szkołach ponadpodstawowych odsetki takich osób są wyższe i wynoszą 60% w szkołach branżowych i liceach oraz 58% w przypadku technikum. ⬇

WYKRES 30. Średni czas korzystania z mediów społecznościowych w ciągu dnia – PLEĆ

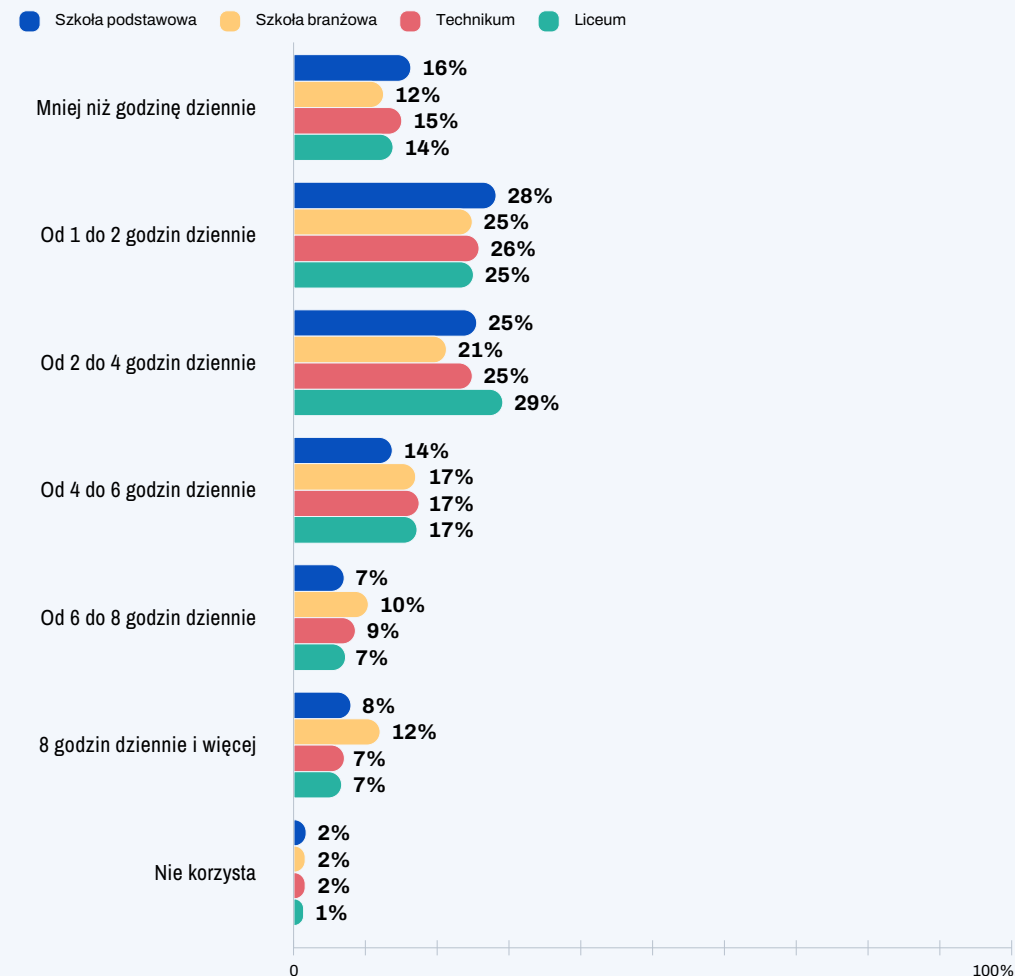
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Ile czasu (średnio) poświęcasz na media społecznościowe w ciągu jednego dnia?”.

WYKRES 31. Średni czas korzystania z mediów społecznościowych w ciągu dnia –
KLASA

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Ile czasu (średnio) poświęcasz na media społecznościowe w ciągu jednego dnia?”.

WYKRES 32. Średni czas korzystania z mediów społecznościowych w ciągu dnia –
TYP SZKOŁY

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Ile czasu (średnio) poświęcasz na media społecznościowe w ciągu jednego dnia?”.

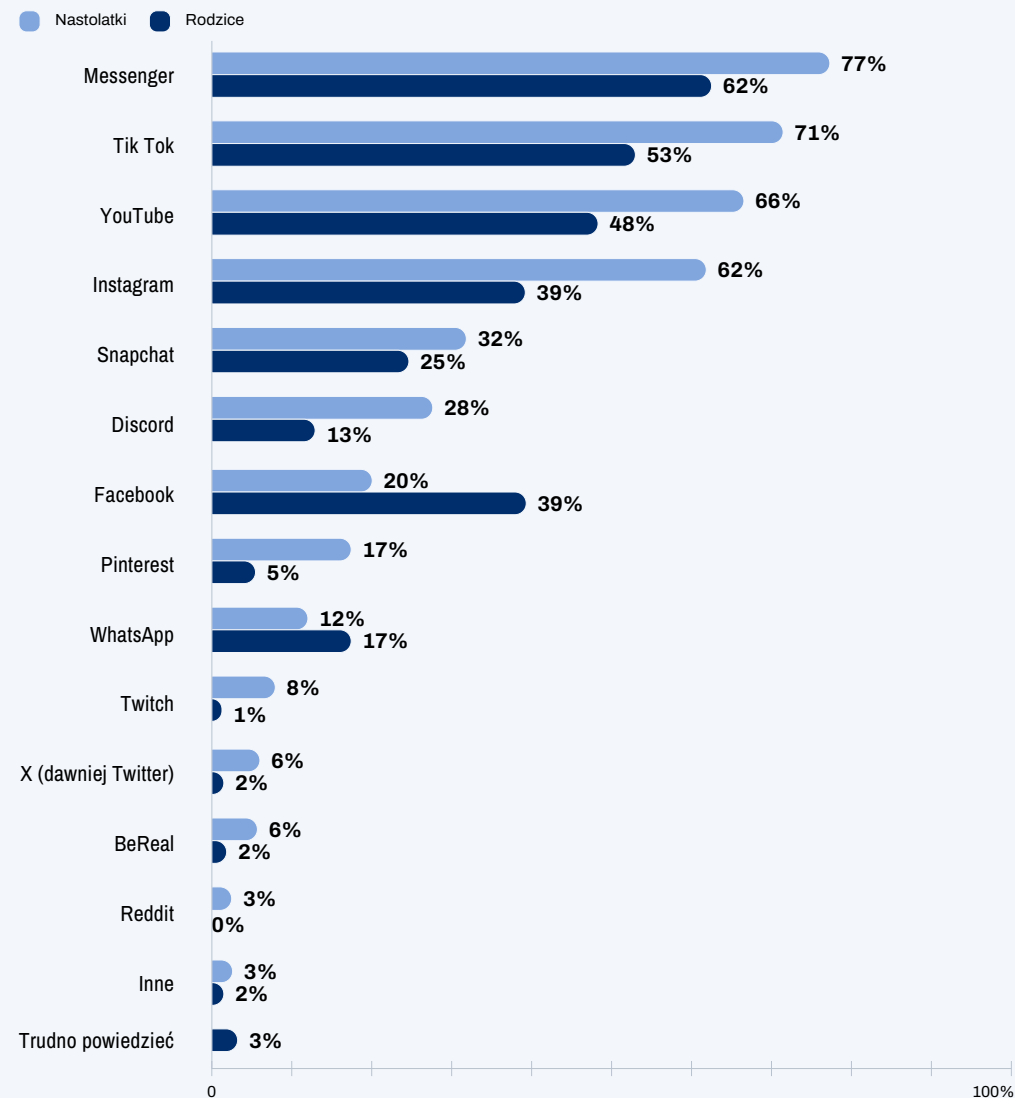
Najczęściej używane media społecznościowe

W celu określenia, z jakich serwisów społecznościowych i komunikatorów najczęściej korzystają nastolatki, przedstawiono im listę platform. Uczestnicy badania mogli wybrać maksymalnie pięć serwisów, których używają najczęściej. Liderem wśród mediów społecznościowych i komunikatorów jest Messenger (77%). Trzy kolejne serwisy – TikTok (71%), YouTube (66%) oraz Instagram (62%) – również zaliczają się do czołówki, ponieważ zostały wskazane wśród pięciu najczęściej wykorzystywanych platform przez wyraźną większość uczniów i uczennic. Warto zwrócić uwagę na malejącą wśród młodzieży popularność serwisu Facebook – jedynie co piąty nastolatek wskazał go jako jedno z najczęściej używanych mediów społecznościowych.

W przypadku serwisów i komunikatorów, takich jak Messenger, TikTok, YouTube i Instagram procentowe różnice między wskazaniami młodzieży i rodziców są bardzo wyraźne, jednak zarówno same nastolatki, jak i ich opiekunowie w największym stopniu wskazują te serwisy jako najczęściej używane przez młodzież. Facebook jest z kolei platformą, której dotyczy największa różnica pomiędzy wskazaniami młodzieży i rodziców. Czterech na dziesięciu opiekunów (39%) wskazało ten serwis jako jeden z najczęściej używanych przez nastolatki, co oznacza, że rodzice dwukrotnie przeszacowują jego popularność wśród młodzieży. Na przeciwnym biegunie znajdują się między innymi Discord i Pinterest. W odniesieniu do tych platform rodzice mieli tendencję do zaniżania ich popularności wśród dzieci. ➔

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych $n = 3605$). Treść pytania: „Z których mediów społecznościowych korzystasz najczęściej?”. Baza: rodzice nastolatków korzystających z mediów społecznościowych $n = 860$. Treść pytania: „Z których mediów społecznościowych Pana(i) dziecko korzysta najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

WYKRES 33. Najczęściej używane media społecznościowe – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

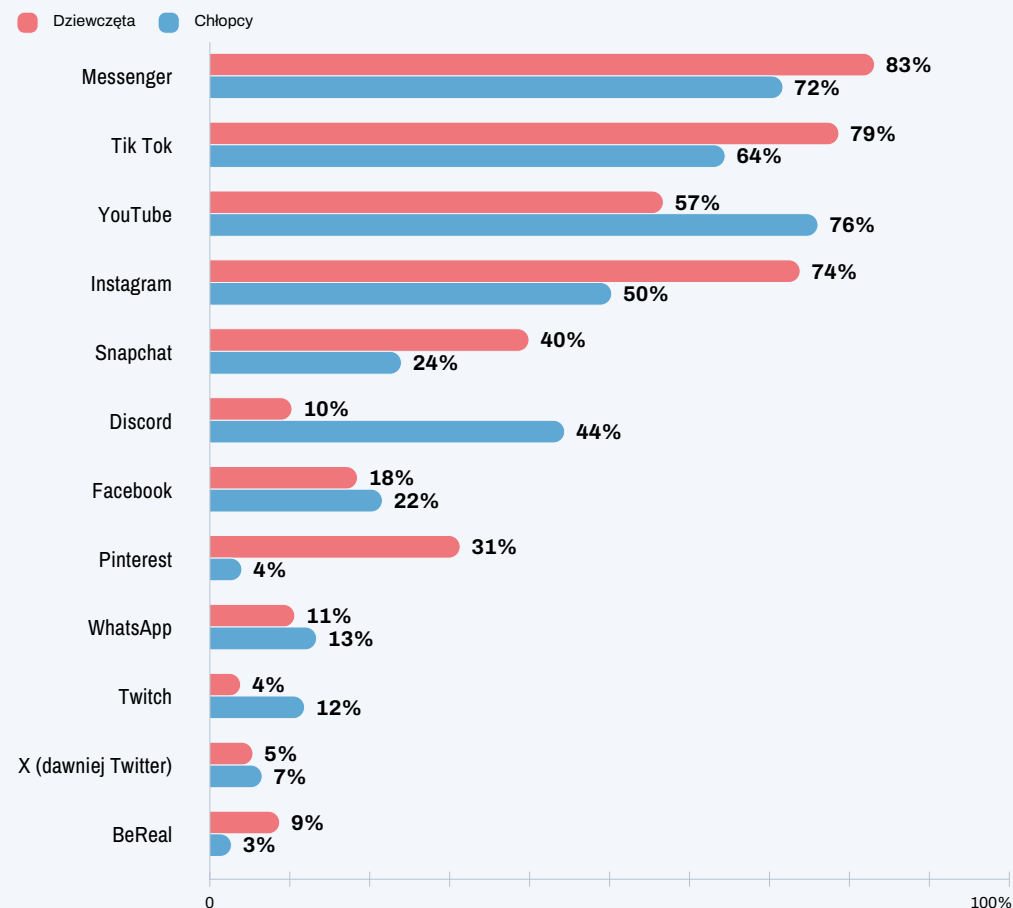
Najczęściej używane media społecznościowe – w podziale na zmienne demograficzne

PLEĆ Analizując listę najczęściej używanych platform społecznościowych w podziale na płeć, obserwujemy wyraźne różnice. Platformy, takie jak Pinterest (31% vs. 4%), Instagram (74% vs. 50%), Snapchat (40% vs. 24%) i TikTok (79% vs. 64%) są zdecydowanie bardziej preferowane przez dziewczęta. Dziewczęta w większym stopniu niż chłopcy wskazują również na najczęstsze korzystanie z Messengera (83% vs. 72%) i BeReal (9% vs. 3%). Z kolei najbardziej znaczące dysproporcje wskazujące na większą popularność wśród chłopców dotyczą komunikatora Discord (44% vs. 10%) oraz serwisów z materiałami video, takich jak YouTube (76% vs. 57%) i Twitch (12% vs. 4%). To pokazuje, że poszczególne serwisy społecznościowe różnią się między sobą pod względem grupy młodych odbiorców. ➔

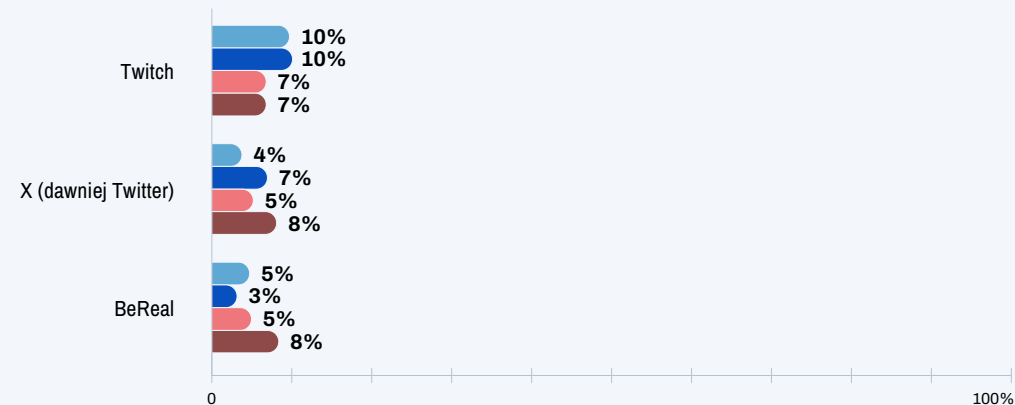
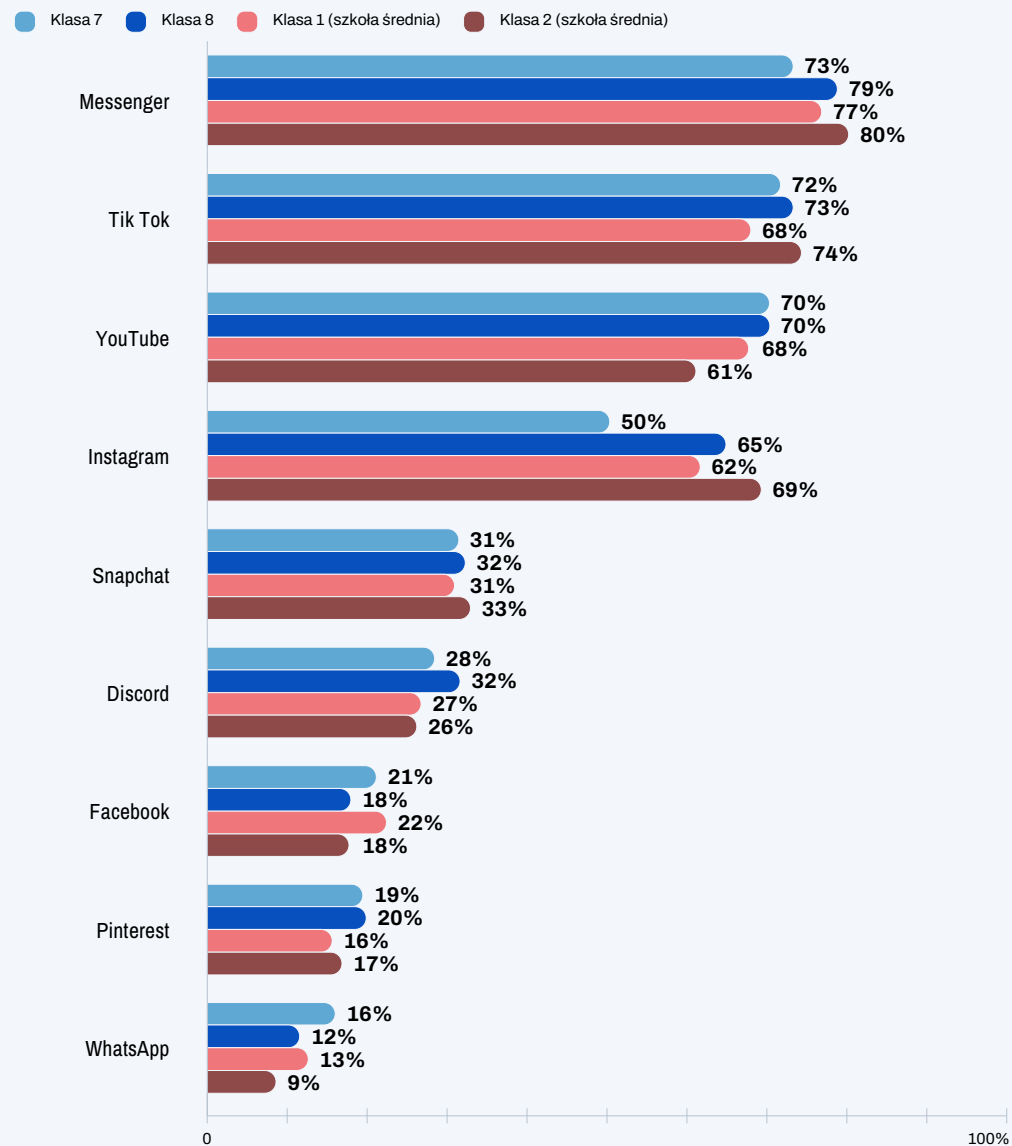
KLASA W klasach siódmych szkół podstawowych, w porównaniu do pozostałych analizowanych etapów edukacji, Instagram był wyraźnie rzadziej wskazywany wśród najczęściej używanych platform społecznościowych. Różnice w tym zakresie sięgają kilkunastu punktów procentowych. Z kolei w grupie najstarszych uczestników badania (uczniów i uczennic z klas drugich w szkołach ponadpodstawowych) YouTube cieszył się mniejszą popularnością niż wśród młodszych nastolatków. (Patrz wykres 35 ➔ s. 42).

TYP SZKOŁY Poszczególne platformy społecznościowe i komunikatory, takie jak Messenger, Instagram i w mniejszym stopniu Pinterest, X (dawniej Twitter) oraz BeReal cieszyły się największą popularnością wśród nastolatków uczęszczających do liceów. YouTube był w nieco większym stopniu wskazywany wśród najczęściej używanych serwisów w grupie przedstawicieli i przedstawicielek szkół podstawowych. Discord dominował natomiast wśród uczniów i uczennic techników. (Patrz wykres 36 ➔ s. 43).

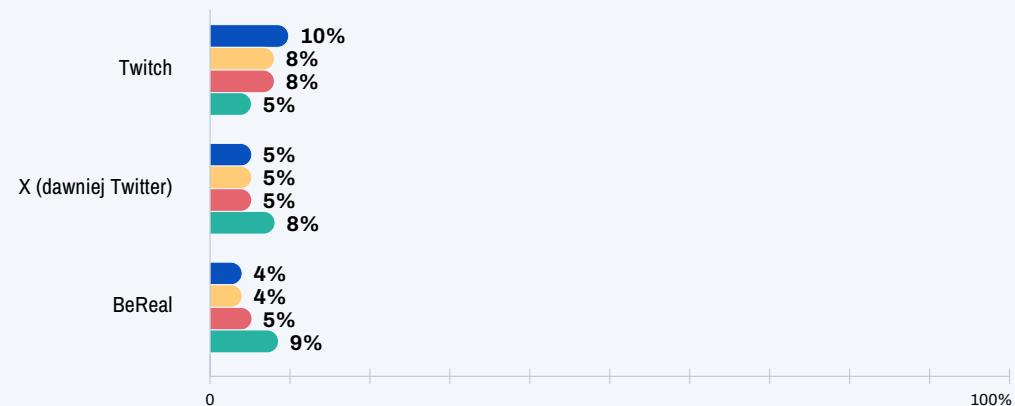
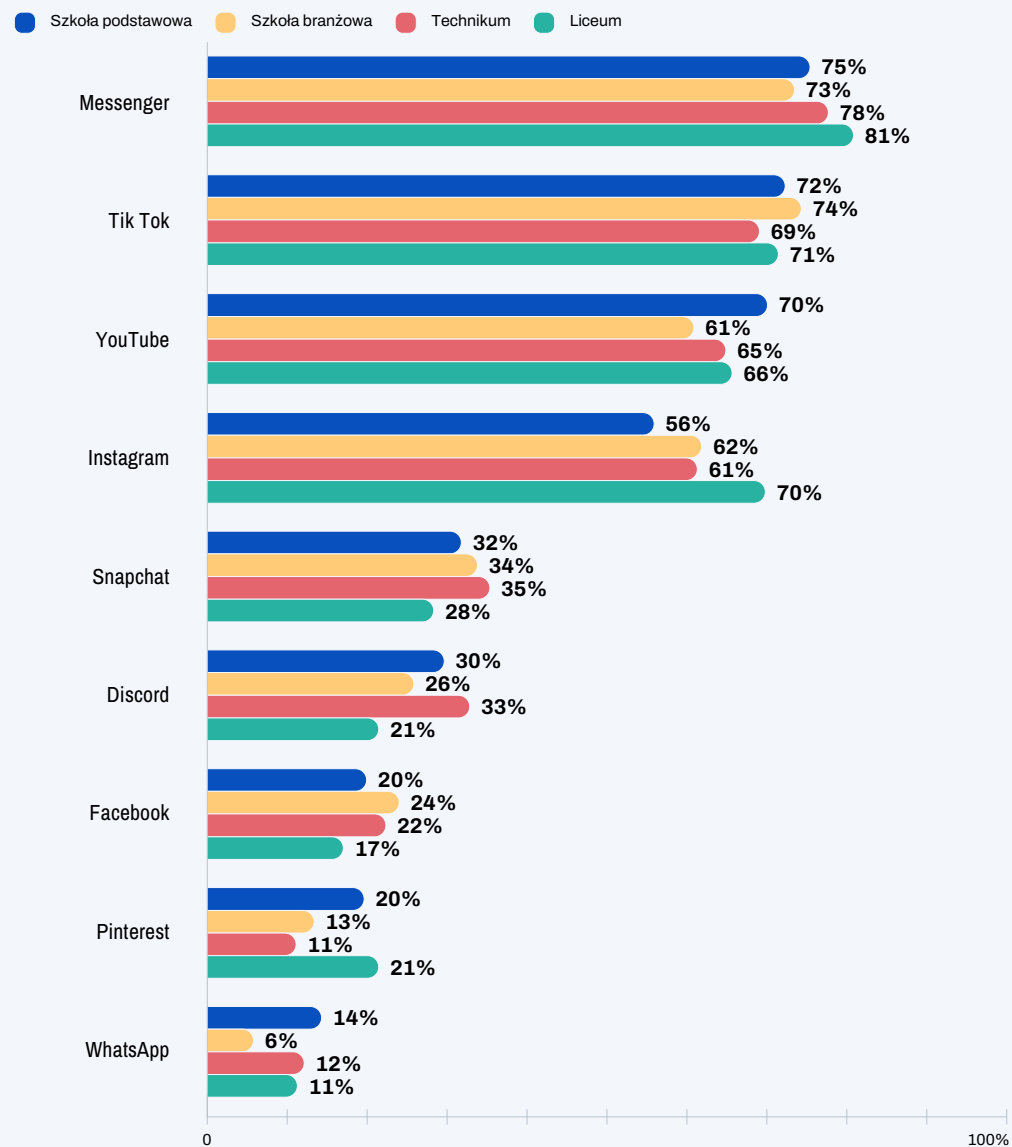
WYKRES 34. Najczęściej używane media społecznościowe – **PLEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – dziewczęta $n = 1772$, chłopcy $n = 1833$). Treść pytania: „Z których mediów społecznościowych korzystasz najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 5% wszystkich respondentów.

WYKRES 35. Najczęściej używane media społecznościowe – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – klasa 7 $n = 810$, klasa 8 $n = 504$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1200$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1092$). Treść pytania: „Z których mediów społecznościowych korzystasz najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 5% wszystkich respondentów.

WYKRES 36. Najczęściej używane media społecznościowe – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – szkoła podstawowa $n = 1314$, szkoła branżowa $n = 366$, technikum $n = 872$, liceum $n = 1053$). Treść pytania: „Z których mediów społecznościowych korzystasz najczęściej?”.

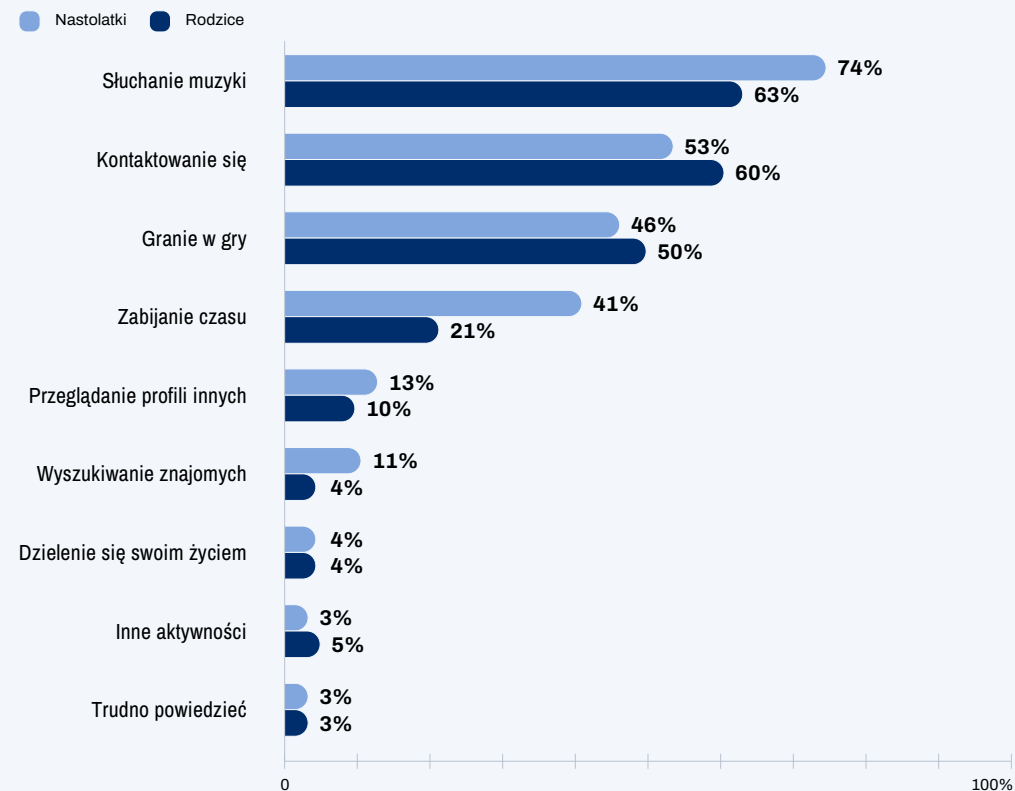
UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 5% wszystkich respondentów.

Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są media społecznościowe

Nastolatki korzystające z mediów społecznościowych zostały poproszone o wskazanie maksymalnie trzech rodzajów aktywności, do których najczęściej używają takich platform. Dominującą formą korzystania z serwisów społecznościowych było słuchanie muzyki za ich pośrednictwem (74%). Na drugim miejscu znalazło się wykorzystywanie mediów społecznościowych do kontaktowania się (53%). Kolejne rodzaje aktywności były związane z zapewnieniem sobie rozrywki – granie w gry (46%) i „zabijanie czasu” (41%). Warto zwrócić uwagę, że trzy rodzaje aktywności o charakterze społecznym (przeglądanie profili innych, wyszukiwanie znajomych oraz dzielenie się swoim życiem) były wskazywane znacznie rzadziej niż aktywności powiązane z rozrywką.

Podobnie jak nastolatki, rodzice wskazywali słuchanie muzyki (63%), kontaktowanie się (60%) oraz granie w gry (50%) jako trzy najczęstsze aktywności, do których młodzież wykorzystuje media społecznościowe. Największa różnica w odpowiedziach pomiędzy grupami dotyczyła „zabijania czasu” – opiekunowie dwukrotnie rzadziej wskazywali tę aktywność jako jedną z najczęstszych. ➔

WYKRES 37. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są media społecznościowe – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych $n = 3605$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz mediów społecznościowych?”. Baza: rodzice nastolatków korzystających z mediów społecznościowych $n = 860$. Treść pytania: „Do jakich aktywności Pana(i) dziecko najczęściej używa mediów społecznościowych?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

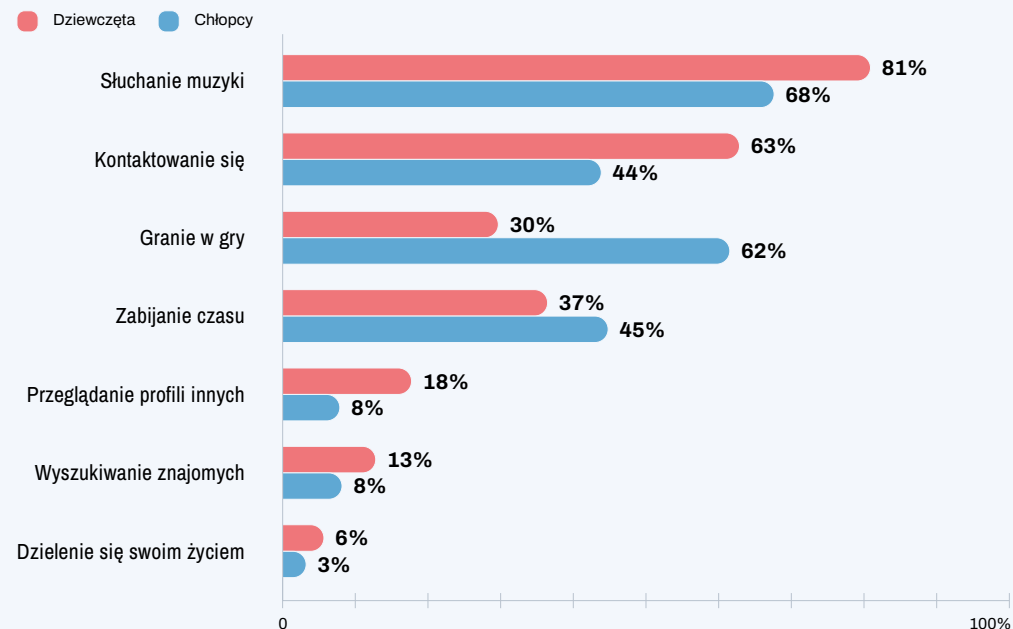
Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są media społecznościowe – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Analiza w podziale na płeć pokazuje istotne różnice w sposobach wykorzystywania mediów społecznościowych. Dziewczeta bardziej niż chłopcy deklarowały, że preferują korzystanie z takich serwisów w celach związanych z socjalizacją. Różnice we wskazaniach dotyczyły między innymi kontaktowania się (63% vs. 44%), przeglądania profili innych (18% vs. 8%) oraz w mniejszym stopniu wyszukiwania znajomych (13% vs. 8%) i dzielenia się swoim życiem (6% vs. 3%). Chłopcy natomiast dwa razy częściej niż dziewczeta wśród głównych aktywności wykonywanych za pośrednictwem mediów społecznościowych wskazywali granie w gry (62% vs. 30%). Częściej również używali opisywanych serwisów w celu „zabijania czasu” (45% vs. 37%). ↻

KLASA Granie za pośrednictwem mediów społecznościowych to aktywność, którą najrzadziej wskazywali przedstawiciele i przedstawicielki klas drugich w szkołach ponadpodstawowych. Z drugiej strony ta grupa najczęściej używała platform społecznościowych w celu „zabijania czasu”. ⬇

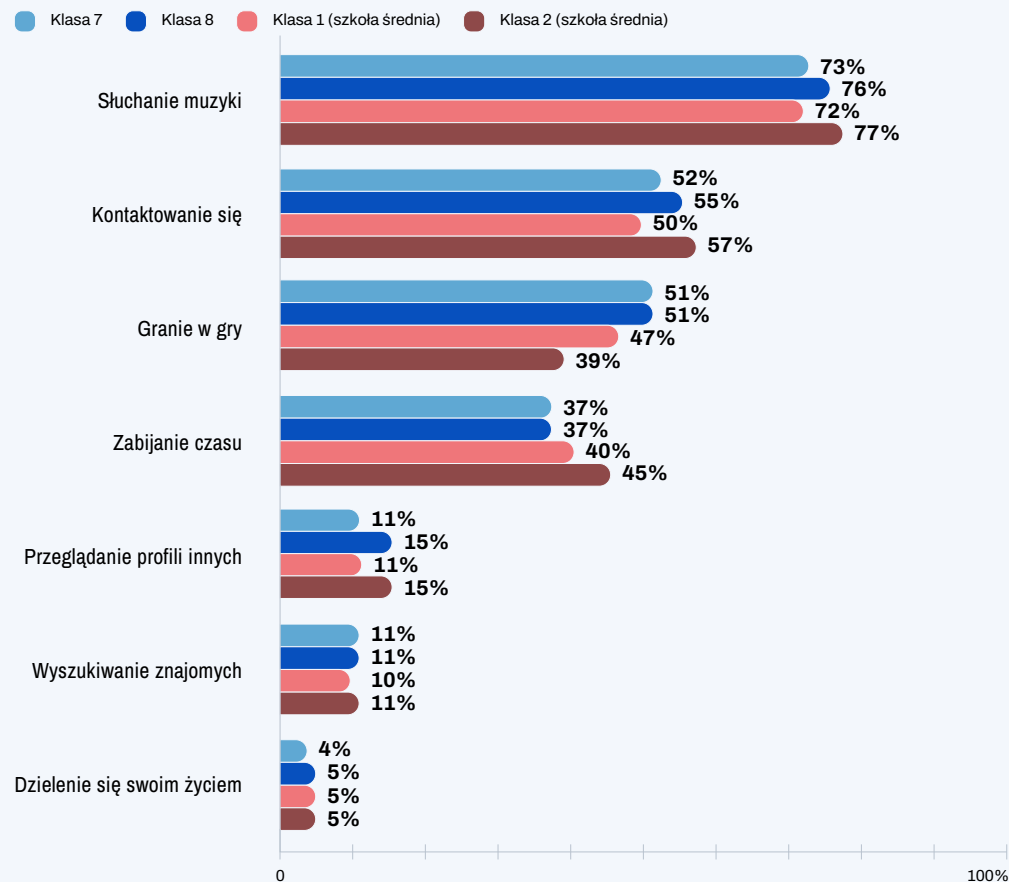
TYP SZKOŁY Korzystanie z mediów społecznościowych w celu grania w gry było najczęściej wymieniane przez przedstawicieli i przedstawicielki szkół podstawowych. Uczniowie i uczennice ze szkół branżowych rzadziej niż pozostali używali serwisów społecznościowych do kontaktowania się. ⬇

WYKRES 38. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są media społecznościowe – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – dziewczeta $n = 1772$, chłopcy $n = 1833$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz mediów społecznościowych?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 4% wszystkich respondentów.

WYKRES 39. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są media społecznościowe – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – klasa 7 $n = 810$, klasa 8 $n = 504$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1200$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1092$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz mediów społecznościowych?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 4% wszystkich respondentów.

WYKRES 40. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są media społecznościowe – **TYP SZKOŁY**

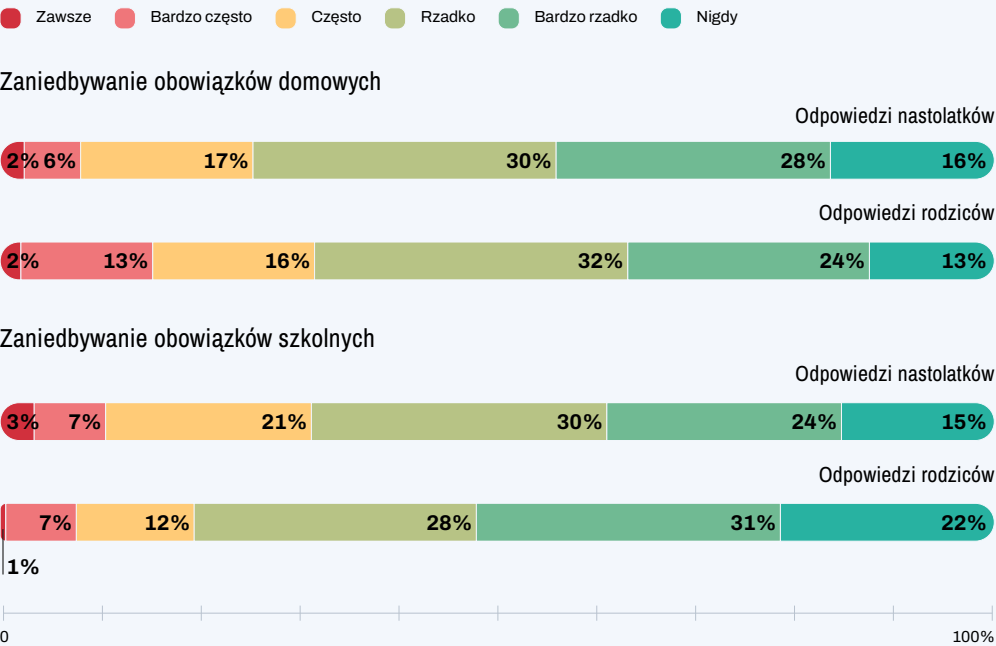
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – szkoła podstawowa $n = 1314$, szkoła branżowa $n = 366$, technikum $n = 872$, liceum $n = 1053$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz mediów społecznościowych?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 4% wszystkich respondentów.

Media społecznościowe a obowiązki domowe i szkolne

Na podstawie odpowiedzi nastolatków można wywnioskować, że w przypadku większości z nich korzystanie z mediów społecznościowych nie przyczynia się w znaczącym stopniu do zaniedbywania szkolnych i domowych zobowiązań. Młodzież przyznająca, że co najmniej często nie wywiązuje się z takich obowiązków z powodu korzystania z mediów społecznościowych, stanowiła mniejszość. Trzech na dziesięciu nastolatków (31%) deklaroowało, że ze względu na platformy społecznościowe co najmniej często (zsumowany odsetek odpowiedzi „zawsze”, „bardzo często” i „często”) zaniedbuje wykonywanie swoich obowiązków szkolnych. W przypadku obowiązków domowych analogicznych odpowiedzi udzieliła jedna czwarta uczniów i uczennic (25%). Przeciwny bieg stanowi 15% (w odniesieniu do obowiązków szkolnych) i 16% (obowiązki domowe) nastolatków, które deklarowały, że w ich przypadku nigdy nie dochodzi do niedopilnowania obowiązków na skutek korzystania z mediów społecznościowych. W przypadku obu rodzajów obowiązków ponad połowa respondentów przyznaje, że takie sytuacje się zdarzają, ale stosunkowo rzadko lub bardzo rzadko.

Obserwacje rodziców dość wyraźnie różnią się od deklaracji samych nastolatków. Opiekunowie stosunkowo częściej wskazywali, że korzystanie z mediów społecznościowych prowadzi do co najmniej częstego zaniedbywania obowiązków domowych przez młodzież (31% rodziców vs. 25% nastolatków). Z drugiej strony rodzice rzadziej niż nastolatki dostrzegali co najmniej częsty wpływ platform społecznościowych na niedopilnowywanie zobowiązań szkolnych (20% rodziców vs. 31% wśród nastolatków). ➡

WYKRES 41. Korzystanie z mediów społecznościowych a zaniedbywanie obowiązków – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych $n = 3605$, rodzice nastolatków korzystających z mediów społecznościowych $n = 860$). Treść pytań: „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki domowe z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”; „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki szkolne z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”. Rodzice odpowiadali na pytania: „Czy zdarza się Panu(i) dziecku zaniedbywać obowiązki domowe, przez korzystanie z mediów społecznościowych?”; „Czy zdarza się Panu(i) dziecku zaniedbywać obowiązki szkolne, przez korzystanie z mediów społecznościowych?”.

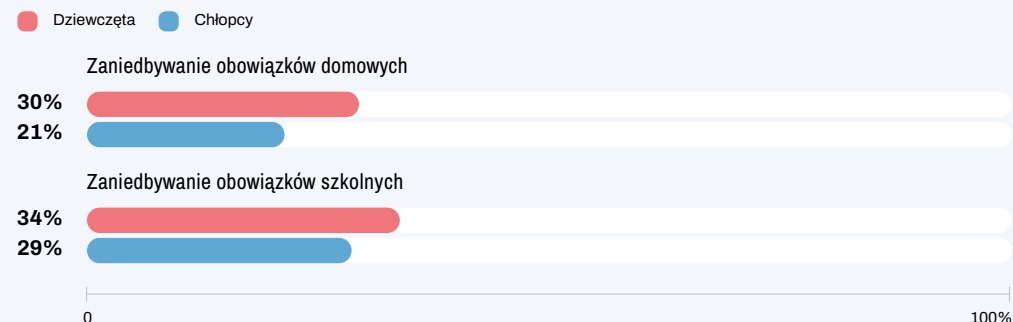
Media społecznościowe a obowiązki domowe i szkolne – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Zarówno w odniesieniu do obowiązków domowych (30% vs. 21%), jak i szkolnych (34% vs. 29%) dziewczęta w większym stopniu niż chłopcy potwierdzali, że przynajmniej często zaniedbują swoje zadania. Różnice między płaciami wskazują, że omawiana kwestia (przynajmniej na poziomie deklaracji) jest nieco bardziej problematyczna w grupie dziewcząt. ↻

KLASA Wykres dotyczący zaniedbywania obowiązków szkolnych uwidacznia pewną tendencję – wraz z wiekiem i etapem edukacji wzrasta odsetek uczniów i uczennic deklarujących, że zaniedbują swoje szkolne zobowiązania w wyniku korzystania z mediów społecznościowych. W przypadku klas drugich w szkołach ponadpodstawowych ponad jedna trzecia nastolatków (35%) przyznała, że takie sytuacje miały miejsce co najmniej często. W odniesieniu do obowiązków domowych ponownie przedstawiciele i przedstawicielki klas siódmych szkół podstawowych (22%) nieco rzadziej niż starsze nastolatki deklarowali, że przynajmniej często zaniedbywali takie obowiązki z powodu mediów społecznościowych. Wśród przedstawicieli i przedstawicielek pozostałych klas odsetki te są na bardzo podobnym poziomie i wynoszą od 26% do 27%. ↻

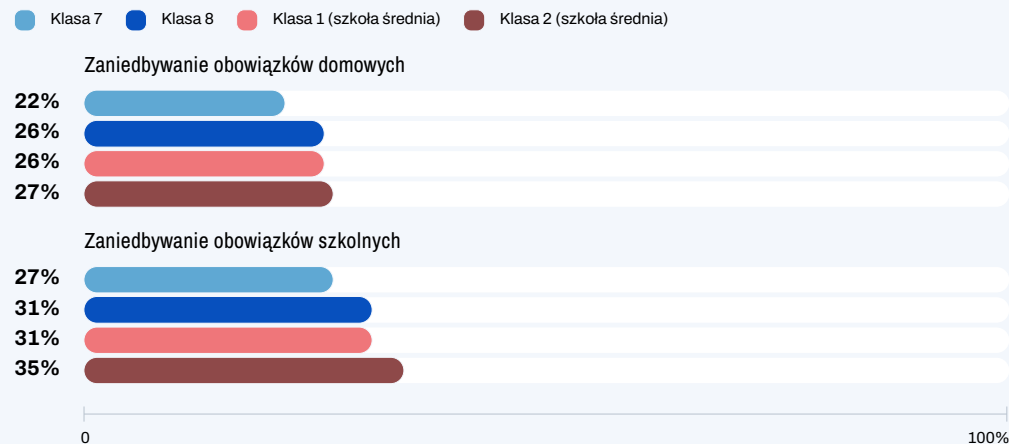
TYP SZKOŁY W przypadku niedopilnowywania obowiązków szkolnych ze względu na korzystanie z mediów społecznościowych uczniowie i uczennice ze szkół podstawowych (28%) nieco rzadziej niż nastolatki ze szkół ponadpodstawowych przyznawali się do co najmniej częstego niewywiązywania się z tego rodzaju zobowiązań. We wszystkich typach szkół ponadpodstawowych odsetek takich deklaracji wyniósł 33%. Z kolei w odniesieniu do obowiązków domowych wśród uczniów i uczennic liceów (28%) oraz szkół branżowych (27%) przypadki co najmniej częstego zaniedbywania takich obowiązków z powodu korzystania z platform społecznościowych były nieco bardziej powszechne niż w pozostałych typach szkół. W technikach i szkołach podstawowych wyniki były nieznacznie niższe, ale na podobnym poziomie (24%). ↻

WYKRES 42. Korzystanie z mediów społecznościowych a zaniedbywanie obowiązków – **PŁEĆ**. Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często”

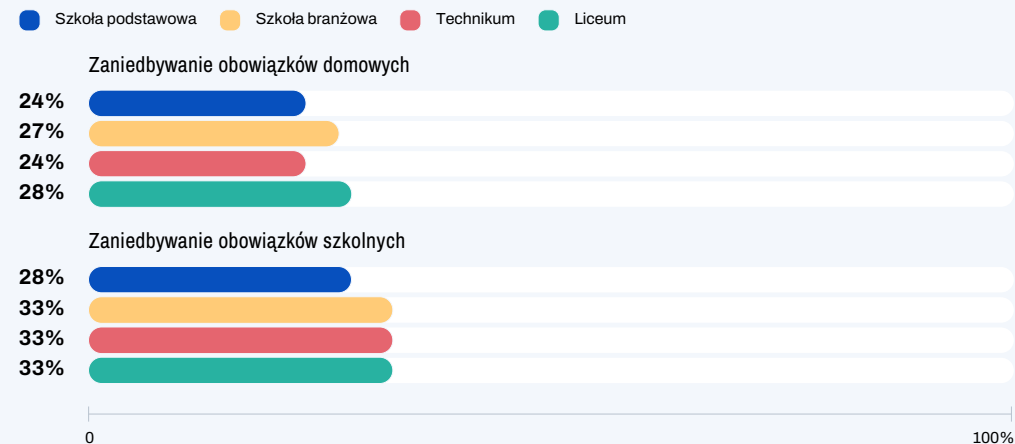
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – dziewczęta $n = 1772$, chłopcy $n = 1833$). Treść pytań: „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki domowe z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”; „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki szkolne z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”. **UWAGA:** na wykresie zaprezentowano zsumowane odsetki odpowiedzi „zawsze”, „bardzo często” i „często”.

WYKRES 43. Korzystanie z mediów społecznościowych a zaniedbywanie obowiązków – **KLASA**. Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – klasa 7 $n = 810$, klasa 8 $n = 504$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1200$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1092$). Treść pytań: „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki domowe z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”; „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki szkolne z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”. UWAGA: na wykresie zaprezentowano zsumowane odsetki odpowiedzi „zawsze”, „bardzo często” i „często”.

WYKRES 44. Korzystanie z mediów społecznościowych a zaniedbywanie obowiązków – **TYP SZKOŁY**. Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: nastolatki korzystające z mediów społecznościowych – szkoła podstawowa $n = 1314$, szkoła branżowa $n = 366$, technikum $n = 872$, liceum $n = 1053$). Treść pytań: „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki domowe z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”; „Czy zdarza Ci się zaniedbywać obowiązki szkolne z powodu korzystania z mediów społecznościowych?”. UWAGA: na wykresie zaprezentowano zsumowane odsetki odpowiedzi „zawsze”, „bardzo często” i „często”.

04

Internet w szkole

Najważniejsze ustalenia

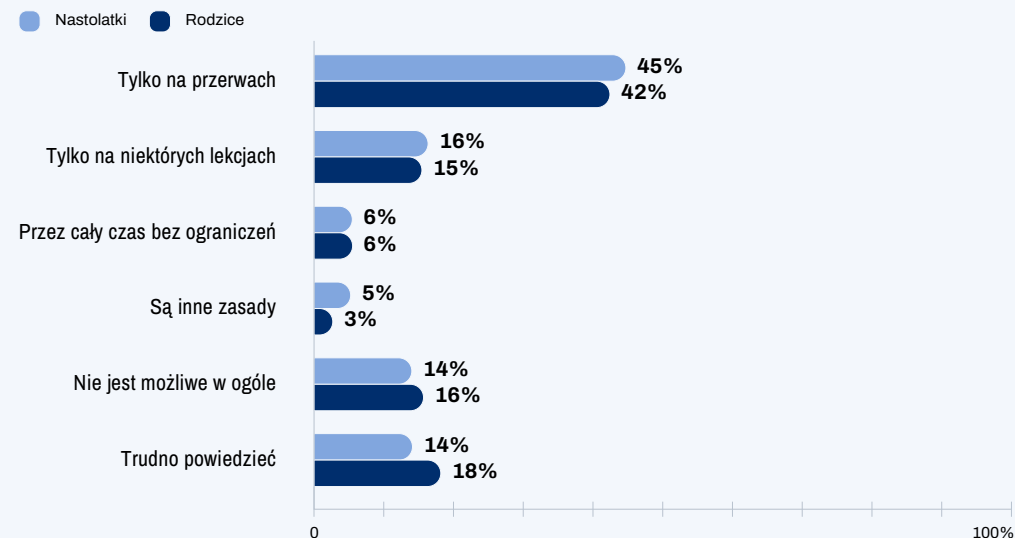
- 1 Wraz z wiekiem zmieniają się zasady korzystania przez uczniów i uczennice z urządzeń mobilnych na terenie szkoły. **Ponad co trzeci uczeń/uczennica szkoły podstawowej nie korzysta w ogóle z telefonu na terenie szkoły, w przeciwieństwie do uczniów i uczennic szkoły średniej, gdzie taką praktykę deklaruje niespełna 2%.**
- 2 Niezależnie od wieku, płci czy typu szkoły nauczyciele i nauczycielki, jeśli używają internetu na lekcjach, to wykorzystują go przede wszystkim w celu pokazywania prezentacji czy prezentowania filmów.
- 3 Zajęcia komputerowe i język polski to przedmioty szkolne, podczas których najczęściej wykorzystywany jest internet.
- 4 Młodzież korzysta z internetu szczególnie w celach edukacyjnych do odrabiania lekcji – blisko 60% oraz w celach społecznych do kontaktów z rodziną i/lub znajomymi – ponad co trzeci nastolatek.
- 5 **Brainly.pl to platforma, która jest najchętniej wykorzystywana przez uczniów i uczennice w celu odrabiania lekcji (58%).** Najczęściej używana w szkołach średnich blisko 60% dla każdego typu szkoły vs. 52% dla szkoły podstawowej.
- 6 **Prawie połowa (46%) nastolatków nie komunikuje się z nauczycielami i nauczycielkami za pomocą narzędzi online.** Najczęściej kontakt z nauczycielem za pomocą internetu podejmują uczniowie i uczennice szkół średnich (klasa 1 – 34%, klasa 2 – 35%).

Korzystanie z urządzeń mobilnych

Najwięcej młodzieży (45%) deklaruowała, że w szkole może korzystać z urządzeń mobilnych tylko podczas przerw. Sześciu na stu twierdziła, że placówka oświatowa do której uczęszcza, w ogóle nie ogranicza czasu korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem. Co siódmy z młodych ludzi zadeklarował, że w jego szkole użytkowanie np. telefonu czy tabletu jest całkowicie zabronione.

Odpowiedzi rodziców były niemal identyczne ze wskazaniem ich dzieci. Większość rodziców (42%) podobnie jak ich dzieci (45%) twierdziła, że w szkołach z urządzeń mobilnych można korzystać tylko na przerwach. Największa różnica 4.p.p. wystąpiła w przypadku odpowiedzi „trudno powiedzieć” (rodzice 18% vs. nastolatki 14%). ➡

WYKRES 45. Korzystanie z urządzeń mobilnych na terenie szkoły – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

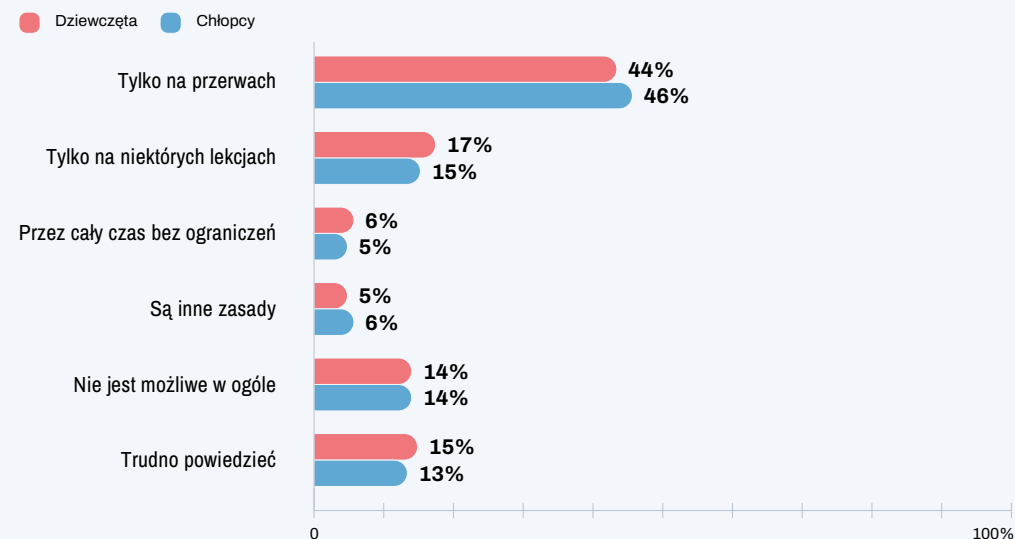

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Na terenie Twojej szkoły korzystanie z urządzeń mobilnych (smartfon, tablet, laptop), mających dostęp do internetu, możliwe jest?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy na terenie szkoły Pana(i) dziecka, korzystanie z urządzeń mobilnych (smartfon, tablet, laptop), mających dostęp do internetu, możliwe jest?”.

Korzystanie z urządzeń mobilnych na terenie szkoły – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Płeć nie różnicuje w żadnym stopniu odpowiedzi. Nieznaczna różnica (do 2 p.p.) między dziewczętami a chłopcami jest nieistotna statystycznie. Taki rozkład wskazuje na podobne doświadczenia uczniów i uczennic w zakresie używania internetu w szkole. Zarówno dziewczęta, jak i chłopcy najczęściej korzystają z internetu za pomocą urządzeń mobilnych tylko podczas przerw (odpowiednio 44% i 46%). ☹

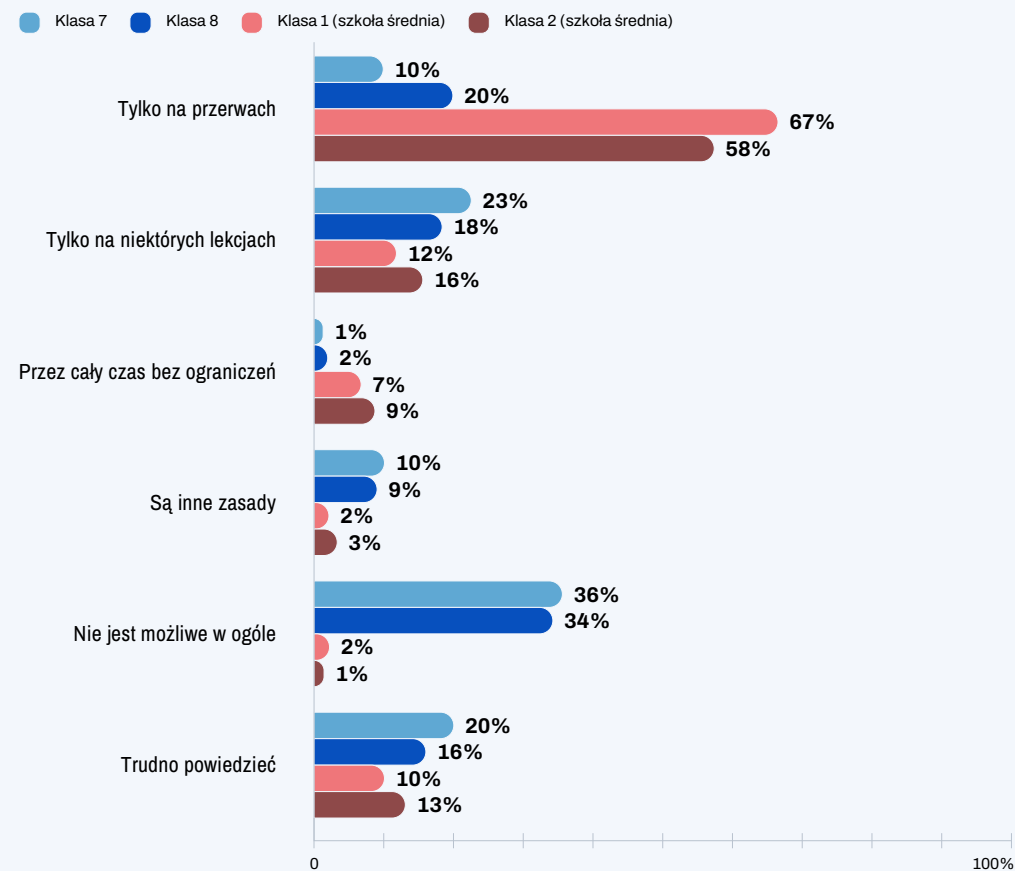
WYKRES 46. Korzystanie z urządzeń mobilnych na terenie szkoły – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Na terenie Twojej szkoły korzystanie z urządzeń mobilnych (smartfon, tablet, laptop), mających dostęp do internetu, możliwe jest:?”.

KLASA W zależności od stopnia edukacji i wieku uczniów i uczennic zmienia się możliwość korzystania przez nich z urządzeń mobilnych w szkole. W klasach 7 ponad $\frac{1}{3}$ uczniów i uczennic nie może w ogóle korzystać z urządzeń, a tylko co dziesiąty ma taką możliwość na przerwach. Starsi uczniowie i uczennice ze szkół średnich, odwrotnie do młodszych kolegów i koleżanek bardzo często korzystają z urządzeń przenośnych na przerwach: klasa 1 – 67% oraz klasa 2 – 58%. Respondenci, którzy nie mają wprowadzonych żadnych limitów korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu, są to głównie uczniowie i uczennice szkół średnich. Co piąty przedstawiciel/przedstawicielka 7 klasy, a co siódmy uczeń/uczennica klasy 8 nie potrafi precyzyjnie wskazać, jakie zasady korzystania z urządzeń mobilnych panują w ich szkole. ➔

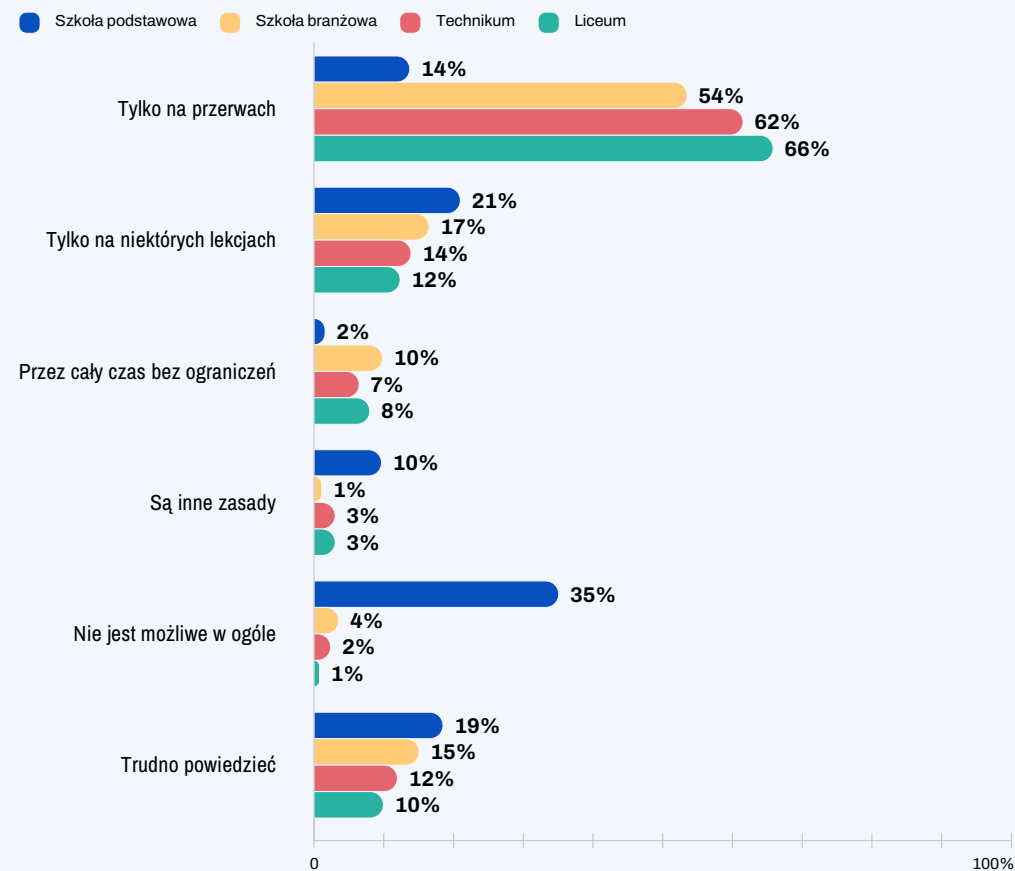
WYKRES 47. Korzystanie z urządzeń mobilnych na terenie szkoły – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Na terenie Twojej szkoły korzystanie z urządzeń mobilnych (smartfon, tablet, laptop), mających dostęp do internetu, możliwe jest?”.

TYP SZKOŁY Najbardziej restrykcyjne zasady dotyczące używania telefonów obowiązują w szkołach podstawowych – ponad jedna trzecia uczniów i uczennic twierdziła, że korzystanie z telefonu w ich placówce oświatowej nie jest w ogóle możliwe. Natomiast w liceach i technikach zdecydowana większość uczniów i uczennic deklarowała, że może korzystać z telefonu tylko w czasie przerw (odpowiednio 66% i 62%). Blisko połowa uczniów i uczennic ze szkół branżowych mogła korzystać z urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu tylko na przerwach, a co dziesiąty nastolatek z tego typu szkoły twierdził, że może używać internetu cały czas bez ograniczeń. ➡

WYKRES 48. Korzystanie z urządzeń mobilnych na terenie szkoły – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Na terenie Twojej szkoły korzystanie z urządzeń mobilnych (smartfon, tablet, laptop), mających dostęp do internetu, możliwe jest:?”.

Wykorzystanie internetu przez nauczycieli na lekcjach

Nauczycielki i nauczyciele korzystając z internetu na lekcjach w największym stopniu, używają go do pokazywania gotowych materiałów, takich jak prezentacje (73%) i filmy (62%). Podczas lekcji nauczyciele i nauczycielki bardzo często wykorzystują również internet w celu odtwarzania programów edukacyjnych (56%) oraz do sprawdzania informacji w słownikach, encyklopediach internetowych (34%). ➔

WYKRES 49. Wykorzystanie internetu przez nauczycieli na lekcjach – **OGÓŁEM**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Kiedy nauczyciele podczas lekcji w Twojej szkole używają internetu, to najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

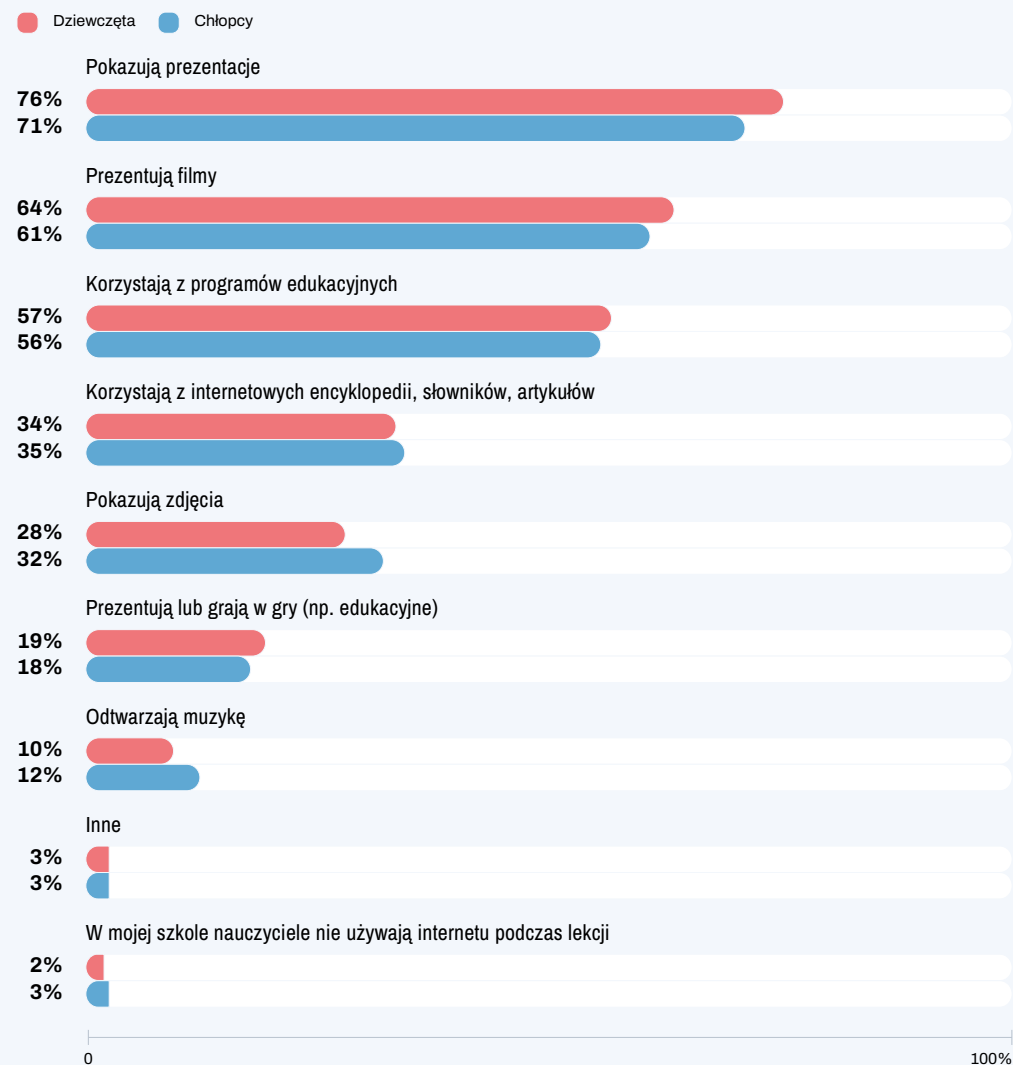
Wykorzystanie internetu przez nauczycieli na lekcjach – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Dziewczęta (76%) częściej niż chłopcy (71%) zwracały uwagę, że nauczyciele i nauczycielki, jeśli używają internetu na lekcjach, to służył im głównie do pokazywania prezentacji. W pozostałych kafeteriach odpowiedzi różnice między odpowiedziami respondentów są niewielkie i nie przekraczają 4 p.p. Największe różnice procentowe między chłopcami a dziewczętami uwidoczniły się w odpowiedzi dotyczącej pokazywania filmów (dziewczęta 64% vs. chłopcy 61%) oraz pokazywania zdjęć (odpowiednio 28% i 32%). ➡

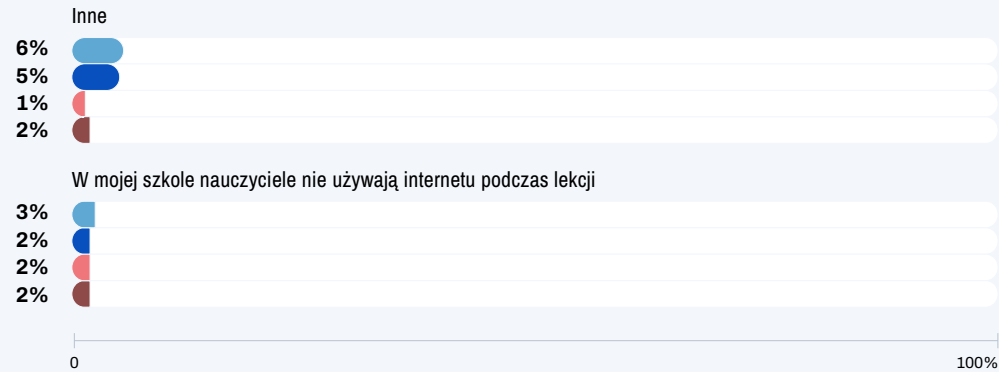
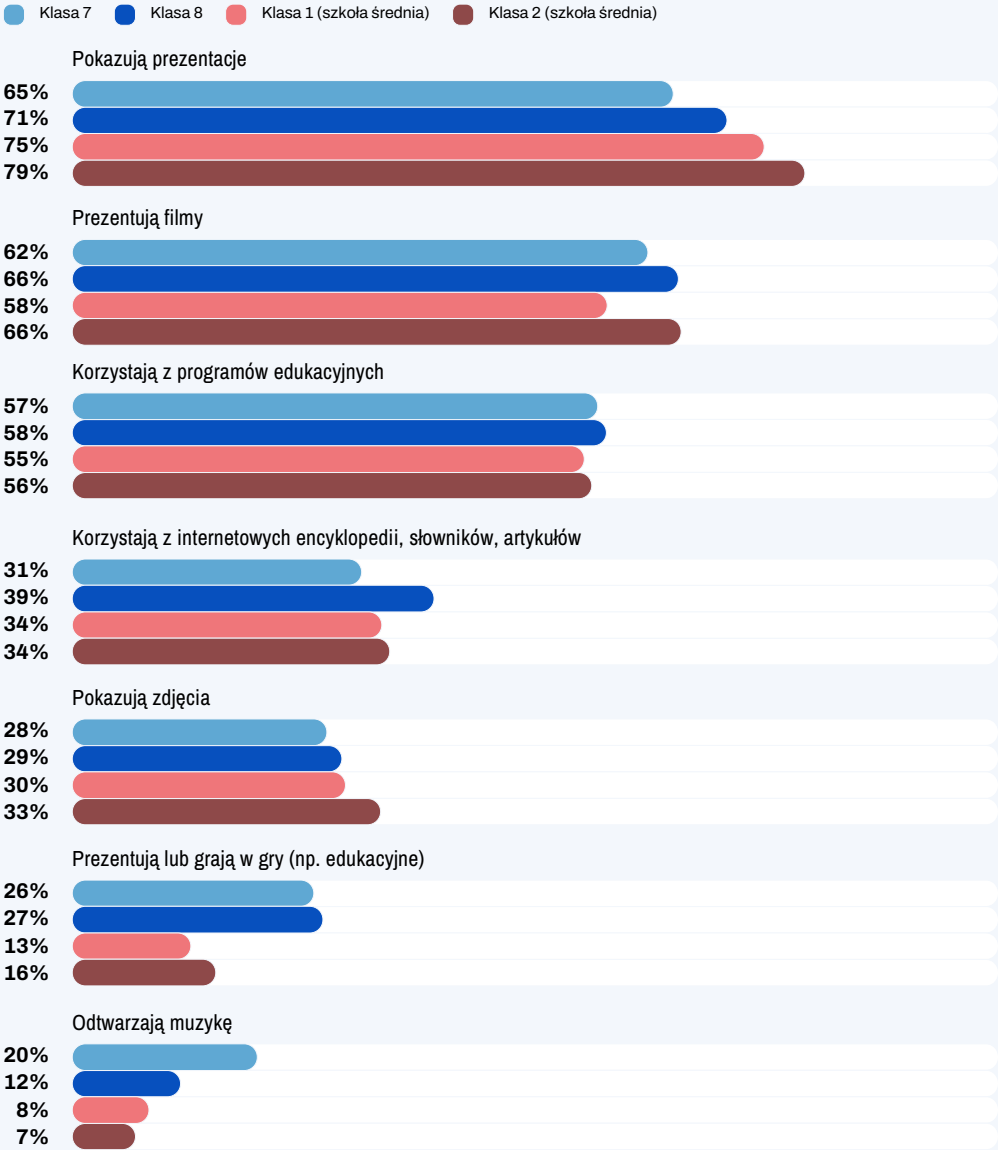
KLASA Nauczycielki i nauczyciele korzystając na lekcjach z internetu, znacznie częściej pokazują prezentacje w starszych klasach – wskaźnik ten rośnie z 65% w klasach 7 do 79% w klasach drugich szkół średnich. Natomiast prezentowanie lub granie w gry edukacyjne na zajęciach cieszyło się większą popularnością w klasach młodszych i wynosi on 26%–27% w 7 i 8 klasach szkół podstawowych, a spadło do 13%–16% w 1 i 2 klasach szkół średnich. Znaczną różnicę w odpowiedziach uczniów i uczennic widać także w przypadku opcji wzbogacenia lekcji o elementy muzyczne. Wraz z wiekiem uczniów i uczennic malał odsetek młodzieży, który deklarował, że nauczyciele i nauczycielki, odtwarzali na lekcjach muzykę 20% – 7 a 12% – 8 klasa szkoła podstawowa vs. 8% – 1 klasa a 7% – 2 klasa szkoły średniej. ⬇

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Kiedy nauczyciele podczas lekcji w Twojej szkole używają internetu, to najczęściej:?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 50. Wykorzystanie internetu przez nauczycieli na lekcjach – **PŁEĆ**

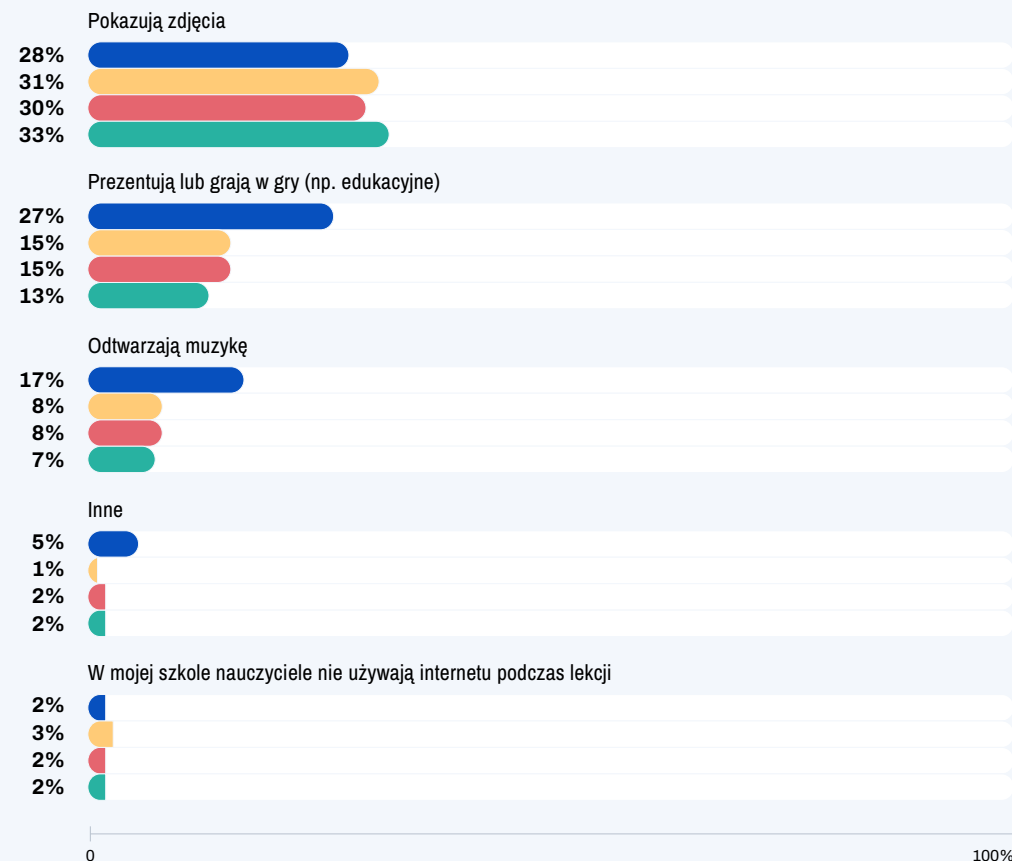
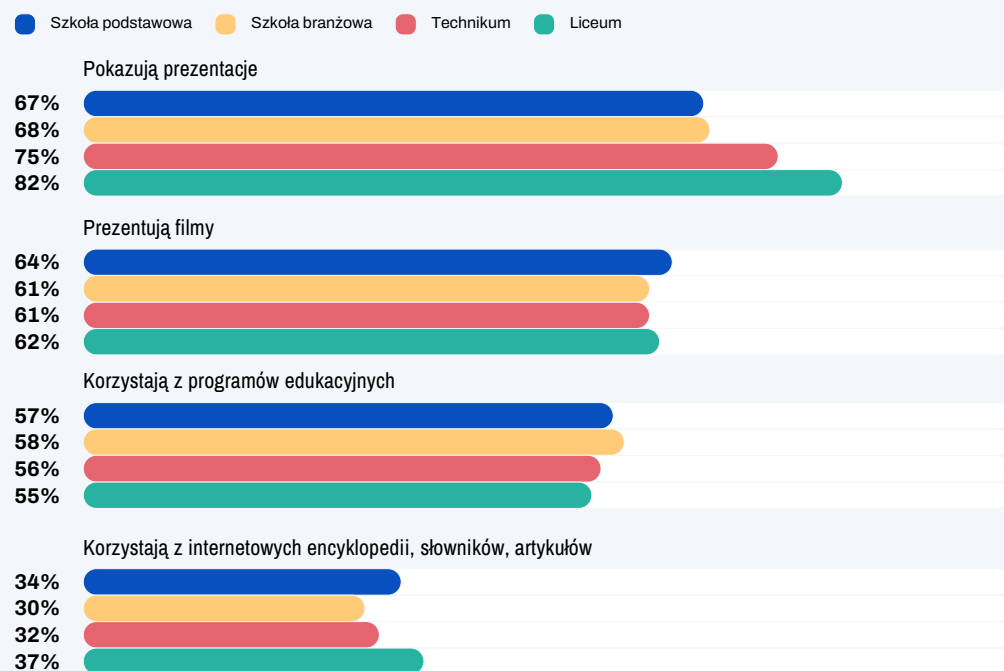
WYKRES 51. Wykorzystanie internetu przez nauczycieli na lekcjach – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Kiedy nauczyciele podczas lekcji w Twojej szkole używają internetu, to najczęściej:?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

TYP SZKOŁY Uczniowie i uczennice liceum deklarowali najczęściej, że nauczyciele i nauczycielki wykorzystywali internet do przedstawiania prezentacji (82%), co stanowi najwyższy wskaźnik spośród wszystkich typów szkół. Szkoły podstawowe i branżowe uzyskały podobne wyniki (67% i 68%), a technika (75%). W szkołach podstawowych, w odróżnieniu od innych typów szkół, odnotowywano bardzo duże różnice w porównaniu do liceum w odpowiedziach: granie w gry edukacyjne (27% vs. 13% liceum) i odtwarzanie muzyki (17% vs. 7% liceum). ↴

WYKRES 52. Wykorzystanie internetu przez nauczycieli na lekcjach – **TYP SZKOŁY**

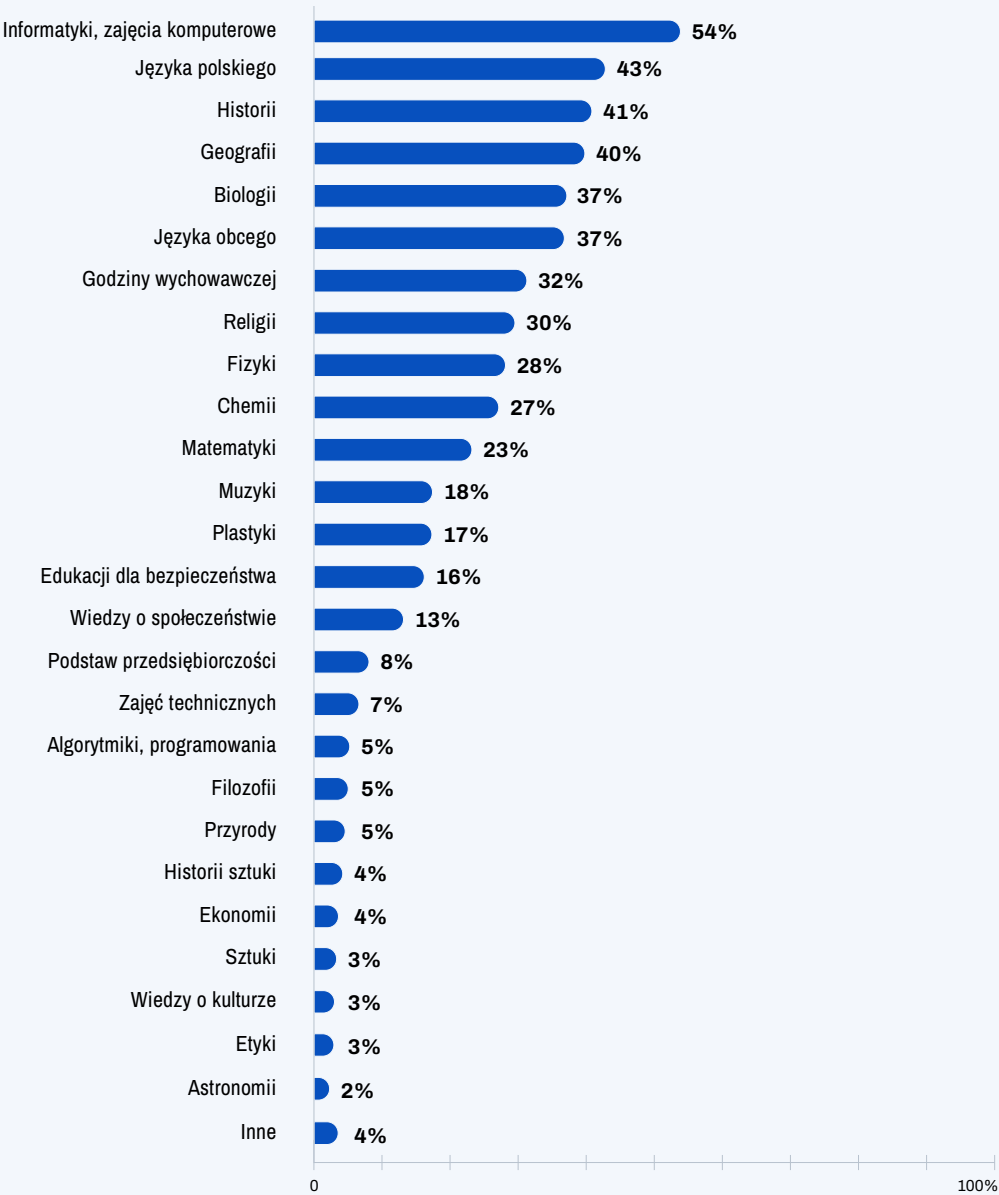
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Kiedy nauczyciele podczas lekcji w Twojej szkole używają internetu, to najczęściej:?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Zajęcia, na których wykorzystuje się internet

Zajęcia komputerowe jest to przedmiot szkolny, podczas, którego nauczyciele i nauczycielki najczęściej wykorzystują internet – wskazało tak 54% uczniów i uczennic. Dużą popularnością cieszyło się także wykorzystanie internetu na języku polskim (43%) oraz historii (41%). Ponad co trzeci młody człowiek wskazał, że nauczyciele i nauczycielki w ich szkole wykorzystywali internet na lekcjach geografii (40%), biologii (37%) oraz języków obcych (37%). Z kolei według uczniów i uczennic nauczyciele i nauczycielki najrzadziej korzystali z internetu na przedmiotach szkolnych, takich jak astronomia (2%), etyka, wiedza o kulturze czy sztuka (po 3%).

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, N = 3665). Treść pytania: „Na których zajęciach w Twojej szkole wykorzystuje się internet (przez nauczyciela lub za jego wiedzą)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 53. Zajęcia, na których wykorzystuje się internet – OGÓŁEM

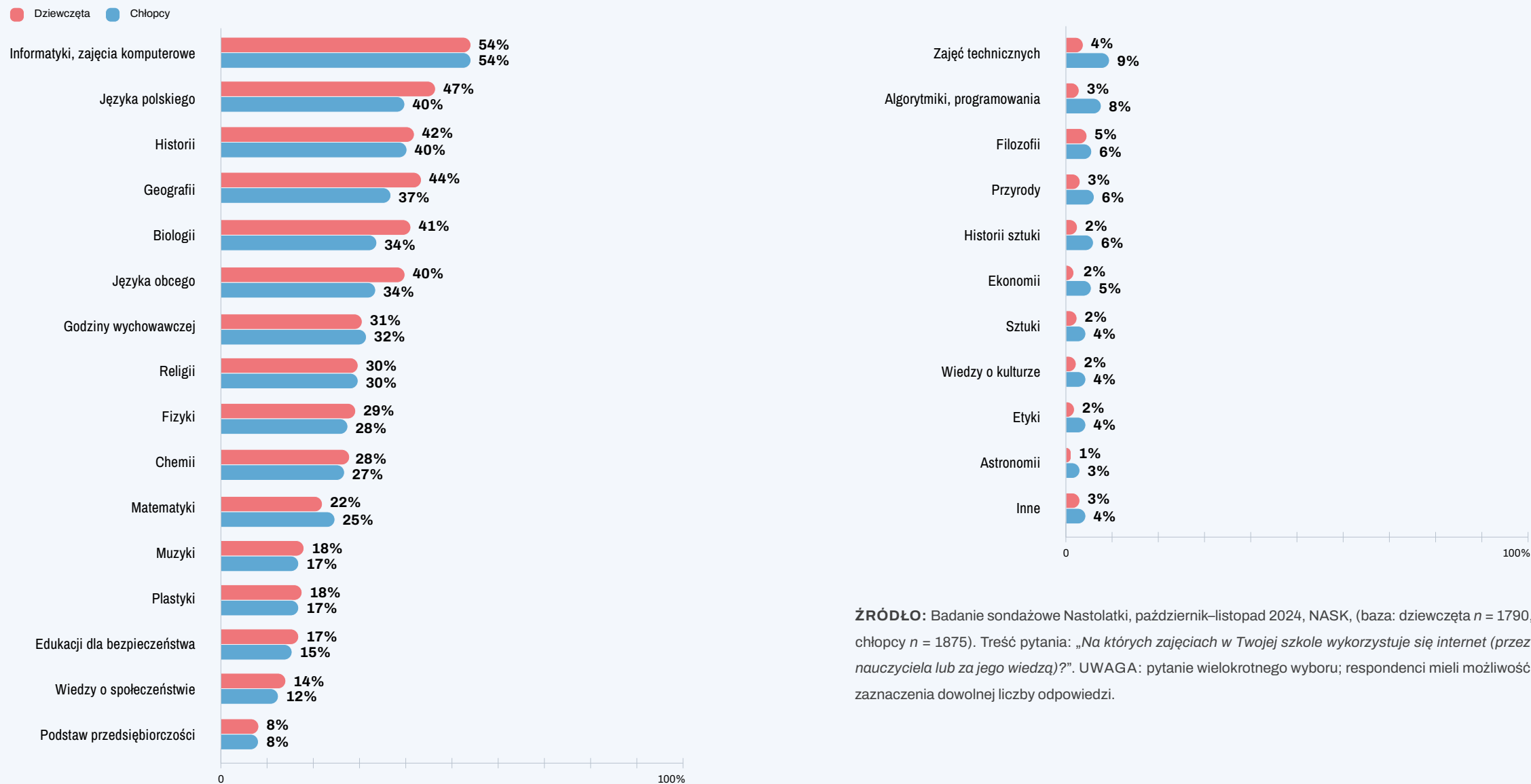
Zajęcia, na których wykorzystuje się internet – w podziale na zmienne demograficzne

PLEĆ Niezależnie od płci uczniów, opinie na temat tego, na jakich przedmiotach szkolnych nauczyciele i nauczycielki najczęściej wykorzystują internet, są bardzo zbliżone. Szczególnie widoczne jest to na informatyce, gdzie po 54% dziewcząt i chłopców zadeklarowało, że nauczyciele i nauczycielki korzystają z internetu na lekcjach. Podobna sytuacja występuje także na historii, godzinie wychowawczej, religii, fizyce, chemii czy muzyce – różnica między odpowiedziami dziewcząt i chłopców nie przekraczała 2 p.p. Największe rozbieżności w odpowiedziach chłopców vs. dziewcząt pojawiły się w przypadku niektórych przedmiotów. Na języku polskim czy geografii, częściej o wykorzystaniu internetu, wspominały dziewczęta (47% – język polski a 44% geografia) niż chłopcy (40% – język polski a 37% geografia). Podobna sytuacja odmiennych odpowiedzi z istotną statystycznie różnicą pojawia się w przypadku przedmiotu biologia, dziewczęta (41%) częściej niż chłopcy (34%) twierdziły, że nauczyciele i nauczycielki podczas tej lekcji wykorzystują internet. W przypadku przedmiotów typu zajęcia techniczne to chłopcy (9%) częściej niż dziewczyny (4%) deklarowali, że nauczyciele i nauczycielki pokazują treści, wykorzystując do tego internet. (Patrz wykres 54 ➡ s. 61).

KLASA Informatyka pozostaje najczęściej wskazywanym przedmiotem, na którym nauczyciele i nauczycielki korzystają z internetu, i jedynym przedmiotem, w przypadku którego podział danych statystycznych na zmienną klasa nie różnicuje danych statystycznych. Natomiast muzyka i plastyka, które w klasach 7 osiągały wysokie wartości – powyżej 40% – w klasie 8 szkoły podstawowej i 1 szkół średnich zostały wskazane przez mniej niż 20% respondentów. W 2 klasie szkoły średniej są to wartości poniżej 10%. Z deklaracji nastolatków wynika, że niezależnie od przedmiotu nauczyciele i nauczycielki częściej wykorzystują internet pracując z młodszymi uczniami i uczennicami. Malejąca statystka wykorzystania internetu wśród starszych uczniów i uczennic może wynikać z mniejszej potrzeby wykorzystywania internetu w czasie

lekcji, jak również mniejszej obecności tych przedmiotów w programach nauczania w szkołach średnich. (Patrz wykres 55 ➡ s. 62).

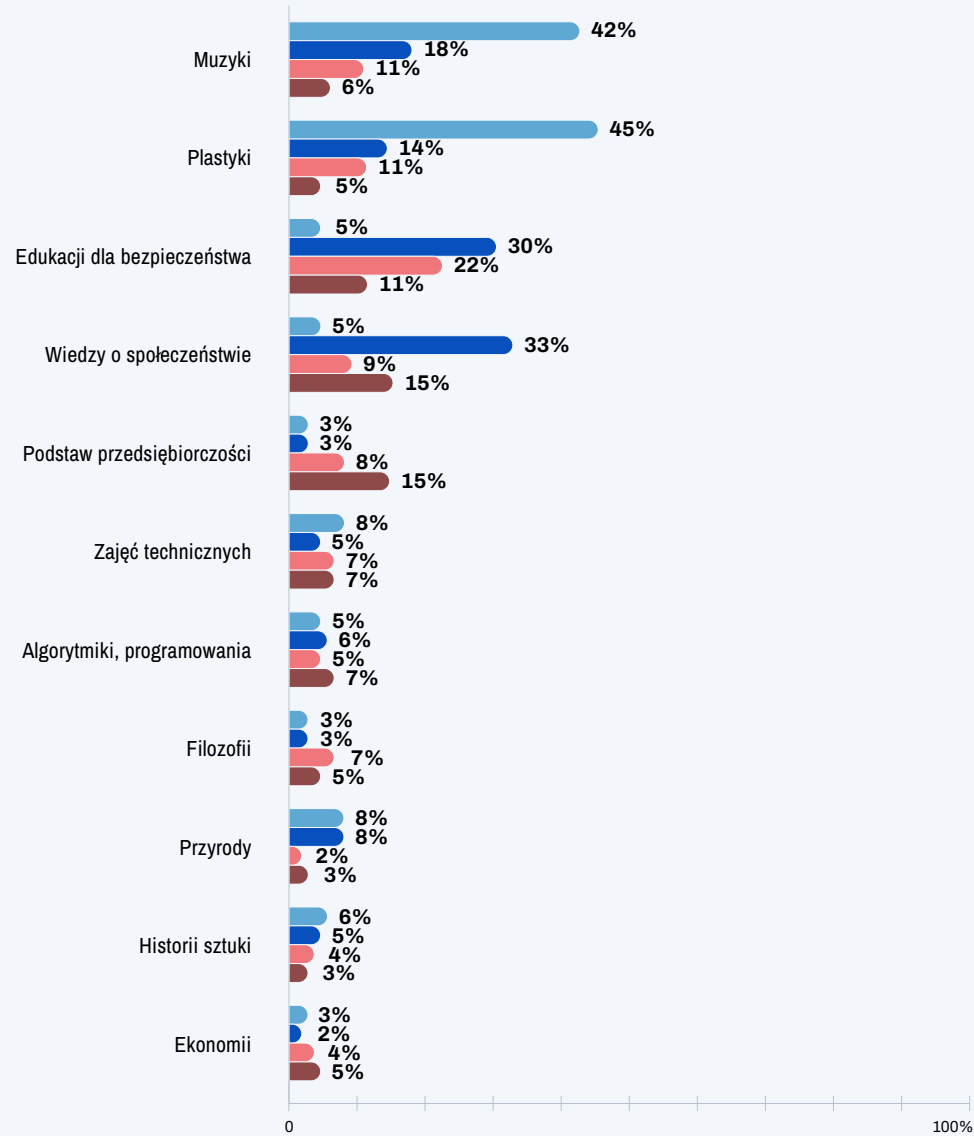
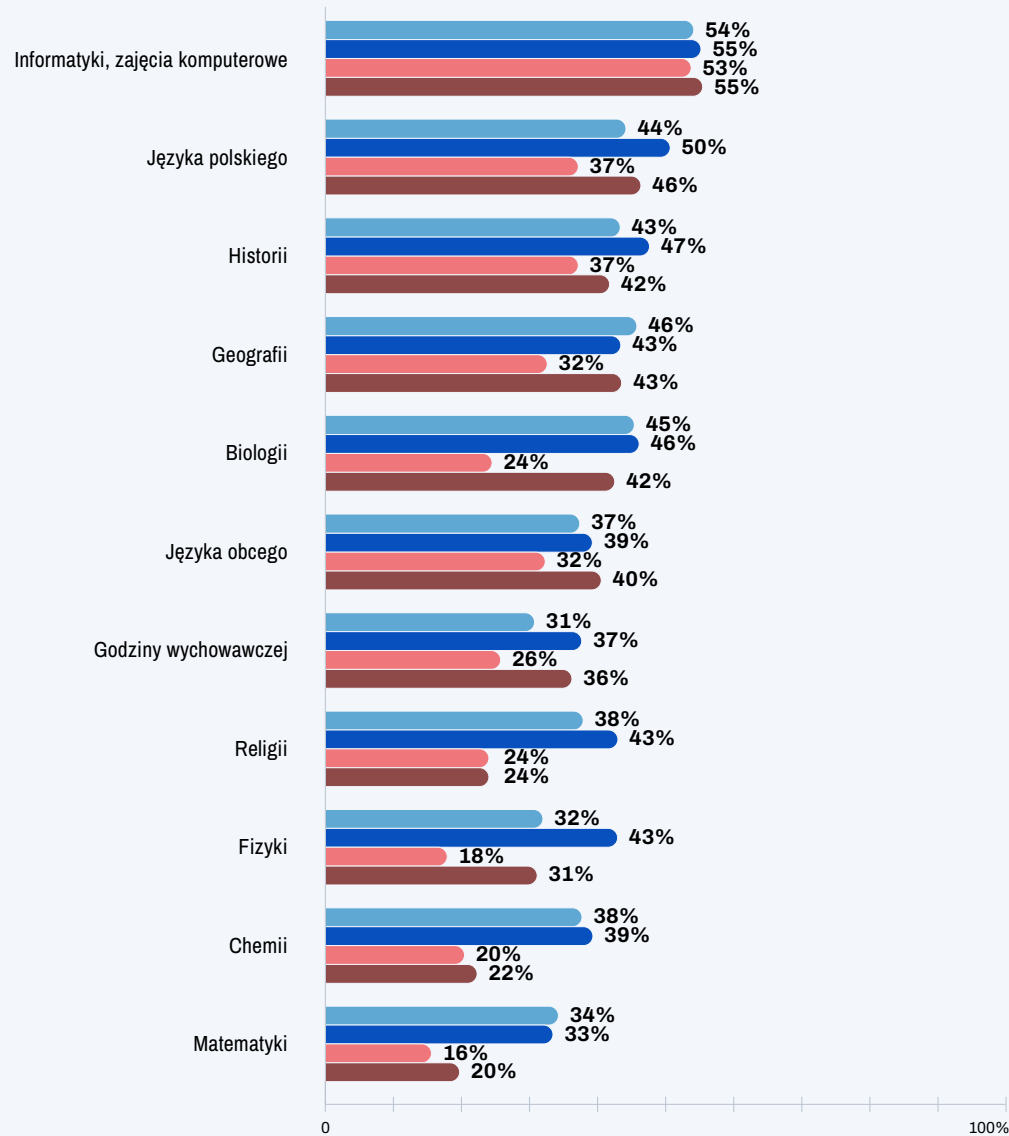
Internet w szkołach średnich i szkole podstawowej najczęściej wykorzystywany był przez nauczycieli i nauczycielki podczas zajęć komputerowych – w liceach (58%) i w szkołach podstawowych (54%). Dużo wskazań uzyskały też przedmioty humanistyczne na przykład język polski w liceach 47%, a w szkołach podstawowych 46%. Natomiast w szkole branżowej (34%) i technikum (37%), porównując do szkoły podstawowej i liceum, widzimy tendencję malejącą w wykorzystywaniu internetu na lekcjach języka polskiego. Technika i szkoły branżowe wyróżniały się niższym wykorzystaniem internetu na przedmiotach ścisłych na przykład chemii i fizyki. Na tle innych typów szkół to w liceum nauczyciele i nauczycielki najczęściej wspomagali się internetem na lekcjach informatyki, języka polskiego, geografii i języka obcego. Najczęściej internet wykorzystywany był na lekcjach w szkołach podstawowych a najrzadziej wśród uczniów uczęszczających do technikum. Niezależnie od typu szkoły najrzadziej nauczyciele i nauczycielki korzystali z internetu na przedmiotach, takich jak etyka czy astronomia, gdzie wskazania nie przekraczały 3%. (Patrz wykres 56 ➡ s. 63).

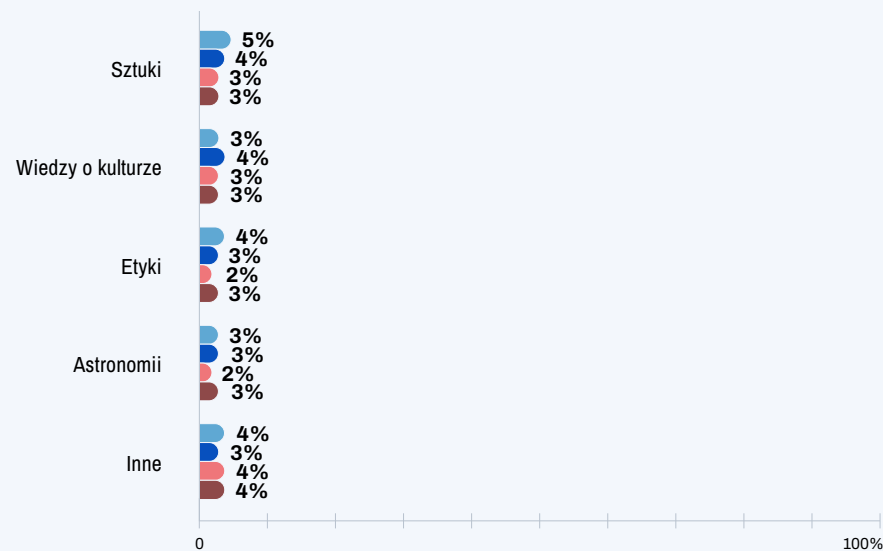
WYKRES 54. Zajęcia, na których wykorzystuje się internet – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Na których zajęciach w Twojej szkole wykorzystuje się internet (przez nauczyciela lub za jego wiedzą)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 55. Zajęcia, na których wykorzystuje się internet – KLASA

■ Klasa 7
 ■ Klasa 8
 ■ Klasa 1 (szkoła średnia)
 ■ Klasa 2 (szkoła średnia)

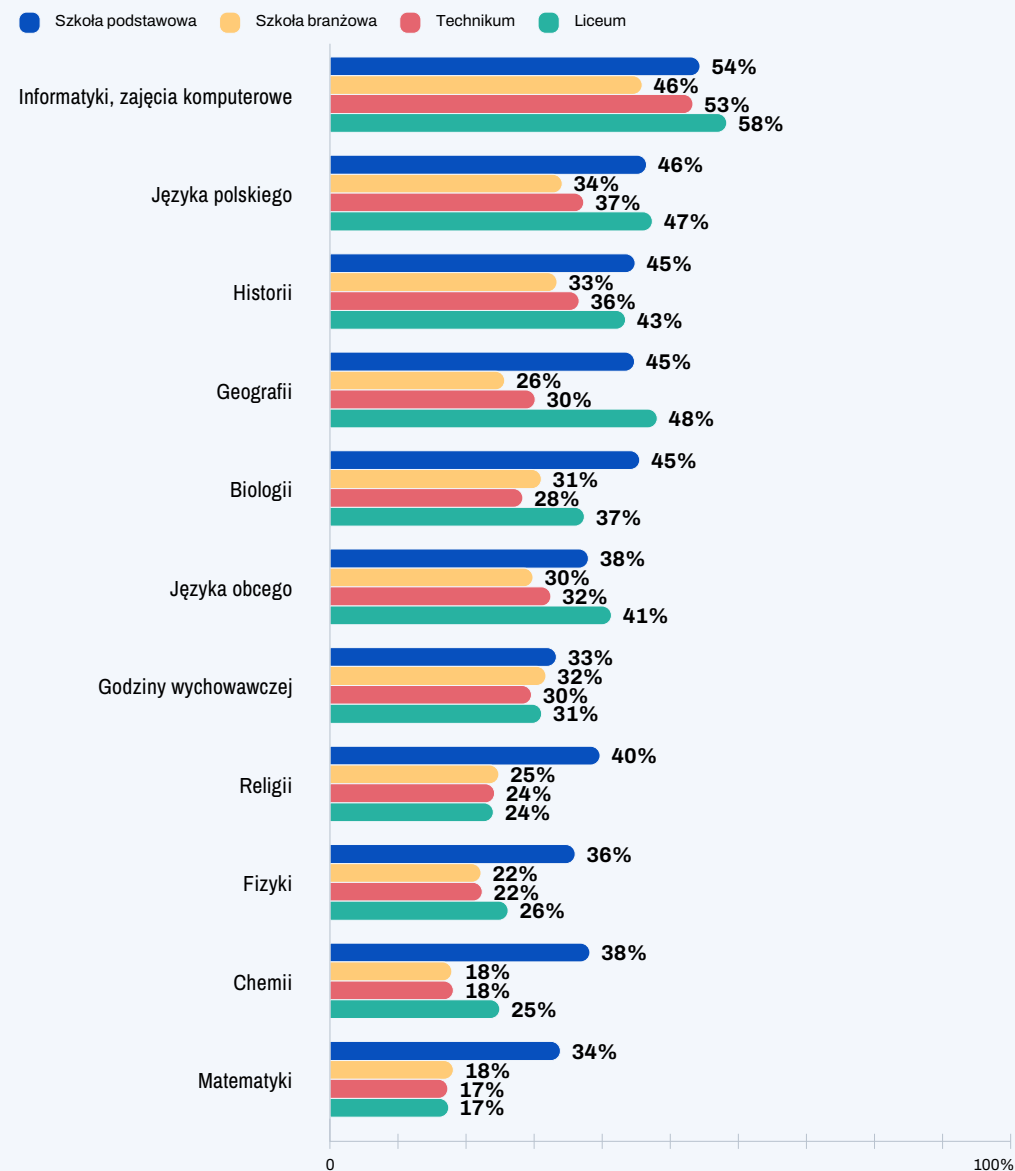

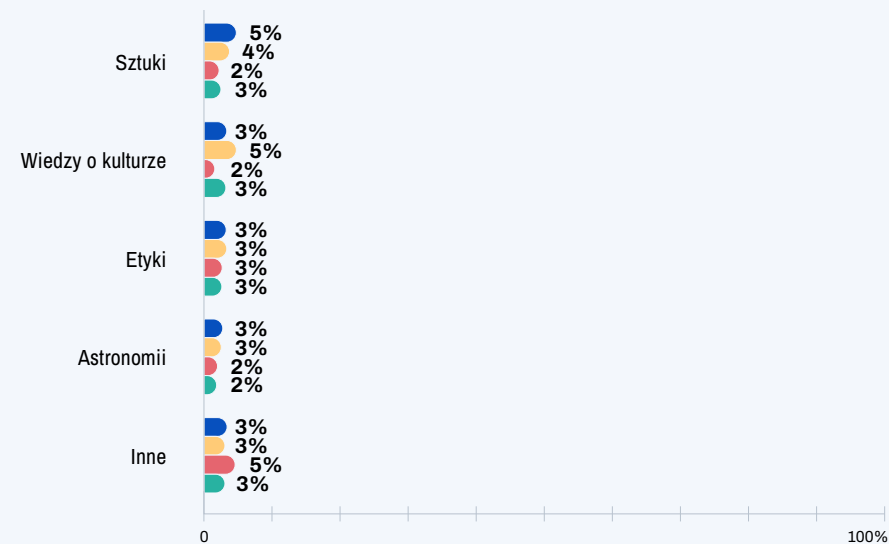
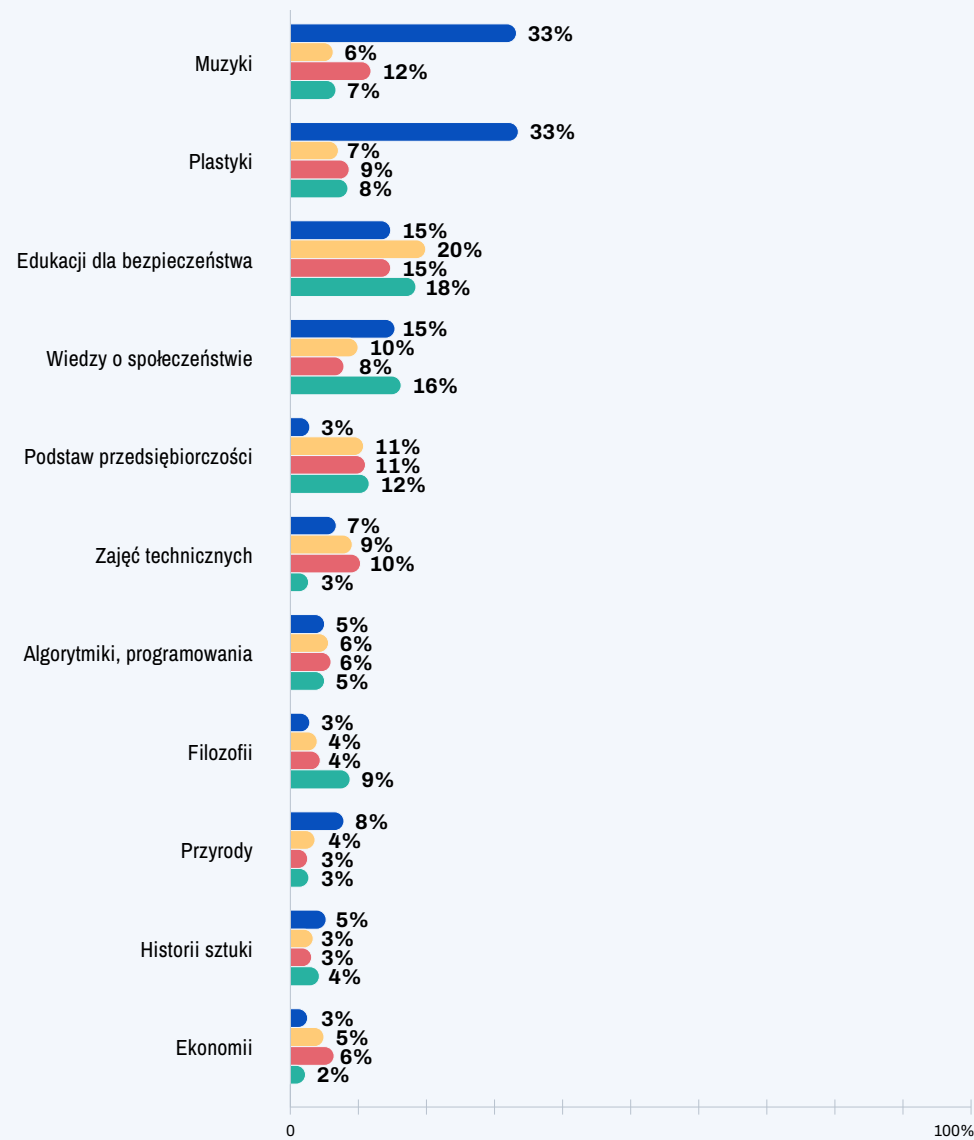

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Na których zajęciach w Twojej szkole wykorzystuje się internet (przez nauczyciela lub za jego wiedzą)?”.

UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 56. Zajęcia, na których wykorzystuje się internet – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Na których zajęciach w Twojej szkole wykorzystuje się internet (przez nauczyciela lub za jego wiedzą)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Cel wykorzystania internetu

Dla uczniów i uczennic internet głównie pełni funkcję narzędzia do wspomagania się w obowiązkach szkolnych – 59% korzystało z niego przy odrabianiu lekcji, a 50% podczas nauki do sprawdzianów. Na drugim miejscu młodzi ludzie wykorzystywali internet do celów społeczno-relacyjnych, aby skontaktować się ze znajomymi lub rodziną (34%), a ponad co czwarty uczeń/uczennica do wspólnego przygotowywania projektów i niespełna co czwarty do wspólnego odrabiania lekcji. Co dziesiąty uczeń/uczennica wykorzystywał internet zarówno do komunikacji z nauczycielami (11%) jak i korzystania z poczty e-mail (najrzadziej uczniowie i uczennice deklarowali wykorzystanie internetu do poszerzania własnej wiedzy prywatnie, czyli np. brania udziału w kursach e-learningowych – 4%). ➡

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu w celach szkolnych (realizując obowiązki szkolne)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

WYKRES 57. Cel wykorzystania internetu – **OGÓŁEM**

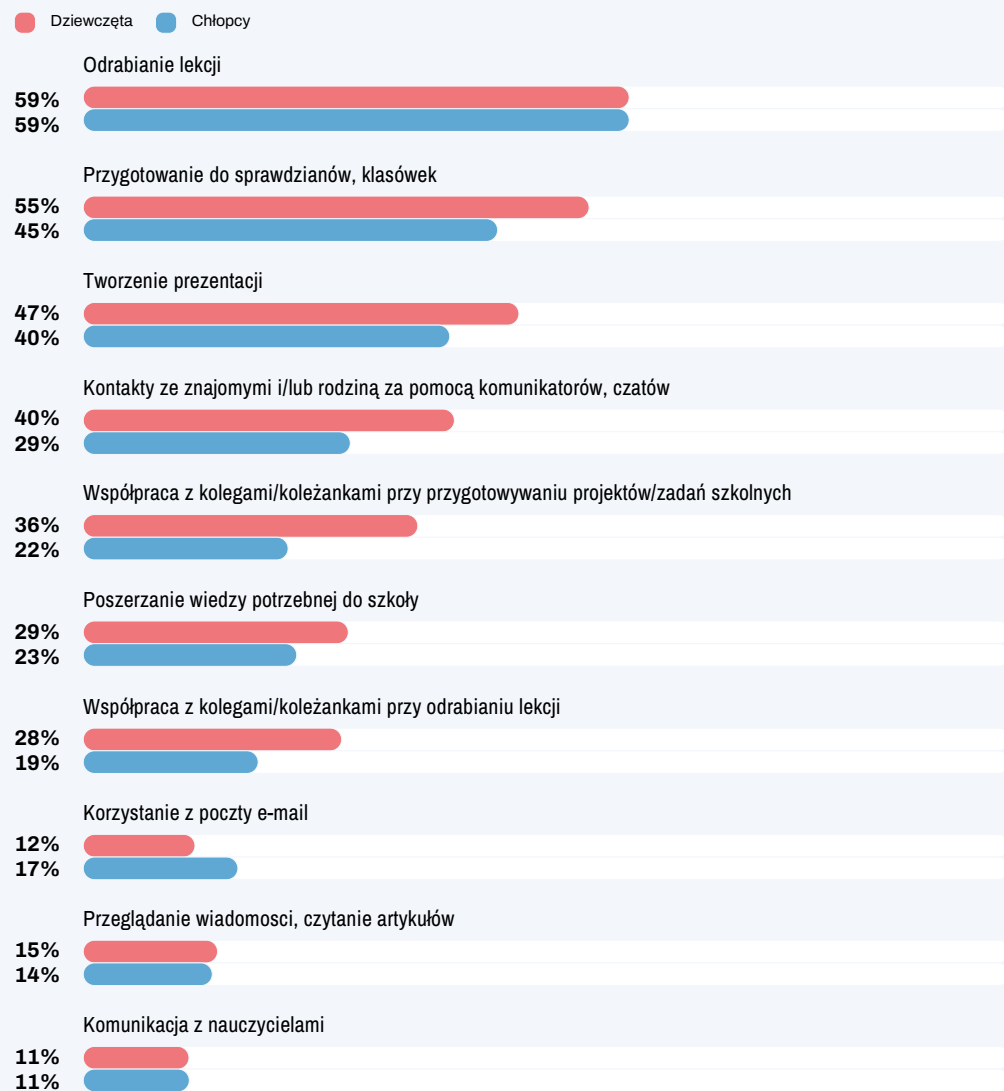
Cel wykorzystania internetu – w podziale na zmienne demograficzne

PLEĆ W większości aktywności szkolnych dziewczęta deklarowały częstsze wykorzystanie internetu niż chłopcy. Największa różnica dziewczynami a chłopcami dotyczy współpracy z kolegami/koleżankami przy przygotowywaniu projektów (14 p.p.). Również kontakty ze znajomymi i rodziną (40% vs. 29%) czy przygotowanie do sprawdzianów (55% vs. 45%) przy użyciu narzędzi online to domena dziewcząt. Chłopcy tylko w jednej aktywności częściej niż dziewczęta wykorzystywali internet – w celu korzystania z poczty e-mail (17% vs. 12%). (Patrz wykres 58 ➞ s. 67).

KLASA Niezależnie od wieku uczniów i uczennic internet najczęściej wykorzystywany był do odrabiania lekcji – najwięcej wskazań było wśród uczniów i uczennic z klasy 2 i 1 szkół średnich (odpowiednio 64% i 63%), a najmniej w najmłodszych klasach 7 (50%). Podobnie wyglądało to przy przygotowaniu się do sprawdzianów czy klasówek. Najwyższy wynik to 53% w klasach 2 szkół średnich, a najniższy (47%) w klasach 7 szkół podstawowych. Z kolei tworzenie prezentacji uzyskało najwięcej wskazań wśród uczniów i uczennic klas 2 szkół średnich (55%), podczas gdy w klasach 7 szkół podstawowych deklarowało je 33% młodzieży. Można zaobserwować więc wyraźny wzrost wykorzystania internetu do bardziej zaawansowanych prac wśród uczniów i uczennic starszych klas. Rozpatrując wykorzystywanie internetu w podziale na klasy widać, że młodzież uczęszczająca do szkół średnich częściej wykorzystywała internet w każdym zakresie, ale największe różnice można dostrzec w przypadku odpowiedzi, które odnosiły się do obowiązków szkolnych. (Patrz wykres 59 ➞ s. 68).

TYP SZKOŁY Najczęściej wskazywaną aktywnością, do której uczniowie i uczennice wszystkich typów szkół wykorzystywali internet, było odrabianie lekcji (od 52% w podstawówkach do 66% w liceach). W liceach i technikach internet częściej niż w przypadku innych typów szkół służy do tworzenia

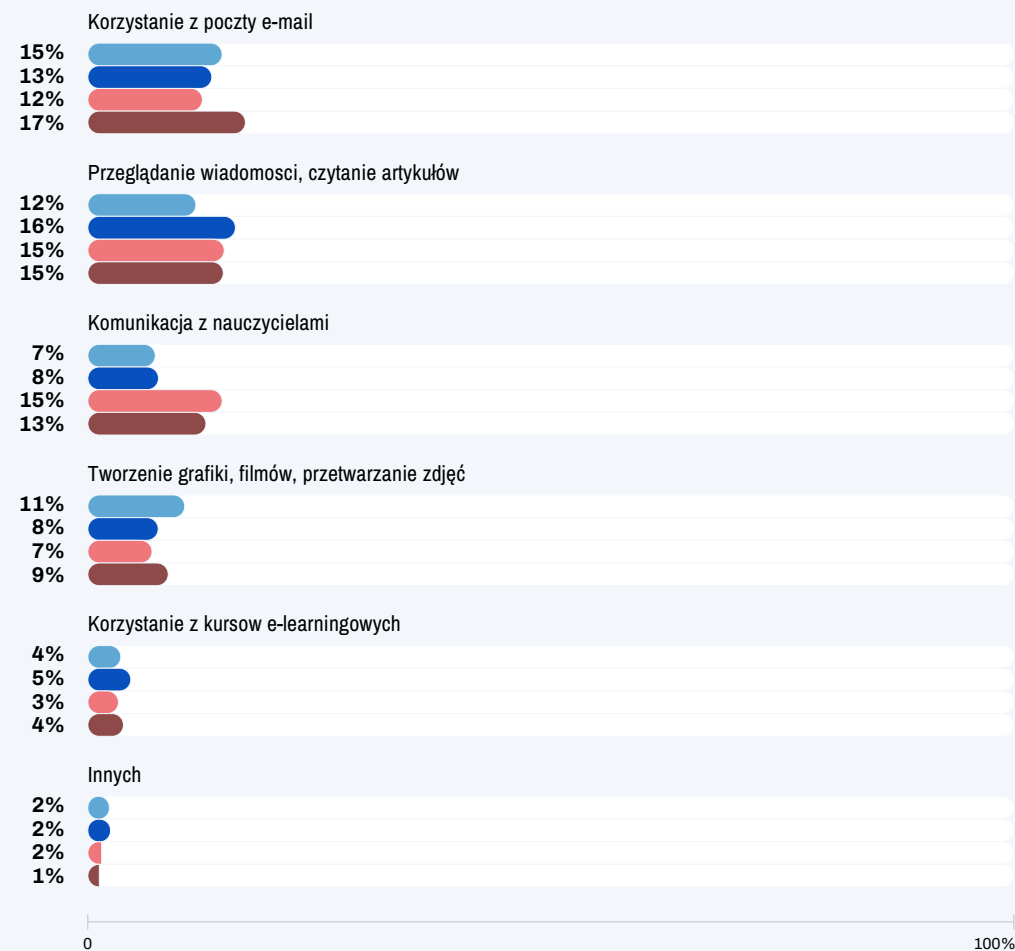
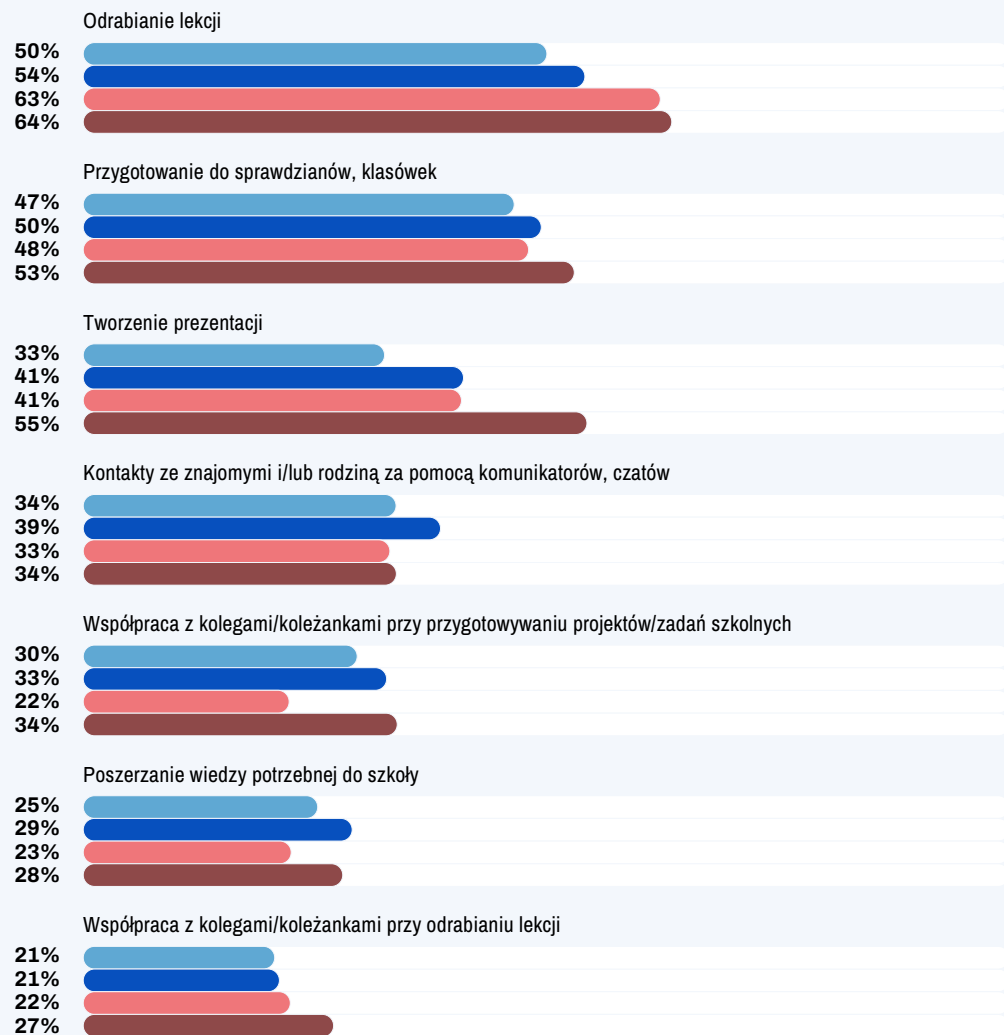
prezentacji – odpowiednio 57% i 44% vs. szkoła podstawowa – 36% czy szkoła branżowa – 40%. Szkoły branżowe (40%) natomiast odróżniały się od licealistów (57%) niskim wykorzystaniem internetu do przygotowywania się do sprawdzianów i klasówek. Odpowiedzi uczniów i uczennic były bardzo wyrównane w przypadku deklaracji wykorzystania internetu do kontaktu ze znajomymi bądź rodziną i współpracy z kolegami/koleżankami w odrabianiu lekcji. Internet w celu skontaktowania się z nauczycielem najrzadziej używany był przez najmłodszych uczniów ze szkoły podstawowej 7% (vs. technikum 15%). Uczniowie i uczennice liceum (31%) w przeciwieństwie do uczniów szkół branżowych (18%) i technikum (21%) za pomocą internetu dodatkowo poszerzali swoją wiedzę potrzebną do szkoły. (Patrz wykres 60 ➞ s. 69).

WYKRES 58. Cel wykorzystania internetu – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu w celach szkolnych (realizując obowiązki szkolne)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

WYKRES 59. Cel wykorzystania internetu – **KLASA**

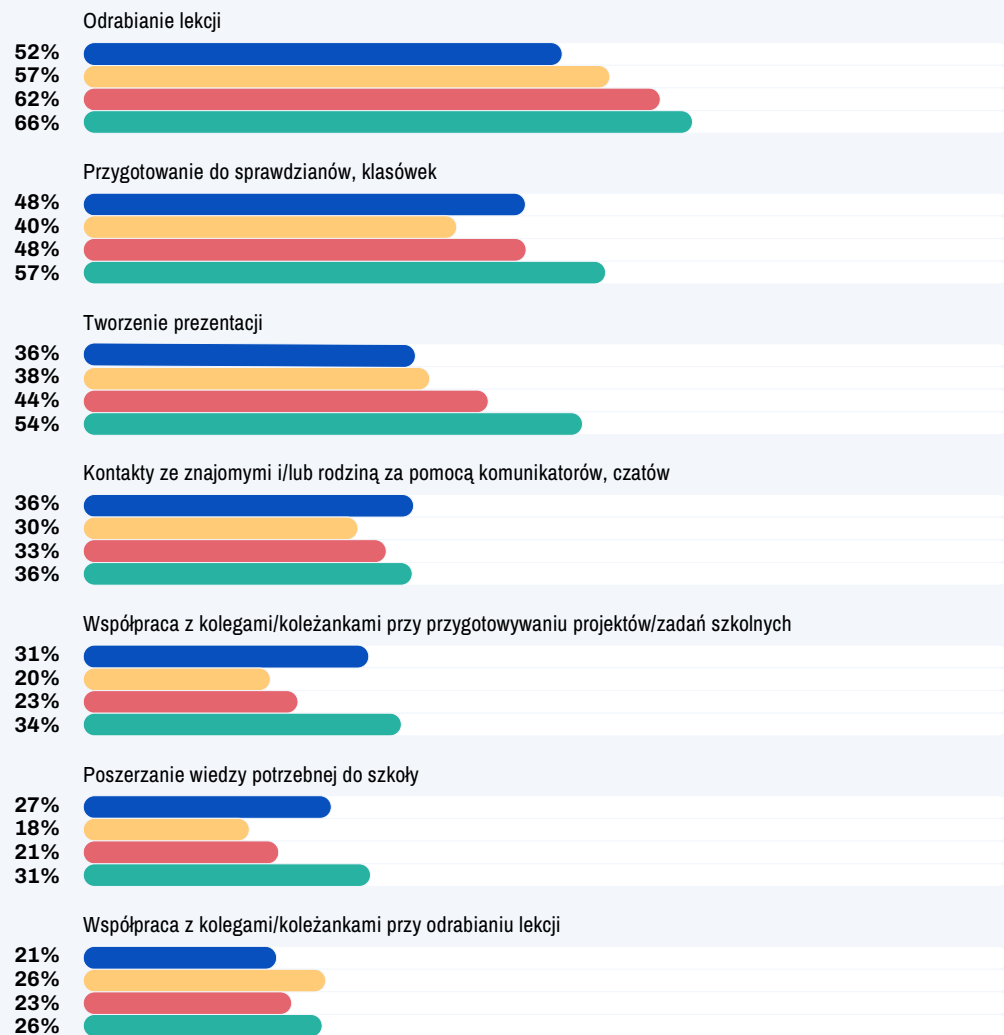
■ Klasa 7
 ■ Klasa 8
 ■ Klasa 1 (szkoła średnia)
 ■ Klasa 2 (szkoła średnia)

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (za: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu w celach szkolnych (realizując obowiązki szkolne)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

WYKRES 60. Cel wykorzystania internetu – **TYP SZKOŁY**

■ Szkoła podstawowa
 ■ Szkoła branżowa
 ■ Technikum
 ■ Liceum

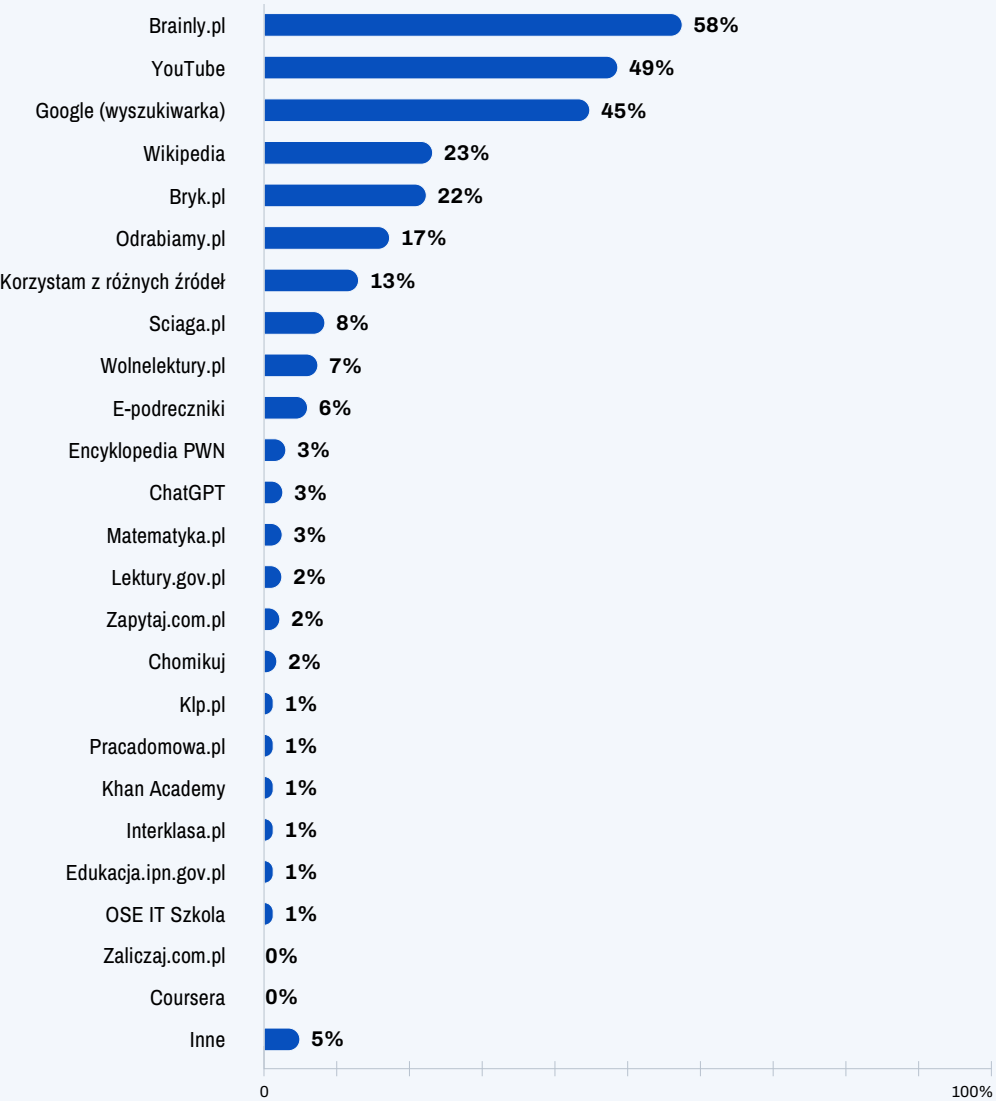
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Do jakich aktywności najczęściej używasz internetu w celach szkolnych (realizując obowiązki szkolne)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

Serwisy internetowe najczęściej wykorzystywane do odrabiania lekcji

Uczniowie i uczennice w celu odrabiania lekcji najczęściej sięgali po edukacyjny serwis społecznościowy Brainly.pl (58%), na drugim miejscu znalazł się YouTube (49%), a zaraz za nim wyszukiwarka Google (45%). Bardzo małą popularnością cieszyły się oficjalne źródła edukacyjne, takie jak E-podręczniki (6%) czy Lektury.gov.pl (2%). Ponad co piąty uczeń wspierał się przy odrabianiu lekcji, poszukując materiałów na platformie Wikipedia (23%) i Bryk.pl (22%). ➡

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, N = 3665). Treść pytania: „Z których, serwisów najczęściej korzystasz odrabiając lekcje i/lub ucząc się do zajęć, sprawdzianów, itp.?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

WYKRES 61. Serwisy internetowe najczęściej wykorzystywane do odrabiania lekcji – OGÓŁEM

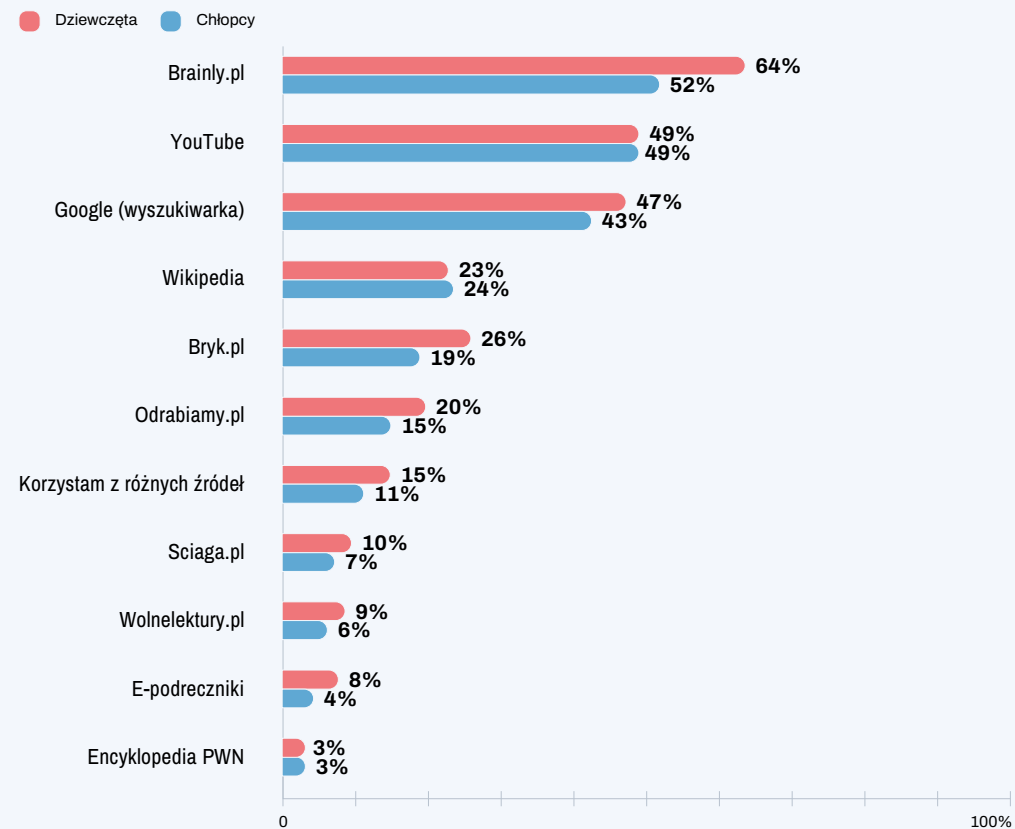

Serwisy internetowe najczęściej wykorzystywane do odrabiania lekcji – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Niezależnie od płci serwis Brainly.pl zdecydowanie dominował jako najczęściej wykorzystywane źródło podczas nauki i odrabiania lekcji. Korzystało z niego 64% dziewcząt i 52% chłopców, co wskazuje na istotną różnicę między płciami – dziewczęta korzystały z niego o 12 p.p. częściej. Odpowiedzi wskazują, że uczennice chętniej niż chłopcy sięgały po gotowe rozwiązania lub wskazówki do serwisów internetowych czy społeczności edukacyjnych funkcjonujących np. w ramach serwisu Brainly.pl. Istotne statystycznie różnice w podziale na zmienną płeć wystąpiły również w przypadku deklaracji korzystania z serwisu Bryk.pl i Odrabiamy, dziewczęta częściej sięgały do tych pomocy edukacyjnych – odpowiednio 6 p.p. i 5 p.p. różnicy.

WYKRES 62. Serwisy internetowe najczęściej wykorzystywane do odrabiania lekcji – **PŁEĆ**

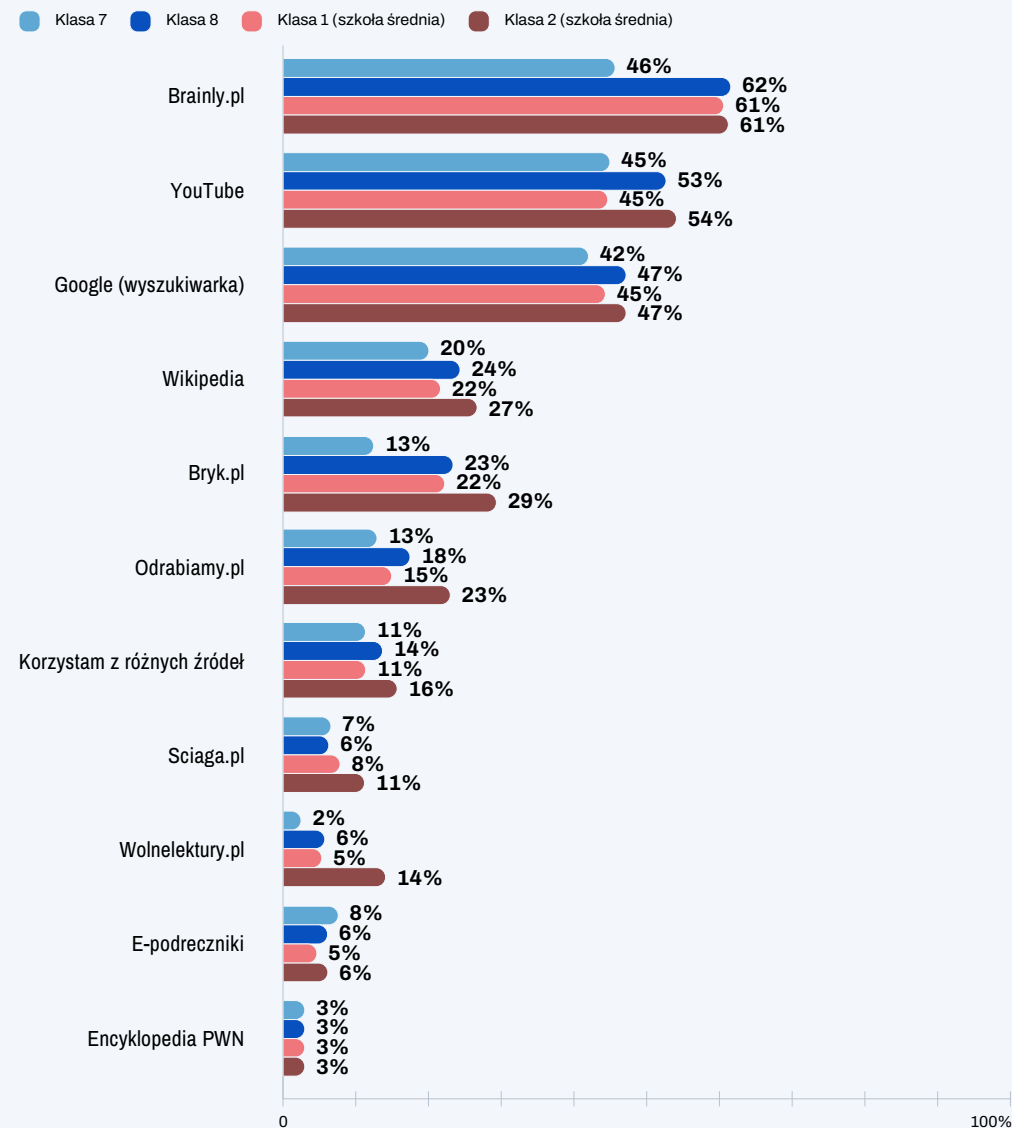

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Z których, serwisów najczęściej korzystasz odrabiając lekcje i/lub ucząc się do zajęć, sprawdzianów, itp.?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

KLASA Edukacyjny serwis społecznościowy – Brainly.pl był najbardziej popularnym wśród uczniów i uczennic źródłem pozyskiwania wiedzy do szkoły, odnotował wyraźny wzrost popularności z 46% w klasach 7, do 62% w klasach 8 i utrzymał ten poziom wśród uczniów i uczennic w klasach licealnych – 61%. Korzystanie przez uczniów i uczennice z wyszukiwarki Google uzyskało bardziej wyrównane wyniki mieszczące się w przedziale od 42% wśród najmłodszych, do 47% w klasie 8 szkoły podstawowej i 2 klasie szkoły średniej. W przypadku serwisów, takich jak Wikipedia, Bryk.pl i Odrabiamy.pl widać, że wraz z wiekiem uczniów i uczennic wzrasta zapotrzebowanie na korzystanie z tych stron. Ze strony Bryk.pl korzystało 13% uczniów i uczennic 7 klasy szkoły podstawowej vs. 29% uczniów i uczennic 2 klasy szkoły średniej. Natomiast portalem Odrabiamy.pl posługiwało się 13% najmłodszych badanych, w przeciwieństwie do najstarszych uczniów i uczennic. W tej grupie wiekowej korzystał z niego blisko co czwarty badany/badana (23%). ☺

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Z których, serwisów najczęściej korzystasz odrabiając lekcje i/lub ucząc się do zajęć, sprawdzianów, itp.?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

WYKRES 63. Serwisy internetowe najczęściej wykorzystywane do odrabiania lekcji – **KLASA**

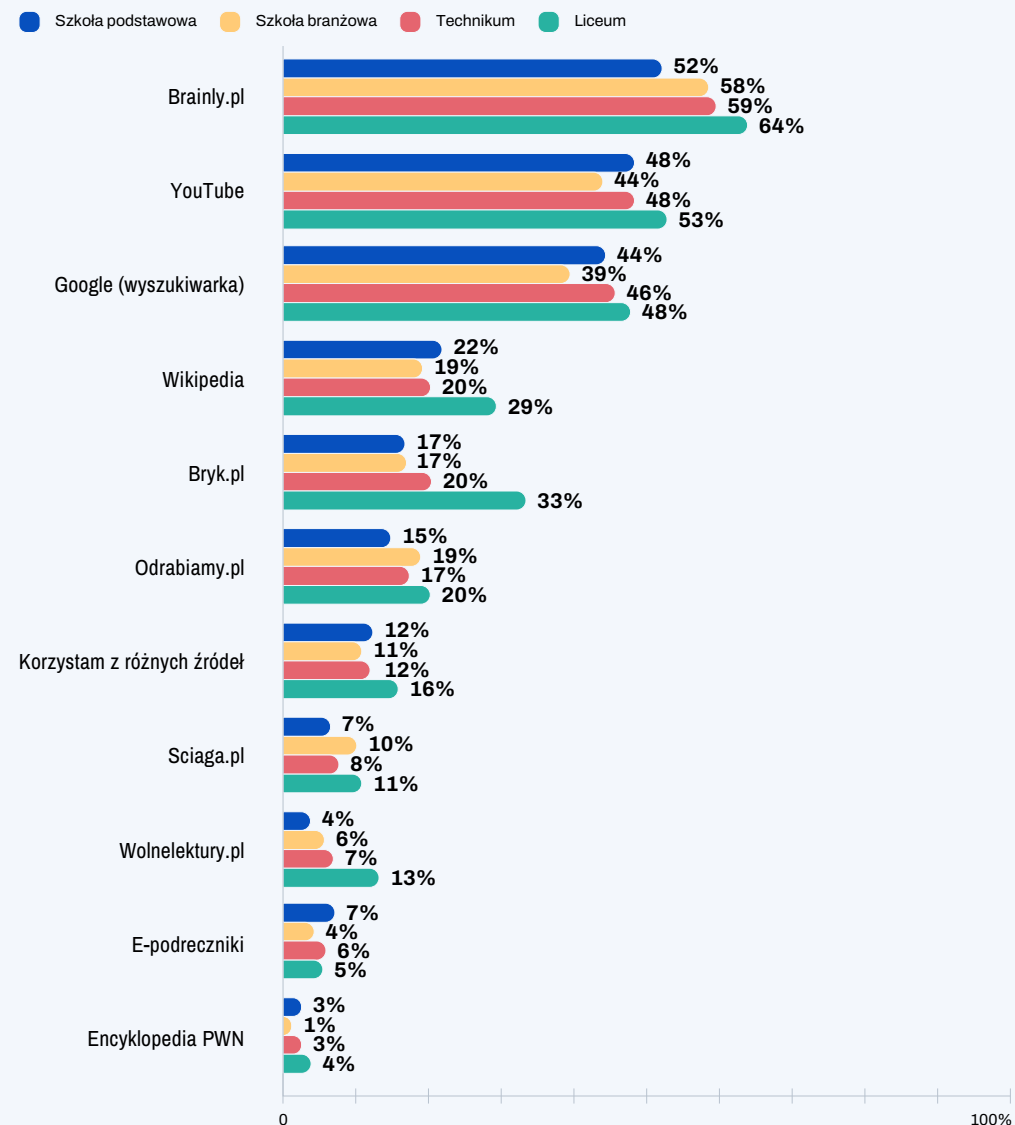

TYP SZKOŁY

Uczniowie i uczennice z każdego typu szkoły odrabiając lekcje czy ucząc się, korzystali ze strony Brainly.pl. Licealiści najczęściej sięgali po zasoby dostępne właśnie na tej stronie – 64%. Najrzadziej wybierali go uczniowie i uczennice ze szkoły podstawowej 52%. Młodzi ludzie uczęszczający do liceum to grupa badanych, która najchętniej korzystała z każdego źródła pomocy do zadań szkolnych. W pozostałych typach szkół te wartości były niższe, szczególnie w przypadku strony Bryk.pl, która cieszyła się najmniejszą popularnością w szkołach podstawowych i branżowych (17%), zyskiwała jednak dużą popularność w liceach (33%). Uczniowie i uczennice ze szkoły branżowej w porównaniu z młodzieżą z innych typów szkół najrzadziej korzystali z Wikipedii – 19% vs. licealiści 29% oraz z wyszukiwarki Google – szkoła branżowa – 39% vs. licealiści 48%. Niski odsetek korzystania z portali edukacyjnych i rządowych takich jak: Encyklopedia PWN, Lektury.gov.pl czy Edukacja.ipn.gov.pl był wspólny dla uczniów i uczennic ze wszystkich typów szkół. ➔

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Z których, serwisów najczęściej korzystasz odrabiając lekcje i/lub ucząc się do zajęć, sprawdzianów, itp.?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi.

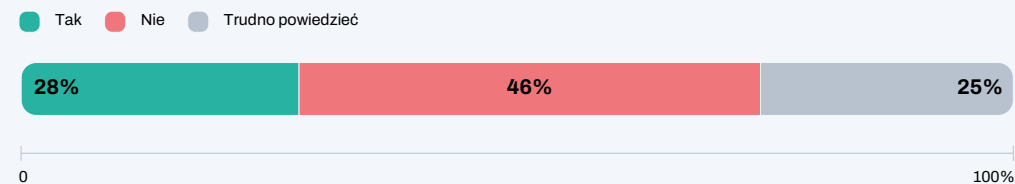
WYKRES 64. Serwisy internetowe najczęściej wykorzystywane do odrabiania lekcji – TYP SZKOŁY

Komunikacja z nauczycielem/nauczycielką przez internet

Komunikacja online między osobami nauczycielskimi a uczniami i uczennicami była stosunkowo rzadka. Tylko ponad co piąty (28%) młody człowiek deklaruwał taką aktywność, a większość badanych jej nie podejmowała (46%) lub miała trudności z odpowiedzią na to pytanie (25%). ➔

WYKRES 65. Komunikacja z nauczycielem przez internet – **OGÓŁEM**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy komunikujesz się z nauczycielami za pomocą internetu?”.

Komunikacja z nauczycielem przez internet – w podziale na zmienne demograficzne

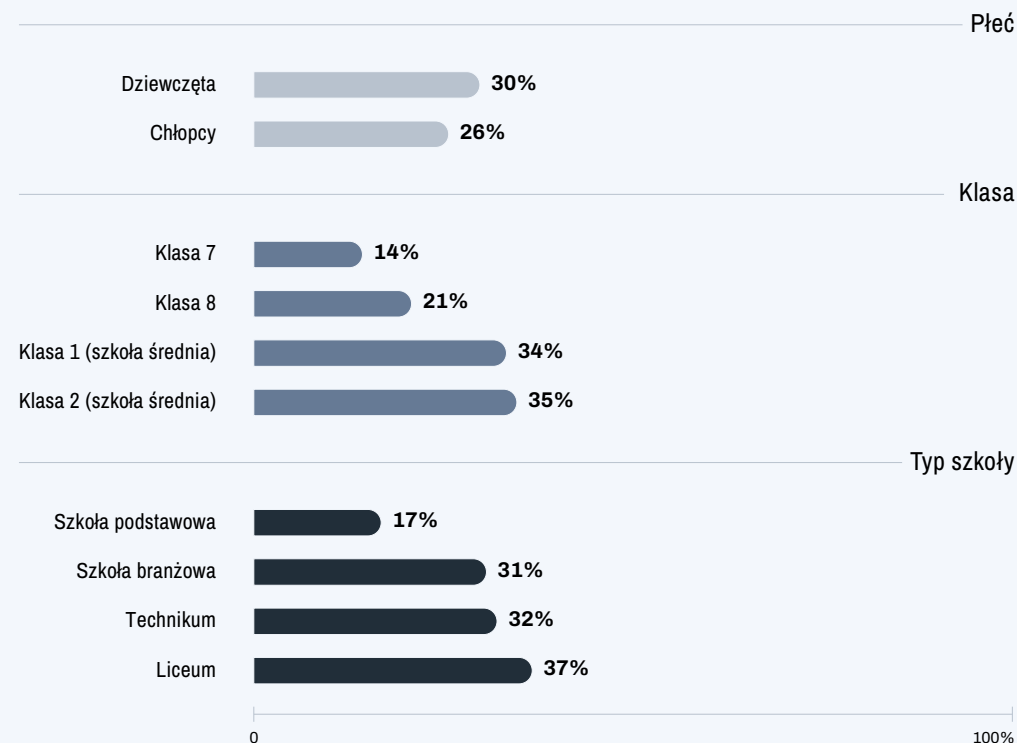
W podziale na zmienne demograficzne największe zróżnicowanie widzimy rozpatrując odpowiedzi uczniów i uczennic pogrupowane na klasę i typ szkoły.

Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów i uczennic deklarujących kontaktowanie się z gronem nauczycielskim przez internet. Najrzadziej taki kontakt podejmowali uczniowie klas 7 (14%), a najczęściej uczniowie klas 2 szkół średnich (35%).

Internetowa komunikacja z nauczycielami i nauczycielkami była w zdecydowanie bardziej powszechna w szkołach średnich niż podstawowych. Na tle różnych typów szkół szczególnie wyróżniało się liceum, gdzie niemalże 40% uczniów i uczennic deklaroowało ten sposób komunikacji. W szkołach branżowych 31% i technikach 32% co trzeci uczeń/uczennica wskazywał taką formę kontaktu z nauczycielem. Ponad co siódmy z najmłodszych uczestników/uczestniczek badania twierdził, że nawiązuje komunikację z nauczycielem/nauczycielką za pomocą narzędzi online.

Zmienna płeć najmniej różnicuje odpowiedzi. Dziewczęta (30%) częściej niż chłopcy (26%) komunikowały się z nauczycielami/nauczycielkami za pomocą internetu. ➞

WYKRES 66. Komunikacja z nauczycielem przez internet – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**. Odpowiedzi „Tak”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy komunikujesz się z nauczycielami za pomocą internetu?”.

05

Cyberzagrożenia

Najważniejsze ustalenia

- 1 **Cyberprzemoc** pozostaje istotnym i wciąż aktualnym zjawiskiem w życiu współczesnych **nastolatków** – duża część nastolatków doświadczyła co najmniej jednej z form **cyberprzemocy**, zaledwie **44% uczniów i uczennic deklaruje brak doświadczeń przemocy internetowej**
- 2 Najczęściej wskazywanymi formami cyberprzemocy są: **wyzywanie (29%), ośmieszanie (19%), poniżanie (18%) oraz straszenie (13%)**. Nieco rzadziej zgłaszano takie incydenty jak **szantaż (10%), rozpowszechnianie kompromitujących materiałów (9%) oraz podszywanie się pod inną osobę (8%)**.
- 3 **17%** nastolatków odpowiada „trudno powiedzieć” na pytania o doświadczanie cyberprzemocy, co można zinterpretować nie tylko jako brak informacji, ale również jako wskaźnik złożonych, często nieuświadomionych lub przemilczanych doświadczeń przemocowych.
- 4 Więcej niż co czwarty (**28%**) nastolatek ma styczność z co najmniej jedną formą przemocy w internecie motywowaną cechami osobistymi, tożsamością lub przekonaniami.

- 5 Wśród nastolatków deklarujących doświadczenie przemocy online, co dziesiąty (10%) wskazuje na jej występowanie raz lub kilka razy w miesiącu, a po 7% – na częstotliwość tygodniową lub codzienną.
- 6 Ponad jedna czwarta uczniów i uczennic (28%) deklaruje doświadczenie przynajmniej jednej formy nadużycia lub cyberprzestępstwa (najczęściej włamania na konto), podczas gdy jedynie 13% rodziców jest świadomych wystąpienia takich incydentów u swoich dzieci.
- 7 Rodzice istotnie niedoszacowują skali zjawiska cyberprzemocy, szczególnie w odniesieniu do jego regularnych i powtarzających się form.
- 8 63% opiekunów jest przekonanych, że ich dziecko nie doświadczyło żadnej z wymienionych form przemocy, a 17% deklaruje brak wiedzy w tym temacie.
- 9 Niemal co drugi nastolatek (47%) nie podjął żadnej reakcji na doświadczenie cyberprzemocy, natomiast co trzeci zwrócił się po pomoc do osób z najbliższego otoczenia (19% do przyjaciół i znajomych, 15% do członków rodziny).

- 10 Młodzież rzadko zwraca się o pomoc do szkolnego grona nauczycielskiego i pedagogicznego – jedynie 4% badanych zgłosiło się do nauczyciela/nauczycieli, a 5% do pedagoga/pedagożki.
- 11 Rodzice znacząco przeceniają aktywność swoich dzieci w poszukiwaniu wsparcia w sytuacjach trudnych lub/i nie posiadają wystarczającej wiedzy na temat strategii radzenia sobie w takich sytuacjach przez młodzież.
- 12 Znaczenie poszczególnych form wsparcia instytucjonalnego i profesjonalnego pozostaje marginalne we wszystkich grupach wiekowych, bez różnic w podziale ze względu na płeć czy typ szkoły.
- 13 Zauważalna jest istotna rozbieżność w postrzeganiu sposobów reagowania na cyberprzemoc – 66% rodziców wskazuje rodzinę jako główne źródło wsparcia, podczas gdy potwierdza to jedynie 15% nastolatków.

Cyberataki

Zdecydowana większość uczniów i uczennic (72%) zadeklarowała, że nie doświadczyła żadnej z wymienionych form nadużyć lub cyberprzestępstw. Niemniej jednak, co czwarty badany/badana (28%) zgłosił kontakt z przynajmniej jednym tego rodzaju zdarzeniem. Wśród osób, które wskazały konkretne incydenty, **najczęściej raportowano włamania na konto e-mail lub portal społecznościowy (12%), kradzież dóbr wirtualnych (8%), ataki hakerskie (7%) oraz groźby użycia przemocy w świecie rzeczywistym (6%)**. Po 5% młodzieży zadeklarowało doświadczenie szantażu bądź prób wyłudzenia środków finansowych oraz oszustw związanych z transakcjami internetowymi. Mniej powszechne były przypadki kradzieży tożsamości (4%). Zagrożenia związane z kryptowalutami były najrzadziej zgłaszane przez młodych użytkowników internetu (2%), co może wynikać z ograniczonego wiekiem dostępu do tego rodzaju transakcji. Marginalny odsetek uczniów i uczennic (1%) wybrał kategorię „inne”, natomiast opcja „trudno powiedzieć” nie była dostępna dla uczniów, ponieważ pytanie odnosiło się do ich osobistych doświadczeń, zakładając świadomość przebytych incydentów.

Zarówno uczniowie oraz uczennice, jak i ich rodzice w zdecydowanej większości deklarowali brak kontaktu z nadużyciami/przestępstwami – **brak doświadczeń w tym zakresie wskazało 72% nastolatków oraz 76% dorosłych**. Zbieżność ta sugeruje ogólne przekonanie obu grup o relatywnie niskiej skali występowania cyberprzestępstw i innych form nadużyć online.

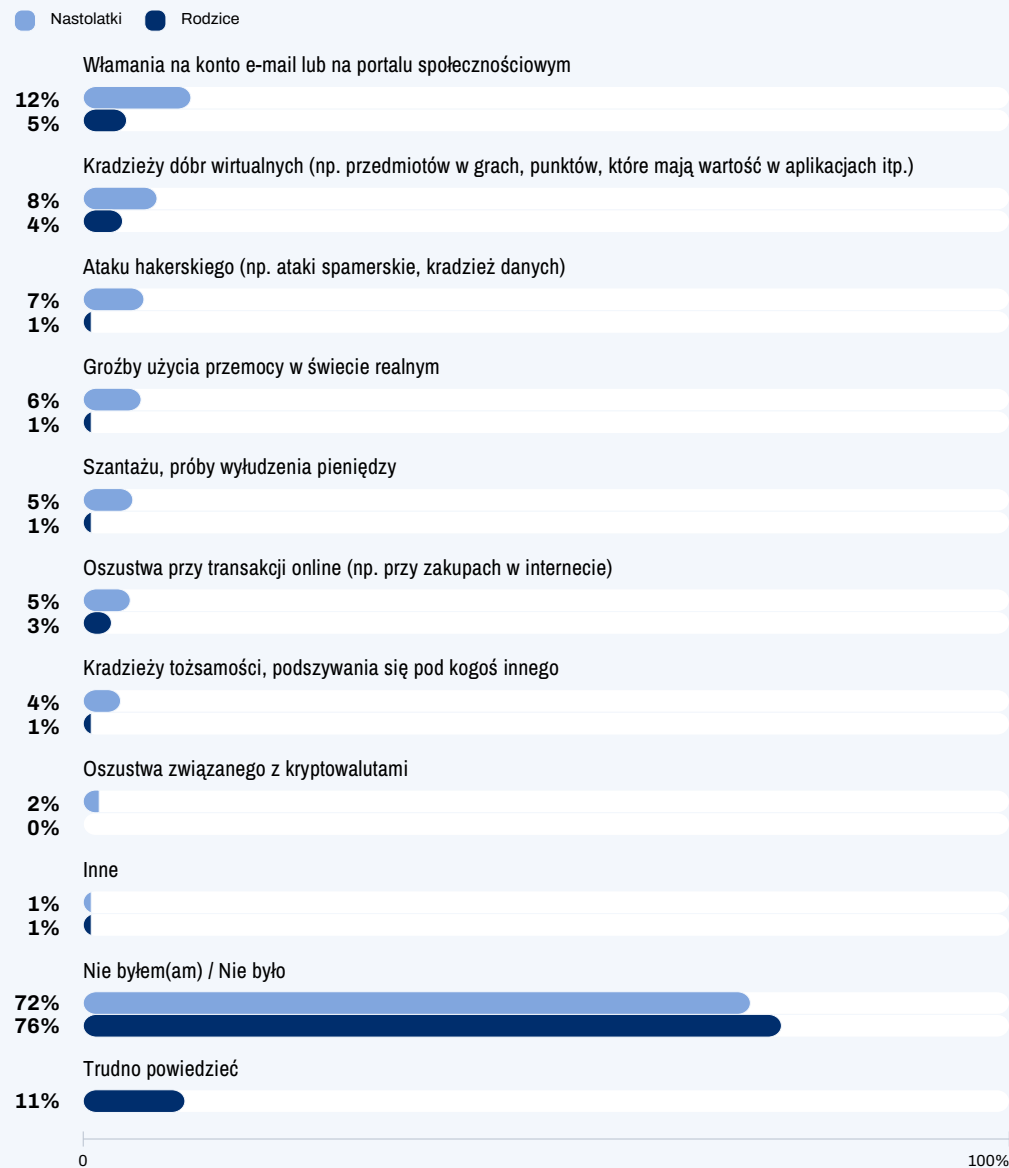
Jednak przy analizie szczegółowych kategorii zagrożeń ujawniły się istotne rozbieżności między grupami. **Podczas gdy 28% uczniów i uczennic przyznało się do doświadczenia przynajmniej jednej formy zagrożenia lub nadużycia w sieci, tylko 13% rodziców potwierdziło, że ich dzieci miały do czynienia z takimi sytuacjami**. Ponadto co dziesiąty opiekun (11%)

wybrał odpowiedź „trudno powiedzieć” – opcję niedostępną dla uczniów i uczennic – co dodatkowo potwierdza brak wiedzy, niepewność i ograniczony wgląd rodziców w cyfrową aktywność ich dzieci.

Porównanie deklaracji obu grup uwidacznia wyraźne rozbieżności w percepcji doświadczeń związanych z doznawaniem przez dzieci przemocy online. Rodzice konsekwentnie rzadziej niż uczniowie i uczennice wskazywali konkretne formy zagrożeń. Przykładowo, **włamanie na konto zgłosiło 12% młodzieży, w porównaniu do 5% dorosłych; kradzież dóbr wirtualnych – odpowiednio 8% i 4%; ataki hakerskie – 7% vs. 1%**. Różnice te mogą wynikać z braku komunikacji w rodzinie na temat doświadczeń online lub z ograniczonego nadzoru nad aktywnością cyfrową dzieci.

Powyższe dane wskazują na potrzebę wzmacniania kompetencji cyfrowych rodziców oraz promowania otwartego dialogu międzypokoleniowego, który umożliwi skuteczniejsze rozpoznawanie i przeciwdziałanie zagrożeniom w przestrzeni wirtualnej. ⬇

WYKRES 67. Doświadczenia cyberataków: **NASTOLATKI I RODZICE** **O NASTOLATKACH***

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy w internecie byłeś(aś) poszkodowany(a) w wyniku:?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy Pana(i) dziecko w internecie było poszkodowane w wyniku:?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

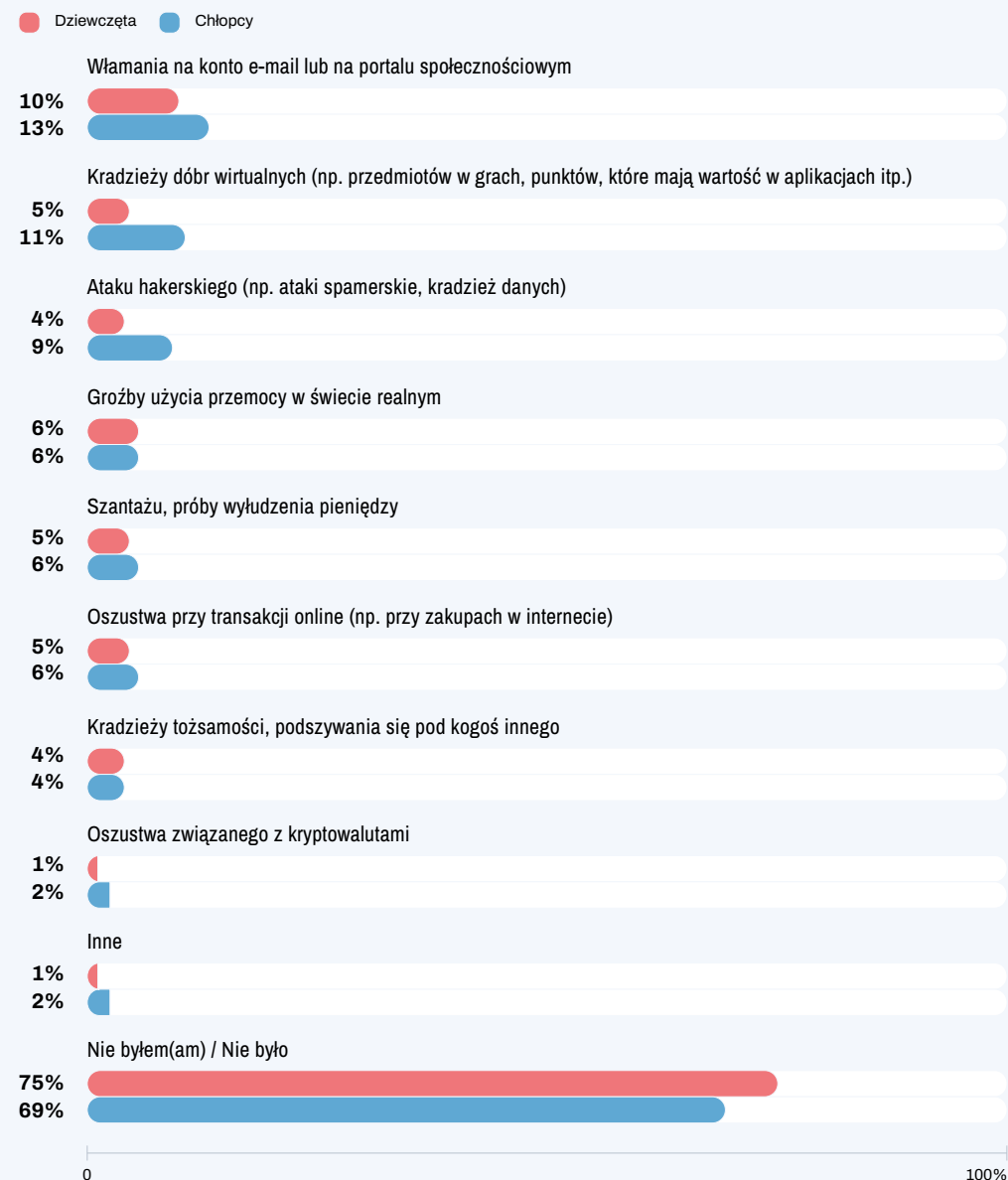
* Opcja odpowiedzi „Trudno powiedzieć” została przewidziana wyłącznie dla rodziców ze względu na pośredni charakter ich odpowiedzi, oparty na obserwacjach i przypuszczeniach dotyczących aktywności dzieci. Jej celowe wykluczenie wśród uczniów było uzasadnione tym, że pytanie dotyczyło ich własnych doświadczeń, zakładając bezpośrednią świadomość ewentualnych przypadków nadużyć.

Cyberataki – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Wyniki przedstawione na wykresie ukazują zróżnicowanie doświadczeń związanych z zagrożeniami cyfrowymi wśród uczniów i uczennic w zależności od płci. **Większy odsetek dziewcząt (75%) niż chłopców (69%) zadeklarował brak doświadczeń związanych z różnymi formami nadużyć online**, co może sugerować, że chłopcy są nieco bardziej narażeni na tego typu incydenty lub wykazują większą świadomość ich występowania. Wśród najczęściej wskazywanych zagrożeń u obu płci dominowały włamania na konta e-mail lub portale społecznościowe, jednak częściej raportowane były przez chłopców (13%) niż dziewczęta (10%). W pozostałych kategoriach różnice były nieznaczne, np. groźby przemocy w świecie rzeczywistym deklaroowało po 6% uczniów obu płci, a kradzież tożsamości po 4%. **Największe zróżnicowanie między płciami odnotowano w przypadku kradzieży dóbr wirtualnych, które zgłosiło 11% chłopców i 5% dziewcząt.** Różnica ta może być związana z częstszym uczestnictwem chłopców w grach online, gdzie wirtualne przedmioty mają wartość użytkową i rynkową. Zgodnie z wynikami licznych badań dotyczących aktywności cyfrowej młodzieży, chłopcy istotnie częściej niż dziewczęta angażują się w gry komputerowe, zwłaszcza o charakterze sieciowym, co może przekładać się na zwiększoną ekspozycję tej grupy na incydenty związane z utratą wirtualnych dóbr. ➔

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Czy w *internecie* byłeś(aś) poszkodowany(a) w wyniku:?”¹. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 68. Doświadczenia cyberataków – **PŁEĆ**

KLASA Analiza deklaracji uczniów i uczennic dotyczących doświadczeń z różnymi formami nadużyć i zagrożeń cyfrowych, z uwzględnieniem podziału na klasy szkolne (klasa 7, klasa 8, klasa 1 i 2 szkoły średniej) wskazuje na wyraźną tendencję – **wraz z wiekiem rośnie odsetek młodzieży deklarującej kontakt z różnymi formami nadużyć online.**

Zdecydowanie najwyższy odsetek braku takich doświadczeń odnotowano wśród uczniów i uczennic klasy 7 szkoły podstawowej (81%), jednak wraz z wiekiem procent ten stopniowo maleje: do 72% w klasie 8, 71% w klasie 1 szkoły średniej i 67% w klasie 2. Tendencja ta może świadczyć o rosnącej ekspozycji na zagrożenia cyfrowe wraz z wiekiem oraz z większą samodzielnością i intensywnością aktywności online w starszych grupach wiekowych.

Wśród najczęściej deklarowanych cyberprzestępstw i form nadużyć znajdowały się włamania na konta e-mail lub portale społecznościowe, które zgłaszało 13% uczniów i uczennic klasy 1 oraz 14% klasy 2 szkoły średniej, przy czym w klasie 7 było to jedynie 7%. Podobny wzorzec można zaobserwować w odniesieniu do kradzieży dóbr wirtualnych, wskazywanej przez 10% uczniów najstarszej grupy i tylko 4% uczniów najmłodszej. Również inne kategorie zagrożeń, takie jak ataki hakerskie, groźby przemocy w świecie rzeczywistym, szantaż, oszustwa finansowe czy kradzież tożsamości, były częściej zgłaszane przez uczniów i uczennice szkół średnich niż przez ich młodszych kolegów czy koleżanki.

Chociaż oszustwa związane z kryptowalutami pozostają zjawiskiem marginalnym, również i w tym przypadku zauważalna jest większa częstotliwość deklaracji wśród uczniów i uczennic starszych klas (3% w klasie 2 szkoły średniej wobec 1% w klasie 7). Dane te wskazują na wzrost ryzyka doświadczenia cyberzagrożeń wraz z wiekiem uczniów i uczennic.

W związku z tym szczególnie istotne wydaje się wdrażanie działań edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa cyfrowego już na etapie szkoły podstawowej oraz kontynuowanie ich na dalszych etapach edukacji, aby wyposażać

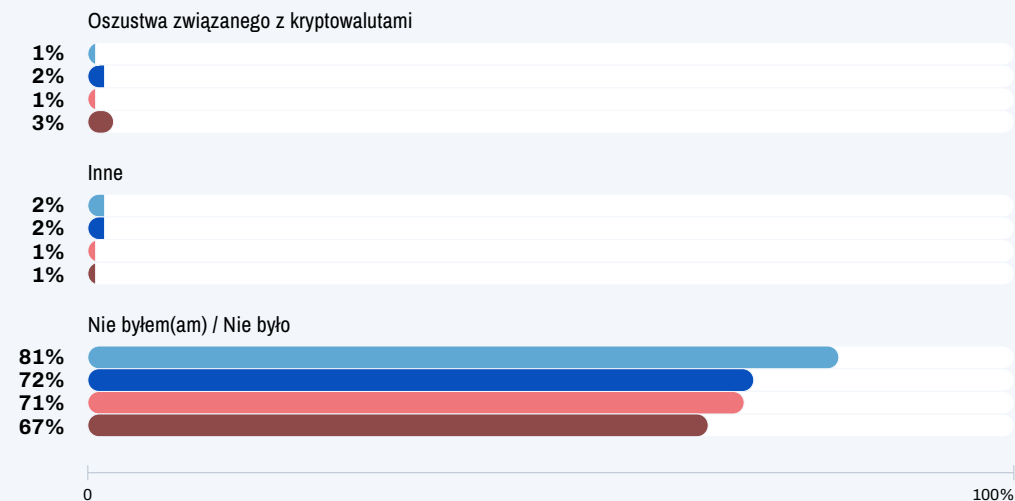
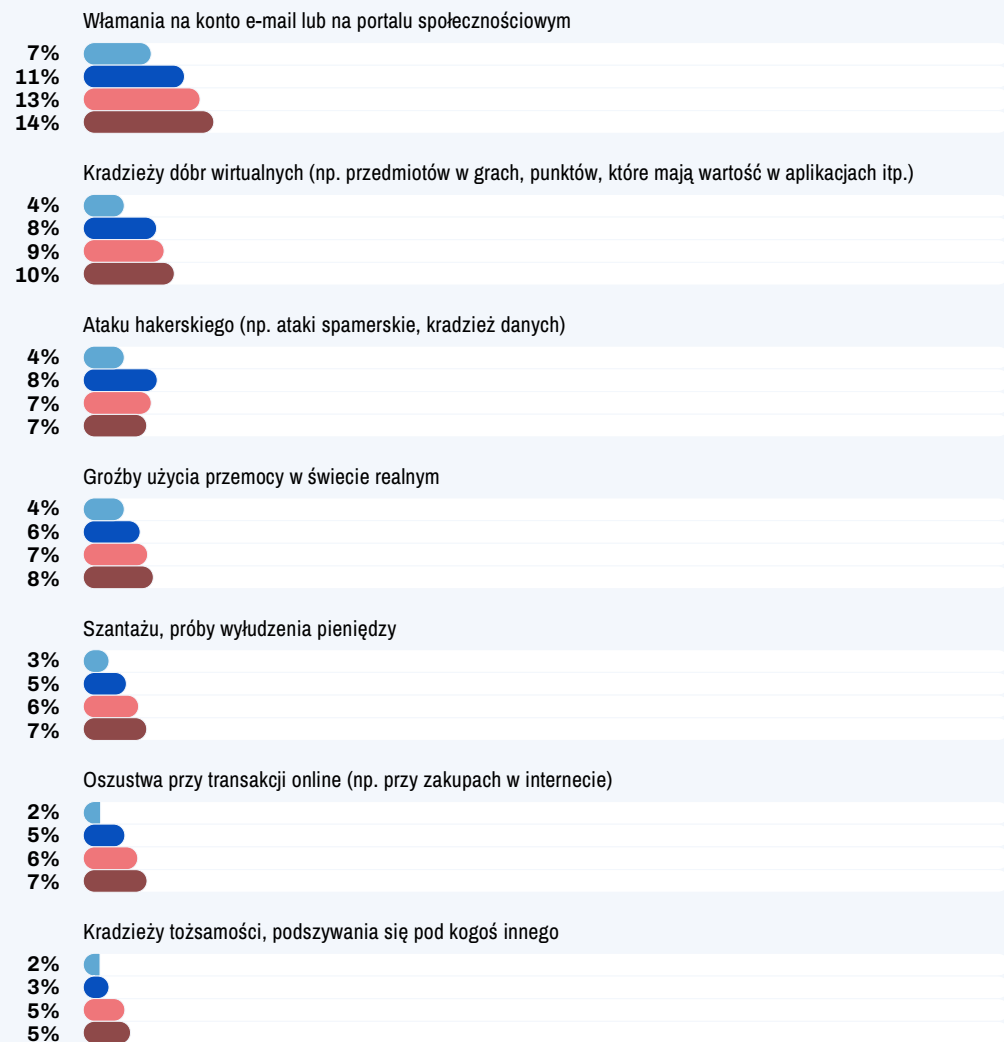
młodzież w kompetencje pozwalające na świadome i bezpieczne poruszanie się w środowisku online. (Patrz wykres 69 ➡ s. 82).

Analiza danych przedstawionych na wykresie wskazuje, że **typ szkoły (branżowa, liceum, technikum) nie stanowił istotnego czynnika różnicującego doświadczenia uczniów i uczennic związane z zagrożeniami cyfrowymi.** Odsetki deklaracji kontaktu z różnymi formami nadużyć online były zbliżone we wszystkich typach szkół ponadpodstawowych, co sugeruje względną jednolitość ryzyka niezależnie od ścieżki edukacyjnej. Jedyną zauważalną różnicą pozostaje wyraźnie wyższy odsetek **uczniów i uczennic szkół podstawowych deklarujących brak doświadczeń (78%) w porównaniu do uczniów i uczennic szkół ponadpodstawowych (69–71%).** Różnica ta ma jednak **charakter rozwojowy** i jest związana przede wszystkim z wiekiem badanych, co potwierdziła wcześniejsza analiza danych według poziomu klasy.

Wśród konkretnych form zagrożeń najczęściej zgłaszanym problemem były włamania na konta e-mail lub profile społecznościowe – odsetek ten wyniósł od 9% (szkoła podstawowa) do 15% (technikum). Podobnie jak w innych kategoriach, uczniowie i uczennice technikum częściej niż młodzież z innych typów szkół wskazywali również na kradzież dóbr wirtualnych (11%), ataki hakerskie (8%) oraz oszustwa przy transakcjach internetowych (7%). W przypadku gróźb przemocy w świecie rzeczywistym, szantażu oraz kradzieży tożsamości, rozkład odpowiedzi był stosunkowo równomierny, z odsetkami w przedziale 4–8%. Bardzo niewielkie różnice między grupami sugerują, że typ szkoły nie jest istotnym czynnikiem różnicującym poziom narażenia na zagrożenia cyfrowe, choć **nieco wyższe wskaźniki wśród uczniów i uczennic technikum** mogą wskazywać na trochę większe zaangażowanie tej grupy w aktywności online związane z ryzykiem technicznym lub finansowym. (Patrz wykres 70 ➡ s. 83).

WYKRES 69. Doświadczenia cyberataków – KLASA

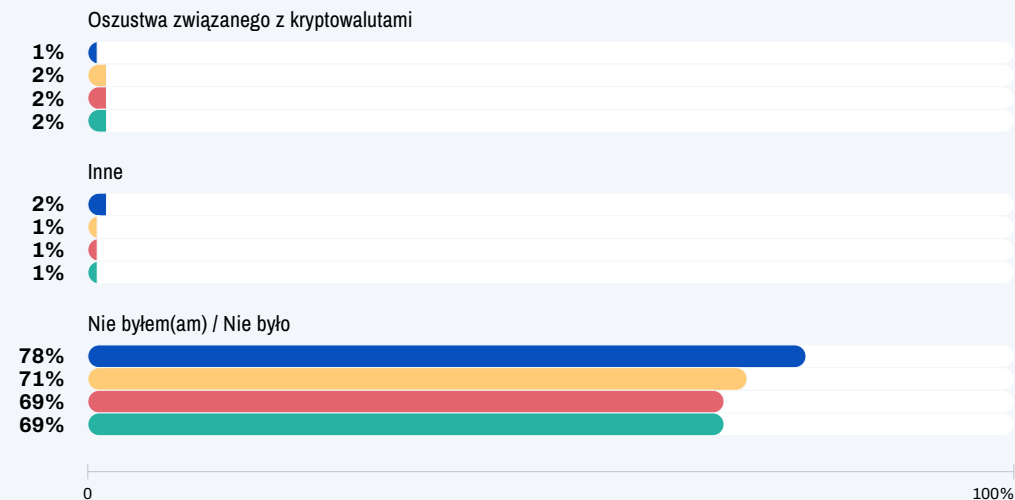
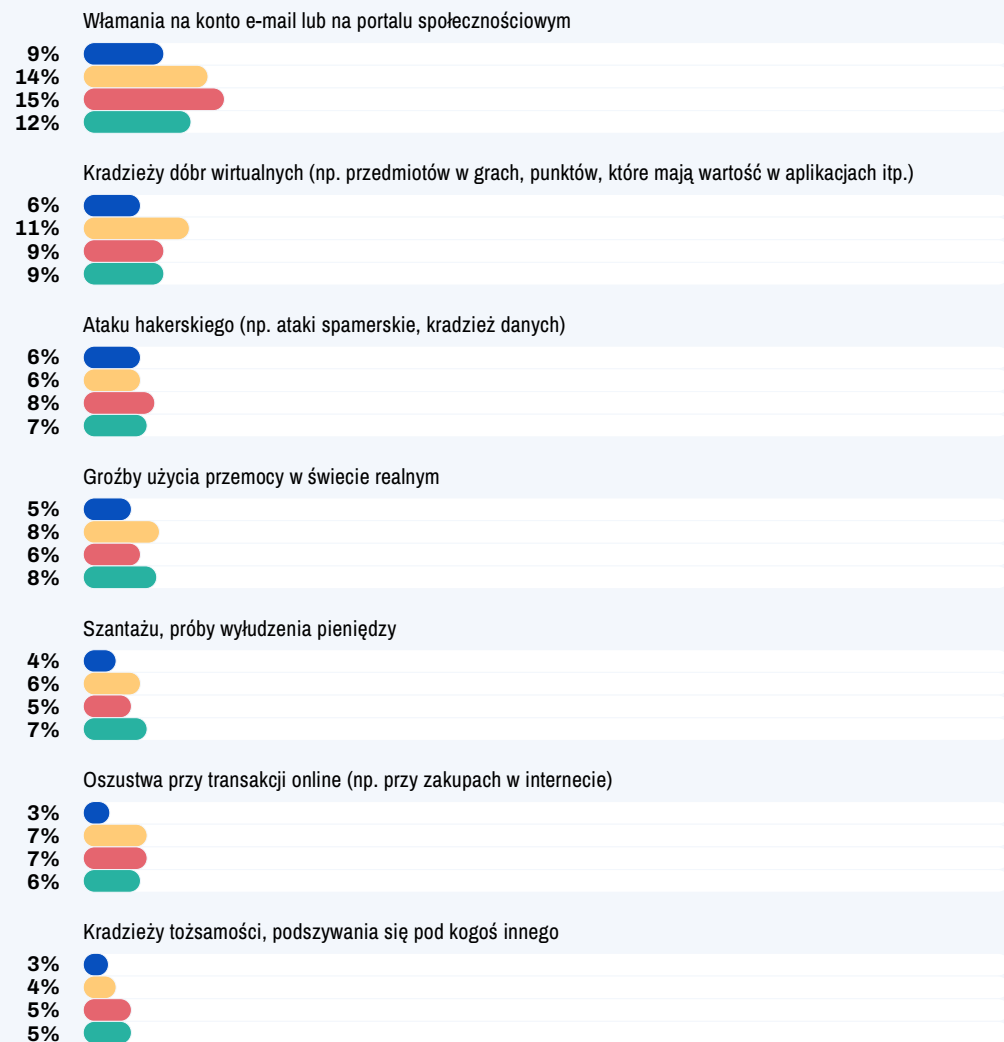
■ Klasa 7
 ■ Klasa 8
 ■ Klasa 1 (szkoła średnia)
 ■ Klasa 2 (szkoła średnia)

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Czy w internecie byłeś(aś) poszkodowany(a) w wyniku:?” . Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 70. Doświadczenia cyberataków – TYP SZKOŁY

■ Szkoła podstawowa ■ Szkoła branżowa ■ Technikum ■ Liceum

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy w internecie byłeś(aś) poszkodowany(a) w wyniku:?” . Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Doświadczenie przemocy internetowej

Analizowane dane jednoznacznie wskazują, że **cyberprzemoc pozostaje istotnym i wciąż aktualnym zjawiskiem w życiu współczesnych nastolatków**. Z uzyskanych danych wynika, że duża część badanych miała realny kontakt z zachowaniami przemocowymi w sieci. Najczęściej wskazywanymi formami były: **wyzywanie (29%), ośmieszanie (19%), poniżanie (18%) oraz straszenie (13%)**. Nieco rzadziej zgłaszano takie incydenty jak **szantaż (10%), rozpowszechnianie kompromitujących materiałów (9%) oraz podszywanie się pod inną osobę (8%)**. Zaledwie **44% uczniów i uczennic zadeklarowało brak doświadczeń z cyberprzemocą**, co potwierdza, że zjawisko to jest powszechne i dotyka znacznej części młodej populacji. Tendencja ta może wynikać z rosnącej intensywności korzystania z mediów społecznościowych, komunikatorów i innych form aktywności online, w których interakcje rówieśnicze często przenoszą się w przestrzeń cyfrową.

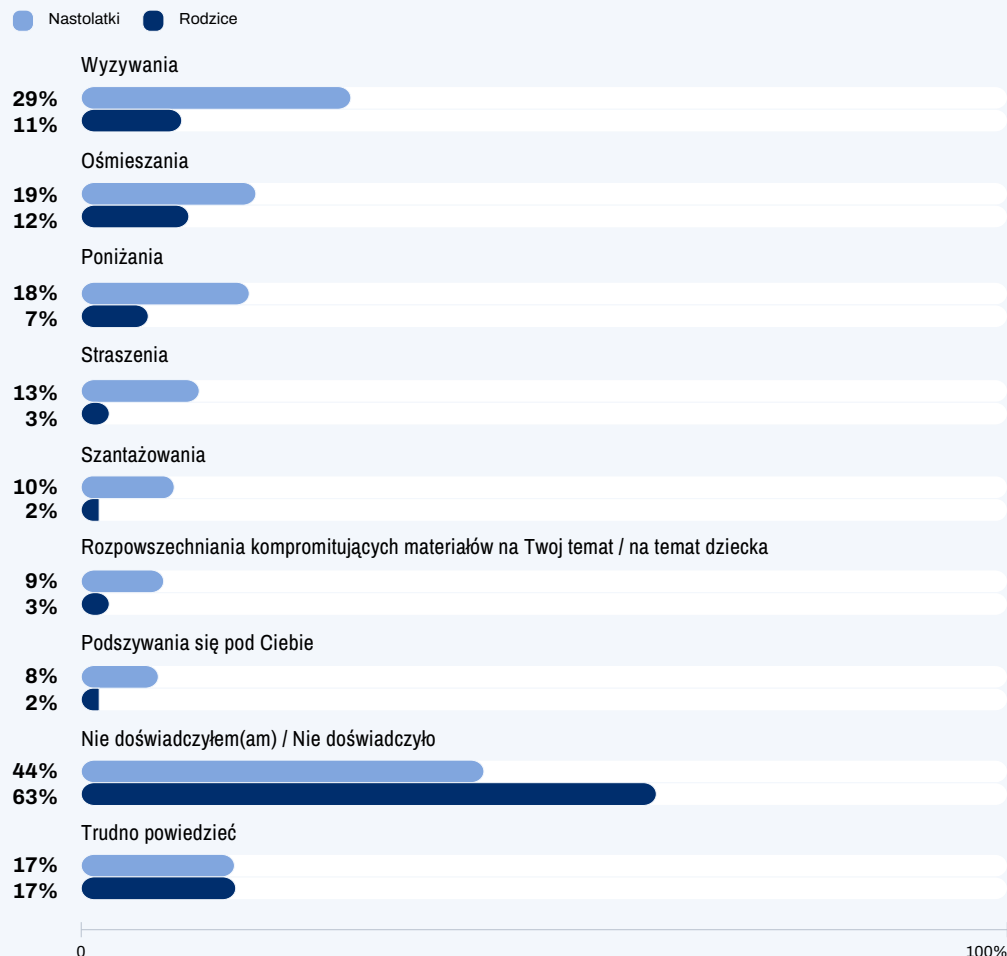
Warto zwrócić szczególną uwagę na fakt, że **aż 17% nastolatków zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”, co stanowi istotny sygnał diagnostyczny**. Taki wynik może świadczyć o wielu możliwych zjawiskach towarzyszących doświadczeniu cyberprzemocy, a jednocześnie utrudniających jej jednoznaczną identyfikację. Po pierwsze, odpowiedź ta może odzwierciedlać niską świadomość młodych osób na temat tego, czym w istocie jest przemoc w środowisku cyfrowym – młodzież nie zawsze potrafi rozpoznać formy przemocy psychicznej czy symbolicznej, zwłaszcza gdy mają one charakter pośredni lub pseudożartobliwy. Po drugie, możliwe jest także „znieczulenie na przemoc”, w obliczu jej powszechności w sieci, niektóre zachowania (np. wyzwiska, ośmieszanie, kpiny) przestają być postrzegane przez nastolatków jako krzywdzące, a są raczej traktowane jako normatywny element interakcji online. Może to świadczyć o obniżeniu progu wrażliwości na przemoc oraz jej częściowej normalizacji wśród młodych użytkowników i użytkowniczek mediów cyfrowych. Ponadto, uczniowie i uczennice mogą celowo unikać jasnych deklaracji z obawy przed stygmatyzacją, ujawnieniem

roli ofiary lub brakiem wiary w możliwość uzyskania wsparcia. W grę może wchodzić również mechanizm wyparcia lub niedostateczna gotowość emocjonalna do przyznania, że było się obiektem cyberprzemocy, szczególnie jeśli sprawcami są rówieśnicy lub znajomi z kręgu społecznego.

Wyniki wskazują na rozbieżność między postrzeganiem rodziców a doświadczeniami dzieci. W porównaniu z deklaracjami samych uczniów, odpowiedzi rodziców wykazują istotnie niższy poziom rozpoznania przypadków cyberprzemocy wobec ich dzieci. Aż **63% opiekunów wskazało, że ich dziecko nie doświadczyło żadnej z wymienionych form przemocy**, a aż 17% rodziców zaznaczyło „trudno powiedzieć”. Oznacza to, że tylko **co piąty dorosły dysponuje wiedzą lub przypuszczeniem**, iż jego dziecko mogło stać się ofiarą tego rodzaju zachowań. Wynik ten może świadczyć o ograniczonej komunikacji w rodzinie na temat trudnych doświadczeń online oraz o niskiej świadomości dorosłych w zakresie rozpoznawania form przemocy cyfrowej.

W każdej z przedstawionych kategorii przemocowych odsetki **odpowiedzi rodziców były zauważalnie niższe niż deklaracje samych nastolatków**, np. wyzywanie wskazało jedynie 11% rodziców (wobec 29% uczniów i uczennic), ośmieszanie 12% (vs. 19%), a poniżanie tylko 7% (vs. 18%). Różnice te były również widoczne w przypadkach bardziej poważnych działań, takich jak szantaż (2% vs. 10%), rozpowszechnianie kompromitujących treści (3% vs. 9%) czy podszywanie się (2% vs. 8%). ⬇

WYKRES 71. Doświadczenie przemocy internetowej. „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś):” – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

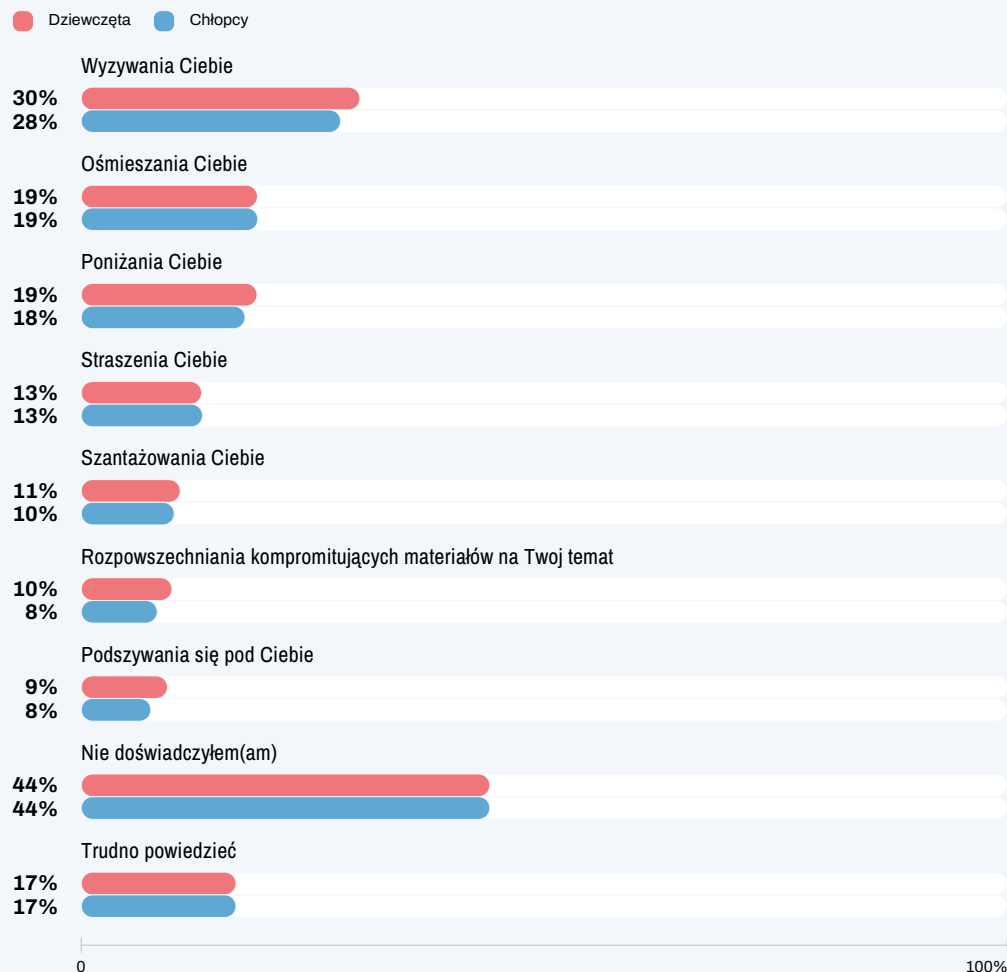
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, N = 3665). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś) któregoś z poniższych rodzajów przemocy internetowej?”. Baza: wszyscy rodzice, N = 918. Treść pytania: „Czy Pana(i) dziecko doświadczyło w internecie któregoś z poniższych rodzajów przemocy internetowej?”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Doświadczenie przemocy internetowej – w podziale na zmienne demograficzne

Analiza doświadczeń cyberprzemocy z uwzględnieniem zmiennej płci **PŁEĆ** wskazuje na niewielkie zróżnicowanie między dziewczętami a chłopcami. Najczęściej deklarowaną formą cyberprzemocy było **wyzywanie**, którego doświadczyło **30% dziewcząt oraz 28% chłopców**. Kolejne pozycje zajmują **ośmieszanie (19% dziewcząt i 19% chłopców)** oraz **poniżanie (19% dziewcząt i 18% chłopców)**, co potwierdza wysoką zbieżność między grupami. Inne formy cyberprzemocy, takie jak straszenie, szantażowanie, rozpowszechnianie kompromitujących materiałów czy podszywanie się, również były zgłaszane przez **podobny odsetek dziewcząt i chłopców – różnice nie przekraczały 1–2 punktów procentowych**. Przykładowo, **straszenia doświadczyło po 13% respondentów z każdej grupy, a szantażu 11% dziewcząt i 10% chłopców**. Nieco większe, choć wciąż marginalne różnice odnotowano w kategoriach, takich jak **rozpowszechnianie kompromitujących materiałów (10% dziewcząt i 8% chłopców)** oraz **Podszywanie się (9% dziewcząt i 8% chłopców)**.

Warto zaznaczyć, że **taki sam odsetek dziewcząt i chłopców – po 44%** zadeklarował **brak doświadczeń związanych z cyberprzemocą**, co może świadczyć o istotnym odsetku młodzieży funkcjonujących poza obszarem zagrożenia przemocą cyfrową. Również po 17% (zarówno chłopców, jak i dziewcząt) wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może świadczyć o niepewności w rozpoznawaniu przemocy cyfrowej lub trudności w interpretacji własnych doświadczeń wśród obu grup płciowych. ⬇

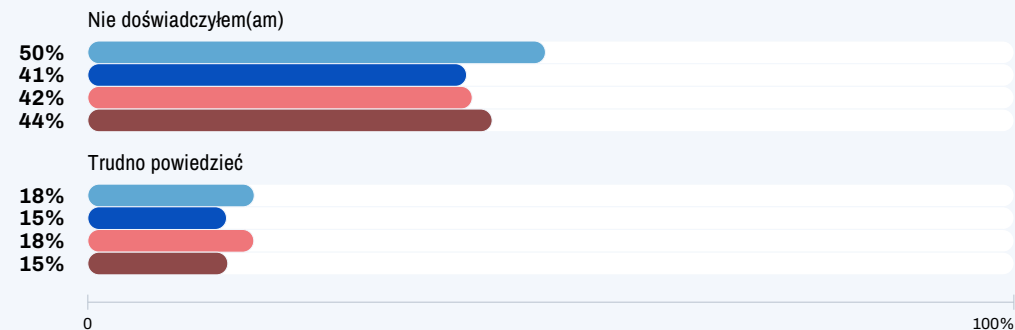
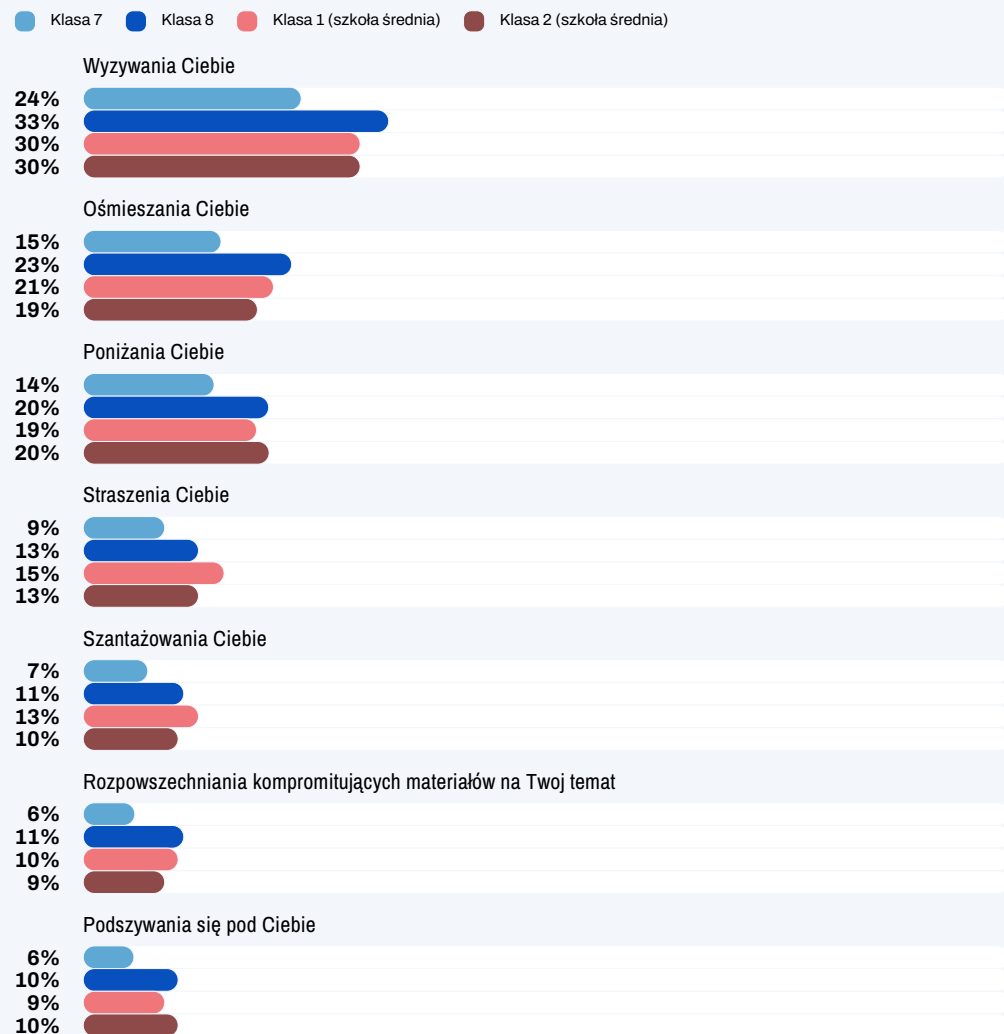
WYKRES 72. Doświadczenie przemocy internetowej. „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś):” – **NASTOLATKI – PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś) któregoś z poniższych rodzajów przemocy internetowej?”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Choć ogólny obraz doświadczeń cyberprzemocy jest **podobny na różnych etapach edukacji**, można zauważyć pewne **tendencje wzrostowe** w intensywności i złożoności form przemocy wśród uczniów starszych klas – szczególnie w zakresie szantażu, kompromitujących treści i ośmieszania. Jednocześnie poziom braku doświadczenia przemocy pozostaje wysoki i relatywnie stabilny we wszystkich grupach: **50% uczniów i uczennic klasy 7, 41% klasy 8, 42% klasy 1 szkoły średniej oraz 44% klasy 2 szkoły średniej zadeklarowało, że nie doświadczyło żadnej formy cyberprzemocy**. Najczęściej zgłaszaną formą cyberprzemocy we wszystkich klasach było wyzywanie – odsetek ten wahał się od 24% w klasie 7 do 33% w klasie 8, co potwierdza, że jest to najbardziej powszechna forma przemocy cyfrowej niezależnie od wieku. Podobne wartości odnotowano w przypadku ośmieszania i poniżania – największy odsetek młodzieży deklarujący te doświadczenia pochodził z klasy 8 (23% i 20%) oraz klasy 1 szkoły średniej (21% i 19%). Może to świadczyć o zwiększonej podatności na tego typu zachowania wśród uczniów i uczennic w okresie przejścia między szkołą podstawową a średnią. W przypadku straszenia i szantażowania częściej wskazywali je uczniowie i uczennice klas starszych – 15% i 13% w klasie 8 oraz 13% i 10% w klasie 2 szkoły średniej – podczas gdy w klasie 7 odsetki te wynosiły odpowiednio 9% i 7%. Z kolei rozpowszechnianie kompromitujących materiałów oraz podszywanie się były relatywnie rzadkie, ale nieco częstsze w klasach starszych. Niektóre formy cyberprzemocy nasilają się wraz z wiekiem i przejściem do szkoły ponadpodstawowej, ale ogólny poziom cyberprzemocy nie rośnie jednoznacznie. Zauważone różnice są umiarkowane i nie występują we wszystkich kategoriach. ⬇

WYKRES 73. Doświadczenie przemocy internetowej. „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś):” – **NASTOLATKI – KLASA**

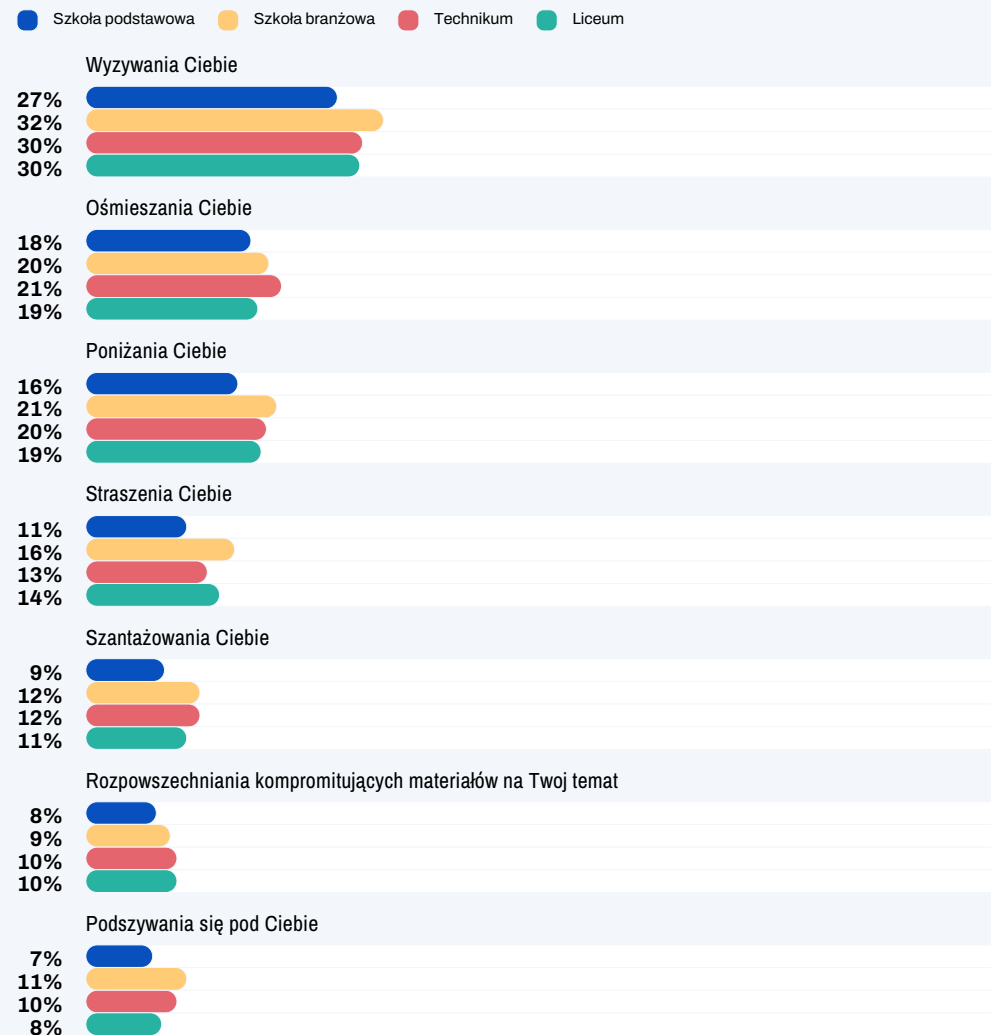

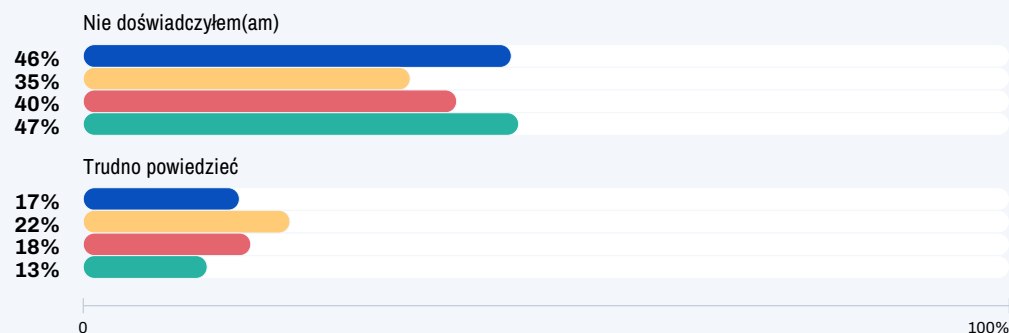
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś) któregoś z poniższych rodzajów przemocy internetowej?”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

TYP SZKOŁY

Uczniowie i uczennice **szkół ponadpodstawowych** częściej deklarowali **doświadczenie przemocy w sieci** niż uczniowie i uczennice **szkół podstawowych**. Wśród szkół ponadpodstawowych, **szkoła branżowa** wyróżnia się **najwyższym poziomem zgłaszanej cyberprzemocy**, zwłaszcza w bardziej agresywnych formach, takich jak wyzywanie, poniżanie, straszenie, szantażowanie czy podszywanie się. W niemal wszystkich kategoriach przemocy uczniowie i uczennice szkoły branżowej osiągnęli najwyższe wskaźniki, a jednocześnie najrzadziej deklarowali brak doświadczeń z cyberprzemocą (35%). Co istotne, to uczniowie i uczennice szkół branżowych najczęściej wybierali odpowiedź „trudno powiedzieć” (22%), co może świadczyć o niepewności w rozpoznawaniu przemocy lub braku jednoznacznych kryteriów interpretacyjnych. Technikum natomiast cechuje się najwyższym odsetkiem uczniów i uczennic, którzy nie doświadczyli przemocy w sieci (47%), co może wskazywać na relatywnie niższy poziom zagrożenia lub większą świadomość cyfrową. Liceum plasuje się pomiędzy tymi dwoma typami szkół – zarówno pod względem odsetka zgłaszanej przemocy, jak i młodzieży bez takich doświadczeń. Najczęściej zgłaszaną formą było **wyzywanie, którego doświadczyło 27% uczniów i uczennic szkół podstawowych, w porównaniu do 32% uczniów i uczennic szkół branżowych oraz po 30% licealistów/licealistek i uczniów/uczennic techników**. Podobna tendencja widoczna jest w przypadku ośmieszania, poniżania, szantażowania i straszenia – wszystkie te formy występowały częściej w szkołach ponadpodstawowych. Poniżania doświadczyło 16% uczniów i uczennic szkoły podstawowej, wobec 20–21% w liceum, technikum i szkole branżowej, a straszenia – 11% w podstawówce i nawet 16% w szkole branżowej. Jednocześnie uczniowie i uczennice szkół podstawowych częściej deklarowali brak doświadczeń z cyberprzemocą (46%) niż ich rówieśnicy w szkołach ponadpodstawowych – odpowiednio 35% w szkole branżowej, 40% w liceum i 47% w technikum. ➡

WYKRES 74. Doświadczenie przemocy internetowej. „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś):” – **NASTOLATKI – TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek doświadczyłeś(aś) któregoś z poniższych rodzajów przemocy internetowej?”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Częstotliwość doświadczenia przemocy internetowej

Z danych wynika, że wśród nastolatków, które doświadczyły przemocy w internecie, najczęściej deklarowaną formą jej występowania były incydenty o charakterze sporadycznym. Ponad co czwarty nastolatek – **28% wskazał na zdarzenia występujące rzadziej niż raz w roku**, a **22% – raz lub kilka razy w roku**. Oznacza to, że dla połowy osób zgłaszających doświadczenia cyberprzemocy, miała ona w większości charakter incydentalny. Co dziesiąty nastolatek deklarował **cykliczne doświadczenia przemocy online – 10% młodych użytkowników/użytkowniczek internetu wskazało na występowanie jej raz lub kilka razy w miesiącu**, natomiast po **7% nastolatków** deklarowało, że przemoc występuje **raz lub kilka razy w tygodniu lub nawet codziennie**.

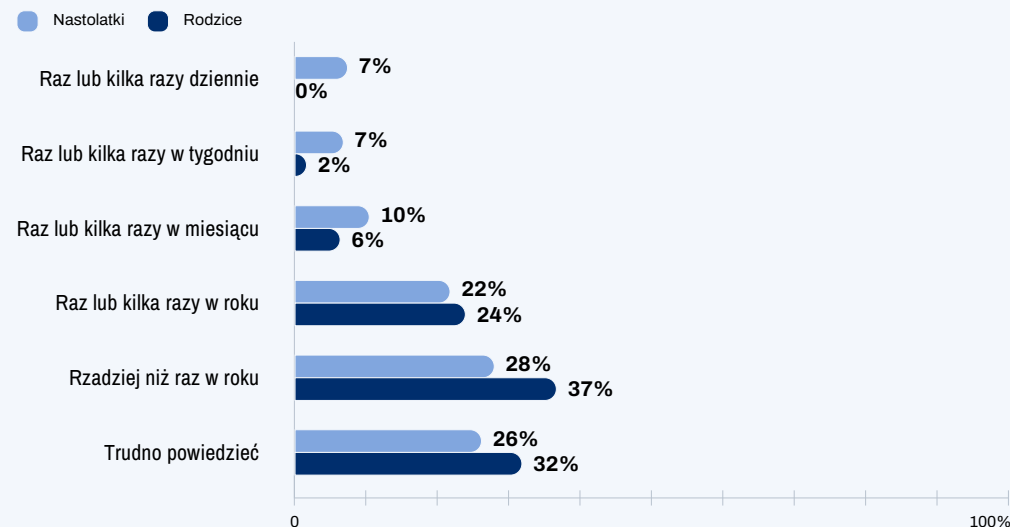
Należy jednak podkreślić, że deklarowana przez nastolatki częstotliwość (incydentalność) doświadczeń przemocy internetowej, rozumiana jako rzadkie lub nieregularne występowanie zdarzeń przemocowych, nie może być rozumiana jako miara ich niskiej szkodliwości czy niewielkiego wpływu na osobę poszkodowaną. Częstotliwość kontaktu z przemocą nie zawsze koreluje z siłą subiektywnie odczuwanego stresu, cierpienia czy długofalowych konsekwencji psychologicznych. Nawet pojedyncze doświadczenie o wysokiej intensywności może skutkować objawami lękowymi, obniżeniem samooceny, trudnościami relacyjnymi czy reakcjami traumatycznymi.

Zwraca uwagę również fakt, że **aż co czwarty (26%) badany/badana wybrał odpowiedź „trudno powiedzieć”**, co może świadczyć o niejednoznaczności definicji przemocy w percepcji młodzieży lub trudnościach w jej identyfikacji, a co za tym idzie określeniu częstotliwości jej występowania.

Dane wskazują na wyraźną rozbieżność pomiędzy deklaracjami nastolatków a percepcją rodziców w zakresie częstości występowania przemocy.

Rodzice istotnie **niedoszacowują skali zjawiska**, szczególnie w odniesieniu do jego regularnych i powtarzających się form. Największa **zgodność między grupami dotyczy deklaracji o przemoc występującej raz lub kilka razy w roku (22% nastolatków i 24% rodziców)**. Natomiast w przypadku pozostałych kategorii różnice są znaczne: przemoc rzadziej niż raz w roku wskazało 28% młodzieży oraz aż 37% rodziców, co może sugerować tendencję do bagatelizowania lub braku znajomości problemu przez dorosłych. Odmienne postrzeganie problemu staje się szczególnie widoczne w odniesieniu do przemoc o charakterze cyklicznym. Doświadczenia przemoc występującej raz lub kilka razy w miesiącu deklaruje 10% nastolatków, natomiast tylko 6% rodziców. Różnice w percepcji zjawiska cyberprzemocy stają się szczególnie wyraźne w odniesieniu do jej intensyfikacji. **Przemoc o charakterze cotygodniowym zadeklarowało 7% nastolatków, natomiast jedynie 2% rodziców** dostrzega możliwość tak częstego występowania tego rodzaju doświadczeń u swoich dzieci. Jeszcze **większy rozdzźwięk dotyczy przemoc codziennej – ten wariant wskazało 7% badanych nastolatków, podczas gdy żaden z rodziców nie zaznaczył tej odpowiedzi**. Warto również odnotować, że **większy odsetek rodziców (32%) niż nastolatków (26%) wybrał odpowiedź „trudno powiedzieć”**, co może świadczyć o ograniczonej wiedzy na temat realnych doświadczeń ich dzieci lub/i o braku skutecznej komunikacji w tym zakresie, co z kolei może wpływać na niedostateczne reagowanie lub brak wsparcia w sytuacjach wymagających interwencji. ➔

WYKRES 75. Częstotliwość doświadczenia przemoc internetowej: **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemoc internetowej, $n = 1439$). Treść pytania: „Jak często doświadczasz przemoc internetowej?”. Baza: rodzice dzieci które ich zdaniem doświadczyły przemoc internetowej, $n = 189$. Treść pytania: „Jak często Pana(i) dziecko doświadcza przemoc internetowej?”.

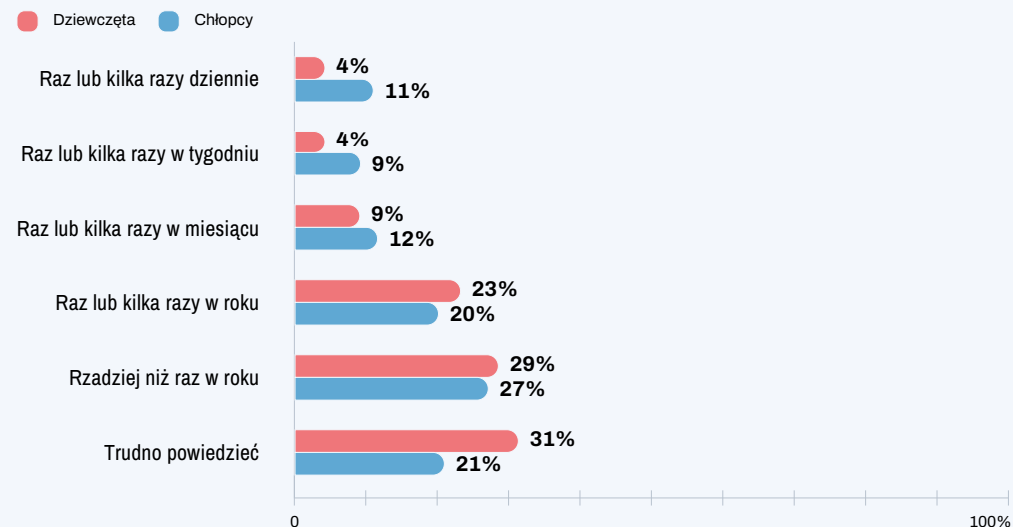
Częstotliwość doświadczania przemocy internetowej – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Częstotliwość doświadczania przemocy online wskazuje na wyraźne różnice między dziewczętami a chłopcami. **Chłopcy częściej deklarowali doświadczenia przemocy o charakterze regularnym** – 11% z nich wskazała, że przemoc występuje raz lub kilka razy dziennie (w porównaniu do 4% dziewcząt), 9% doświadczało jej raz lub kilka razy w tygodniu (dziewczęta: 4%), a 12% raz lub kilka razy w miesiącu (dziewczęta: 9%).

Z kolei **dziewczęta nieco częściej zgłaszały przemoc o charakterze incydentalnym** – 23% z nich zadeklarowało, że doświadcza jej raz lub kilka razy w roku, podczas gdy wśród chłopców ten odsetek wyniósł 20%. Również 29% dziewcząt (wobec 27% chłopców) wskazało, że przemoc zdarza się rzadziej niż raz w roku.

Co istotne, 31% dziewcząt wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może świadczyć o niepewności w ocenie danego zachowania jako przemocowego lub o większej wrażliwości na sytuacje graniczne. W przypadku chłopców ten odsetek wyniósł 21%. ➔

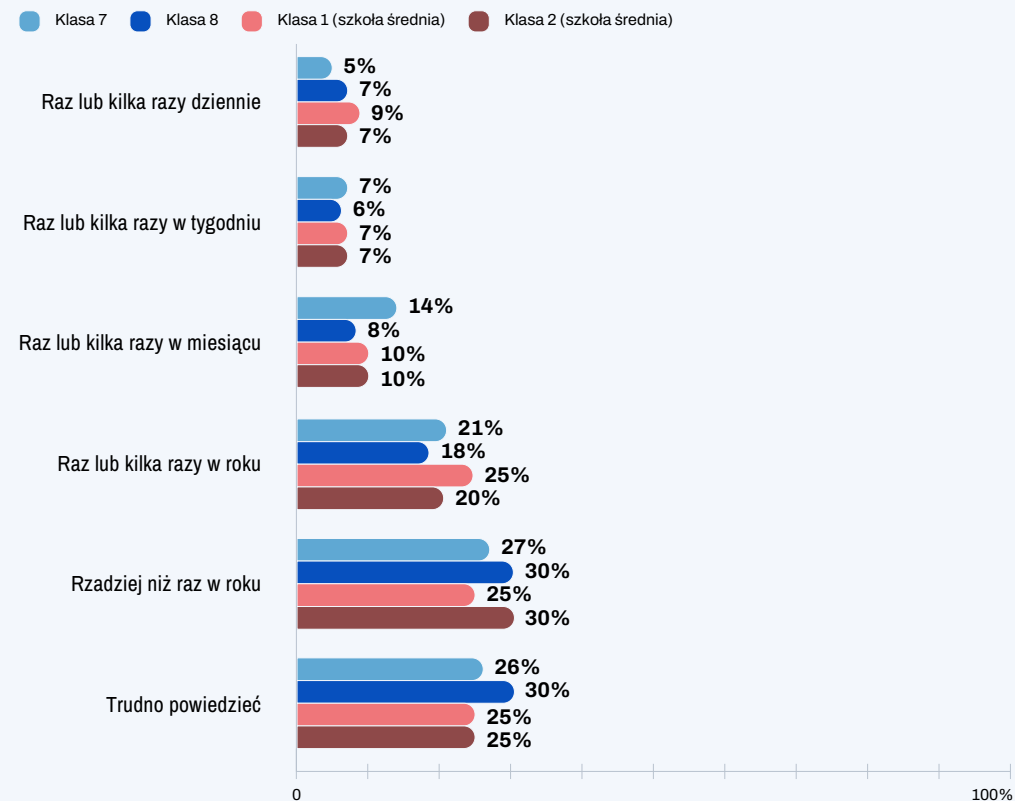
WYKRES 76. Częstotliwość doświadczania przemocy internetowej: **NASTOLATKI – PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemocy internetowej, dziewczęta $n = 707$, chłopcy $n = 732$). Treść pytania: „Jak często doświadczasz przemocy internetowej?”.

KLASA Różnice w deklarowanej częstotliwości przemocy między klasami są widoczne, lecz niewielkie. Z jednej strony wiek ucznia czy uczennicy (klasa, do której uczęszcza) mogą w pewnym stopniu różnicować charakter i natężenie doświadczanej przemocy, jednak wpływ ten nie jest wyraźnie jednoznaczny. Uczniowie i uczennice starszych klas (szkoła średnia) nieznacznie częściej deklarowali doświadczenia przemocy o charakterze regularnym przemoc codzienną, którą wskazało 9% uczniów i uczennic klasy 8 oraz po 7% uczniów i uczennic klas 1 i 2 szkoły średniej, podczas gdy w klasie 7 odsetek ten wyniósł jedynie 5%. Podobnie w przypadku przemocy cotygodniowej – odsetki w klasach starszych oscylowały wokół 6–7%, a w klasie 7 wyniosły 5%. Z kolei doświadczenia przemocy raz lub kilka razy w miesiącu najczęściej deklarowali uczniowie i uczennice klasy 7 (14%), a w starszych klasach odsetki te przyjęły niższe, wyrównane wartości (8–10%). Najwyższy poziom przemocy rocznej zgłosili uczniowie i uczennice klasy 1 szkoły średniej (25%), a najniższy uczniowie i uczennice klasy 8 (18%). W zakresie incydentów sporadycznych (rzadziej niż raz w roku), wartości są stosunkowo wyrównane, przy czym najwyższy odsetek pojawił się w klasach 1 i 2 szkoły średniej (po 30%), a nieco niższy w klasie 8 (25%). Odpowiedź „trudno powiedzieć” została wskazana przez 26–30% uczniów i uczennic we wszystkich grupach, co świadczy o podobnym poziomie niepewności niezależnie od wieku. ➞

WYKRES 77. Częstotliwość doświadczania przemocy internetowej: **NASTOLATKI – KLASA**

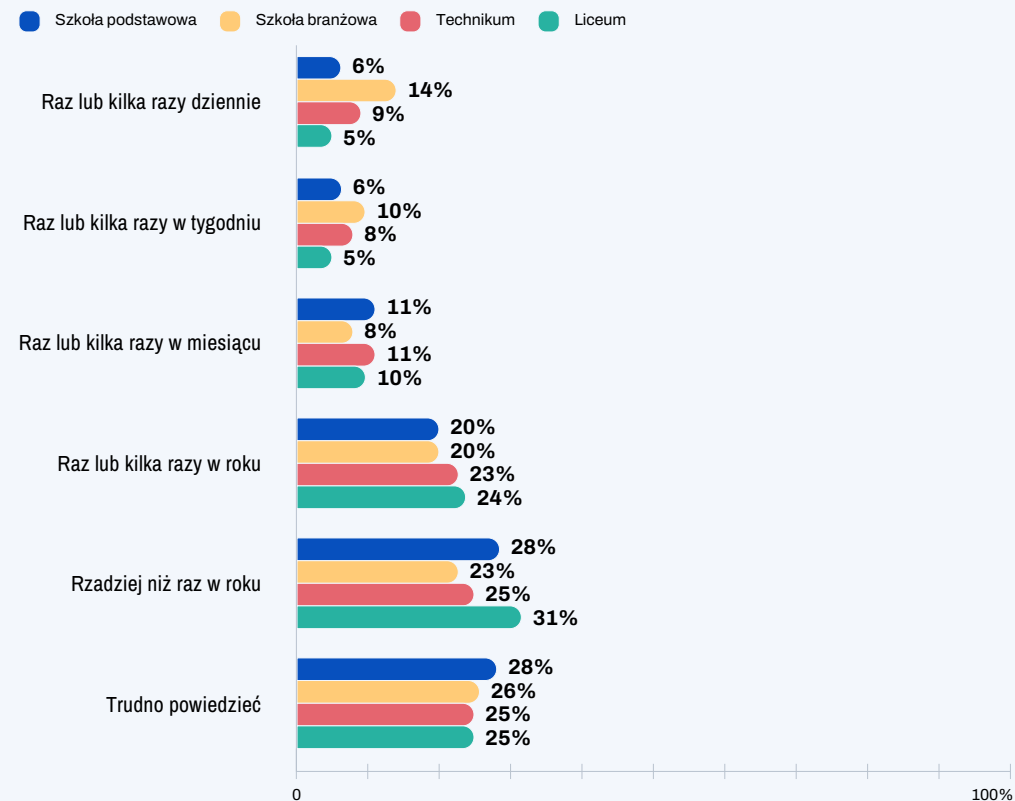

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemocy internetowej, klasa 7 $n = 268$, klasa 8 $n = 224$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 494$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 453$). Treść pytania: „Jak często doświadczasz przemocy internetowej?”.

TYP SZKOŁY Analiza częstotliwości doświadczania przemocy z uwzględnieniem typu szkoły wskazuje na różnice w charakterze tego zjawiska. **Uczniowie i uczennice szkół branżowych najczęściej deklarowali przemoc o charakterze regularnym** – 14% z nich doświadczało jej codziennie, 10% tygodniowo, a 8% miesięcznie. Łącznie oznacza to, że co trzeci młody człowiek ze (32%) szkół branżowych styka się z przemocą co najmniej raz w miesiącu. Może to świadczyć o bardziej nasilonych napięciach społecznych lub trudniejszym środowisku relacyjnym. W technikach wskaźniki te przyjęły nieco niższe wartości (łącznie 28%, w tym 9% codziennie, 8% tygodniowo, 11% miesięcznie), a w szkołach podstawowych osiągnęły łącznie poziom 23% (odpowiednio 6%, 6% i 11%). **Najniższe wartości dla systematycznej przemocy odnotowano w liceach** – zaledwie 5% uczniów i uczennic deklarowało doświadczenia codzienne i tygodniowe, a 10% miesięczne, ogółem 20%).

Z kolei **przemoc o charakterze sporadycznym** (czyli raz lub kilka razy w roku oraz rzadziej niż raz w roku) **najczęściej wskazywana była przez uczniów i uczennice liceów** – odpowiednio 24% i aż 31%. W technikach te wartości wyniosły 23% i 25%, a w szkołach podstawowych 20% i 28%. Najniższe odsetki dla tych kategorii odnotowano w szkołach branżowych – 20% uczniów zadeklarowało kontakt z przemocą raz w roku, a jedynie 23% rzadziej niż raz w roku. ☹

WYKRES 78. Częstotliwość doświadczania przemocy internetowej: **NASTOLATKI – TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemocy internetowej, szkoła podstawowa $n = 492$, szkoła branżowa $n = 159$, technikum $n = 421$, liceum $n = 367$). Treść pytania: „Jak często doświadczasz przemocy internetowej?”.

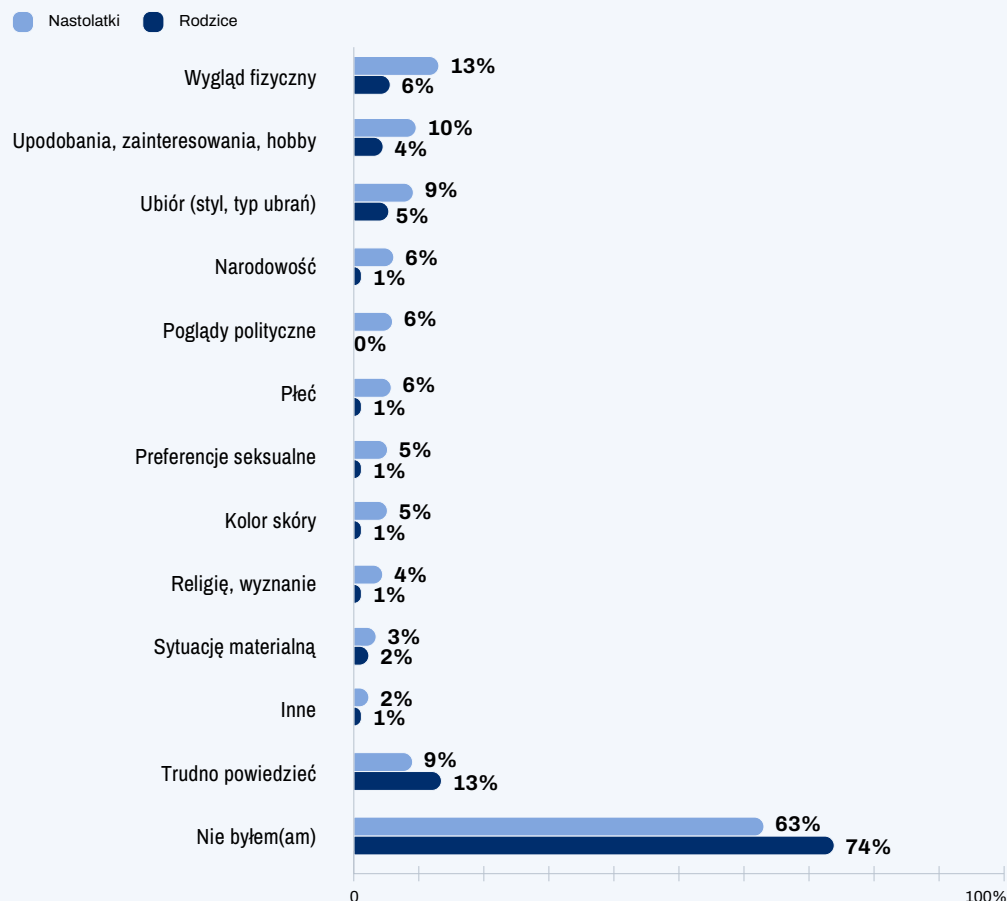
Powody przemocy w internecie

Analiza deklarowanych przez nastolatki doświadczeń związanych z cyberprzemocą, motywowaną cechami osobistymi lub przekonaniami, wskazuje, że zdecydowana **większość (63%) wybrała odpowiedź, że nie doświadczyła żadnej formy przemocy** związanej z ich wyglądem, przekonaniami lub tożsamością. Oznacza to jednak, że aż ponad **co czwarty nastolatek (28%) miał styczność z co najmniej jedną formą przemocy w internecie o charakterze dyskryminacyjnym lub stygmatyzującym**. Najczęściej wskazywaną przesłanką był **wygląd fizyczny (13%), a następnie zainteresowania i hobby (10%) oraz styl ubierania się (9%)**. Mniejsze, ale nadal zauważalne, odsetki dotyczyły takich kategorii jak: narodowość, poglądy polityczne, płeć (po 6%), preferencje seksualne, kolor skóry (po 5%) oraz religia (4%). Najrzadziej wskazywano sytuację materialną (3%) i inne powody (2%).

W porównaniu z deklaracjami uczniów i uczennic, dane uzyskane od rodziców ujawniły **wyraźne rozbieżności w postrzeganiu doświadczeń związanych z przemocą motywowaną cechami osobistymi, tożsamością lub przekonaniami**. **Znacząco większy odsetek rodziców (74%) niż uczniów i uczennic (63%) zadeklarował brak takich doświadczeń** w przypadku swoich dzieci, natomiast aż 13% dorosłych wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może świadczyć o ograniczonym poziomie wiedzy na temat realnych doświadczeń młodzieży w tym obszarze. **We wszystkich pozostałych kategoriach odnotowano niższe wartości wśród rodziców niż wśród nastolatków** – przykładowo, wygląd fizyczny był wskazywany przez 13% uczniów i uczennic i jedynie 6% rodziców, zainteresowania i hobby przez 10% młodzieży i 4% rodziców, a styl ubioru przez 9% młodzieży i 5% dorosłych. Różnice okazały się szczególnie wyraźne w obszarach o charakterze bardziej wrażliwym społecznie, takich jak poglądy polityczne (6% uczniów i uczennic vs. 0% rodziców), narodowość (6% vs. 1%), religia i wyznanie (4% vs. 1%) czy orientacja seksualna (5% vs. 1%).

Powyższe zestawienie wskazuje na istotną lukę percepcyjną pomiędzy młodzieżą a ich opiekunami w zakresie rozpoznawania przemocy symbolicznej i dyskryminacyjnej. Można przypuszczać, że różnica ta może wynikać z ograniczonej komunikacji międzypokoleniowej, tendencji nastolatków do nieujawniania negatywnych doświadczeń oraz z niedostatecznej wrażliwości dorosłych na ukryte lub „znormalizowane” formy wykluczenia społecznego. ⬇

WYKRES 79. Powody przemocy w internecie. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:”] – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

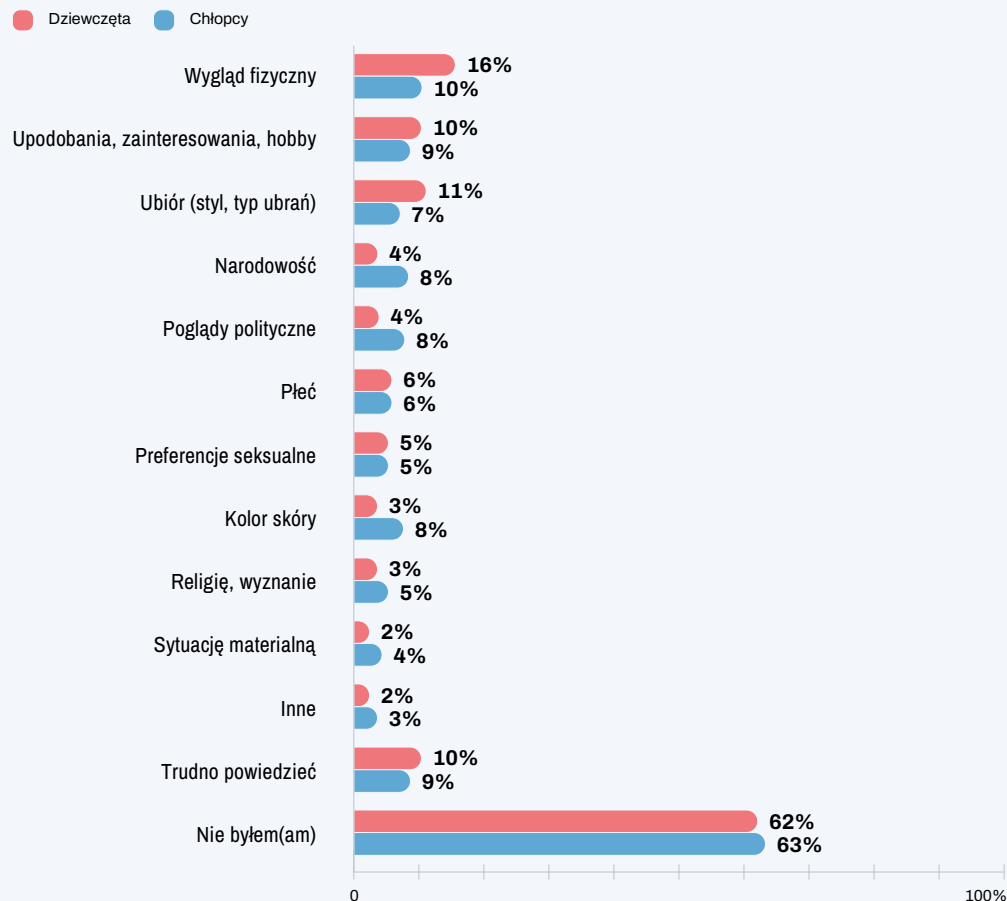

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy Pana(i) dziecko w internecie było celem ataków ze względu na:?”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Powody przemocy w internecie – w podziale na zmienne demograficzne

Doświadczenia dziewcząt i chłopców w obszarze przemocy motywowanej **PŁEĆ** cechami indywidualnymi, tożsamościowymi lub światopoglądowymi wykazują wysoki poziom ogólnej zbieżności. Większość respondentów obu płci (odpowiednio 62% chłopcy i 63% dziewczęta) zadeklarowała brak kontaktu z tego typu zjawiskami. Mimo porównywalnego ogólnego poziomu, szczegółowa analiza ujawniała różnice w strukturze deklarowanych powodów przemocy. **Dziewczęta częściej niż chłopcy wskazywały, że były obiektem cyberprzemocy ze względu na wygląd fizyczny (16% vs. 10%) oraz styl ubioru (11% vs. 7%), co może wskazywać na większą podatność tej grupy na presję społeczną związaną z wizerunkiem.** Zjawisko to należy rozpatrywać w kontekście rosnącego wpływu mediów społecznościowych, które odgrywają istotną rolę w kształtowaniu współczesnych wzorców urody oraz stylu życia, szczególnie wśród młodzieży. Promowany w tych przestrzeniach medialnych ideał atrakcyjności – często oparty na nierealistycznych standardach – generuje presję dostosowania się do określonych kanonów, co może zwiększać ryzyko stygmatyzacji, porównań społecznych oraz występowania aktów przemocy wobec osób niespełniających tych kryteriów. **Z kolei chłopcy częściej niż dziewczęta zgłaszali przemoc związaną z narodowością (8% vs. 4%), poglądami politycznymi (8% vs. 4%), kolorem skóry (8% vs. 3%) oraz sytuacją materialną (4% vs. 2%), co może wskazywać na większą wrażliwość tej grupy na formy wykluczenia związane z przynależnością społeczną czy etniczną.** W kategoriach takich jak płeć, preferencje seksualne i religia różnice między płciami były minimalne lub nie występowały. 📌

WYKRES 80. Powody przemocy w internecie. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:”] – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

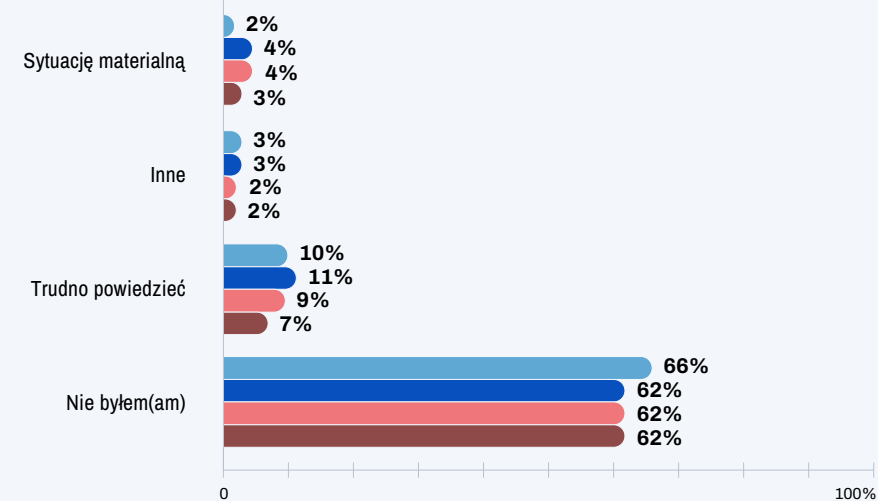
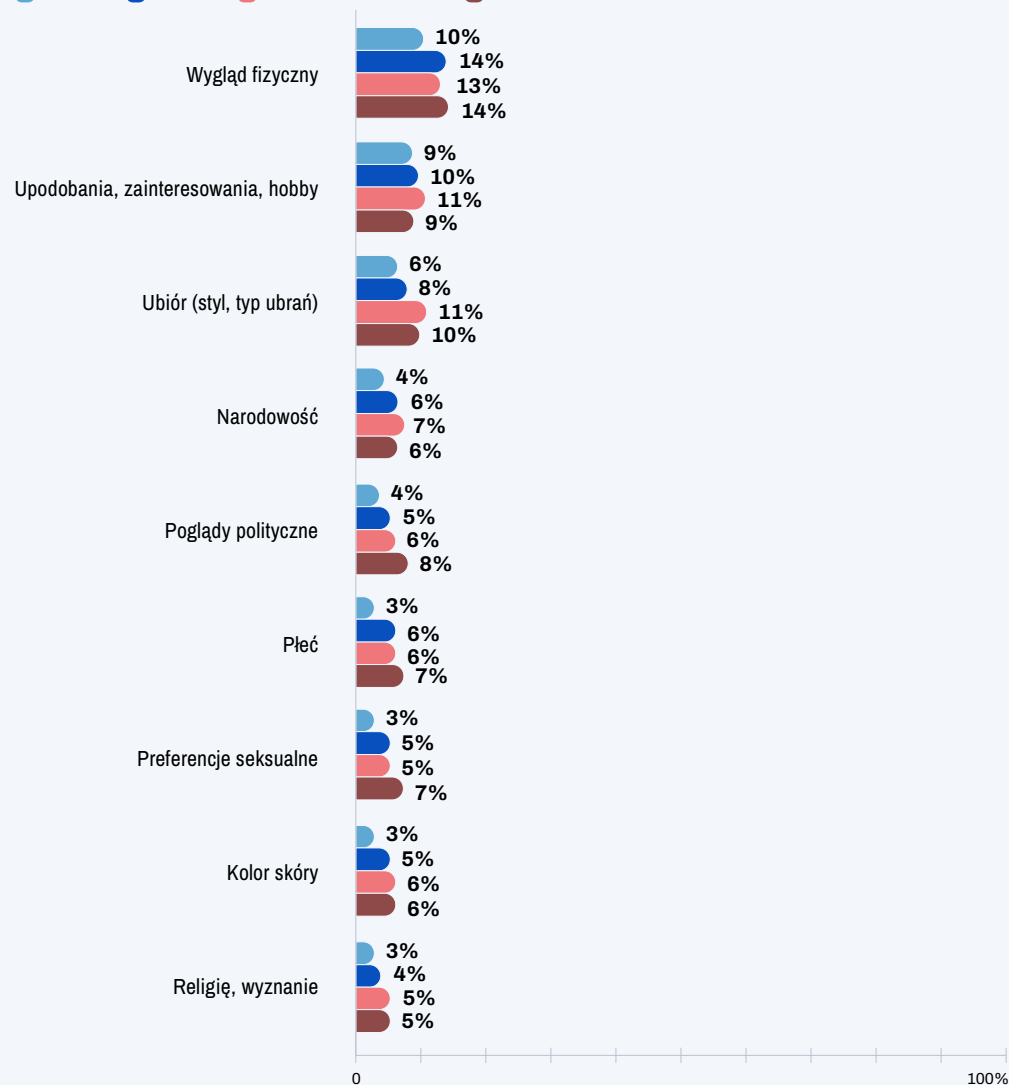
Wyniki zaznaczone na wykresie wskazują, że choć większość uczniów **KLASA** i uczennic **nie doświadczyła przemocy motywowanej cechami osobistymi lub przekonaniami (62–66%)**, to odsetek młodych osób, które miały takie doświadczenia nieznacznie wzrasta wraz z wiekiem, co oznacza, że młodzież ze **starszych klas częściej zgłasza tego typu sytuacje**.

Wzrost ten jest szczególnie widoczny w kategoriach takich jak **wygląd fizyczny (od 10% w klasie 7 do 14% w starszych rocznikach)**, **styl ubioru (6–11%)** czy **zainteresowania i hobby (9–11%)**. W badaniu widać, iż wraz z wiekiem rośnie także odsetek zgłoszeń przemocy związanej z poglądami **politycznymi (4–8%)**, **preferencjami seksualnymi (3–7%)** oraz **plecią (3–7%)**. W pozostałych obszarach – takich jak narodowość, religia, kolor skóry czy sytuacja materialna – różnice są mniej wyraźne, ale również widoczna jest delikatna tendencja wzrostowa (2–7%). Tendencja ta może być efektem rosnącej świadomości społecznej starszych uczniów i uczennic oraz większej ekspozycji na różnorodne interakcje społeczne i presję rówieśniczą. (Patrz wykres 81 ⊕ s. 97).

Typ szkoły ponadpodstawowej (branżowa, liceum, technikum) nie różni- TYP SZKOŁY cował istotnie doświadczeń uczniów i uczennic związanych z przemocą motywowaną cechami osobistymi, tożsamością czy przekonaniami. Deklaracje nastolatków w poszczególnych kategoriach pozostawały na zbliżonym poziomie, np. wygląd fizyczny: liceum – 13%, technikum – 14%, szkoła branżowa – 13%. **Wyraźniejsza różnica pojawiła się natomiast między uczniami i uczennicami szkół podstawowych a ponadpodstawowych – uczniowie i uczennice szkół średnich nieco częściej zgłaszali tego typu doświadczenia**. Różnice te nie wynikają jednak z typu szkoły, lecz z etapu edukacji i tym samym wieku uczniów i uczennic, co potwierdzają wcześniej omówione dane według klasy. (Patrz wykres 82 ⊕ s. 98).

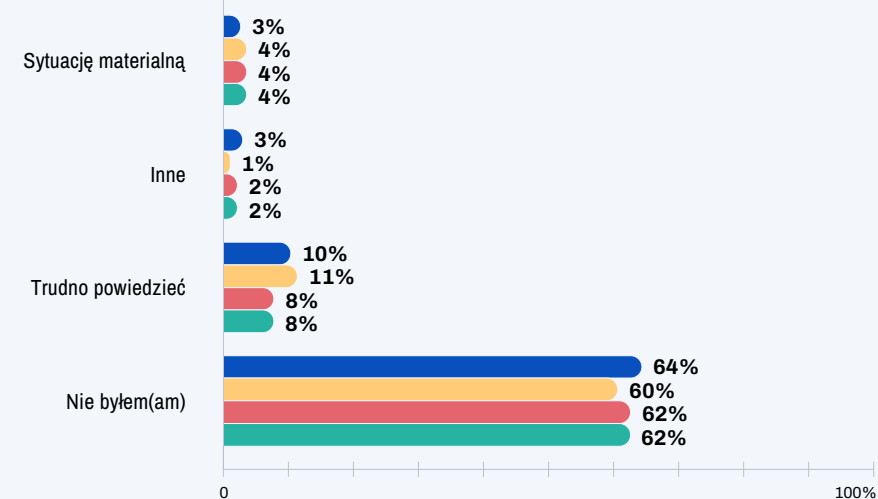
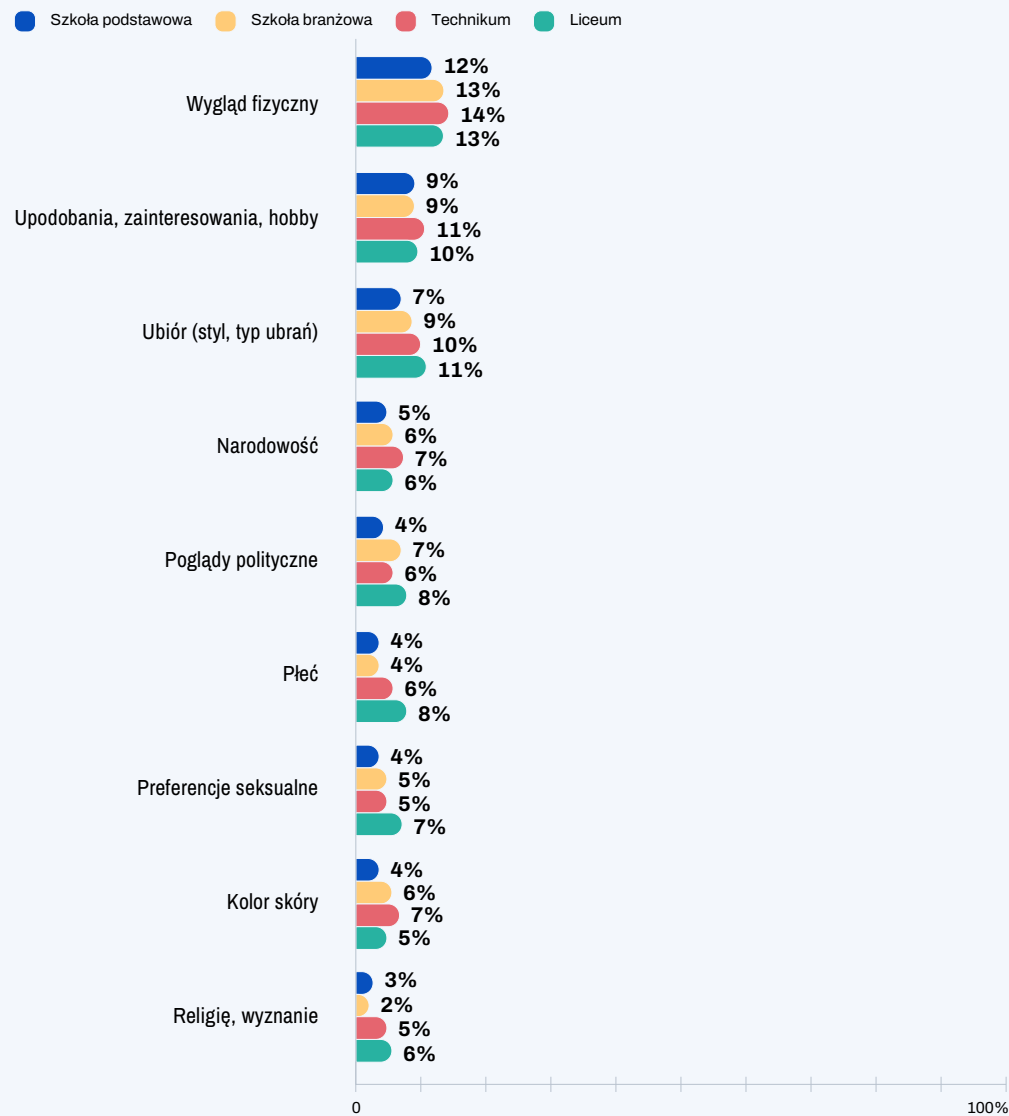
WYKRES 81. Powody przemocy w internecie. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:”] – **KLASA**

■ Klasa 7
 ■ Klasa 8
 ■ Klasa 1 (szkoła średnia)
 ■ Klasa 2 (szkoła średnia)

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 82. Powody przemocy w internecie. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:”] – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy byłeś(aś) w internecie celem ataków ze względu na:?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

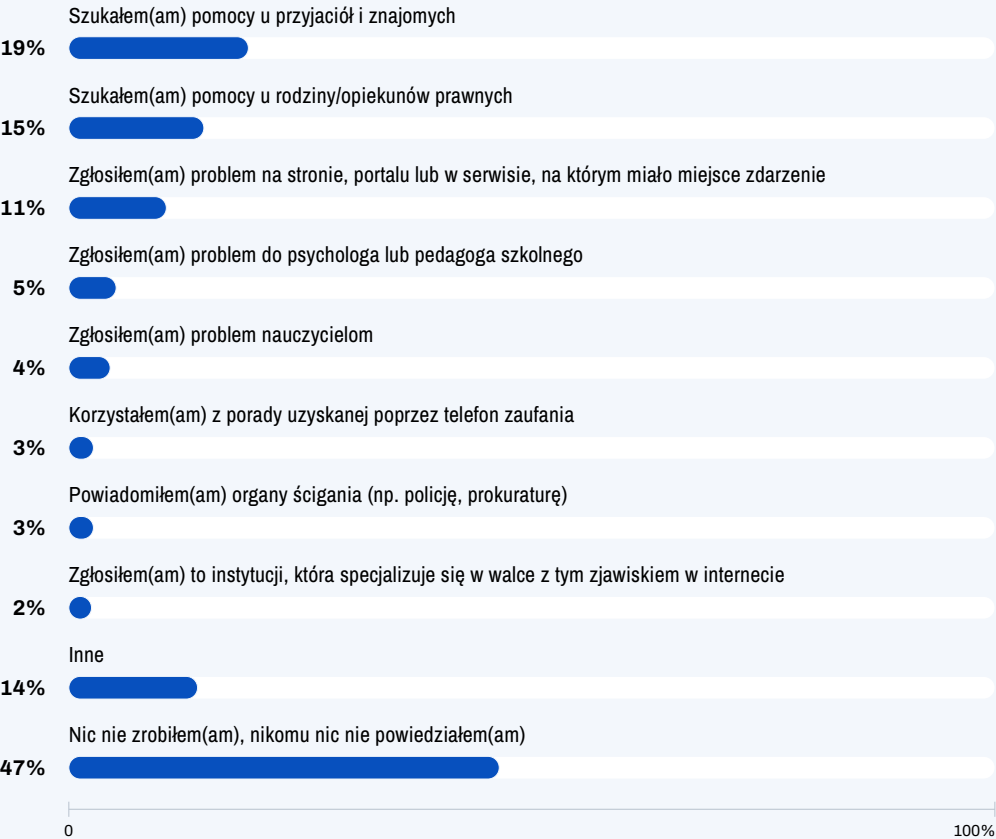
Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej

Reakcje nastolatków na doświadczanie cyberprzemocy są w zdecydowanej większości bierne lub ograniczają się do najbliższego otoczenia. Aż 47% badanych zadeklarowało, że w ogóle nie podjęło żadnych działań i nikomu nie powiedziało o problemie „**Nic nie zrobiłem(am), nikomu nic nie powiedziałem(am)**”. Oznacza to, że niemal co druga osoba **nie podjęła żadnej reakcji** w obliczu problemu, co może wskazywać na brak zaufania, niską świadomość możliwości wsparcia lub poczucie bezradności.

Wśród nastolatków, którzy zadeklarowali, że podjęli działania, dominowały reakcje skierowane do osób z najbliższego otoczenia. **19% badanych zwróciło się po pomoc do przyjaciół i znajomych**, natomiast **15% do członków rodziny lub opiekunów prawnych**, co może świadczyć o większym poczuciu bezpieczeństwa i dostępności w relacjach osobistych. Na trzecim miejscu znalazło się **samodzielne zgłoszenie incydentu na stronie internetowej, portalu lub serwisie**, na którym doszło do zdarzenia – tego typu działanie podjęło **11% badanych**.

Znacznie rzadziej wybierano pomoc formalną i profesjonalną. Tylko 5% zgłosiło problem do osoby na stanowisku psychologa lub pedagoga szkolnego, 4% do nauczycieli, a po 3% skorzystało z telefonu zaufania lub powiadomiło organy ścigania. Najrzadziej wybieraną opcją było zgłoszenie problemu do instytucji specjalizującej się w przeciwdziałaniu przemocy w internecie. Tylko 2% badanych zdecydowało się na taki krok. Odpowiedź „inne” wybrało 14% osób, co może wskazywać na inne, niestandardowe formy reakcji lub trudność w zakwalifikowaniu swojego działania do jednej z podanych kategorii. ➔

WYKRES 83. Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej: **NASTOLATKI**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemocy internetowej, N = 1439). Treść pytania: „*Jeśli doświadczyłeś(aś) przemocy internetowej, to jak zareagowałeś(aś)?*”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej – w podziale na zmienne demograficzne

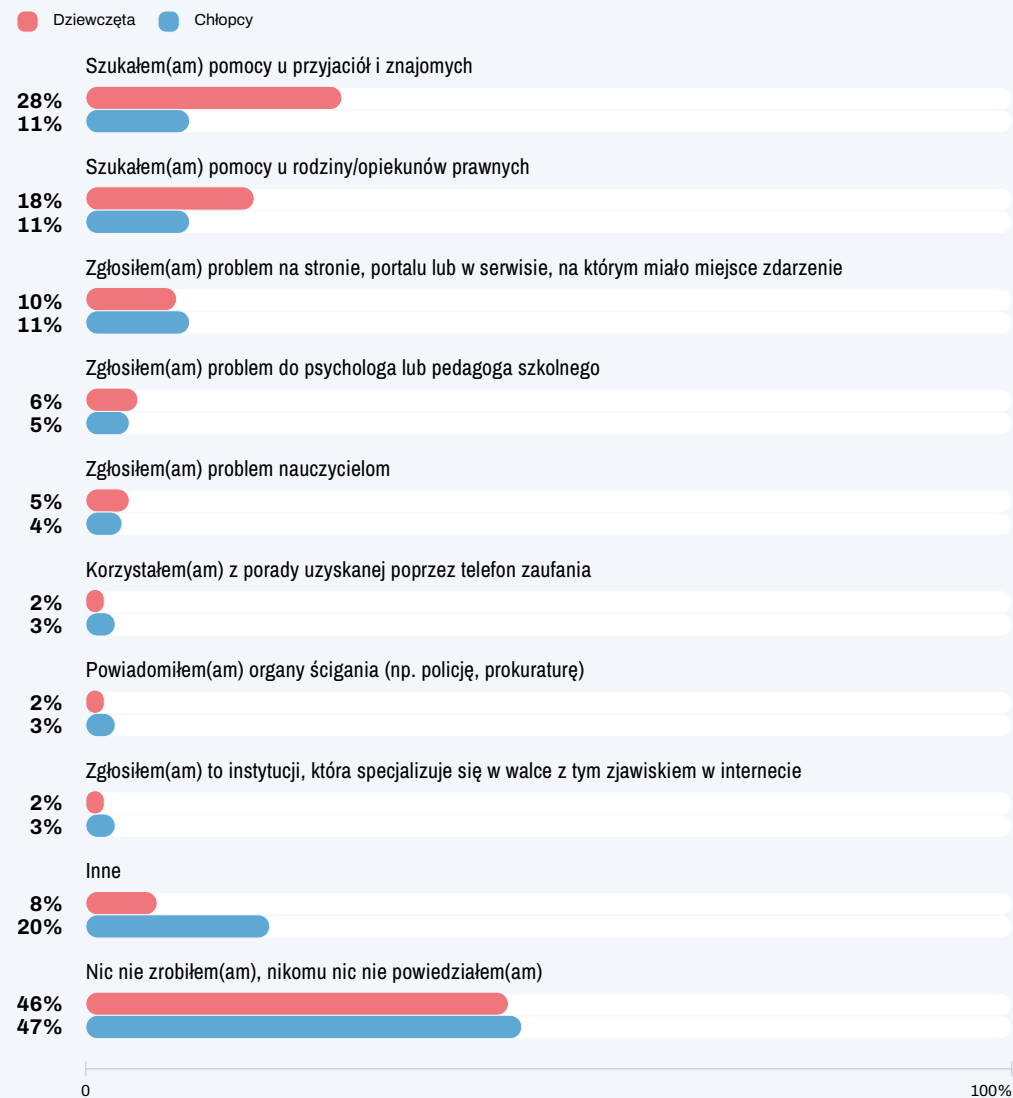
PŁEĆ Reakcje chłopców i dziewcząt na doświadczenie cyberprzemocy różnią się w zakresie podejmowanych strategii radzenia sobie ze zdarzeniem. **Dziewczęta istotnie częściej niż chłopcy korzystają ze wsparcia społecznego**, zwłaszcza w obrębie najbliższego otoczenia – 28% badanych dziewcząt zwróciło się po pomoc do przyjaciół i znajomych, a 18% do członków rodziny lub opiekunów prawnych, podczas gdy analogiczne wskaźniki w grupie chłopców były prawie dwukrotnie niższe i wyniosły odpowiednio 11% i 11%. W zakresie zgłoszeń technicznych, takich jak powiadomienie portalu lub serwisu, na którym miało miejsce zdarzenie, różnice były minimalne (10% dziewcząt i 11% chłopców).

Pomoc instytucjonalna i profesjonalna obejmująca kontakt z nauczycielami, pedagogami szkolnymi, telefonami zaufania, organami ścigania oraz instytucjami wyspecjalizowanymi – była rzadko wybierana w obu grupach.

Bierność w reagowaniu na przemoc pozostaje dominującą postawą niezależnie od płci – brak jakiegokolwiek reakcji deklarowało 46% dziewcząt oraz 47% chłopców. Z kolei odpowiedź „inne” została częściej wskazana przez chłopców (20%) niż dziewczęta (8%), co może sugerować preferowanie nieformalnych lub niestandardowych sposobów radzenia sobie, trudnych do zakwalifikowania w dostępnych kategoriach odpowiedzi. ➔

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemocy internetowej, dziewczęta $n = 707$, chłopcy $n = 732$). Treść pytania: „Jeśli doświadczyłeś(aś) przemocy internetowej, to jak zareagowałeś(aś)?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 84. Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej: **NASTOLATKI – PŁEĆ**

KLASA Postawy uczniów wobec doświadczenia cyberprzemocy są w dużej mierze zbieżne niezależnie od klasy, do której uczęszcza nastolatek. Przede wszystkim, **dominującą strategią reagowania** pozostawało „nic nierobienie”. Brak jakiegokolwiek reakcji zadeklarowało **45% uczniów klasy 7** oraz **46% klasy 8** a także **49% uczniów klasy 1 szkoły średniej** oraz ponownie **45% w klasie 2 szkoły średniej**, co świadczy o utrzymującym się wysokim poziomie niepodjmowania działań w obliczu przemocy niezależnie od wieku.

Równocześnie z badania wynika, że uczniowie klas pierwszych w szkołach ponadpodstawowych nieco rzadziej niż pozostali respondenci korzystali ze wsparcia społecznego, ze strony przyjaciół i znajomych (16%) oraz rodziny (11%).

Z kolei **formy wsparcia instytucjonalnego i profesjonalnego pozostają marginalne we wszystkich grupach wiekowych**. Zgłoszenie problemu do nauczyciela wskazało jedynie 4–6% uczniów lub uczennic, do psychologa lub pedagoga szkolnego 4–6%, a **korzystanie z telefonu zaufania** nie przekroczyło 4% w żadnej z klas. Równie niskie były zgłoszenia do **instytucji specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w internecie (2–4%)** oraz do **organów ścigania (2–4%)**. (Patrz wykres 85 ⊕ s. 102).

TYP SZKOŁY Istnieją pewne różnice w sposobach reagowania na cyberprzemoc pomiędzy uczniami i uczennicami szkół podstawowych a ponadpodstawowych (szkoła branżowa, technikum, liceum).

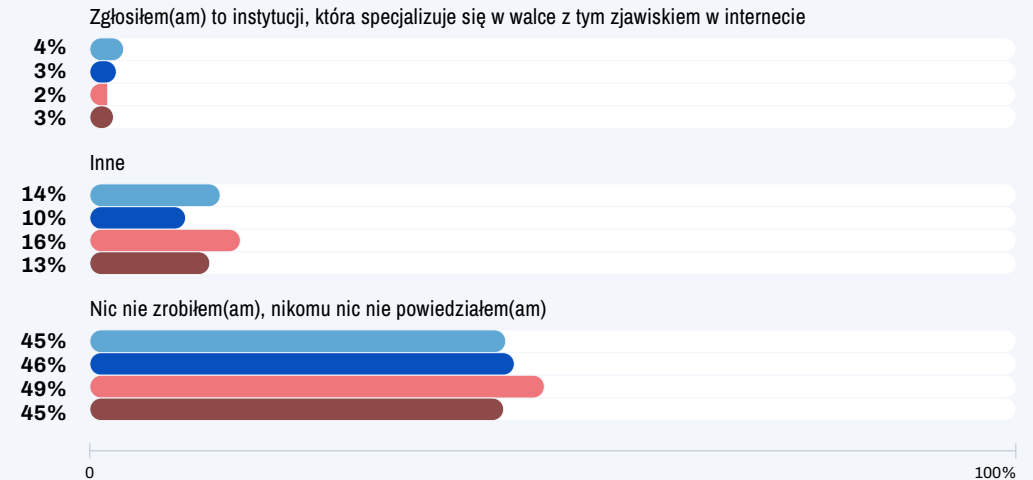
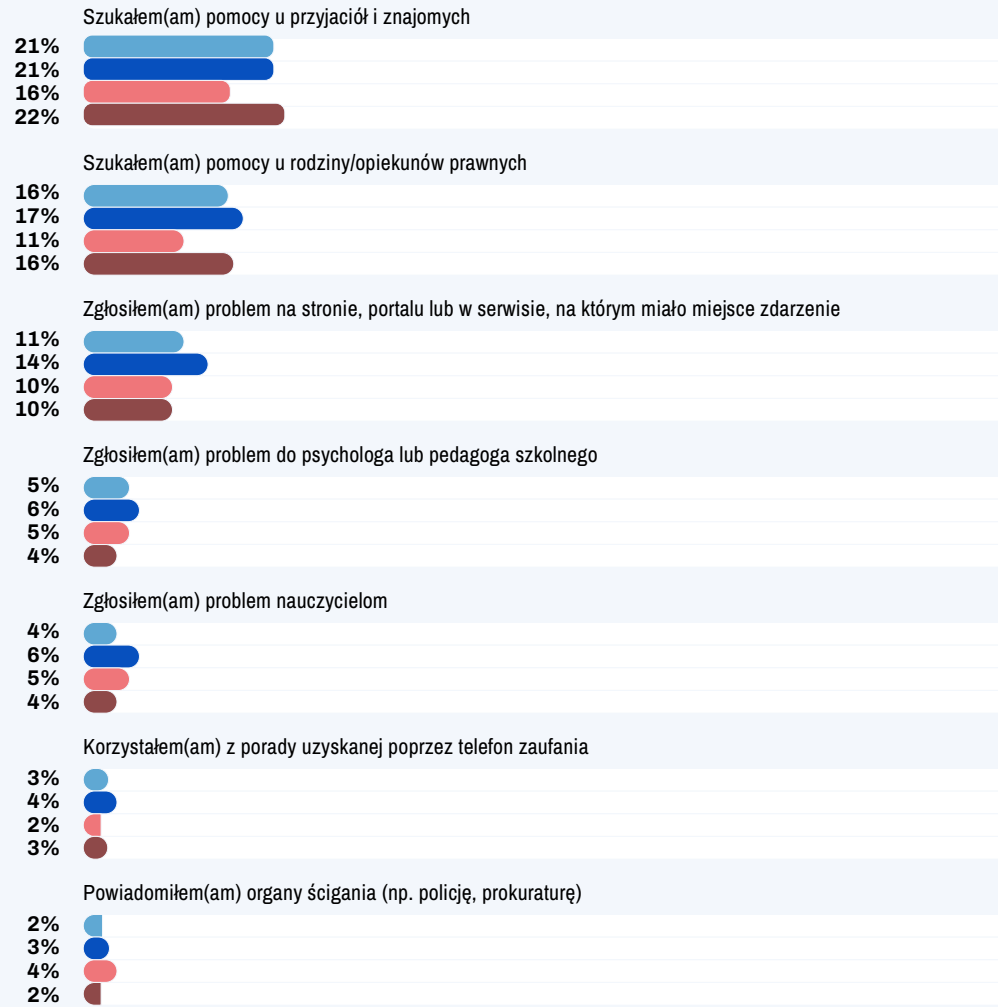
Uczniowie i uczennice szkół podstawowych częściej poszukiwali wsparcia w swoim najbliższym otoczeniu – 21% zgłaszało się do przyjaciół i znajomych, a 16% do rodziny lub opiekunów prawnych. Warto też podkreślić, że uczniowie i uczennice podstawówki najczęściej deklarowali zgłaszanie problemu bezpośrednio na portalu, gdzie doszło do zdarzenia (12%).

Jednocześnie **najwyższy poziom bierności** występował wśród uczniów i uczennic **szkół branżowych**. Aż **54% z nich deklaroowało, że nie zrobiło nic i nikomu nie powiedziało o problemie**, w porównaniu do **45–46%** zgłoszonych reakcji przez uczniów w pozostałych typach szkół. W przypadku **licealistów i licealistek** odnotowano większe zróżnicowanie strategii reagowania – choć 46% z nich pozostało biernych, relatywnie częściej niż młodzież ze szkół branżowych lub techników sięgali po „inne” formy reakcji (16%) i porównywalnie często prosili o pomoc znajomych (21%) lub rodzinę (12%). Może to wskazywać na większą indywidualizację reakcji i próbę szukania alternatywnych rozwiązań.

Warto również zauważyć, że **pomoc instytucjonalna i formalna**, taka jak kontakt z pedagogiem/pedagożką, nauczycielem/nauczycielką, telefonem zaufania czy organami ścigania, była wybierana rzadko i pozostawała na podobnym niskim poziomie niezależnie od typu szkoły (zazwyczaj 2–6%). (Patrz wykres 86 ⊕ s. 103).

WYKRES 85. Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej: **NASTOLATKI – KLASA**

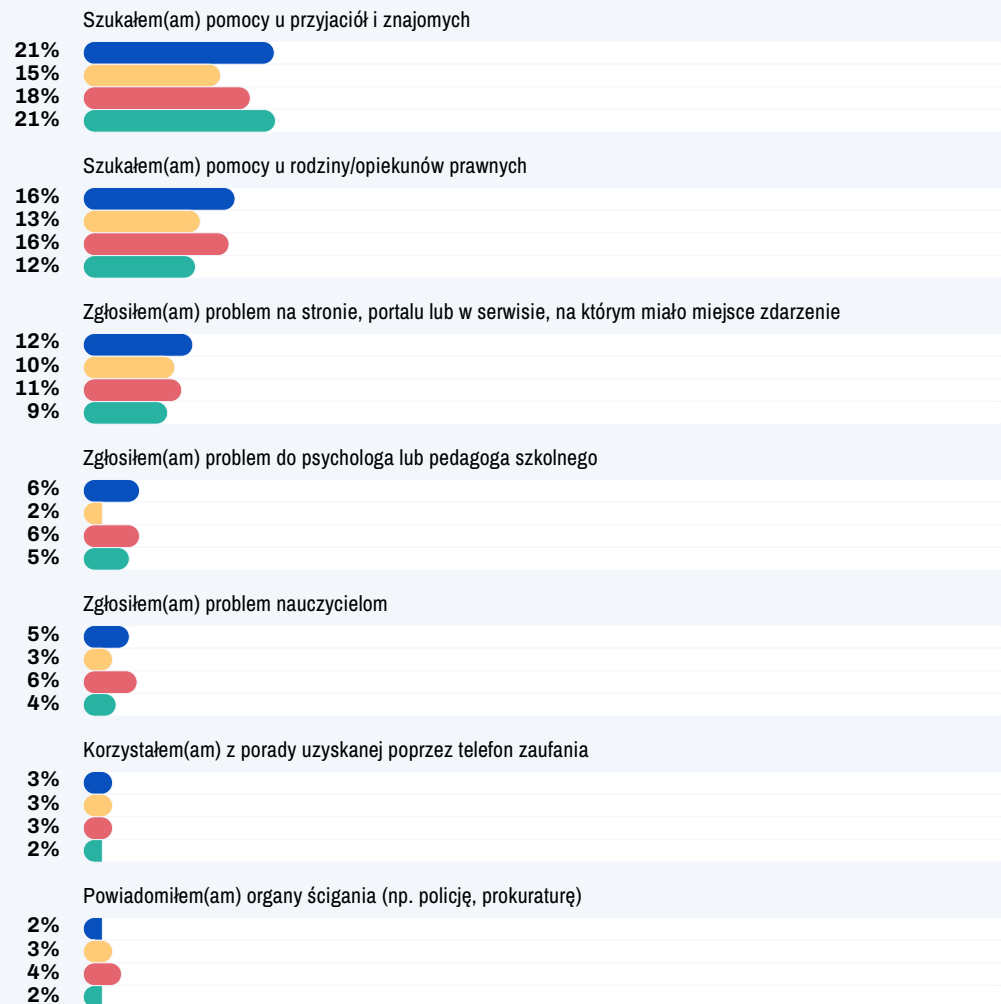
■ Klasa 7
 ■ Klasa 8
 ■ Klasa 1 (szkoła średnia)
 ■ Klasa 2 (szkoła średnia)

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemocy internetowej, klasa 7 $n = 268$, klasa 8 $n = 224$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 494$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 453$). Treść pytania: „Jeśli doświadczyłeś(aś) przemocy internetowej, to jak zareagowałeś(aś)?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 86. Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej: **NASTOLATKI – TYP SZKOŁY**

■ Szkoła podstawowa ■ Szkoła branżowa ■ Technikum ■ Liceum

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy doświadczyli przemocy internetowej, szkoła podstawowa $n = 492$, szkoła branżowa $n = 159$, liceum $n = 367$, technikum $n = 421$). Treść pytania: „Jeśli doświadczyłeś(aś) przemocy internetowej, to jak zareagowałeś(aś)?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej – perspektywa rodzica

Rodzice znacząco przeceniali aktywność swoich dzieci w poszukiwaniu wsparcia w sytuacjach trudnych lub/i nie posiadali wystarczającej wiedzy na temat faktycznych strategii radzenia sobie, które młodzież stosowała w obliczu doświadczeń takich jak cyberprzemoc.

Z perspektywy rodziców dominującą strategią reakcji nastolatków na doświadczenie cyberprzemocy jest poszukiwanie pomocy u najbliższych dorosłych. Aż **66% rodziców uważało**, że ich dziecko zwróciło się o pomoc do **rodziny lub opiekunów prawnych**, co stanowi zdecydowanie najwyższy odsetek wśród wszystkich wskazań. Jednak rzeczywiste deklaracje młodzieży pokazują zupełnie inny obraz: jedynie 15% badanych nastolatków wskazało rodzinę jako źródło pomocy.

Podobne rozbieżności widać w przypadku zgłaszania problemu nauczycielom – 22% rodziców wierzyło, że dzieci informują o przemocy w szkole, tymczasem potwierdzało to jedynie 4% uczniów/uczennic. W przypadku wsparcia psychologiczno-pedagogicznego rodzice również przeszacowywali zaangażowanie swoich dzieci (13% vs. 5%). Różnica jest nieco mniejsza w odniesieniu do przyjaciół i znajomych – 17% rodziców vs. 19% uczniów/uczennic – jednak i tutaj dane nie są w pełni zgodne.

Znacznie rzadziej rodzice wskazywali na działania podejmowane w przestrzeni cyfrowej, tylko 9% uważało, że ich dziecko zgłosiło problem bezpośrednio na portalu lub stronie, na której doszło do zdarzenia. W tym przypadku odpowiedzi były zbliżone (9% rodziców i 11% uczniów). Jeszcze mniej rodziców (2%), wskazało zgłoszenie do wyspecjalizowanych instytucji zajmujących się przemocą w internecie, a zaledwie 1% rodziców uważało, że ich dziecko zawiadomiło organy ścigania.

Co dziewiąty rodzic (**11%**) rodzic zaznaczył odpowiedź „trudno powiedzieć”, co wskazuje na brak wiedzy na temat działań podejmowanych przez ich dzieci w obliczu cyberprzemocy. ⬇

WYKRES 87. Reakcja na doświadczenie przemocy internetowej: RODZICE O NASTOLATKACH

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: rodzice dzieci, które ich zdaniem doświadczyły przemocy internetowej, N = 189. Treść pytania: „Jeśli Pana(i) dziecko doświadczyło przemocy, to jak zareagowało?”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

06

Kontakt z nieznajomymi dorosłymi

Najważniejsze ustalenia

- 1 Z deklaracji uczniów i uczennic wynika, że 11 na 100 zapytanych spotkało się z osobą dorosłą poznaną w internecie. Świadomości tego faktu nie mają rodzice, 95% rodziców twierdzi, że taka sytuacja u ich dziecka nie miała miejsca, tylko 1% potwierdza, iż wiedziało o tym spotkaniu.
- 2 Chłopcy (13%) częściej niż dziewczęta (8%) podejmują ryzyko i spotykają się z nieznajomą osobą dorosłą poznaną w internecie.
- 3 Ponad co czwarty (28%) zapytany nastolatek twierdzi, że spotykając się z osobą dorosłą poznaną w sieci nie poinformował o tym spotkaniu nikogo. Najczęściej o takich spotkaniach nie powiadamiają nikogo chłopcy oraz uczniowie i uczennice 8 klasy szkoły podstawowej.
- 4 Dziewczęta częściej niż chłopcy wolą poinformować swoich kolegów/koleżanki (uczennice 50% vs. uczniowie 25%) o spotkaniach z nieznajomą osobą niż rodziców (uczennice 45% vs. uczniowie 50%).

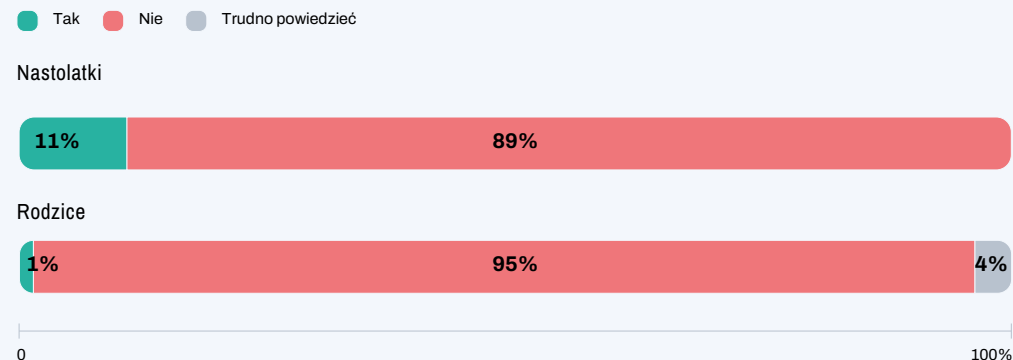
Spotkanie z osobą dorosłą poznaną w internecie

Zdecydowana większość badanych nastolatków (89%) twierdziła, że nigdy nie spotkała się z osobą dorosłą poznaną w internecie. Co dziewiąty z zapytanych uczniów i uczennic przyznał, że do takiego zdarzenia nigdy nie doszło. Analiza danych wskazuje, że odsetek odpowiedzi potwierdzających spotkanie młodych ludzi z osobami dorosłymi poznanymi w internecie jest relatywnie niski, nie zmienia to faktu, że 11 na 100 zapytanych miało bezpośredni kontakt z nieznanym dorosłym.

Rozkład odpowiedzi rodziców różni się względem odpowiedzi ich dzieci jedną dodatkową kafeferią „trudno powiedzieć”, nie wpływa to jednak na wyniki i porównanie danych, które są istotnie statystycznie.

Rodzice nie mieli świadomości, że blisko co 9 nastolatek miał bezpośredni kontakt z dorosłą osobą poznaną w sieci. Tylko 4% rodziców miało wątpliwością, a 1% potwierdził, że wie o spotkaniu ich dziecka z osobą dorosłą poznaną w internecie. ➞

WYKRES 88. Spotkanie z osobą dorosłą poznaną w internecie

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się spotkać z osobą dorosłą, którą poznałeś(aś) w internecie?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy Pana(i) dziecku zdarzyło się spotkać z osobą dorosłą, która poznało w internecie?”.

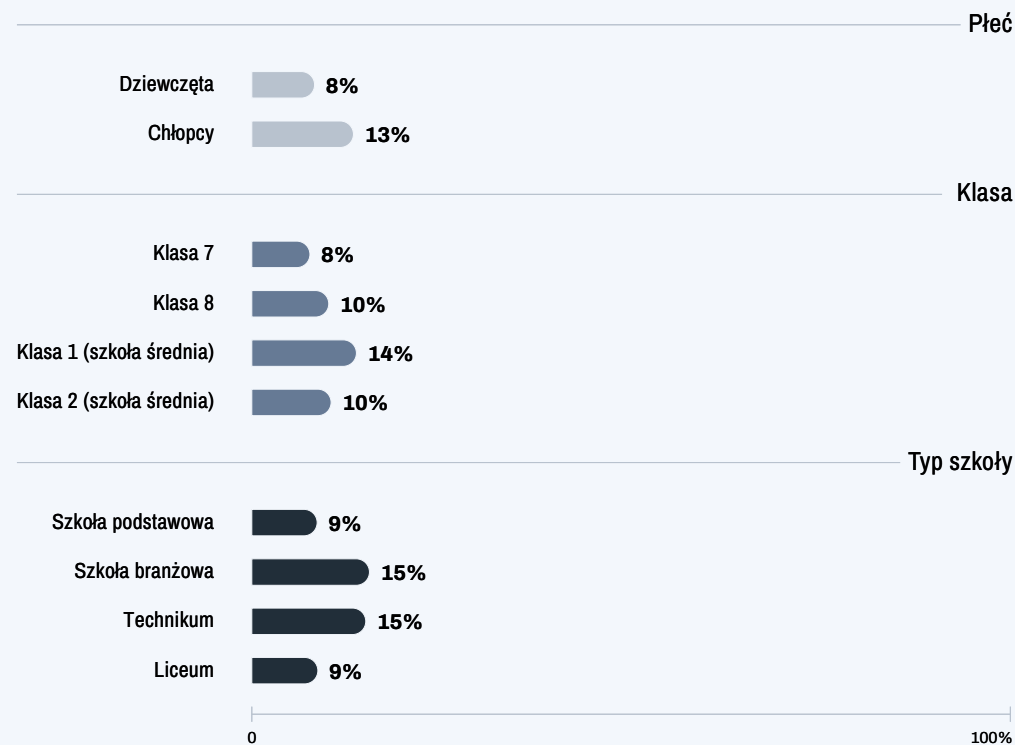
Spotkanie z osobą dorosłą poznaną w internecie – w podziale na zmienne demograficzne

Chłopcy (13%) częściej niż dziewczęta (8%) byli skłonni do podjęcia ryzyka i spotkania się z osobą dorosłą poznaną przez internet.

Odsetek uczniów i uczennic mających doświadczenie kontaktów z osobą dorosłą poznaną online zwiększał się wraz z wiekiem respondentów. W szkole podstawowej w klasie 7 odsetek wyniósł 8% vs. 10% uczniowie i uczennice klasy 8. Najczęściej do takich kontaktów dochodziło wśród starszych uczniów i uczennic ze szkół średnich i klasach 1 – 14%, natomiast wśród drugoklasistów na poziomie 10%.

Uczniowie i uczennice szkół branżowych i techników (po 15%) częściej niż ich koledzy i koleżanki z liceów i szkół podstawowych (po 9%) spotykali się z osobami dorosłymi poznanymi przez internet. ➡

WYKRES 89. Spotkanie z osobą dorosłą poznaną w internecie – **PŁEĆ**, **KLASA**, **TYP SZKOŁY**. Odpowiedzi „Tak”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się spotkać z osobą dorosłą, którą poznałeś(aś) w internecie?”.

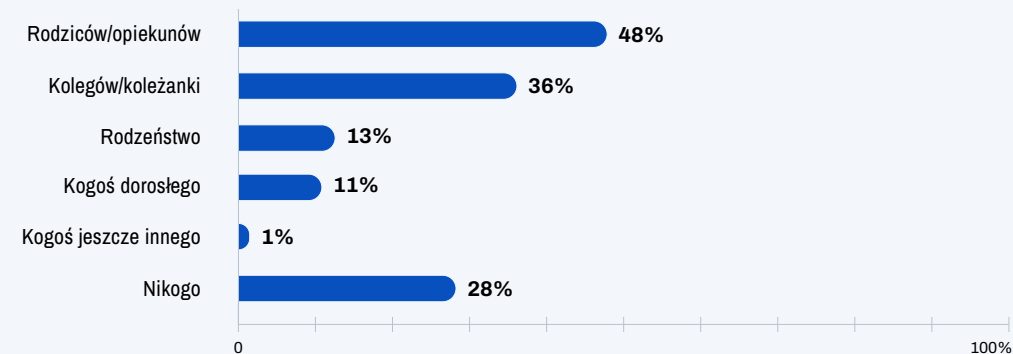
Reakcja na spotkanie z osobą dorosłą

Prawie połowa zapytanych uczniów i uczennic o to, z kim najczęściej dzieli się informacją o spotkaniach z dorosłymi nieznajomymi, wskazała w pierwszej kolejności na rodziców lub opiekunów (48%). Na drugim miejscu znaleźli się znajomi (36%). Znacznie rzadziej młodzi ludzie informowali o tym rodzeństwo (13%) lub innych dorosłych (11%). Niepokoić może fakt, że ponad co czwarty z uczniów spotykających się z nieznajomym poznanym przez internet nie mówił o tej sytuacji nikomu. ➡

Reakcja na spotkanie z osobą dorosłą – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Chłopcy częściej niż dziewczęta o spotkaniu z nieznajomym dorosłym informowali w pierwszej kolejności rodziców bądź opiekunów 50% vs. 45%. Zawiadomienie kolegów lub koleżanek o spotkaniu offline z osobą dorosłą poznaną w sieci jest odpowiedzią, którą najbardziej różnicuje respondentów. W przypadku zmiennej płeć, dziewczęta (50%) chętniej niż chłopcy (28%) informowały swoich znajomych. Uczniowie (30%) częściej niż uczennice (25%) podejmowali ryzyko nieinformowania nikogo o bezpośrednich spotkaniach z osobami nieznajomymi poznanymi przez internet. ⬇

WYKRES 90. Informowanie innych o planowanym spotkaniu

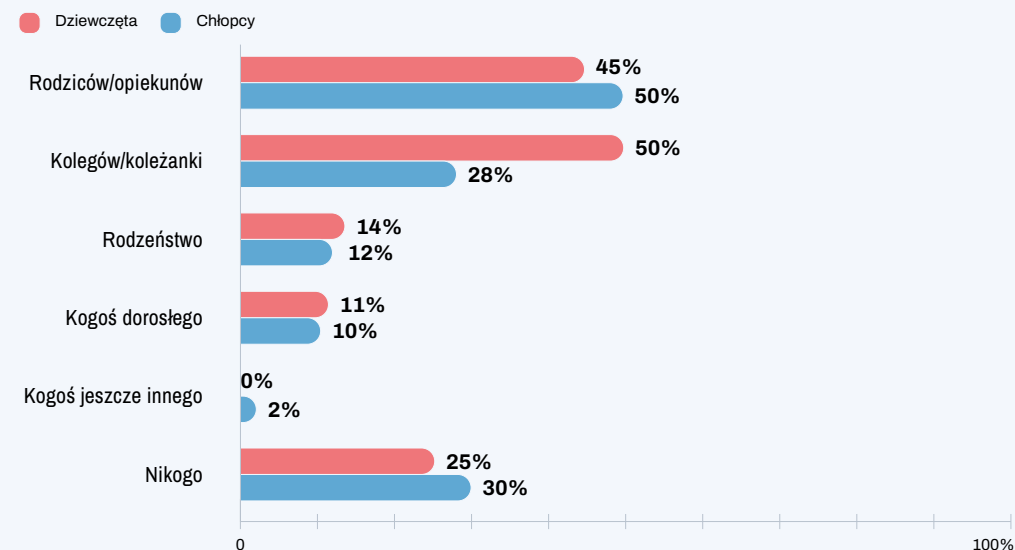

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy spotkali się z osobą dorosłą poznaną w internecie, $N = 399$). Treść pytania: „Kogo poinformowałeś(aś) o planowanym spotkaniu?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

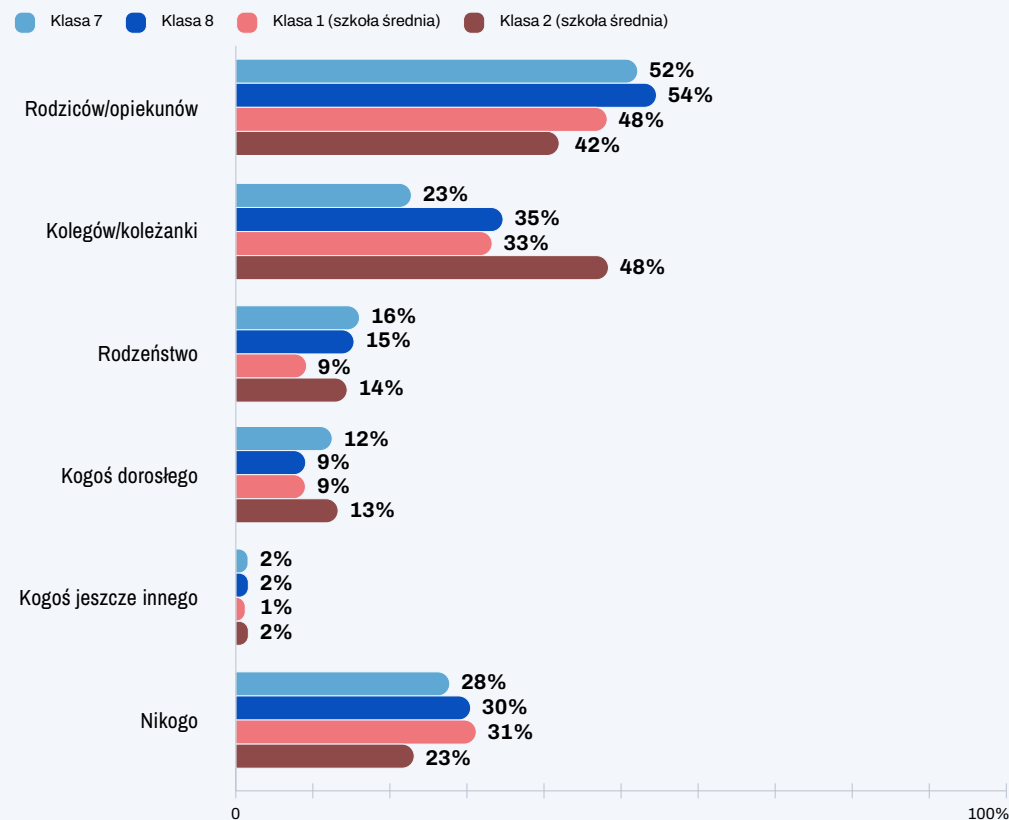
KLASA Wraz z wiekiem zmniejsza się odsetek uczniów i uczennic, którzy deklarują, że informowali rodziców lub opiekunów o planowanym spotkaniu z osobą dorosłą poznaną w sieci – z ponad połowy uczniów i uczennic szkoły podstawowej (klasa 7 i 8) – 48% w klasie 1 i 42% w klasie 2 szkół średnich. Jednocześnie wraz z wyższym stopniem edukacji uczniowie i uczennice częściej z informacją o planowanym spotkaniu z osobą nieznaną zwracali się do rówieśników – 23% uczniów klas 7 wskazało kolegów i koleżanki, a w klasach 2 ten odsetek wzrósł ponad dwukrotnie do 48%. Z wiekiem zwiększał także odsetek młodych ludzi, którzy nikogo nie informowali o spotkaniach z nieznanymi klasa 7 – 28% a klasa 2 szkoły średnia – 23%. ⬇️

TYP SZKOŁY Z rodzicami bądź opiekunami najchętniej o planowanym spotkaniu z osobą dorosłą poznaną w internecie dzielili się uczniowie i uczennice ze szkół podstawowych oraz techników (odpowiednio 53% i 52%). W szkołach branżowych odsetek dla tej odpowiedzi w porównaniu z innym szkołami był najniższy co trzeci uczeń/uczennica (33%) deklarował, że informuje rodziców o spotkaniach z nieznaną osobą dorosłą. Uczniowie i uczennice liceów w zestawieniu wszystkich badanych typów szkół najczęściej zwracali się do kolegów i koleżanek (45%), w tej grupie również najwyższy był odsetek tych, którzy wskazali „kogoś dorosłego” (18%). Najwięcej uczniów i uczennic, którzy nie poinformowali nikogo, znajdował się w szkołach branżowych – 36%. ⬇️

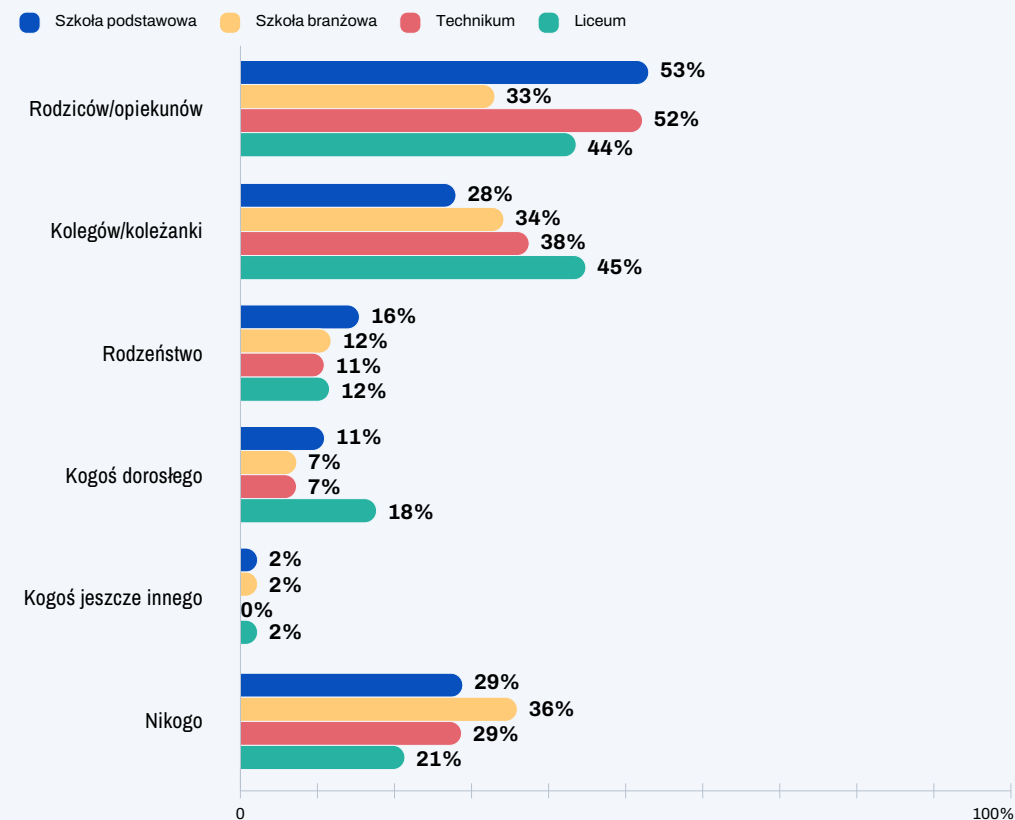
WYKRES 91. Informowanie innych o planowanym spotkaniu– **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy spotkali się z osobą dorosłą poznaną w internecie: dziewczęta $n = 148$, chłopcy $n = 251$). Treść pytania: „Kogo poinformowałeś(aś) o planowanym spotkaniu?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 92. Informowanie innych o planowanym spotkaniu – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy spotkali się z osobą dorosłą poznaną w internecie: klasa 7 $n = 63$, klasa 8 $n = 52$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 169$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 115$). Treść pytania: „Kogo poinformowałeś(aś) o planowanym spotkaniu?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

WYKRES 93. Informowanie innych o planowanym spotkaniu – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy spotkali się z osobą dorosłą poznaną w internecie: szkoła podstawowa $n = 115$, szkoła branżowa $n = 58$, technikum $n = 133$, liceum $n = 93$). Treść pytania: „Kogo poinformowałeś(aś) o planowanym spotkaniu?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi.

07

Seksting

Najważniejsze ustalenia

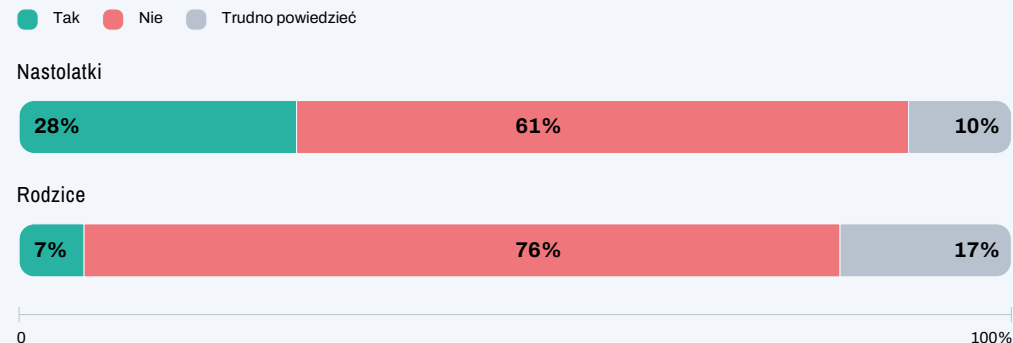
- 1 **Niespełna troje na dziesięcioro (28%) nastolatków deklaruje otrzymanie czyichś nagich lub półnagich zdjęć za pośrednictwem internetu.**
- 2 **Odsetek młodych osób, które doświadczyły takiej sytuacji, wzrasta wraz z wiekiem i etapem edukacji – w klasach siódmych (16%) i ósmych (25%) w szkołach podstawowych jest wyraźnie niższy, w porównaniu z klasami pierwszymi (30%) oraz drugimi (37%) w szkołach ponadpodstawowych.**
- 3 **Do wysłania komuś swoich nagich lub półnagich zdjęć przyznaje się 5% przedstawicieli młodzieży.**
- 4 **Rodzice mają tendencję do zaniżania skali zjawiska odbierania i wysyłania nagich lub półnagich zdjęć przez dzieci. Szczególnie widoczne jest to w odniesieniu do otrzymywania takich materiałów, ponieważ jedynie 7% opiekunów (czterokrotnie mniej w porównaniu do odpowiedzi nastolatków) uważa, że ich dzieci były odbiorcami takich treści. Dodatkowo tylko 1% rodziców deklaruje, że ich córki i synowie zdecydowali się na wysłanie komuś tego typu materiałów wizualnych.**

Otrzymywanie nagich lub półnagich zdjęć innych osób

Analiza danych wskazuje, że otrzymywanie nagich lub półnagich zdjęć nie było zjawiskiem marginalnym wśród nastolatków. Ponad jedna czwarta młodych respondentów (28%) potwierdzała, że doświadczyła takiej sytuacji. Większość (61%) stanowiły jednak nastolatki, które zaprzeczały takiemu doświadczeniu. Co dziesiąta osoba wskazała odpowiedź „trudno powiedzieć” co może sugerować brak pewności lub dyskomfort w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi.

Porównanie odpowiedzi nastolatków i rodziców ukazuje wyraźną dysproporcję w postrzeganiu skali zjawiska otrzymywania nagich lub półnagich zdjęć. Tylko 7% rodziców przyznało, że ich dzieci były odbiorcami takich materiałów, podczas gdy odsetek nastolatków deklarujących ich otrzymanie był czterokrotnie wyższy. ➔

WYKRES 94. Otrzymywanie nagich lub półnagich zdjęć innych osób – NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH

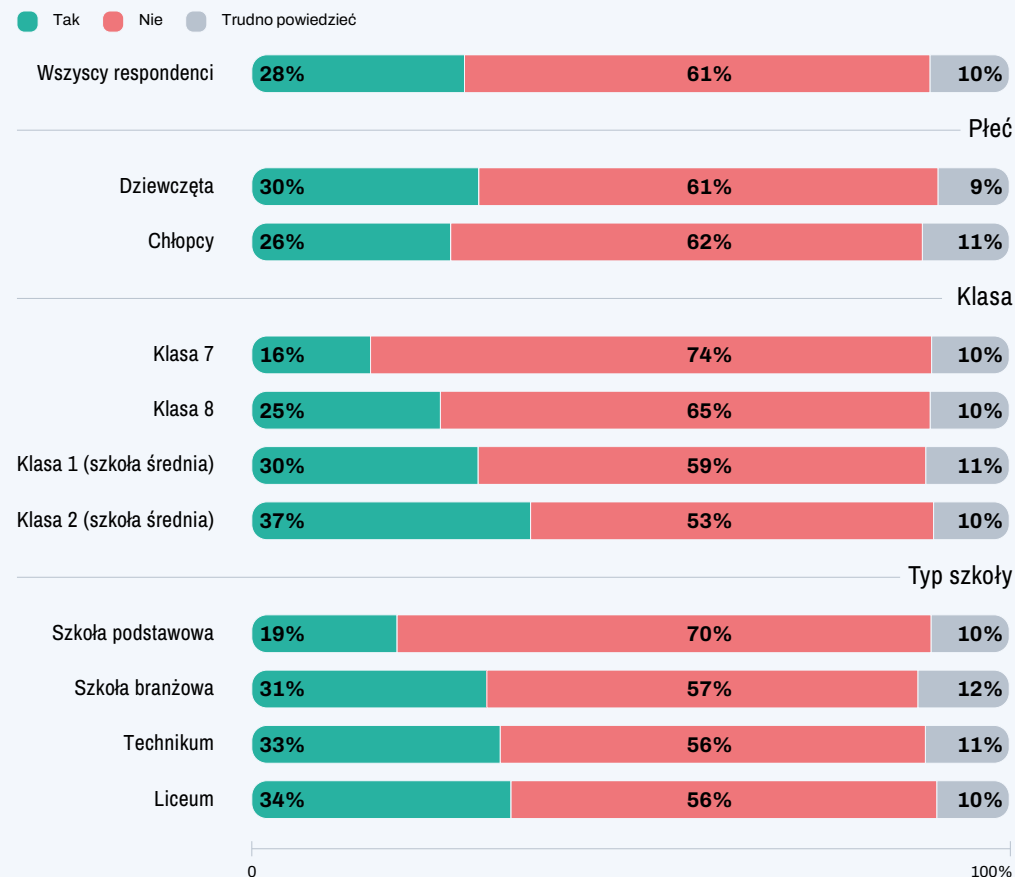

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie $N = 3665$). Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się otrzymać czyjeś nagie lub półnagie zdjęcie, za pomocą internetu i telefonu komórkowego lub smartfona?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy zdarzyło się Pana(i) dziecku otrzymać czyjeś nagie lub półnagie zdjęcie, za pomocą internetu i telefonu komórkowego/smartfona?”.

Otrzymywanie nagich lub półnagich zdjęć innych osób – w podziale na zmienne demograficzne

Zestawienie odpowiedzi na to samo pytanie, w podziale na zmienne demograficzne, ujawnia, że najniższy odsetek uczniów i uczennic deklarujących otrzymanie nagiego lub półnagiego zdjęcia drogą elektroniczną dotyczył klas siódmych w szkołach podstawowych (16%). W każdej kolejnej klasie odsetek ten wzrastał liniowo – w klasach ósmych wynosił 25%, w klasach pierwszych w szkołach ponadpodstawowych to 30%, a w klasach drugich osiągał najwyższy poziom 37%. W odniesieniu do typów szkół nie ma wyraźnych różnic pomiędzy poszczególnymi szkołami ponadpodstawowymi – nieco ponad 30% nastolatków z tych szkół przyznało, że otrzymało tego rodzaju zdjęcia. Analizując dane w podziale na płeć widzimy, że dziewczęta (30%) nieco częściej niż chłopcy (26%) wskazywały, że otrzymały czyjeś nagie lub półnagie za pośrednictwem internetu, telefonu komórkowego lub smartfona. ☹

WYKRES 95. Otrzymywanie nagich lub półnagich zdjęć innych osób – **PŁEĆ**, **KLASA** i **TYP SZKOŁY**

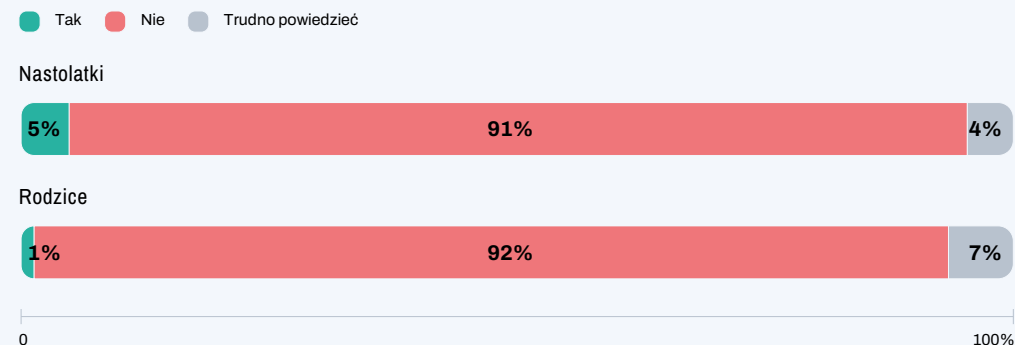
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$).
Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się otrzymać czyjeś nagie lub półnagie zdjęcie, za pomocą internetu i telefonu komórkowego lub smartfona?”.

Wysyłanie swoich nagich lub półnagich zdjęć

Znacznej większości nastolatków (91%) nie zdarzyło się wysłać swoich nagich lub półnagich zdjęć drogą elektroniczną. Do takich działań przyznało się 5% uczestników badania. Pozostałe nastolatki (4%) nie potrafiły lub być może, z uwagi na intymny charakter pytania, nie miały ochoty udzielić jednoznacznej odpowiedzi i wskazali odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Zgodnie z odpowiedziami rodziców zjawisko wysyłania materiałów wizualnych przedstawiających własny nagi wizerunek ma jeszcze bardziej incydentalny charakter niż wynika to z deklaracji młodzieży. Tylko 1% opiekunów przyznało, że ich dzieci podjęły tego rodzaju ryzykowną aktywność. ➡

WYKRES 96. Wysyłanie swoich nagich lub półnagich zdjęć – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

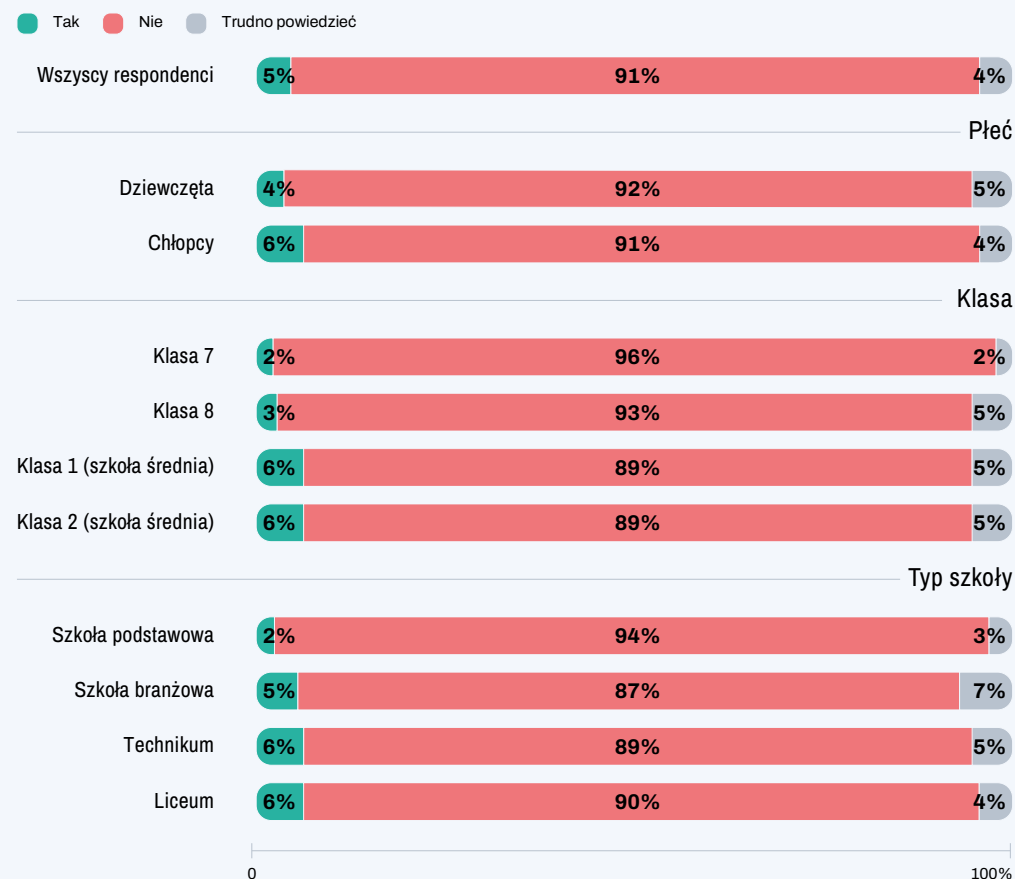

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie $N = 3665$). Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się wysłać swoje nagie lub półnagie zdjęcie, za pomocą internetu i telefonu komórkowego lub smartfona?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy Pana(i) dziecku zdarzyło się wysłać swoje nagie lub półnagie zdjęcie, za pomocą internetu i telefonu komórkowego/smartfona?”.

Wysyłanie swoich nagich lub półnagich zdjęć – w podziale na zmienne demograficzne

Wysyłanie swoich intymnych zdjęć to aktywność, na którą przynajmniej raz zdecydowało się 6% chłopców i 4% dziewcząt. W szkołach ponadpodstawowych od 5% do 6% nastolatków (zarówno w podziale na klasy, jak i typ szkoły) przynajmniej raz wysłało tego rodzaju zdjęcia za pośrednictwem internetu. Takie zachowania mają najbardziej incydentalny charakter wśród młodszych nastolatków, uczęszczających do szkół podstawowych (2% w klasach siódmych i 3% w klasach ósmych). ➔

WYKRES 97. Wysyłanie swoich nagich lub półnagich zdjęć – **PŁEĆ, KLASA i TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$).
Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się wysłać swoje nagie lub półnagie zdjęcie, za pomocą internetu i telefonu komórkowego lub smartfona?”.

08

Patostreamy i internetowe challenge'e

Najważniejsze ustalenia

- 1 Co piąty (22%) młody człowiek przyznaje, że ogląda materiały tworzone przez patostreamerów. Chłopcy, uczniowie techników oraz szkół branżowych częściej są zainteresowani takimi treściami. Rodzice w porównaniu do nastolatków mają większe trudności z oceną skali napotykania przez młodzież treści patostreamerskich w internecie. Tylko 9% rodziców jednoznacznie określa, że ich nastoletnie dziecko/dzieci ogląda/oglądają materiały prezentujące wulgarne, obsceniczne lub przemocowe zachowania.
- 2 Jedno na czworo nastolatków (26%) w ciągu ostatniego roku wzięło udział w co najmniej jednym internetowym wyzwaniu. Najwięcej zainteresowania internetowymi wyzwaniami pośród badanych grup nastolatków wykazują uczniowie i uczennice ze szkół podstawowych. 29% uczniów i uczennic szkół podstawowych przyznaje, że wzięło udział w co najmniej jednym internetowym wyzwaniu. Chłopcy częściej niż dziewczęta uczestniczyli w internetowych wyzwaniach – 32% z nich wzięło udział w co najmniej jednym wyzwaniu w ciągu ostatniego roku, w porównaniu do 19% dziewcząt.

3

Chłopcy wykazują wyższy średni poziom ekspozycji na treści antyspołeczne ($M = 2,41$) niż dziewczęta ($M = 2,32$), co może odzwierciedlać różnice w preferencjach medialnych. Natężenie kontaktu z tego typu treściami rośnie wraz z wiekiem. Typ szkoły, do której uczęszcza uczeń/uczennica różnicuje wartości średniej ekspozycji na treści antyspołeczne – najwyższe średnie natężenia ekspozycji uzyskano wśród uczniów szkół licealnych ($M = 2,50$) oraz technicznych ($M = 2,48$).

4

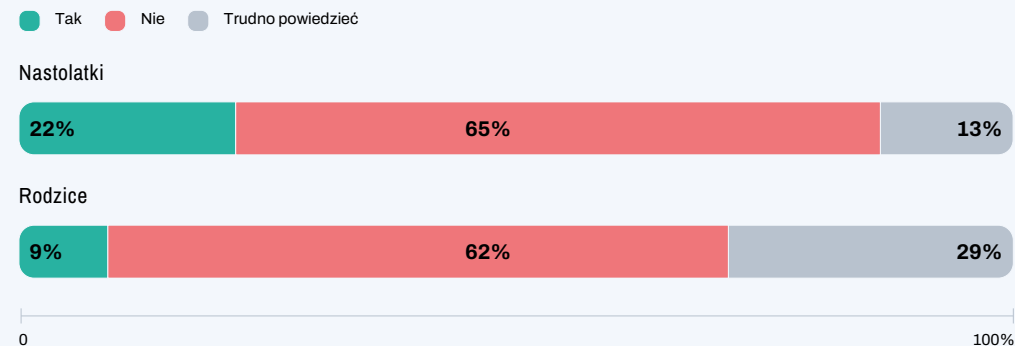
Największe średnie natężenie kontaktu z pozytywnymi przekazami medialnymi deklarują dziewczęta ($M = 3,55$), młodzież 2 klas szkoły średniej ($M = 3,47$) oraz uczęszczający/uczęszczające do szkół ogólnokształcących ($M = 3,51$).

Oglądanie patostreamów

Patostream to transmisja internetowa zawierająca patologiczne społecznie treści, np. libacje alkoholowe, przemoc fizyczną i słowną. Popularność takich materiałów, które przepełnione są wulgarnymi i obscenicznymi zachowaniami jest szkodliwa dla najmłodszych internautów i internatek. Do oglądania takich treści w przeprowadzonym badaniu przyznał się co piąty (22%) nastolatek. Przeważająca większość (65%) zadeklarowała, że nie ogląda tzw. patostreamów. Odsetek młodzieży wskazującej tę odpowiedź wzrósł w porównaniu do poprzedniej edycji badania (2022) z 58%, co oznacza wzrost o 7 p.p. Trudność w określeniu, czy treści, jakie oglądają, posiadają cechy patostreamów miało 13% młodzieży.

W rozkładzie odpowiedzi rodziców na pytanie dotyczące oglądania przez ich dziecko/dzieci patostreamerskich treści zauważyć można, że znacząco częściej mieli oni trudność udzielenia jednoznacznej odpowiedzi. 29% rodziców deklarowało, że nie ma pewności, czy ich nastoletnie dziecko lub dzieci nie napotyka w internecie materiałów prezentujących nacechowane przemocą widowiska. Rodzice rzadziej niż nastolatki (9% vs. 22%) wskazali stwierdzenie potwierdzające oglądanie patostreamów. Może to oznaczać, że rodzice niedoszacowali ekspozycji nastolatków na szkodliwe zachowania przedstawiane w przestrzeni online. ➞

WYKRES 98. Oglądanie patostreamów – OGÓŁEM

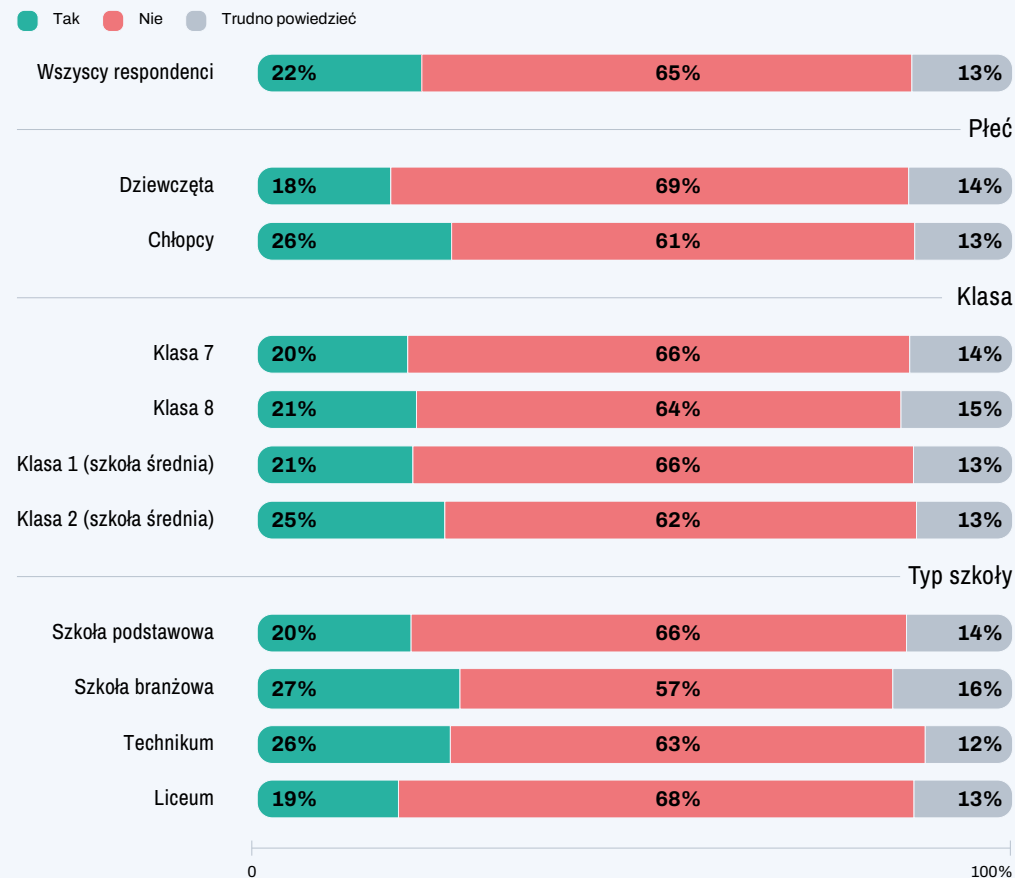

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy oglądasz tzw. patostreamy (wulgarne, obsceniczne i nacechowane przemocą widowiska lub transmisje internetowe nadawane na żywo w serwisach streamingowych np. YouTube, Twitch)?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy według Pana/i wiedzy Pana/i dziecko ogląda tzw. patostreamy (wulgarne, obsceniczne i nacechowane przemocą widowiska internetowe nadawane na żywo w serwisach streamingowych np. YouTube, Twitch)?”.

Patostreamy (oglądanie) – w podziale na zmienne demograficzne

Zainteresowanie transmisjami patostreamerskimi było istotnie wyższe wśród chłopców niż wśród dziewcząt – różnica pomiędzy odpowiedziami uwzględniającymi płeć uczniów potwierdzających oglądanie wulgarnych, obscenicznych lub nacechowanych przemocą treści wyniosła 8 p.p. Najczęściej oglądanie treści patostreamerskich deklarowali uczniowie i uczennice drugich klas średnich (25%). W porównaniu do uczniów i uczennic z pierwszych klas szkoły średniej oraz ósmoklasistów częstotliwość udzielenia tej odpowiedzi wzrasta o 4 p.p. a względem najmłodszych nastolatków z klas siódmych o 5 p.p. Rodzaj szkoły, do której uczęszcza uczeń lub uczennica, wpływa na częstotliwość udzielania odpowiedzi potwierdzającej oglądanie patostreamów. Młodzież ze szkół branżowych (27%) i technicznych (26%), częściej od uczniów szkół podstawowych (20%) i licealnych (19%) przyznawała, że przeglądała treści, które cechuje wulgarność, obsceniczność lub prezentujące zachowania przemocowe. Różnica pomiędzy najwyższą, a najniższą częstotliwością oglądania patostreamów po uwzględnieniu rodzaju szkoły to 8 p.p. ➔

WYKRES 99. Oglądanie patostreamów – **PŁEĆ, KLASA i TYP SZKOŁY**

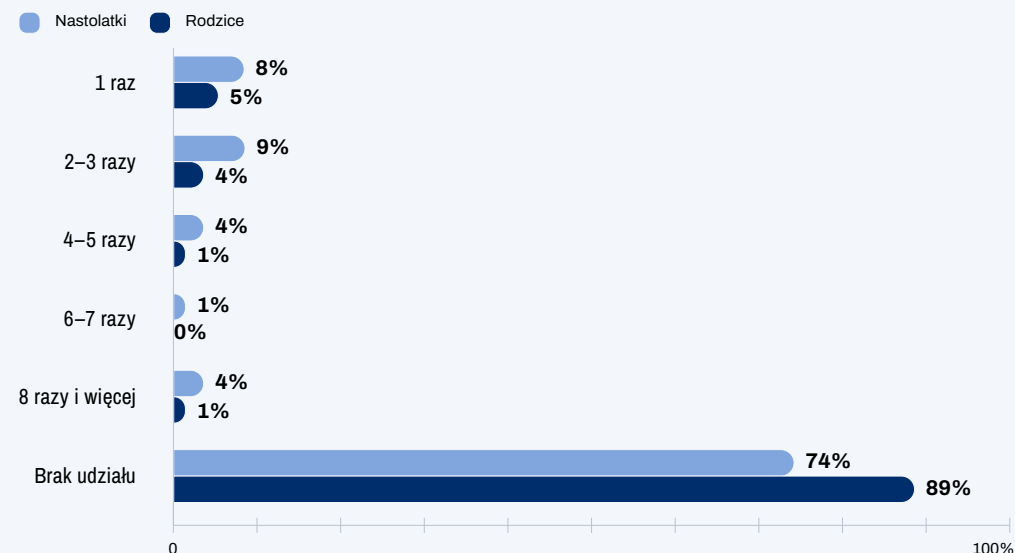

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy oglądasz tzw. patostreamy (wulgarne, obsceniczne i nacechowane przemocą widowiska lub transmisje internetowe nadawane na żywo w serwisach streamingowych np. YouTube, Twitch)?”.

Internetowe challenge'e

Jedno na czworo nastolatków (26%) w ciągu ostatniego roku wzięło udział w co najmniej jednym internetowym wyzwaniu. Większość młodzieży (74%) w przeciągu ostatniego roku nie wzięła udziału w żadnym internetowym wyzwaniu. W ostatnich dwunastu miesiącach poprzedzających badanie 16% uczniów i uczennic przystąpiło do internetowego wyzwania od jednego do trzech razy. Co dwudziesty młody człowiek (5%) bierze udział w ponad ośmiu internetowych challenge'ach na rok. ➞

WYKRES 100. Udział w internetowych wyzwaniach – **OGÓŁEM**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Ile razy w ciągu ostatniego roku brałeś(aś) udział w wyzwaniach internetowych?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Ile razy w ciągu ostatniego roku Pana(i) dziecko brało udział w tzw. challenge'ach internetowych (wyzwaniach internetowych)?”.

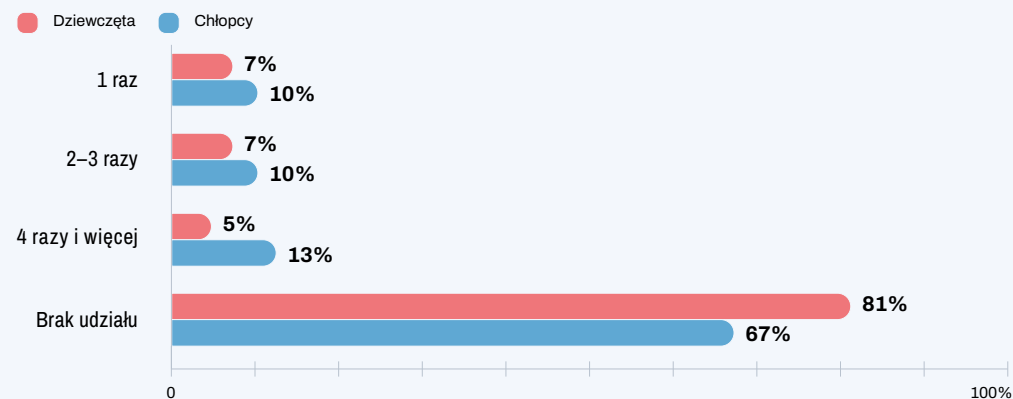
Internetowe challenge'e – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ W wyzwaniach częściej brali udział chłopcy – co trzeci (32%) podjął się co najmniej jednego wyzwania internetowego, w ciągu ostatniego roku. W porównaniu, tej samej ilości wyzwań, podjęło się 19% dziewcząt. Co piąty (20%) chłopiec podjął się co najmniej jednego do trzech wyzwań w ostatnich dwunastu miesiącach – do tej samej ilości challenge'y przystąpiło 13% dziewcząt. Do czterech lub więcej wyzwań na przestrzeni jednego roku dołączało 15% chłopców i 5% dziewcząt. ➡

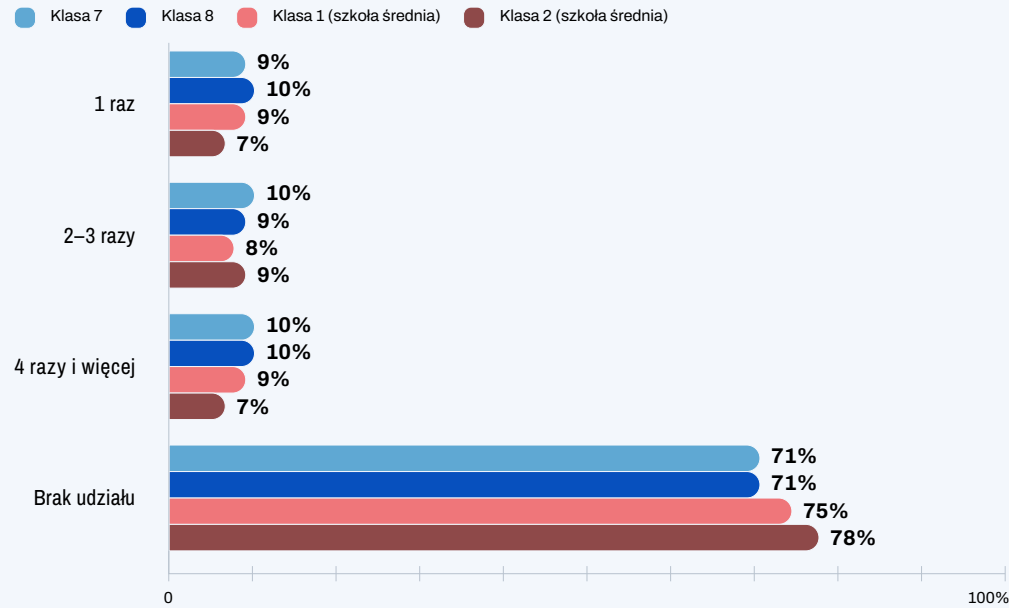
KLASA Uczniowie i uczennice szkół średnich są rzadziej skłonni do podejmowania jakichkolwiek internetowych wyzwań od ich młodszych koleżanek i kolegów z ostatnich klas szkoły podstawowej. 23% uczęszczających do klas drugich oraz 26% z klas pierwszych szkoły średniej brało w przeciągu ostatniego roku udział w co najmniej jednym challenge'u promowanym w cyberprzestrzeni. Udział w przynajmniej jednym internetowym wyzwaniu zadeklarował co trzeci młody człowiek z najstarszych klas szkoły podstawowej – 31% ósmoklasistów/ósmoklasistek oraz 30% uczniów/uczennic klas siódmych. (Patrz wykres 102 ➡ s. 122).

TYP SZKOŁY Najwięcej zainteresowania internetowymi wyzwaniami pośród badanych grup nastolatków wykazywali uczniowie i uczennice ze szkół podstawowych. 29% uczniów i uczennic szkół podstawowych przyznało, że wzięło udział w co najmniej jednym internetowym wyzwaniu. Uczniowie i uczennice z pozostałych typów szkół podejmowali się wyzwań tylko nieznacznie rzadziej. 25% młodzieży ze szkół branżowych, 21% z liceów oraz 26% ze szkół technicznych w ostatnim roku wykonało choć jedno internetowe wyzwanie. (Patrz wykres 103 ➡ s. 122).

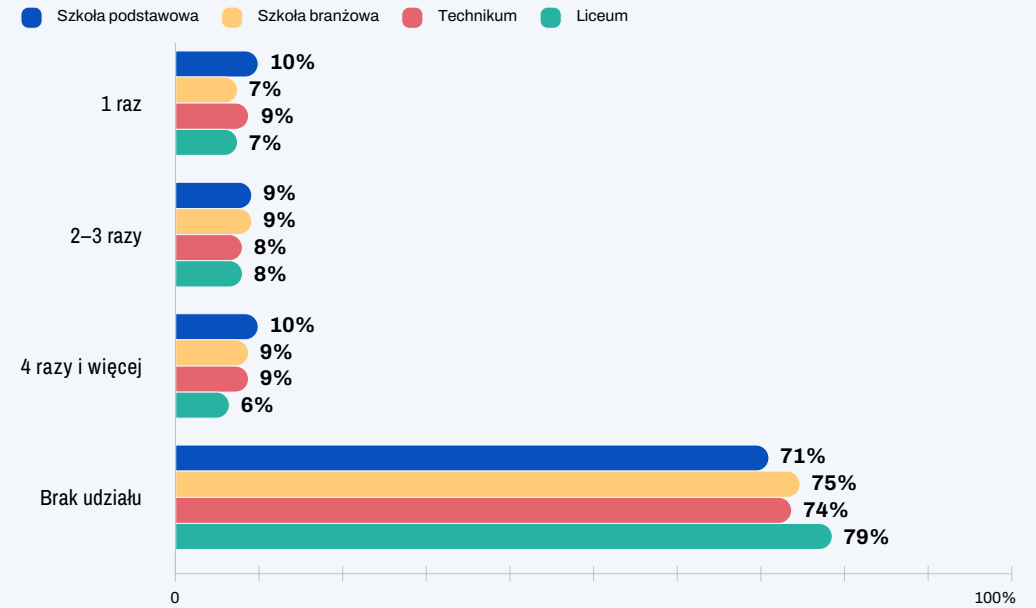
WYKRES 101. Udział w internetowych wyzwaniach – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Ile razy w ciągu ostatniego roku brałeś(aś) udział w wyzwaniach internetowych?”.

WYKRES 102. Udział w internetowych wyzwaniach – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Ile razy w ciągu ostatniego roku brałeś(aś) udział w wyzwaniach internetowych?”.

WYKRES 103. Udział w internetowych wyzwaniach – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Ile razy w ciągu ostatniego roku brałeś(aś) udział w wyzwaniach internetowych?”.

Ekspozycja na treści antyspołeczne i prospołeczne (skala C-ME2)

Zachowania antyspołeczne i ryzykowne (np. przeklinanie, kradzieże, bójki, upijanie się) są często przedstawiane podczas transmisji patostreamerskich lub w promowanych niebezpiecznych internetowych wyzwaniach. Do pomiaru poziomu wystawienia na treści wzmacniające zachowania antyspołeczne, ale także prospołeczne została wykorzystana w badaniu skala ekspozycji na treści medialne (ang. Content-based Media Exposure (C-ME2); Den Hamer i in., 2017). Skala jest zrewidowaną i rozszerzoną wersją poprzednio skonstruowanego narzędzia o tej samej nazwie (C-ME). Obejmuje 22 stwierdzenia, z których 12 pozwala na pomiar częstotliwości napotykania treści medialnych określanych jako antyspołeczne, a pozostałych 10 mierzy częstość ekspozycji na materiały powszechnie uznawane za prospołeczne. Respondent badania udziela odpowiedzi na 5-cio stopniowej skali Likerta oceniając natężenie ekspozycji. Im wyższa wartość została uzyskana na skali C-ME2, tym wyniki uzyskanych końcowych miar średnich wskazują na częstszy i bardziej intensywny kontakt z danym typem treści. Skala pełni funkcję ilościowego wskaźnika, umożliwiając porównania między grupami i ocenę siły oddziaływania treści medialnych. W niniejszym badaniu zastosowanie tej skali pozwala na sprawdzenie, w jakim zakresie nastolatki są narażone na określone treści medialne i uzupełnienie danych dotyczących czasu spędzanego przed ekranem o wiedzę na temat rodzaju konsumowanych treści. To istotne dopełnienie, ponieważ nie każda ekspozycja na media będzie wpływać na młodych użytkowników internetu w ten sam sposób.

TABELA 1. Stwierdzenia wchodzące w skład testu C-ME2. [Treść pytania: „Jak często widzisz/obserwujesz w internecie zachowania ludzi, którzy...”]

	Podskala
Otwarcie rozmawiają o seksie	treści antyspołeczne
Piją (dużo) alkoholu	
Walczą (biją się)	
Zażywają narkotyki	
Robią z kogoś głupca (kpią z kogoś, nabijają się z kogoś)	
Uprawiają seks	
Śmieją się z innych osób	
Niszczą cudze rzeczy	
Dla żartu sprawiają, że ktoś inny popełnia błąd	
Obgadują kogoś za jego plecami	
Kradną	treści prospołeczne
Strzelają do innej osoby	
Pomagają komuś	
Chcą zrobić coś dobrego dla kogoś innego	
Pocieszają innych	
Są miłe dla innej osoby	
Dają coś drugiej osobie, aby była zadowolona	
Stają w obronie innej osoby	
Wyznają miłość innej osobie	
Współpracują z kimś innym, aby czynić dobro	
Wyrażają zrozumienie wobec uczuć innej osoby	
Chwalą kogoś i umieszczają go w centrum uwagi (w sposób pozytywny)	

Treści antyspołeczne

Analiza średnich wskazuje, że ogólny wyniki ekspozycji na treści antyspołeczne jest relatywnie niższy niż na treści prospołeczne. Najniższy poziom kontaktu z treściami o charakterze antyspołecznym odnotowano wśród uczniów i uczennic klasy 7 ($M = 2,08$) oraz uczniów szkół podstawowych ($M = 2,17$), co może świadczyć o ograniczonym dostępie do bardziej kontrowersyjnych treści w młodszych grupach wiekowych. Wraz z wiekiem i etapem edukacji ekspozycja ta wzrasta – najwyższe wartości uzyskano wśród uczniów klasy 2 szkoły średniej ($M = 2,55$), licealistów ($M = 2,50$). Różnice są również widoczne ze względu na płeć – chłopcy ($M = 2,41$) wykazują wyższą ekspozycję na treści antyspołeczne niż dziewczęta ($M = 2,32$), co może być związane z różnicami w preferencjach medialnych lub stylach spędzania czasu wolnego.

Treści prospołeczne

Najwyższy poziom kontaktu z treściami prospołecznymi odnotowano wśród dziewcząt ($M = 3,55$), uczniów klasy 2 szkoły średniej ($M = 3,47$) oraz licealistów ($M = 3,51$). Chłopcy ($M = 3,17$) wykazują niższą ekspozycję na treści prospołeczne niż dziewczęta, co może odzwierciedlać różnice w zainteresowaniach lub preferencjach dotyczących treści medialnych. Wraz z wiekiem średnia ekspozycja na treści prospołeczne rośnie, co w zestawieniu z podobną tendencją przy treściach antyspołecznych może wskazywać na wzrost ogólnej konsumpcji treści medialnych w internecie. Warto podkreślić, że mimo ogólnej przewagi treści prospołecznych, różnice między grupami są mniej wyraźne niż w przypadku treści antyspołecznych, a odchylenia standardowe są nieco niższe, co może świadczyć o bardziej jednolitym charakterze kontaktu z tego typu przekazami.

TABELA 2. Skala ekspozycji na treści prospołeczne i antyspołeczne (C-ME2*)

		Skala ekspozycji na treści antyspołeczne		Skala ekspozycji na treści prospołeczne	
		M	SD	M	SD
Wszyscy respondenci		2,37	0,96	3,35	0,91
Płeć	Dziewczęta	2,32	0,92	3,55	0,85
	Chłopcy	2,41	1,00	3,17	0,93
Klasa	Klasa 7	2,08	0,90	3,22	0,93
	Klasa 8	2,31	1,00	3,39	0,94
	Klasa 1 (szkoła średnia)	2,42	0,97	3,32	0,90
	Klasa 2 (szkoła średnia)	2,55	0,94	3,47	0,87
	Szkoła podstawowa	2,17	0,94	3,28	0,94
Typ szkoły	Szkoła branżowa	2,43	0,93	3,27	0,92
	Liceum	2,50	0,92	3,51	0,85
	Technikum	2,48	1,01	3,30	0,90

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie $N = 3665$, dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$).

* Maksymalny średni wynik na skali CME-2 wynosi 5,00; M – średni wynik; SD – odchylenie standardowe

09

Pornografia – inicjacja i korzystanie

Najważniejsze ustalenia

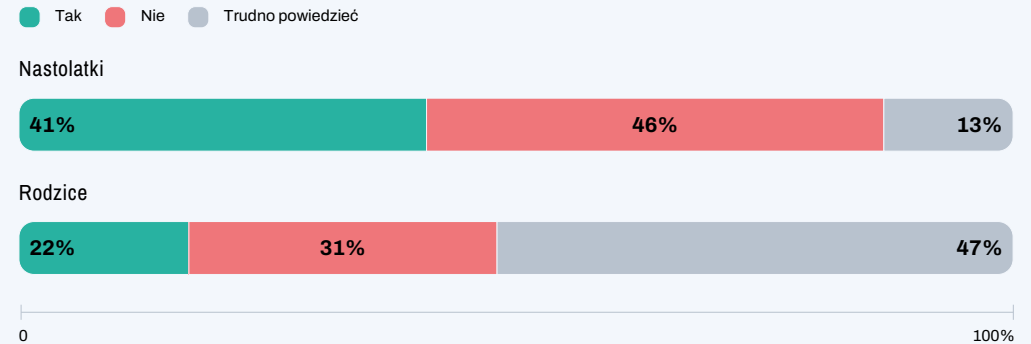
- 1 Dwie piąte (41%) nastolatków deklaruje, że przynajmniej raz **miało styczność z materiałami pornograficznymi w sieci**. **Jedynie co piąty rodzic (22%) wie o takim doświadczeniu swojego dziecka**, a prawie co drugi (47%) napotyka trudności w jednoznacznym określeniu, czy jego/jej nieletnie dziecko/dzieci miały kontakt z takimi materiałami.
- 2 **Chłopcy (48%) znacząco częściej niż dziewczęta (34%) deklarują przynajmniej jeden dotychczasowy kontakt z treściami pornograficznymi**. Pogłębiona analiza częstotliwości kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie ujawnia wyraźne różnice między dziewczętami a chłopcami. 59% dziewcząt deklaruje, że w ogóle nie ogląda tego typu materiałów, podczas gdy wśród chłopców odsetek ten wynosi jedynie 29%.
- 3 **Średni wiek inicjacji kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie wśród nastolatków oscyluje wokół 11. roku życia**.
- 4 Rodzice znacznie częściej od nastolatków deklarują, że kontrolują dostęp dzieci do treści pornograficznych – większość (58%) z nich deklaruje, że w pewnym stopniu kontroluje dostęp swoich dzieci do tego typu materiałów. Mniej niż jedna piąta (18%) nastolatków potwierdza, że opiekunowie podjęli działania kontrolne nad dostępem do materiałów o charakterze seksualnym.

Doświadczenie z treściami pornograficznymi

Wśród nastolatków odpowiedzi udzielone na pytanie o kontakt z treściami pornograficznymi w internecie rozkładają się stosunkowo równomiernie między deklaracjami potwierdzającymi (41%) a zaprzeczającymi takiemu kontaktowi (46%), co może wskazywać na zróżnicowane doświadczenia w tej grupie wiekowej. Warto zwrócić uwagę na 13% respondentów, którzy wybrali odpowiedź „trudno powiedzieć” – może to świadczyć o niepewności co do definicji takich treści, braku jednoznacznych wspomnień lub dyskomforcie związanym z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi.

Porównanie odpowiedzi nastolatków i rodziców wskazuje na istotne różnice w deklaracjach dotyczących kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie. Wśród nastolatków odsetek odpowiedzi twierdzących (41%) oraz przeczących (46%) pozostaje zbliżony, co sugeruje względnie równomierny rozkład doświadczeń w tej grupie. Z kolei wśród rodziców jedynie 22% przyznało, że jest świadome kontaktu swojego dziecka/dzieci z treściami pornograficznymi w sieci, a 31% stanowczo zaprzeczyło takiemu doświadczeniu dziecka/dzieci. Najbardziej wyraźna różnica dotyczy odpowiedzi „trudno powiedzieć” – wskazała ją prawie połowa (47%) rodziców, w porównaniu do 13% nastolatków. ➞

WYKRES 104. Doświadczenie z treściami pornograficznymi. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek (choć raz) zobaczyć treści pornograficzne w internecie?”] – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

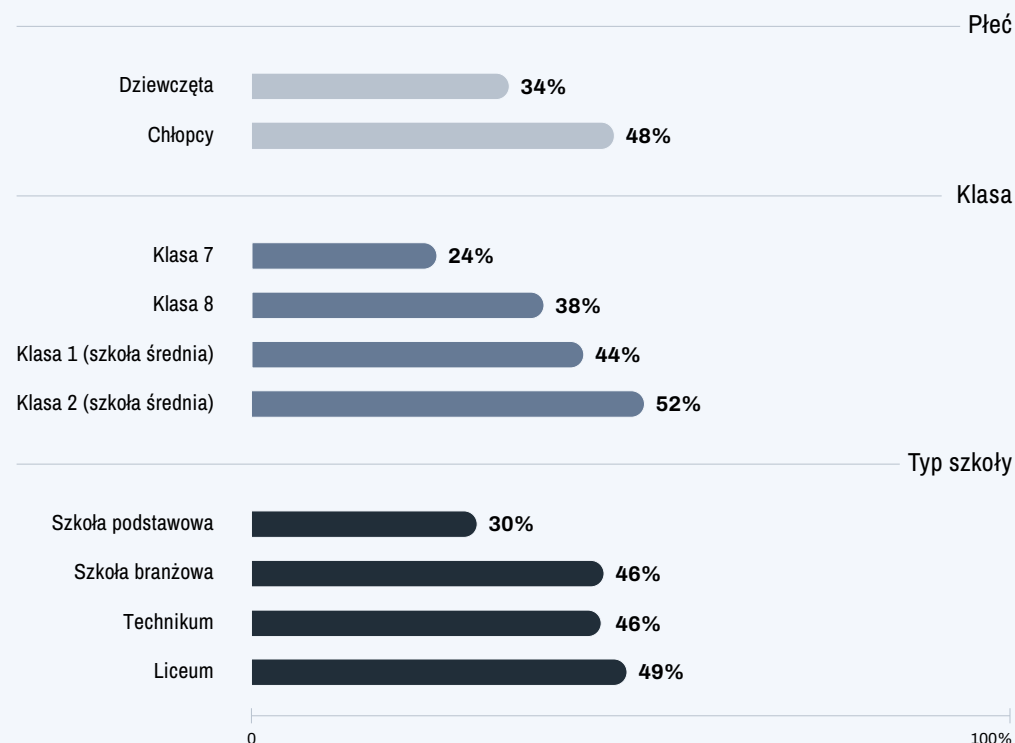

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek (choć raz) zobaczyć treści pornograficzne w internecie?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy Pana(i) dziecku zdarzyło się kiedykolwiek (choć raz) zobaczyć treści pornograficzne w internecie?”.

Doświadczenie z treściami pornograficznymi – w podziale na zmienne demograficzne

Rozkład częstotliwości odpowiedzi twierdzącej przy uwzględnieniu zmiennych demograficznych ujawnia, że to chłopcy częściej od dziewcząt przyznają się do natrafienia w sieci na treści o charakterze seksualnym. Niemal co drugi (48%) chłopiec uczestniczący w badaniu potwierdził, że choć raz napotkał w internecie treści pornograficzne – tej samej odpowiedzi udzieliła co trzecia (34%) dziewczyna. Wraz z wiekiem w starszych klasach wzrasta odsetek uczniów i uczennic, którzy udzielili odpowiedzi potwierdzającej doświadczenie choć raz materiałami prezentującymi zachowania seksualne. Podobną tendencję wzrostową ujawnia analiza częstotliwości przy uwzględnieniu typu szkoły, do której uczęszcza nastolatek. Uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych (tj. szkoły branżowej, technikum oraz liceum) deklarowali wyraźnie wyższy kontakt z treściami pornograficznymi od uczniów szkół podstawowych. Prawie połowa starszych uczniów i uczennic (na etapie szkoły ponadpodstawowej) miała już choć jedno wspomnienie doświadczenia treści o charakterze seksualnym w sieci – zadeklarowało tak: 46% młodzieży ze szkół branżowych i tyle samo (46%) uczniów i uczennic techników oraz 49% licealistów i licealistek. Jeden na trzech (30%) młodych ludzi ze szkół podstawowych natknął się już na materiały pornograficzne przeglądając internet. ➞

WYKRES 105. Doświadczenie z treściami pornograficznymi. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek (choć raz) zobaczyć treści pornograficzne w internecie?”. Odpowiedzi „Tak” – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**]

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek (choć raz) zobaczyć treści pornograficzne w internecie?”.

Pornografia – inicjacja

Analiza danych dotyczących inicjacji kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie wskazuje, że średni wiek, w którym nastolatki po raz pierwszy zetknęły się z tego typu materiałami, wynosi 11,26 lat. Odchylenie standardowe na poziomie 2,08 świadczy o dużej zmienności indywidualnych doświadczeń w tej kwestii. W podziale na płeć różnice są niewielkie. Dziewczęta deklarowały średni wiek inicjacji na poziomie 11,29 lat, natomiast chłopcy – 11,24 lat. Choć różnica jest minimalna, może wskazywać na nieco wcześniejszy kontakt chłopców z treściami pornograficznymi, co jest zgodne z wynikami innych badań dotyczących zachowań online. Wiek inicjacji różni się wyraźniej w zależności od klasy, do której uczęszczają respondenci. Uczniowie i uczennice klasy 7 deklarowali najniższy średni wiek pierwszego kontaktu – 10,78 lat, natomiast uczniowie i uczennice klasy 2 szkoły średniej – najwyższy, wynoszący 11,62 lat. Podobną tendencję obserwujemy w podziale na typ szkoły. Uczniowie i uczennice szkół podstawowych wskazali średni wiek inicjacji na poziomie 10,83 lat, natomiast uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych – wyższy: 11,53 lat w szkołach branżowych, 11,43 lat w liceach oraz 11,34 lat w technikach. Różnice te mogą wynikać zarówno z różnic w dostępie do internetu, jak i z większej świadomości oraz gotowości do udzielania takich deklaracji w starszych grupach wiekowych.

Podsumowując, choć średni wiek inicjacji kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie wśród nastolatków oscyluje wokół 11. roku życia, widoczne są różnice wynikające z wieku, etapu edukacji oraz – w mniejszym stopniu – płci. Dane te mogą stanowić istotny punkt wyjścia do dalszych analiz dotyczących wpływu wczesnej ekspozycji nastolatków na treści seksualne.

TABELA 3. Średni wiek w momencie pierwszego kontaktu z pornografią w internecie

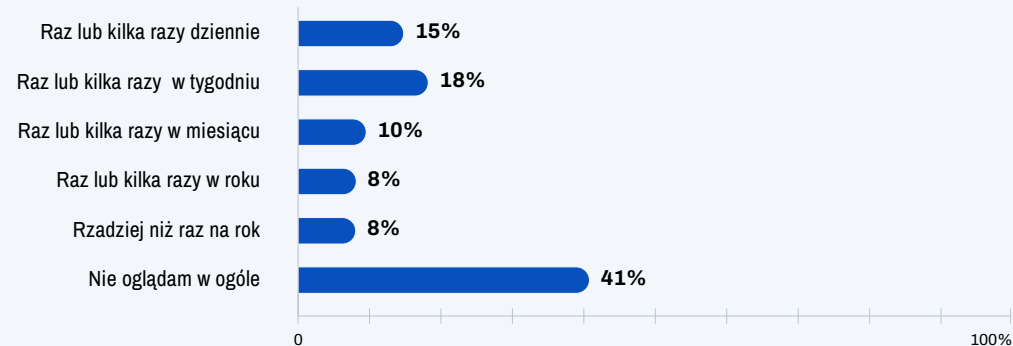
		Średni wiek w momencie pierwszego kontaktu z pornografią w internecie	
		M	SD
Wszyscy respondenci		11,26	2,08
Płeć	Dziewczęta	11,29	2,12
	Chłopcy	11,24	2,06
Klasa	Klasa 7	10,78	1,73
	Klasa 8	10,88	2,07
	Klasa 1 (szkoła średnia)	11,19	1,99
	Klasa 2 (szkoła średnia)	11,62	2,22
	Szkoła podstawowa	10,83	1,90
Typ szkoły	Szkoła branżowa	11,53	2,15
	Liceum	11,43	2,02
	Technikum	11,34	2,23

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którym zdarzyło się przynajmniej raz oglądać treści pornograficzne $N = 1358$, dziewczęta $n = 561$, chłopcy $n = 796$; klasa 7 $n = 183$, klasa 8 $n = 174$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 479$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 522$; szkoła podstawowa $n = 357$, szkoła branżowa $n = 152$, technikum $n = 366$, liceum $n = 482$). UWAGA: na potrzeby analizy obcięto wartości odstające.

Częstotliwość doświadczeń z treściami pornograficznymi

Pytaniem pogłębiającym zadany grupie nastolatków, które zadeklarowały przynajmniej jedno napotkanie treści pornograficznych w sieci, była prośba o oszacowanie częstotliwości oglądania takich materiałów. Wśród wszystkich respondentów 41% zadeklarowało, że w ogóle nie ogląda treści pornograficznych w internecie. Pozostałe odpowiedzi wskazują na zróżnicowaną częstotliwość kontaktu z tego typu materiałami. Najczęściej deklarowaną formą konsumpcji był oglądanie raz lub kilka razy w tygodniu – takiej odpowiedzi udzieliło 18% badanych. Nieco mniej, bo 15%, deklaruowało codzienny kontakt z treściami pornograficznymi (raz lub kilka razy dziennie). Kolejne 10% respondentów przyznało, że ogląda takie materiały raz lub kilka razy w miesiącu, a po 8% wskazało na kontakt raz lub kilka razy w roku oraz rzadziej niż raz na rok. Łącznie 59% młodych ludzi przyznało się do jakiegokolwiek formy kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie, przy czym najczęściej wskazywaną częstotliwością było oglądanie raz lub kilka razy w tygodniu. Dane te pokazują, że choć znaczna część młodzieży nie ma regularnego kontaktu z pornografią, to jednak dla istotnej grupy jest to doświadczenie obecne w codziennym lub tygodniowym funkcjonowaniu online. ➔

WYKRES 106. Częstotliwość oglądania treści pornograficznych

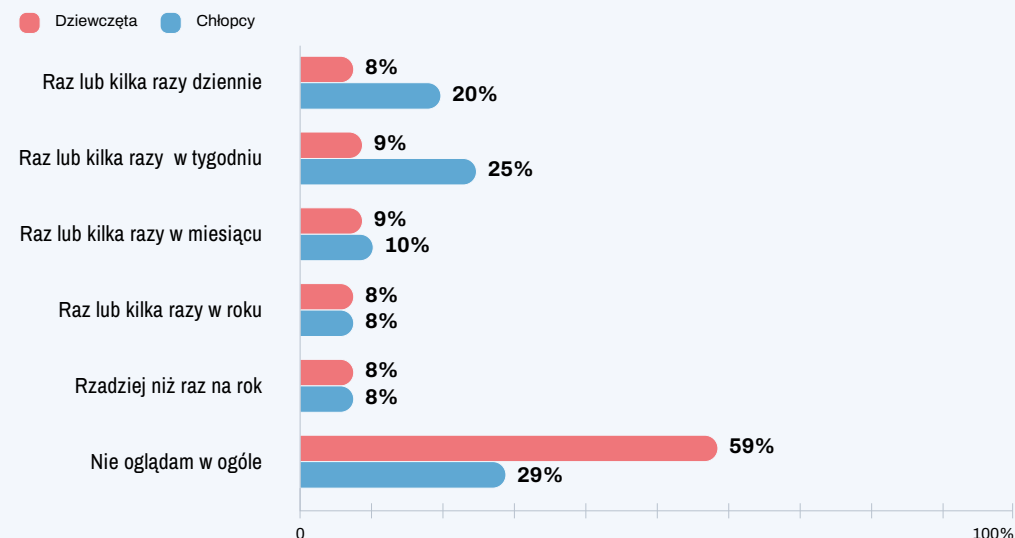

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którym zdarzyło się przynajmniej raz oglądać treści pornograficzne $N = 1503$). Treść pytania: „Jak często zdarza Ci się oglądać treści pornograficzne w internecie?”.

Częstotliwość doświadczeń z treściami pornograficznymi – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Analiza częstotliwości kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie ujawnia wyraźne różnice między dziewczętami a chłopcami. 59% dziewcząt deklaroowało, że w ogóle nie ogląda tego typu materiałów, podczas gdy wśród chłopców odsetek ten wynosił jedynie 29%. Z kolei codzienny kontakt z treściami pornograficznymi (raz lub kilka razy dziennie) deklaroowało 20% chłopców i tylko 8% dziewcząt. Również w przypadku oglądania raz lub kilka razy w tygodniu chłopcy (25%) wskazywali tę odpowiedź znacznie częściej niż dziewczęta (9%). W pozostałych kategoriach częstotliwości – miesięcznej, rocznej i sporadycznej – różnice między płciami były mniej wyraźne. Dane te wskazują, że chłopcy znacznie częściej niż dziewczęta mają regularny kontakt z treściami pornograficznymi w internecie, co może mieć istotne znaczenie w kontekście edukacji medialnej i profilaktyki. ➔

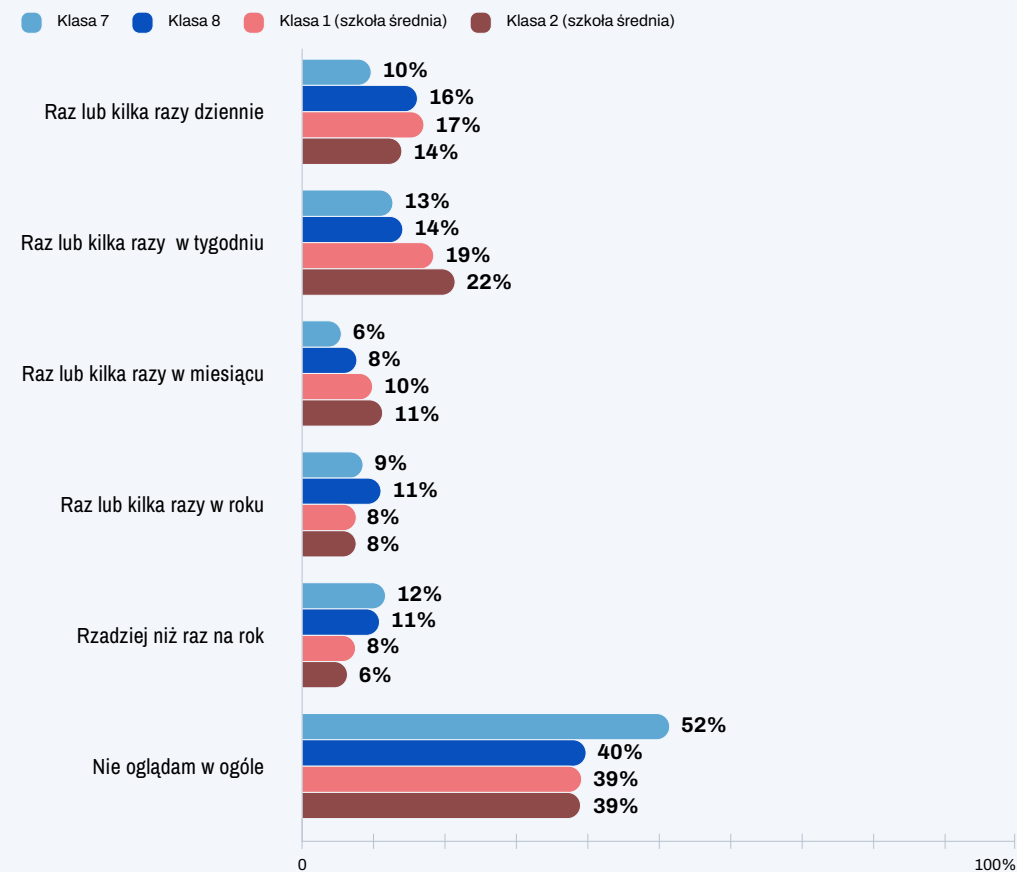
WYKRES 107. Częstotliwość oglądania treści pornograficznych – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którym zdarzyło się przynajmniej raz oglądać treści pornograficzne dziewczęta $n = 607$, chłopcy $n = 895$). Treść pytania: „Jak często zdarza Ci się oglądać treści pornograficzne w internecie?”.

KLASA Zróżnicowanie częstotliwości kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie widoczne jest również w podziale na klasy szkolne. Uczniowie i uczennice klasy 7 najczęściej deklarowali brak kontaktu z tego typu materiałami – połowa (52%) z nich wskazała, że nie ogląda ich w ogóle. W klasach starszych odsetek ten spadał: do 40% w klasie 8 oraz 39% w klasach 1 i 2 szkoły średniej, co może świadczyć o rosnącej ekspozycji na treści pornograficzne wraz z wiekiem. Wyniki te wskazują, że kontakt z treściami pornograficznymi staje się coraz bardziej powszechny wśród starszych uczniów, co może być związane z większą samodzielnością w korzystaniu z internetu, rozwojem zainteresowań seksualnych oraz zmianą postaw wobec tego typu treści. ➔

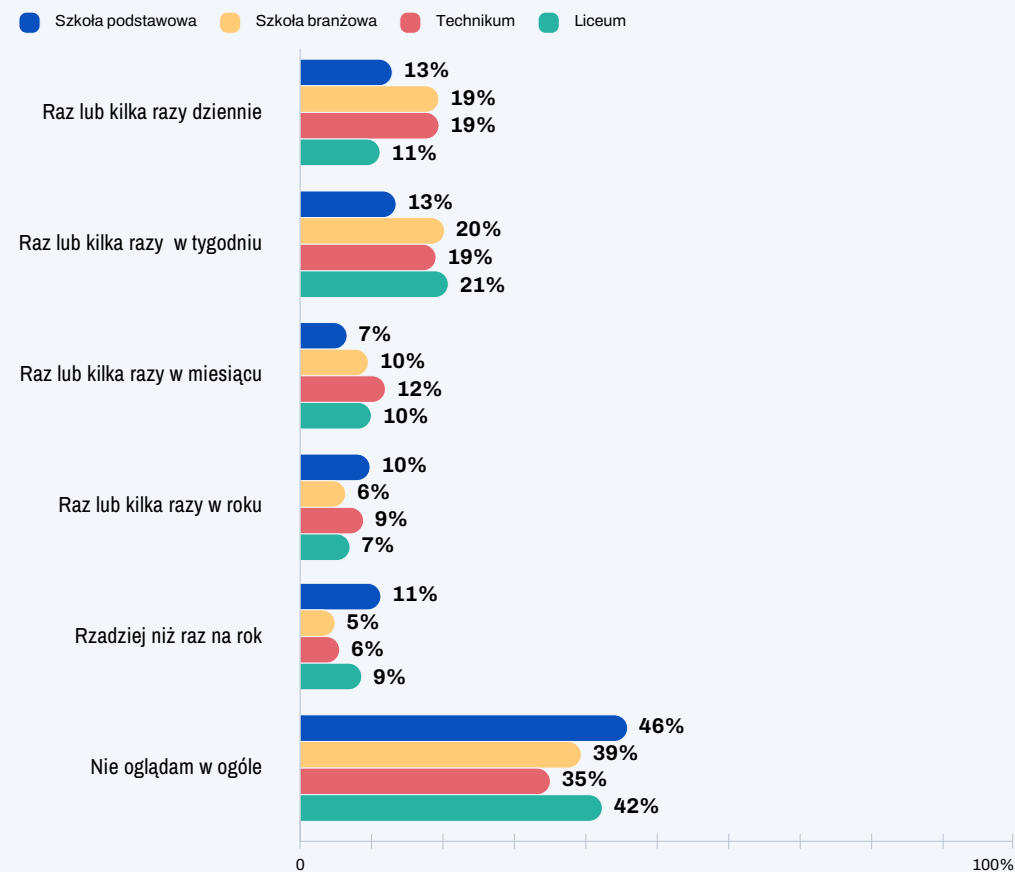
WYKRES 108. Częstotliwość oglądania treści pornograficznych – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którym zdarzyło się przynajmniej raz oglądać treści pornograficzne szkoła podstawowa $n = 201$, szkoła branżowa $n = 196$, liceum $n = 534$, technikum $n = 571$). Treść pytania: „Jak często zdarza Ci się oglądać treści pornograficzne w internecie?”.

TYP SZKOŁY Częstotliwość kontaktu z treściami pornograficznymi w internecie różni się w zależności od typu szkoły, do której uczęszczają nastolatki. Najwyższy odsetek uczniów i uczennic deklarujących brak kontaktu z tego typu materiałami odnotowano wśród młodzieży ze szkół podstawowych – 46% z nich wskazało, że nie ogląda w ogóle treści pornograficznych. W szkołach ponadpodstawowych odsetek ten był niższy: 42% w liceach, 39% w szkołach branżowych oraz 35% w technikach. Jednocześnie uczniowie i uczennice szkół branżowych i techników częściej niż pozostali deklarowali codzienny kontakt z treściami pornograficznymi – odpowiednio 19% w obu typach szkół, w porównaniu do 13% w szkołach podstawowych i 11% w liceach. W przypadku oglądania raz lub kilka razy w tygodniu najwyższy odsetek występował w liceach (21%) oraz szkołach branżowych (20%), co może świadczyć o większej regularności kontaktu z materiałami pornograficznymi w tych grupach. ➔

WYKRES 109. Częstotliwość oglądania treści pornograficznych – **TYP SZKOŁY**

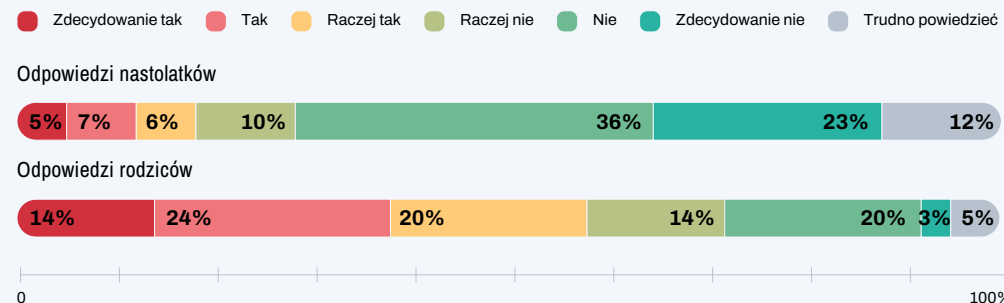

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którym zdarzyło się przynajmniej raz oglądać treści pornograficzne, szkoła podstawowa $n = 397$, szkoła branżowa $n = 174$, technikum $n = 404$, liceum $n = 527$). Treść pytania: „Jak często zdarza Ci się oglądać treści pornograficzne w internecie?”.

Kontrola oglądanych treści w internecie

Analiza porównawcza rozkładu odpowiedzi nastolatków i rodziców zapytanych o działania kontrolne ujawnia rozbieżność deklaracji. Z perspektywy nastolatków poziom kontroli rodzicielskiej nad dostępem do treści pornograficznych w internecie oceniany jest jako niski. Tylko 18% respondentów z tej grupy wskazało odpowiedzi „zdecydowanie tak”, „tak” lub „raczej tak”, co sugeruje, że niewielu młodych ludzi dostrzegało aktywny nadzór ze strony dorosłych. Z kolei przeważająca większość (69%) nastolatków zadeklarowała, że rodzice nie kontrolują ich aktywności w tym zakresie. Około jedna ósma (12%) nastolatków wskazała brak pewności co do działań kontrolnych ze strony rodziców. W odpowiedziach rodziców dominowały deklaracje wskazujące na przekonanie o sprawowanej kontroli. Łącznie 58% z nich wskazało, że kontrolują dostęp dzieci do treści pornograficznych (odpowiedzi „zdecydowanie tak”, „tak” i „raczej tak”). Nieco ponad jedna trzecia respondentów (37%) zadeklarowała brak kontroli rodzicielskiej nad dostępem do treści pornograficznych. Pięciu na stu rodziców (5%) napotykało trudności w ocenie tego, czy udało się im podjąć odpowiednie działania kontrolne nad dostępem do treści pornograficznych. ➔

WYKRES 110. Kontrola oglądanych treści – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

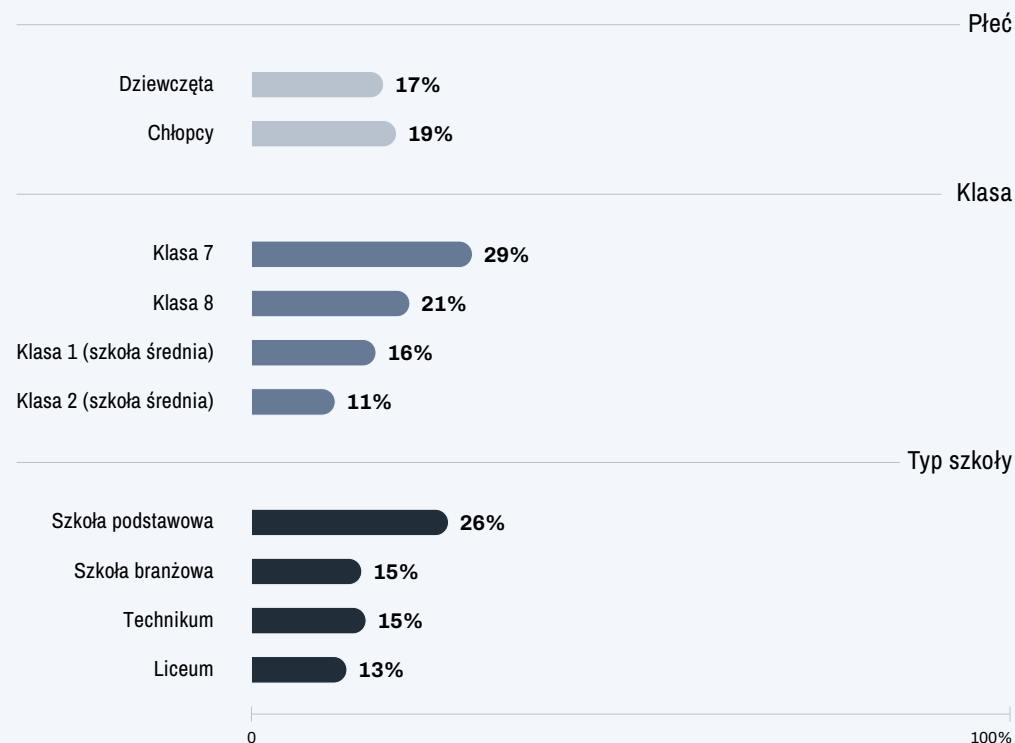

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy Twój rodzic/opiekunowie w jakikolwiek sposób kontrolują/sprawdzają, czy oglądasz treści pornograficzne w internecie?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy w jakikolwiek sposób Pan(i) kontroluje/sprawdza, czy Pana(i) dziecko ogląda treści pornograficzne w internecie?”.

Kontrola oglądanych treści w internecie – w podziale na zmienne demograficzne

W podziale ze względu na płeć różnice w deklarowanym poziomie kontroli rodzicielskiej są niewielkie. 19% chłopców oraz 17% dziewcząt wskazało, że rodzice kontrolują ich dostęp do treści pornograficznych w internecie (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak”, „tak” i „raczej tak”). Poziom nadzoru nie był istotnie zróżnicowany ze względu na płeć dziecka. Znacznie wyraźniejsze rozbieżności pojawiają się w podziale na klasy szkolne. Najwyższy poziom deklarowanej kontroli występował wśród uczniów i uczennic klasy 7 – 29% z nich uważało, że rodzice sprawują nadzór nad dostępem do treści pornograficznych. W klasie 8 odsetek ten spadł do 21%, a w klasie 1 szkoły średniej wynosił już tylko 16%. Najniższy poziom kontroli deklarowali uczniowie i uczennice klasy 2 szkoły średniej – zaledwie 11%. Tendencja ta może wskazywać na malejące zaangażowanie rodziców w kontrolę cyfrową wraz z wiekiem dziecka oraz rosnącą samodzielnością młodzieży. Podobne zależności widoczne są w podziale na typ szkoły. Uczniowie i uczennice szkoły podstawowej najczęściej deklarowali kontrolę rodzicielską – 26% z nich wskazała odpowiedzi pozytywne. W szkołach ponadpodstawowych odsetki te były wyraźnie niższe: 15% w szkołach branżowych i technikach oraz 13% w liceach. ➔

WYKRES 111. Kontrola oglądanych treści – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**.
Odpowiedzi „Zdecydowanie tak” + „Tak” + „Raczej tak”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$).
Treść pytania: „Czy Twoi rodzice/opiekunowie w jakikolwiek sposób kontrolują/sprawdzają, czy oglądasz treści pornograficzne w internecie?”.

10

Kontrola rodzicielska

Najważniejsze ustalenia

- 1 **Zdecydowana większość rodziców (57%) twierdzi, że ustala zasady** korzystania z internetu, a potwierdza to tylko co piąty nastolatek (21%).
- 2 Zdecydowana **większość młodych użytkowników internetu (58%) wskazuje na brak** ustalonych przez rodziców zasad korzystania z internetu.
- 3 Prawie co ósmy nastolatek (12%) spośród tych, którzy potwierdzają, że ich rodzice ustalili zasady korzystania z internetu, wskazuje, że rodzice tych zasad nie egzekwują – „**mogę robić, co chcę**”.
- 4 **Istnieje istotna rozbieżność między deklaracjami rodziców a percepcją nastolatków**, szczególnie w zakresie działań o charakterze profilaktycznym i kontrolnym.
- 5 **Chłopcy częściej niż dziewczęta deklarują istnienie zasad** – odpowiednio **24%** w porównaniu do **17%** wśród dziewcząt.
- 6 Wraz wiekiem i postępującą edukacyjną autonomią uczniów i uczennic, kontrola rodzicielska i formalizacja reguł dotyczących aktywności online wyraźnie maleją.

- 7 Uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych, niezależnie od typu szkoły, znacznie rzadziej mają do czynienia z formalnymi zasadami korzystania z internetu w domu.
- 8 Najczęściej wskazywaną przez nastolatki formą regulacji korzystania z internetu przez rodziców jest ustalanie maksymalnego czasu aktywności online – taką zasadę deklaruje blisko połowa (45%) tych uczniów i uczennic, którzy mają wprowadzone zasady.
- 9 Aż 50% rodziców deklaruje prowadzenie rozmów profilaktycznych mających na celu zapobieganie zagrożeniom online, podczas gdy tylko 15% nastolatków potwierdza występowanie takich rozmów.
- 10 Łącznie 75% rodziców dostrzega regularne przestrzeganie zasad przez dzieci, podczas gdy 84% nastolatków deklaruje, że się do nich stosuje.
- 11 Poziom deklarowanego przez uczniów i uczennice przestrzegania zasad korzystania z internetu nie wykazuje istotnych różnic w zależności od płci, wieku ani typu szkoły.
- 12 Wraz z wiekiem młodzieży maleje stosowanie przez rodziców technicznych form nadzoru.

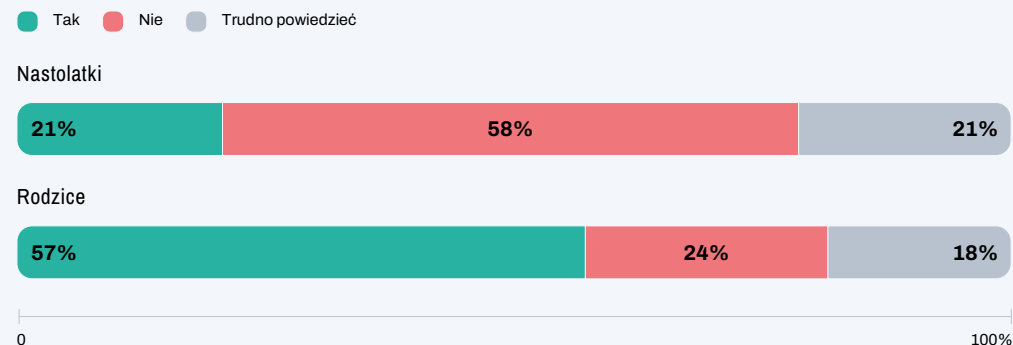
Ustalanie zasad korzystania z internetu

W odpowiedzi na pytanie: „Czy w waszym domu są ustalone zasady korzystania z internetu?”, **jedynie 21% badanych nastolatków zadeklarowało istnienie jasno określonych zasad** regulujących korzystanie z sieci w środowisku domowym. Zdecydowana **większość młodych użytkowników internetu (58%) wskazała na brak takich zasad**, co może świadczyć o deficycie formalnych ustaleń lub niewystarczającej komunikacji między członkami rodziny w zakresie norm cyfrowych. **Natomiast 21% badanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć** na postawione pytanie, co może sugerować niejasność obowiązujących reguł lub brak ich internalizacji.

Widoczne są wyraźne rozbieżności między deklaracjami rodziców i nastolatków w zakresie zasad regulujących korzystanie przez młodzież z internetu w środowisku domowym. **Zdecydowana większość rodziców (57%) deklaruwała, że w ich rodzinie funkcjonują jasno określone reguły dotyczące korzystania z sieci.** Odminną perspektywę prezentują nastolatki – jedynie 21% z nich potwierdzało istnienie takich zasad, podczas gdy aż **58% nastolatków uważało, że zasady nie zostały ustalone.** W obu grupach odnotowano również stosunkowo wysoki odsetek osób niezdecydowanych (nastolatki – 21%, rodzice – 18%), co może wskazywać na niejednoznaczność bądź brak formalizacji obowiązujących reguł.

Rozbieżność ta może wynikać z różnic w rozumieniu pojęcia „zasady” przez obie grupy. Podczas gdy rodzice mogą uznawać za zasady nieformalne ustalenia, ograniczenia czasowe czy okazjonalne zakazy, młodzież może postrzegać je jako niesystematyczne, arbitralne działania, które nie spełniają kryteriów stabilnego systemu normatywnego. Wskazuje to na potencjalny deficyt w zakresie komunikacji oraz brak wspólnego, jednoznacznego uzgodnienia oczekiwań i granic związanych z aktywnością online. ➔

WYKRES 112. Zasady korzystania z internetu – czy są ustalone? **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, N = 3665). Treść pytania: „Czy rodzice (opiekunowie) ustalają zasady dotyczące korzystania przez Ciebie z internetu (np.: ile czasu i jakie treści możesz oglądać w internecie)?”. Baza: wszyscy rodzice, N = 918. Treść pytania: „Czy ustala(ja) Pan(i) zasady dotyczące korzystania przez dziecko z internetu (np.: ile czasu i jakie treści może oglądać w internecie)?”.

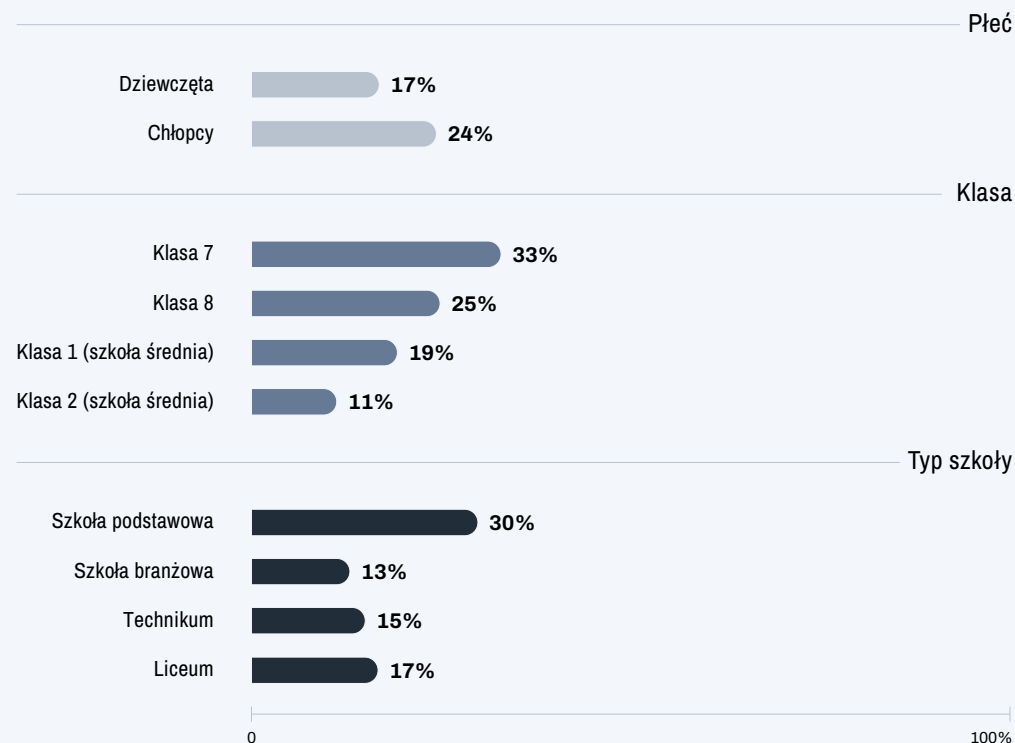
Ustalanie zasad korzystania z internetu – w podziale na zmienne demograficzne

Przedstawione na wykresie dane zbiorcze obrazują zjawisko ustalania zasad korzystania z internetu w środowisku domowym z uwzględnieniem podstawowych zmiennych demograficznych, takich jak **pleć**, **wiek** (klasa) oraz **typ szkoły**.

Najwyższy odsetek odpowiedzi twierdzących („Tak”) odnotowano wśród uczniów i uczennic **szkoły podstawowej – łącznie 30%** respondentów z tego etapu edukacji zadeklarowało, że w ich domu obowiązują zasady korzystania z internetu. W szczególności dotyczy to uczniów i uczennic klasy 7, spośród których aż 33% potwierdziło istnienie takich zasad, a także uczniów i uczennic klasy 8, gdzie odsetek ten wyniósł 25%. Wraz z przejściem do edukacji ponadpodstawowej obserwuje się spadek liczby takich deklaracji. W klasie 1 szkoły średniej jedynie 19% uczniów i uczennic przyznało, że w domu obowiązują zasady korzystania z internetu, a w klasie 2 szkoły średniej odsetek ten wynosi już tylko 11%. Równie niski poziom deklaracji występuje w zależności od typu szkoły – w szkołach branżowych zasady potwierdziło 13% uczniów i uczennic, w technikach 15%, a w liceach 17%. Dane te wskazują, że wraz z wiekiem i postępującą edukacyjną autonomią uczniów i uczennic, kontrola rodzicielska i formalizacja reguł dotyczących aktywności online wyraźnie maleją. Uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych, niezależnie od profilu kształcenia, znacznie rzadziej mają do czynienia z formalnymi zasadami korzystania z internetu w domu.

Jeśli chodzi o płeć, to **chłopcy częściej niż dziewczęta deklarowali istnienie zasad – odpowiednio 24% w porównaniu do 17% wśród dziewcząt**. ➔

WYKRES 113. Zasady korzystania z internetu – czy są ustalane? Odpowiedź „Tak” NASTOLATKI – PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$).
Treść pytania: „Czy rodzice (opiekunowie) ustalają zasady dotyczące korzystania przez Ciebie z internetu (np.: ile czasu i jakie treści możesz oglądać w internecie)?”.

Zasady korzystania z internetu

Z perspektywy nastolatków, najczęściej wskazywaną formą regulacji korzystania z internetu przez rodziców jest **ustalenie maksymalnego czasu aktywności online** – taką zasadę zadeklarowała blisko połowa (45%) **badanych uczniów i uczennic**. Na kolejnych miejscach znalazły się działania o charakterze ograniczającym dostęp do treści, tj. **ustalenie zasad dotyczących zawartości, do której młodzież może mieć dostęp** (25%) oraz **podejmowanie rozmów w odpowiedzi na zgłaszane przez dziecko problemy** (24%). Znacznie rzadziej młodzież wskazywała na obecność działań o charakterze **profilaktycznym lub proaktywnym**, takich jak **dzielenie się materiałami edukacyjnymi dotyczącymi zagrożeń w sieci** (18%), **inicjowanie rozmów przez rodziców w sytuacjach niepokoju o dziecko** (15%) czy **prowadzenie regularnych rozmów prewencyjnych mających na celu zapobieganie zachowaniom ryzykownym w środowisku cyfrowym** (15%).

Stosunkowo rzadko młodzi użytkownicy internetu deklarowali występowanie **bardziej inwazyjnych form nadzoru rodzicielskiego**, takich jak **dostęp do ich kont osobistych (e-mail, media społecznościowe itp.)** – 12%, **monitorowanie historii aktywności online** – 11%, czy **ograniczanie dostępu do urządzeń cyfrowych w określonych porach** – również 11%. Prawie co ósmy nastolatek (12%) spośród tych, które potwierdzały, że ich rodzice ustalili zasady korzystania z internetu, wskazał, że rodzice tych zasad nie egzekwują – „**mogę robić, co chcę**”. Najrzadziej wskazywaną formą nadzoru było **warunkowe korzystanie z internetu wyłącznie w obecności rodziców**, które zadeklarowało jedynie 2% respondentów. Dane te sugerują, że z perspektywy młodzieży dominującą strategią kontroli rodzicielskiej pozostaje limitowanie czasu korzystania z internetu, podczas gdy działania edukacyjne i prewencyjne pozostają w mniejszym stopniu zauważane lub doceniane przez nastolatków.

Analiza danych potwierdza istotną rozbieżność między deklaracjami rodziców a percepcją nastolatków, szczególnie w zakresie działań o charakterze

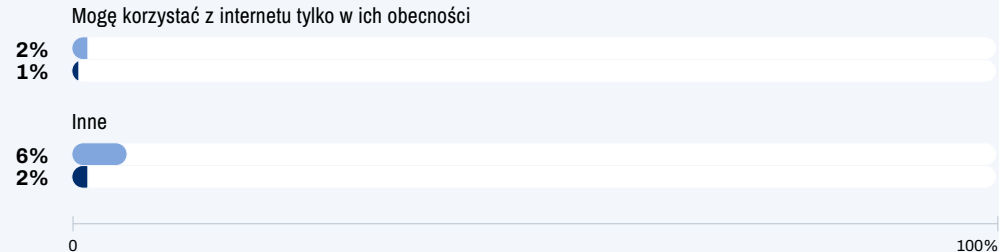
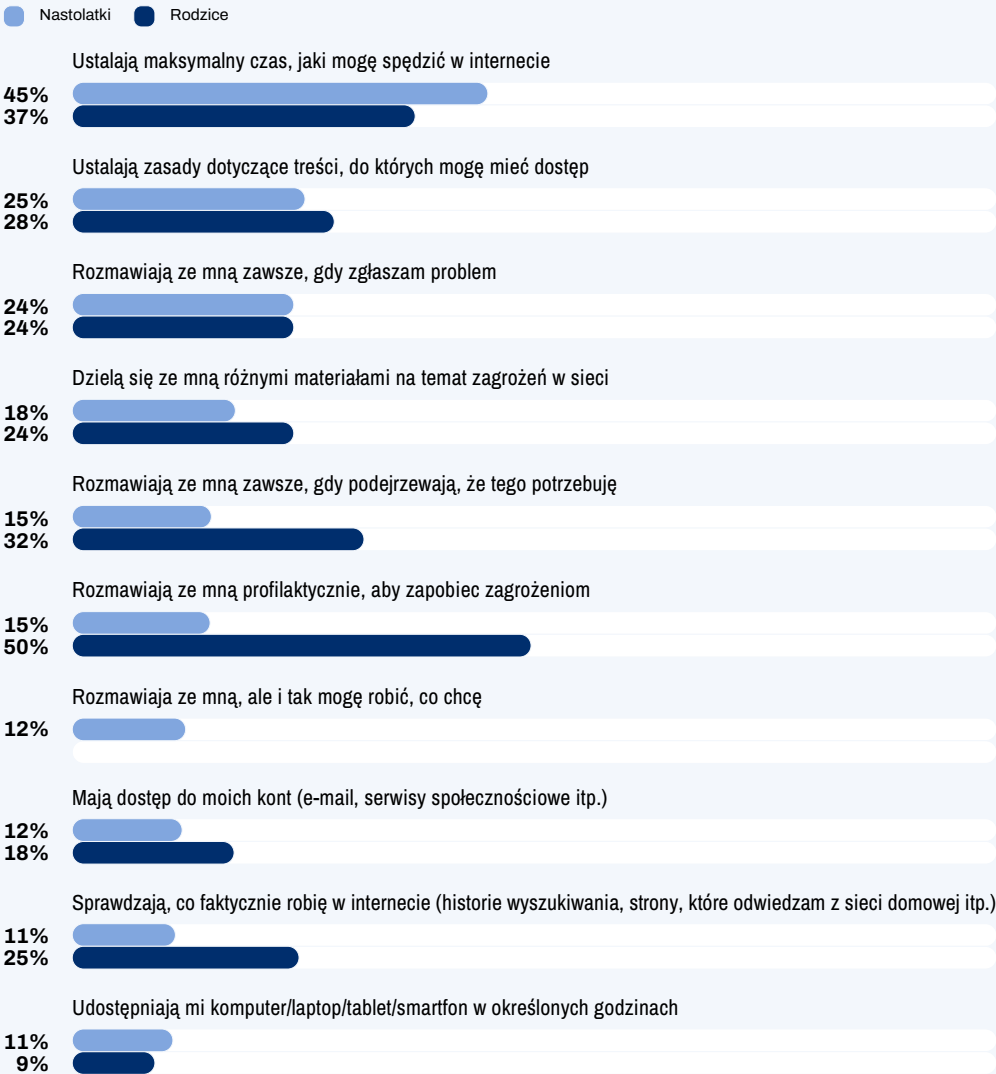
profilaktycznym i kontrolnym. Rodzice wykazywali tendencję do **przecenia** **nia swojego poziomu zaangażowania wychowawczego** w obszarze internetu tj, postrzegali swoje działania jako bardziej aktywne i systematyczne, niż było to odbierane przez ich dzieci. Z kolei młodzież w wielu przypadkach nie dostrzegała tych działań lub **nie przypisywała im dużego znaczenia**, co może świadczyć o różnicach w komunikacji, rozumieniu intencji oraz skuteczności podejmowanych przez dorosłych działań wychowawczych.

Największe rozbieżności wystąpiły w przypadku **działań o charakterze prewencyjnym**. Aż 50% rodziców deklarowało **prowadzenie rozmów profilaktycznych mających na celu zapobieganie zagrożeniom online**, podczas gdy tylko 15% **nastolatków potwierdzało** występowanie takich rozmów. Podobny rozdzźwięk obserwujemy w przypadku rozmów **inicjowanych przez rodziców w sytuacjach, gdy podejrzewali, że dziecko może potrzebować wsparcia** – wskazało je 32% rodziców, natomiast potwierdziło jedynie 15% **uczniów**. W zakresie monitorowania aktywności internetowej (np. przeglądanie historii wyszukiwań) również istnieje istotna różnica – 25% **rodziców** deklarowało takie działania, podczas gdy tylko 11% **nastolatków** przyznało, że są one stosowane.

Co interesujące, w jednym z obszarów – **ustalaniu limitu czasu korzystania z internetu** – to nastolatki w większym stopniu zauważają i odczuwają tego typu ograniczenia (45%) niż wynika to z deklaracji rodziców (37%). Może to świadczyć o tym, że młodzież jest bardziej wrażliwa na ograniczenia czasu ekranowego, bądź też postrzega niektóre codzienne praktyki jako formy kontroli a rodzice nie traktują jako formalnych zasad.

Warto zwrócić uwagę, że w pewnych obszarach odpowiedzi obu grup są zbieżne i dotyczy to np. **rozmów podejmowanych w odpowiedzi na zgłoszenie problemu przez dziecko**, które zostały wskazane przez 24% **zarówno nastolatków, jak i rodziców**. Może to sugerować, że działania interwencyjne, inicjowane bezpośrednio przez dzieci, są lepiej zauważane i bardziej jednoznacznie interpretowane przez obie strony relacji wychowawczej. ↴

WYKRES 114. Zasady korzystania z internetu. **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy potwierdzili istnienie zasad dotyczących korzystania z internetu, $N = 758$). Treść pytania: „*Jakie zasady korzystania przez Ciebie z internetu stosują Twoi rodzice?*”. Baza: rodzice, którzy deklarują ustalanie zasad korzystania z internetu z dziećmi $N = 525$. Treść pytania: „*Jakie zasady dotyczące tego w jaki sposób Pana(i) dziecko korzysta z internetu Pan(i) stosuje?*”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Zasady korzystania z internetu – w podziale na zmienne demograficzne

PLEĆ Analiza danych dotyczących zasad korzystania z internetu w podziale na płeć ujawnia zarówno podobieństwa, jak i istotne różnice w postrzeganiu przez młodzież działań wychowawczych. **Zarówno chłopcy (46%), jak i dziewczęta (44%) najczęściej wskazywali na ustalanie przez rodziców limitu czasu spędzanego online.** Istotne różnice pojawiły się w zakresie zasad dotyczących kontroli treści – **33% dziewcząt wobec 20% chłopców** deklarowało, że rodzice określają, do jakich treści mogą mieć dostęp.

Działania o charakterze profilaktycznym częściej dotyczyły dziewcząt – zarówno jeśli chodzi o dzielenie się materiałami o zagrożeniach (20% vs. 16%), jak i rozmowy inicjowane przez rodziców w sytuacjach niepokoju (18% vs. 13%) oraz działań prewencyjnych (18% vs. 13%). **Dziewczęta również częściej niż chłopcy wskazywały na rozmowy podejmowane przez rodziców w odpowiedzi na zgłoszenie problemu (28% wobec 22%).** Bardziej inwazyjne formy nadzoru, takie jak dostęp do kont czy sprawdzanie historii aktywności, były rzadko wybierane i nie różnicują istotnie obu grup. (Patrz wykres 115 ⊕ s. 142).

KLASA Uczniowie i uczennice na różnych etapach edukacyjnych w zbliżonym stopniu deklarowali istnienie zasad dotyczących korzystania z internetu, choć widoczne są pewne różnice w intensywności działań rodzicielskich. Najczęściej wskazywaną formą nadzoru we wszystkich klasach było **ustalenie maksymalnego czasu spędzanego online**, przy czym najwyższy odsetek odnotowano wśród uczniów i uczennic **klasy 1 szkoły średniej (49%),** a najniższy w **klasie 2 szkoły średniej (37%).**

Uczniowie i uczennice **klasy 1 szkoły średniej** najczęściej deklarowali również inne formy zaangażowania rodziców, m.in. **rozmowy w sytuacjach problemowych (30%), dzielenie się materiałami o zagrożeniach (22%) oraz**

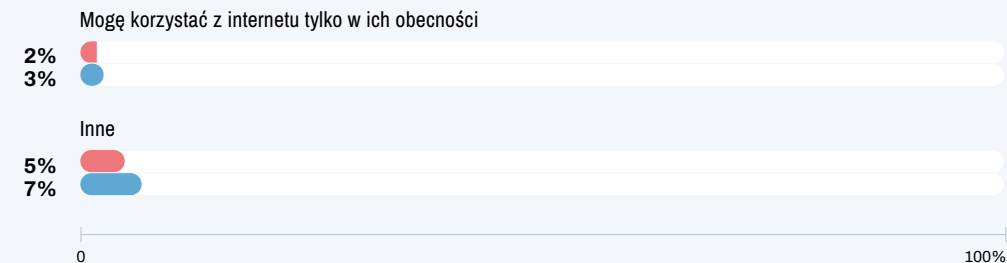
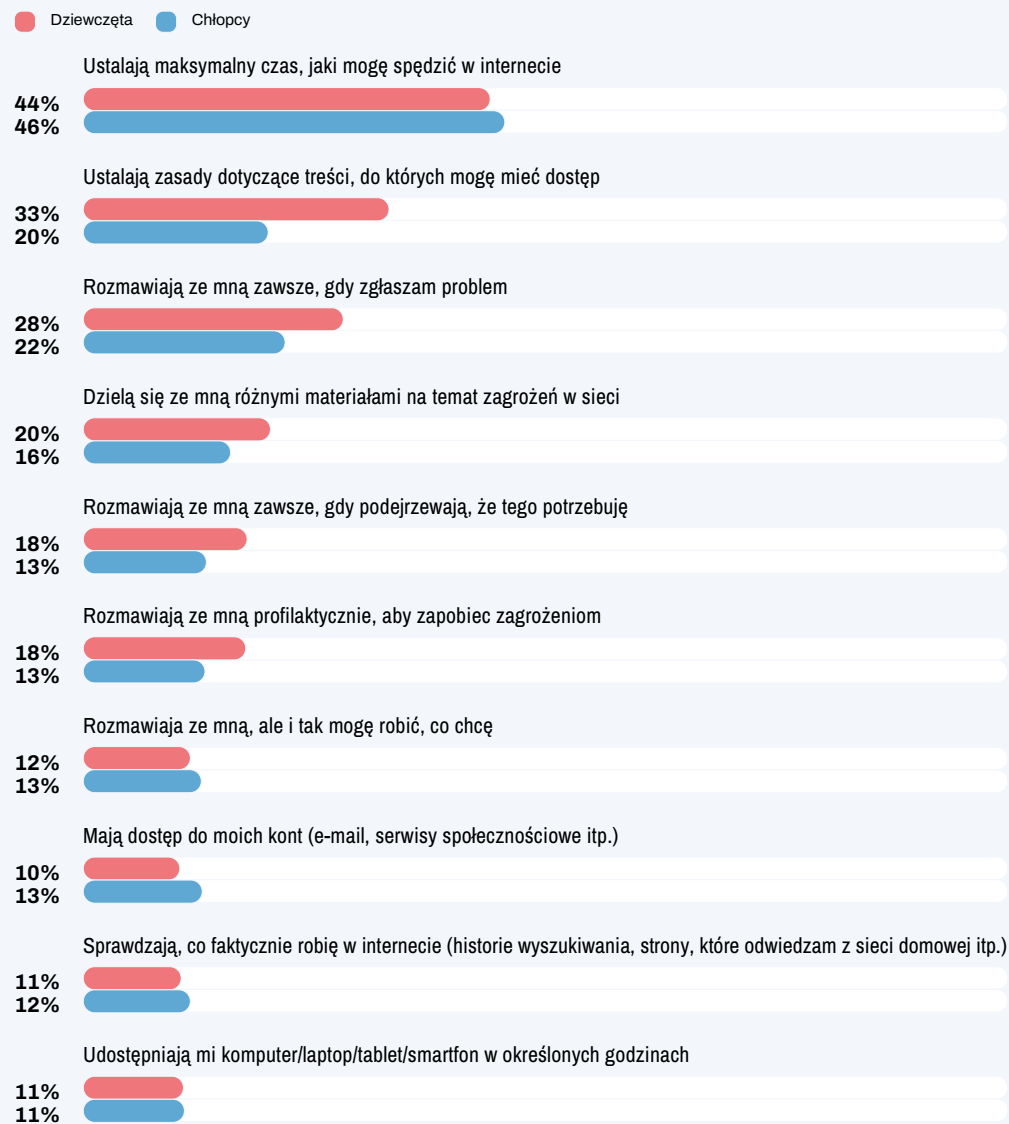
rozmowy profilaktyczne (19%), co może wskazywać na zwiększoną uwagę rodziców w okresie przejścia na wyższy etap edukacyjny – zmiany szkoły.

Relatywnie niski poziom oddziaływań wychowawczych odnotowano wśród uczniów i uczennic 2 klasy szkoły średniej, co znajduje odzwierciedlenie w wyrażnie niższych odsetkach podejmowania działań, takich jak ustalanie zasad korzystania z internetu czy limitowanie czasu spędzanego w sieci. Może to sugerować spadek kontroli i rosnącą autonomię uczniów wraz z wiekiem. (Patrz wykres 116 ⊕ s. 143).

Z danych wynika, że **uczniowie i uczennice szkoły podstawowej najczęściej deklarowali obecność zasad korzystania z internetu oraz działań wychowawczych** ze strony rodziców. Przykładowo, 45% badanych uczniów i uczennic tego etapu edukacyjnego wskazała na ustalanie maksymalnego czasu spędzanego w sieci, a 27% odniosła się do zasad dotyczących dostępnych treści. Stosunkowo wysokie były również wskaźniki dotyczące rozmów w sytuacjach problemowych (26%) oraz działań o charakterze profilaktycznym. **Najniższy poziom tych działań obserwowano wśród uczniów i uczennic szkół branżowych** – 35% z nich deklarowało ograniczenia czasowe, 16% odniosło się do zasad dotyczących treści, a działania profilaktyczne i reakcje rodziców na potrzeby ucznia odnotowano na poziomie odpowiednio 11% i 8%.

Uczniowie i uczennice techników i liceów zajmowali pozycję pośrednią. W technikach widoczne były relatywnie wyższe wskaźniki w niektórych obszarach, np. 22% uczniów i uczennic wskazało na rozmowy o charakterze profilaktycznym.

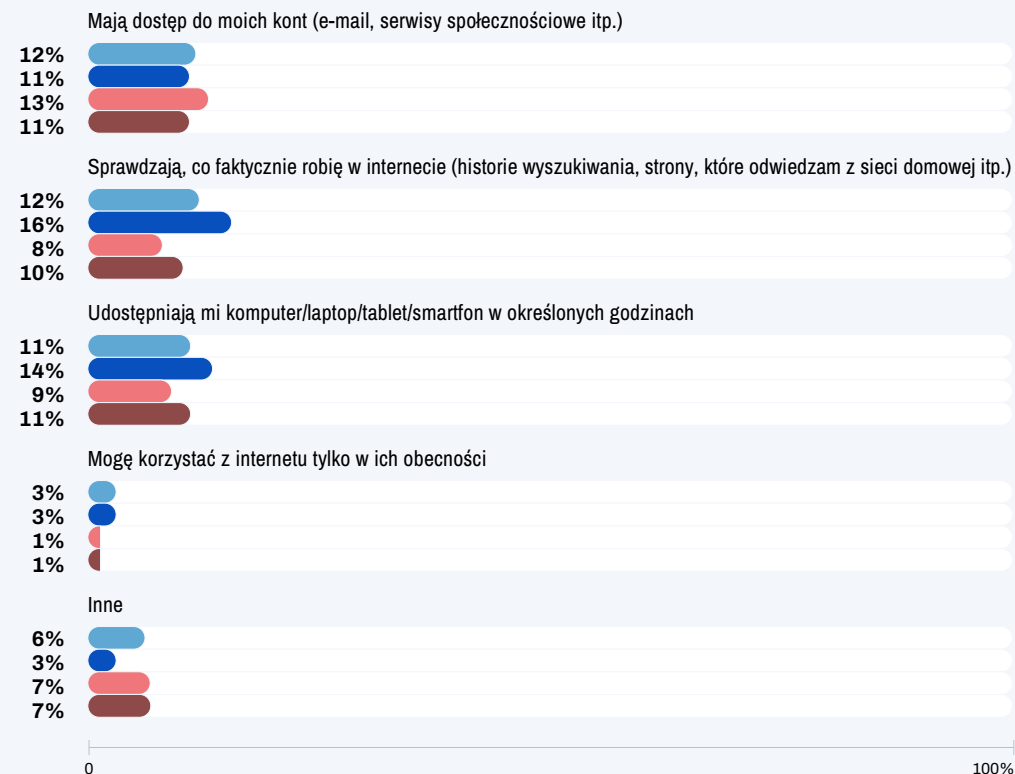
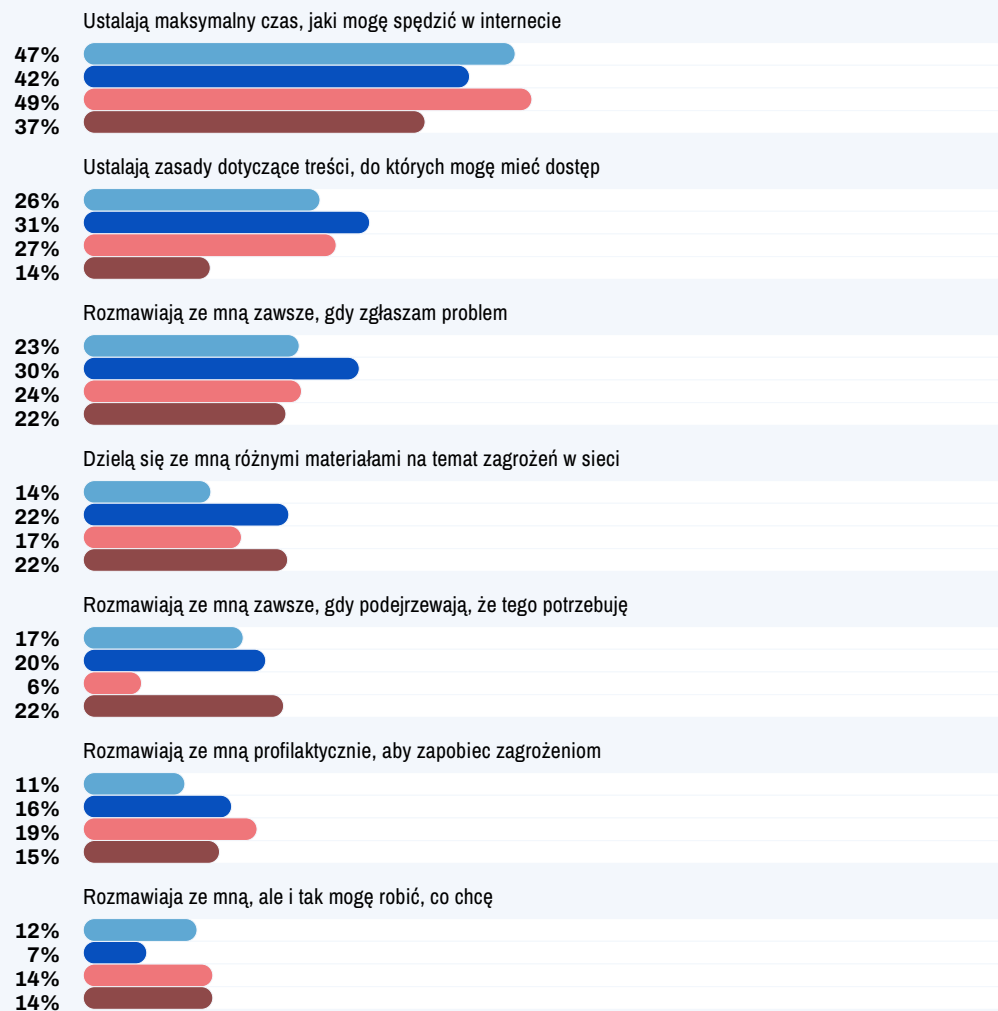
Choć **występują pewne różnice między typami szkół, nie są one na tyle znaczące,** by jednoznacznie wskazywać na silną zależność między typem szkoły a intensywnością kontroli i wsparcia rodzicielskiego w obszarze korzystania z internetu. (Patrz wykres 117 ⊕ s. 144).

WYKRES 115. Zasady korzystania z internetu. **NASTOLATKI – PŁEĆ**

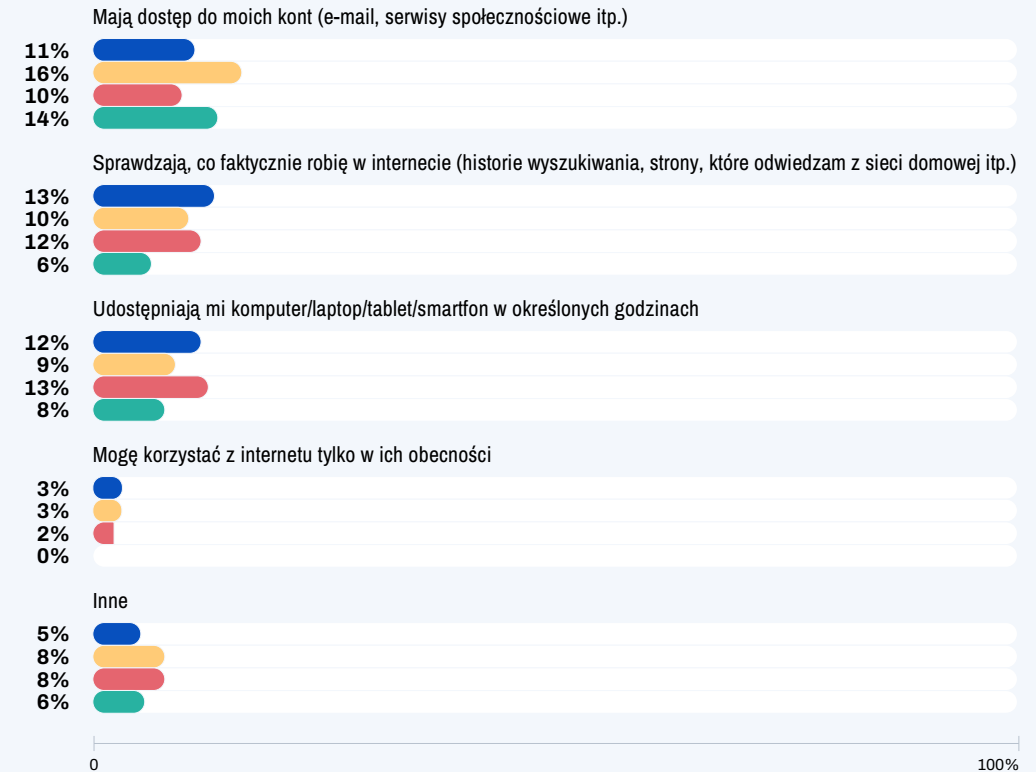
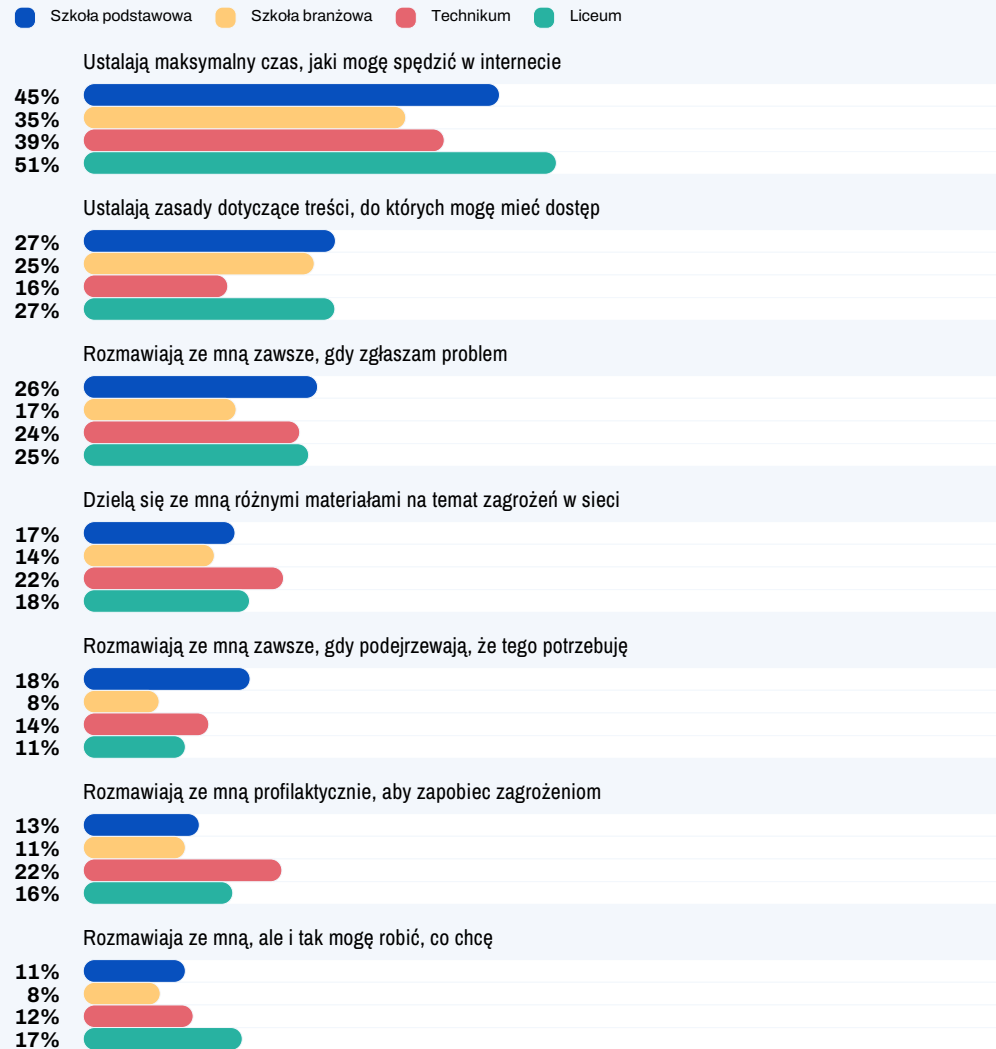
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy potwierdzili istnienie zasad dotyczących korzystania z internetu, dziewczęta $n = 301$, chłopcy $n = 457$). Treść pytania: „Jakie zasady korzystania przez Ciebie z internetu stosują Twoi rodzice?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

WYKRES 116. Zasady korzystania z internetu. **NASTOLATKI – KLASA**

■ Klasa 7
 ■ Klasa 8
 ■ Klasa 1 (szkoła średnia)
 ■ Klasa 2 (szkoła średnia)

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którym rodzice wprowadzają zasady – klasa 7 $n = 272$, klasa 8 $n = 127$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 235$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 124$). Treść pytania: „Jakie zasady korzystania przez Ciebie z internetu stosują Twoi rodzice?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

WYKRES 117. Zasady korzystania z internetu. **NASTOLATKI – TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy potwierdzili istnienie zasad dotyczących korzystania z internetu, szkoła podstawowa $n = 399$, szkoła branżowa $n = 49$, liceum $n = 178$, technikum $n = 133$). Treść pytania: „Jakie zasady korzystania przez Ciebie z internetu stosują Twoi rodzice?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Przestrzeganie zasad korzystania z internetu

Zdecydowana większość nastolatków, które potwierdziły ustalenie z rodzicami zasad korzystania z internetu, deklarowało przestrzeganie tych zasad. Aż co trzeci nastolatek (31%) twierdził, że przestrzega zasad „zawsze”, a kolejne 30% „bardzo często”, co łącznie daje 61% uczniów i uczennic deklarujących konsekwentne i regularne podporządkowanie się ustaleniom. Dodatkowo 23% uczniów i uczennic wskazało, że robi to „często”, co oznacza, że ogółem zdecydowana większość 84% młodych użytkowników i użytkowniczek internetu deklarowała przestrzeganie zasad w sposób systematyczny.

Jedynie niewielki odsetek badanych przyznał, że robi to „rzadko” (9%), „bardzo rzadko” (3%) lub „nigdy” (3%). Dane te świadczą o **wysokim poziomie deklaratywnej zgodności z zasadami**, co może wynikać zarówno przyswojenia zasad (internalizacji), jak i **świadomości ważności bezpieczeństwa cyfrowego**.

W opinii rodziców przestrzeganie zasad korzystania z internetu przez dzieci oceniane było relatywnie wysoko, choć z większą ostrożnością niż w deklaracjach samych nastolatków. Rodzice w większości postrzegali swoje dzieci jako osoby stosujące się do ustalonych reguł, jednak ich oceny są bardziej umiarkowane, co może świadczyć o ograniczonym zaufaniu lub świadomości własnych ograniczeń w zakresie kontroli cyfrowych aktywności dziecka.

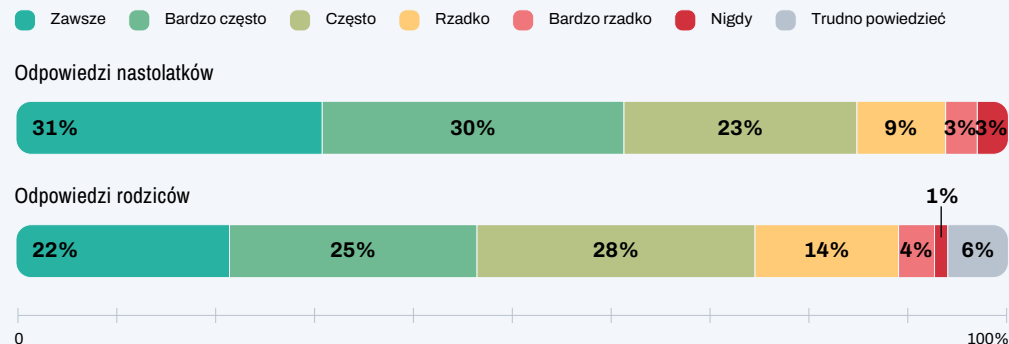
Z danych wynika, że 22% rodziców uważało, iż dziecko „zawsze” przestrzega zasad, 25% – „bardzo często”, a 28% – „często”, co łącznie daje 75% rodziców dostrzegających regularne podporządkowanie się ich dzieci zasadom (w porównaniu do 84% nastolatków, którzy sami deklarują taką postawę). Jednocześnie 14% rodziców sądziło, że dziecko przestrzega

zasad „rzadko”, a kolejne 4% „bardzo rzadko”. Znikomy odsetek rodziców (1%) respondentów uważał, że zasady nigdy nie są przestrzegane.

Rodzice, w odróżnieniu od nastolatków, mieli możliwość udzielenia dodatkowej odpowiedzi „trudno powiedzieć”, co stanowi istotny element interpretacyjny. To, że 6% rodziców nie potrafiło jednoznacznie ocenić, czy ich dziecko przestrzega ustalonych zasad, może wskazywać na **braki w komunikacji lub niewystarczający poziom nadzoru nad aktywnością dziecka w przestrzeni cyfrowej**. Może to również sugerować, że część rodziców nie uczestniczyła bezpośrednio w ustalaniu zasad lub nie monitorowała ich realizacji.

W celu bardziej precyzyjnego porównania postaw uczniów i ich rodziców, obliczono **średnie wartości odpowiedzi**, z wyłączeniem opcji „trudno powiedzieć”. Wyniki te wyniosły: **4,67** wśród nastolatków, **4,45** wśród rodziców. Oba wyniki mieszczą się w przedziale pomiędzy odpowiedziami „często” a „bardzo często” (w skali od 1 do 5), co oznacza, że zarówno młodzież, jak i ich opiekunowie postrzegali przestrzeganie zasad jako zjawisko relatywnie częste i stabilne. Jednocześnie **wyższa średnia po stronie nastolatków** może świadczyć o tym, że młodzi ludzie **postrzegali siebie jako bardziej zdyscyplinowanych**, niż sądzą o nich ich rodzice. ⬇

WYKRES 118. Przestrzeganie zasad korzystania z internetu. **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy potwierdzili istnienie zasad dotyczących korzystania z internetu, $N = 758$). Treść pytania: „Czy przestrzegasz zasad ustalonych z rodzicami (opiekunami) dotyczących korzystania przez Ciebie z internetu (np.: ile czasu i jakie treści możesz oglądać w internecie)?”. Baza: rodzice, którzy deklarują ustalanie zasad korzystania z internetu z dziećmi $N = 525$. Treść pytania: „Czy Pana(i) dziecko przestrzega zasad ustalonych z Panem(ia) dotyczących korzystania przez Ciebie z internetu (np.: ile czasu i jakie treści możesz oglądać w internecie)?”.

Przestrzeganie zasad korzystania z internetu – w podziale na zmienne demograficzne

Dane zbiorcze przedstawione na wykresie wskazują, że **poziom przestrzegania zasad korzystania z internetu**, definiowany jako suma odpowiedzi „zawsze”, „bardzo często” i „często”, **nie wykazuje istotnego zróżnicowania ze względu na zmienne demograficzne**, takie jak płeć, wiek (klasa) ani typ szkoły.

Wszystkie analizowane grupy wykazywały **wysoki i względnie wyrównany poziom deklaratywnej zgodności z zasadami**, mieszczący się w przedziale od 81% do 88%. Przykładowo, przestrzeganie zasad zadeklarowało 83% dziewcząt i 86% chłopców, a także 88% uczniów i uczennic klasy 1 szkoły średniej, 82% uczniów i uczennic klasy 7, 84% uczniów i uczennic szkoły podstawowej oraz 88% uczniów i uczennic technikum.

Różnice między poszczególnymi kategoriami są niewielkie i nie wykazują jednoznacznego trendu, co pozwala wnioskować, że **płeć, etap edukacyjny ani typ szkoły nie stanowią istotnych czynników różnicujących poziom przestrzegania zasad w percepcji młodzieży**. ↴

WYKRES 119. Przestrzeganie zasad korzystania z internetu. **NASTOLATKI – PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY.** Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy potwierdzili istnienie zasad dotyczących korzystania z internetu, dziewczeta $n = 301$, chłopcy $n = 457$; klasa 7 $n = 272$, klasa 8 $n = 127$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 235$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 124$; szkoła podstawowa $n = 399$, szkoła branżowa $n = 49$, technikum $n = 178$, liceum $n = 133$). Treść pytania: „Czy przestrzegasz zasad ustalonych z rodzicami (opiekunami) dotyczących korzystania przez Ciebie z internetu (np.: ile czasu i jakie treści możesz oglądać w internecie)?”.

Stosowanie zabezpieczeń (filtr rodzinny)

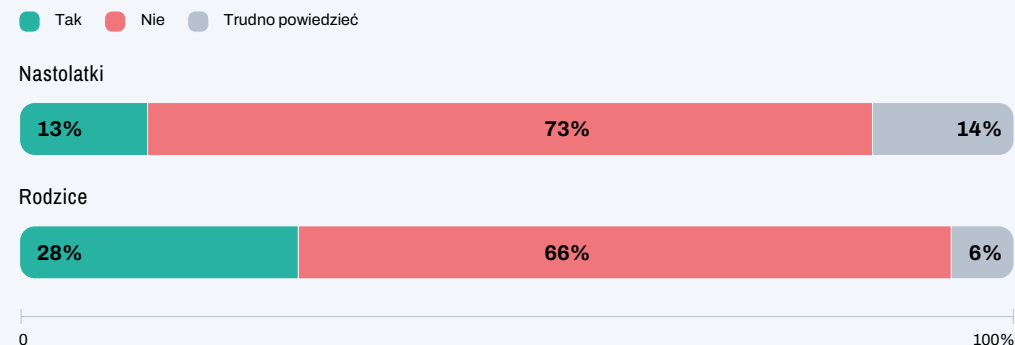
Pytanie dotyczące stosowania technologii ograniczających dostęp do niebezpiecznych treści w internecie, takich jak filtry rodzinne, blokady treści czy oprogramowanie kontroli rodzicielskiej – umożliwiło ocenę zarówno poziomu cyfrowego nadzoru, jak i świadomości jego istnienia wśród uczniów.

Z danych wynika, że **zdecydowana większość nastolatków nie dostrzegła obecności takich rozwiązań w swoim otoczeniu domowym**. Tylko **13% uczniów i uczennic** wskazało, że tego rodzaju technologia jest stosowana, podczas gdy aż **73% zdecydowanie temu zaprzeczyło**. Dodatkowo **14% badanych** nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi, co może świadczyć o **niskim poziomie wiedzy na temat technicznych form ochrony** oraz o **braku komunikacji z rodzicami w zakresie zasad bezpieczeństwa cyfrowego**.

W porównaniu z deklaracjami uczniów, rodzice nieco częściej wskazywali na stosowanie technologii ograniczających dostęp do niebezpiecznych treści w internecie, choć poziom ich wykorzystania pozostawał relatywnie niski. **28% rodziców** deklarowało, że w gospodarstwie domowym zainstalowany jest filtr rodzinny lub inne narzędzie kontroli, podczas gdy **66% zaprzeczało**, a **6% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi**. Dla porównania, jedynie **13% uczniów** potwierdzało istnienie takich zabezpieczeń, co oznacza, że rodzice ponad dwukrotnie częściej niż dzieci deklarowali ich stosowanie.

Różnica ta może wynikać z kilku czynników. Po pierwsze, wskazuje na **nie-dostateczną wiedzę młodzieży** na temat stosowanych technologii ochronnych, zwłaszcza tych działających w sposób niewidoczny, np. na poziomie routera lub w tle systemu operacyjnego. Po drugie, może odzwierciedlać **rozbieżności w percepcji**: uczniowie mogą nie rozpoznawać niektórych ustawień (np. filtrów wyszukiwania, ograniczeń aplikacyjnych) jako formy aktywnej kontroli. Po trzecie, dane te mogą świadczyć o **pozornym poczuciu kontroli** ze strony rodziców – część dorosłych może błędnie utożsamiać podstawowe ustawienia przeglądarki z rzeczywistymi narzędziami ochrony treści. ➔

WYKRES 120. Stosowanie technologii ograniczających dostęp do niebezpiecznych treści w internecie. **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

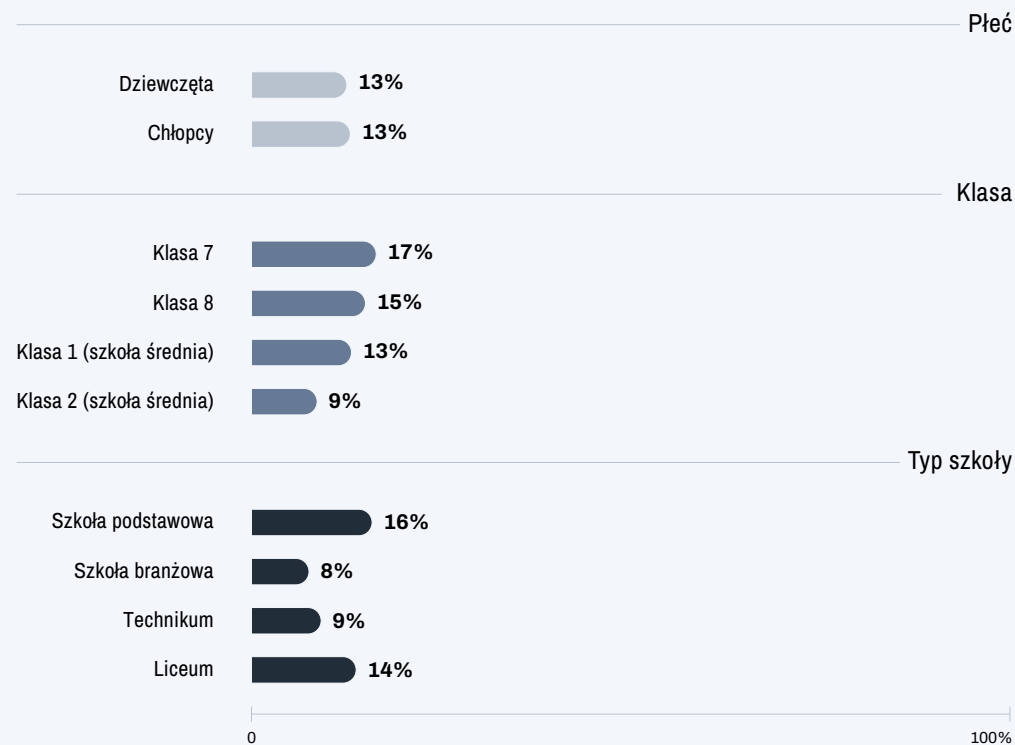

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3655$). Treść pytania: „Czy w Twoim domu zainstalowany jest filtr rodzinny lub inna technologia ograniczająca dostęp do niebezpiecznych treści w internecie?” Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Czy w Pana(i) domu/mieszkanu zainstalowany jest filtr rodzinny lub inna technologia ograniczająca dostęp do niebezpiecznych treści w internecie?”.

Stosowanie zabezpieczeń (filtr rodzinny) – w podziale na zmienne demograficzne

Dane dotyczące stosowania zabezpieczeń typu filtr rodzinny w podziale na zmienne demograficzne wskazują, że **pleć nie stanowi czynnika różnicującego** – zarówno dziewczęta, jak i chłopcy w równym stopniu (po 13%) deklarowali obecność tego typu rozwiązań w domu. Wyraźniejsza zależność obserwowana jest w odniesieniu do klasy. **Wraz z przechodzeniem uczniów i uczennic na wyższe etapy kształcenia odsetek deklarujących stosowanie technologii ograniczających dostęp do niebezpiecznych treści systematycznie maleje**: od 17% w klasie 7, przez 15% w klasie 8, 13% w klasie 1 szkoły średniej, do zaledwie 9% w klasie 2 szkoły średniej. Natomiast uczniowie i uczennice szkół podstawowych (16%) oraz liceów (14%) częściej deklarowali obecność filtrów niż uczniowie i uczennice techników (9%) i szkół branżowych (8%). Wyniki te mogą świadczyć o tym, że młodsze dzieci są częściej objęte technologicznymi formami nadzoru rodzicielskiego, co może być wynikiem większej troski dorosłych o bezpieczeństwo cyfrowe na wcześniejszych etapach rozwoju. A wraz z wiekiem i rosnącą samodzielnością młodzieży, stosowanie zabezpieczeń technicznych przez rodziców ulega ograniczeniu. ➡

WYKRES 121. Stosowanie technologii ograniczających dostęp do niebezpiecznych treści w internecie. Odpowiedź „Tak”. **NASTOLATKI – PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY.**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum, $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy w Twoim domu zainstalowany jest filtr rodzinny lub inna technologia ograniczająca dostęp do niebezpiecznych treści w internecie?”.

11

Problematyczne użytkowanie internetu (PUI)

Najważniejsze ustalenia

- 1 Prawie co trzeci nastolatek (31%) wykazuje się wysokim natężeniem wskaźników problematycznego użytkowania internetu (PUI), a pięcioro na sto (5%) – bardzo wysokim.
- 2 U nastolatków najbardziej nasilonym komponentem problematycznego używania internetu jest utrata kontroli nad czasem spędzonym z telefonem (tolerancja), co może świadczyć o rozwijającym się uzależnieniu behawioralnym. Ponad połowa respondentów deklaruje potrzebę ograniczenia korzystania z telefonu (55%) oraz przyznaje, że używa go dłużej, niż planowała (52%). Objawy emocjonalnego przywiązania i fizycznych skutków nadmiernego używania smartfona są obecne u około jednej czwartej badanych, co wskazuje na realne konsekwencje psychofizyczne. Analiza demograficzna ujawnia wyraźne różnice między płciami – dziewczęta częściej niż chłopcy deklarowały, że doświadczają objawy odstawienia, dolegliwości somatycznych oraz przejawów emocjonalnego uzależnienia od telefonu. U chłopców wyraźniej zaznacza się komponent cyberspace – częściej niż dziewczęta deklarowali, że relacje online są dla nich głębsze niż te w świecie rzeczywistym.

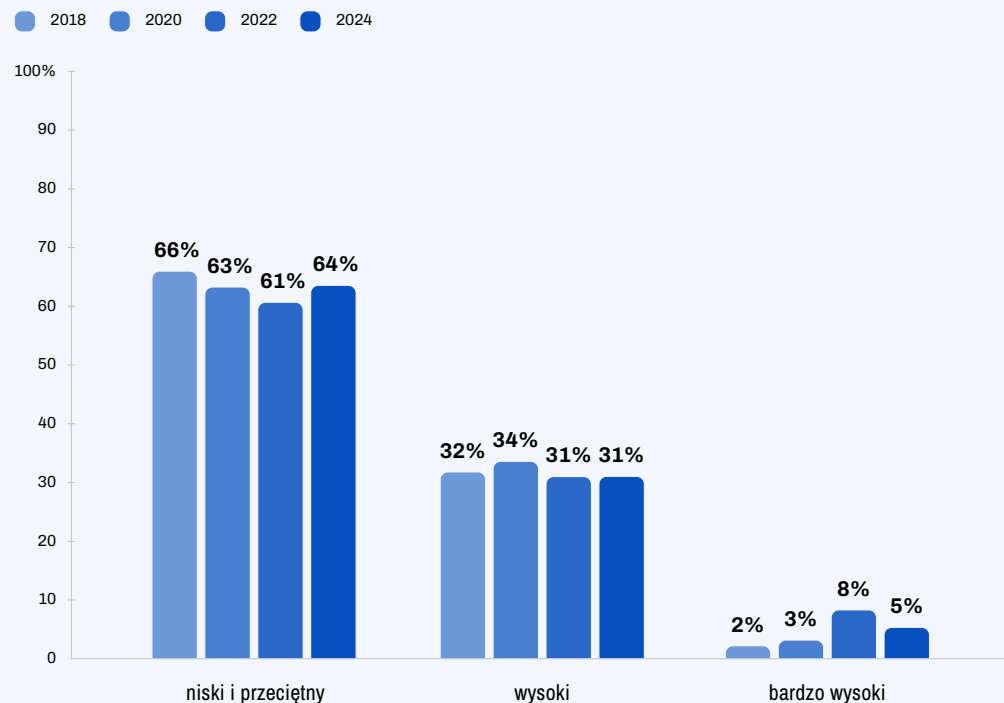
- 3 Smartfon pełni istotną rolę w codziennym funkcjonowaniu emocjonalnym młodzieży – niemal 40% uczniów i uczennic uważa, że jego brak pogorszyłby ich nastrój. Jednocześnie podobny odsetek nie dostrzega takiego wpływu, co wskazuje na zróżnicowane postawy wobec technologii. Dziewczeta częściej niż chłopcy deklarują emocjonalne uzależnienie od telefonu (45% vs. 36%).
- 4 Codzienne korzystanie z internetu przez młodzież ma charakter intensywny i wielozadaniowy – aż 58% nastolatków deklaruje, że często, bardzo często lub zawsze używa go równolegle z innymi czynnościami. Internet towarzyszy im nie tylko w czasie wolnym, ale także podczas posiłków (55%), zasypiania (50%) i nauki (45% używa go w celach niezwiązanych z nauką). Zjawisko multiscreeing potwierdza 43% respondentów; 33% korzysta z internetu podczas rozmów z rówieśnikami, a 17% – z rodzicami.
- 5 Młodzież najczęściej spędza wolny czas w gronie rówieśników (38%), słuchając muzyki (37%) oraz oglądając filmy online – po zsumowaniu danych dotyczących YouTube i platform streamingowych raportowana popularność tej aktywności osiąga 29,6%, co plasuje ją na trzecim miejscu. Dziewczeta częściej wybierają słuchanie muzyki (42% vs. 32%), odpoczynek (30% vs. 19%), czytanie (17% vs. 4%) i zakupy (14% vs. 4%), natomiast chłopcy częściej wskazują na sport (26% vs. 13%), hobby (24% vs. 18%) oraz oglądanie treści online (22% vs. 12%).

Problematyczne użytkowanie internetu

W badaniu wykorzystano skróconą wersję estońskiej skali predyspozycji do uzależnienia od smartfona, znaną jako E-SAPS18 (Estonian Smartphone Addiction Proneness Scale). Skala ta, składająca się z 18 pozycji, została opracowana na bazie bardziej rozbudowanego narzędzia i przeszła liczne testy psychometryczne potwierdzające jej wiarygodność oraz trafność (Rozgonjuk i in., 2016). Każde pytanie oceniane jest za pomocą skali Likerta, co umożliwia dokładne określenie stopnia nasilenia poszczególnych objawów. Progi interpretacyjne zostały wyznaczone na podstawie analizy statystycznej rozkładu wyników w badanej populacji, wykorzystując średnią oraz odchylenie standardowe. Dzięki temu wyróżniono trzy poziomy intensywności symptomów: wyniki mieszczące się w granicach średniej świadczą o niskim lub przeciętnym ryzyku uzależnienia, natomiast bardzo wysoki poziom objawów definiowany jest jako wynik przekraczający średnią o dwa odchylenia standardowe. Takie podejście pozwala na precyzyjne rozróżnienie stopnia problematycznego korzystania z urządzeń mobilnych, uwzględniając naturalne zróżnicowanie wśród badanych.

Analiza wyników testu E-SAPS18 wśród nastolatków w latach 2018–2024 wskazuje na istotne zmiany w nasileniu problematycznego użytkowania internetu (PUI). W 2024 roku aż 31% uczestników/uczestniczek badania wykazywało wysoki poziom objawów PUI, a 5% – bardzo wysoki. Dla porównania, w 2018 roku odsetki te wynosiły odpowiednio 32% i 2%, co oznacza ponad trzykrotny wzrost udziału osób z bardzo wysokim nasileniem problemu, przy jednoczesnym niewielkim spadku w grupie z wysokim poziomem. Choć zmiany te nie przebiegają w sposób całkowicie liniowy, wyraźnie widać niepokojącą tendencję wzrostową w zakresie najbardziej nasilonych przypadków. Zjawisko to może być powiązane z czynnikami zewnętrznymi, takimi jak pandemia COVID-19 czy rosnące zaangażowanie młodzieży w aktywności cyfrowe. Porównanie z wynikami badania „Nastolatki 3.0” z 2018 roku sugeruje utrwalenie się tego trendu, jednak dalsze monitorowanie w kolejnych latach jest niezbędne do jednoznacznego ustalenia kierunku i tempa zmian. ↻

WYKRES 122. Wyniki testu E-SAPS18 w latach 2018 – 2024 – poziom natężenia wskaźników PUI: **NASTOLATKI**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, N = 3665).

Test E-SAPS18 został opracowany w celu pomiaru pięciu kluczowych komponentów problematycznego używania internetu (PUI): tolerancji (stopniowego zwiększania czasu lub intensywności korzystania ze smartfona), pozytywnej antycypacji (oczekiwania nagrody), relacji zorientowanej na cyberprzestrzeń (preferowanie kontaktów online nad relacjami twarzą w twarz), objawów odstawienia (negatywne emocje i dyskomfort w przypadku braku dostępu do smartfona) oraz objawów somatycznych (czyli fizycznych/zdrowotnych skutków nadmiernego używania smartfona). Każdy z nich odzwierciedla inny wymiar uzależnienia behawioralnego, umożliwiając identyfikację dominujących mechanizmów w badanej populacji.

W analizowanych danych najwyraźniej zaznacza się komponent tolerancji – 55% respondentów deklarowało potrzebę ograniczenia korzystania z telefonu, a 52% przyznało, że używa go dłużej, niż zamierzało. Wysoki poziom tego komponentu może świadczyć o utracie kontroli nad czasem ekranowym, co stanowi jedno z kluczowych kryteriów uzależnienia. Pozytywna antycypacja i relacje zorientowane na cyberprzestrzeń osiągały umiarkowany poziom nasilenia – od 14% do 31% badanych wskazało na emocjonalne znaczenie telefonu lub preferencję kontaktów online. Może to sugerować, że smartfon pełni rolę narzędzia regulacji emocji i wsparcia społecznego, zwłaszcza w sytuacjach stresu czy izolacji. Objawy odstawienia i somatyczne były obecne u około jednej czwartej uczestników/uczestniczek badania – 27% odczuwało rozdrażnienie w przypadku braku telefonu, a 28% zgłaszało zmęczenie i problemy ze snem. Ich obecność może świadczyć o narastających skutkach psychofizycznych związanych z nadmiernym użytkowaniem urządzeń mobilnych.

TABELA 4. Stwierdzenia wchodzące w skład testu E-SAPS-18. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy zgadzasz się z poniższymi zdaniemami:...?” ze względu na płeć i typ szkoły: Nastolatki]

Podskala		Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Szkoła podstawowa	Szkoła średnia
TOLERANCJA	Myslę, że powinienem/powinnam mniej korzystać z mojego telefonu lub smartfona.	55%	59%	51%	52%	56%
	Próbowałem(am) ograniczyć korzystanie z telefonu lub smartfona, ale bez powodzenia.	31%	33%	29%	30%	31%
	Odczuwam potrzebę używania telefonu lub smartfona zaraz po tym, jak przestaję go używać.	25%	29%	22%	24%	26%
	Osoby z mojego otoczenia mówią mi, że za dużo używam telefonu lub smartfona.	22%	21%	23%	22%	22%
	Zaniedbuje zaplanowane czynności lub obowiązki z powodu używania telefonu lub smartfona.	26%	29%	22%	22%	28%
	Korzystam z telefonu lub smartfona dłużej niż zamierzałem(am).	52%	57%	47%	50%	53%
POZYTYWNA ANTYCYPACJA	Nic nie jest tak przyjemne jak korzystanie z mojego telefonu lub smartfona.	20%	21%	19%	21%	20%
	Moje życie byłoby puste bez mojego telefonu lub smartfona.	31%	39%	24%	30%	32%
	Korzystanie z telefonu lub smartfona jest najprzyjemniejszą rzeczą, jaką można robić.	19%	20%	18%	23%	17%

Podskala		Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Szkoła podstawowa	Szkoła średnia
RELACJE W CYBERPRZESTRZENI	Czuję, że wirtualni znajomi, z którymi komunikuję się za pomocą telefonu lub smartfona, rozumieją mnie lepiej niż moi znajomi i przyjaciele ze świata realnego.	23%	22%	24%	23%	22%
	Czuję, że moje relacje ze znajomymi, z którymi komunikuję się za pomocą telefonu lub smartfona, są bardziej zażyłe niż moje bezpośrednie relacje ze znajomymi czy przyjaciółmi ze świata realnego.	21%	18%	25%	21%	22%
	Wolę komunikować się ze znajomymi za pomocą telefonu lub smartfona niż spędzać czas z przyjaciółmi lub rodziną w świecie realnym.	14%	11%	17%	15%	14%
OBJAWY ODSTAWIENIA	Nie jestem w stanie wytrzymać i funkcjonować bez telefonu lub smartfona.	27%	31%	23%	25%	28%
	Nigdy nie zrezygnuję z korzystania z mojego telefonu lub smartfona, nawet wtedy, gdyby moje życie codzienne miałoby znacznie na tym ucierpieć.	24%	25%	22%	24%	24%
	Czuję się zniecierpliwiony(a) i zdenerwowany(a), gdy nie mogę skorzystać z mojego telefonu lub smartfona.	27%	29%	24%	25%	27%
OBJAWY SOMATYCZNE	Odczuwam ból w nadgarstku lub karku podczas korzystania z telefonu lub smartfona	16%	17%	15%	16%	16%
	Miewam zawroty głowy lub pogorszył mi się wzrok z powodu nadmiernego używania telefonu lub smartfona.	23%	25%	21%	21%	24%
	Bywam zmęczony(a) i niewyspany(a) z powodu nadmiernego używania telefonu lub smartfona.	28%	31%	25%	25%	30%

Problematyczne użytkowanie internetu – w podziale na zmienne demograficzne

Zróżnicowanie demograficzne w poziomie objawów PUI jest widoczne zwłaszcza w odniesieniu do płci. Dziewczęta wykazywały wyższy poziom nasilenia objawów w większości podskal testu E-SAPS18. W obszarze tolerancji 59% z nich uważało, że powinno ograniczyć korzystanie z telefonu (vs. 51% chłopców), a 57% deklarowało, że korzysta z niego dłużej, niż planowało (vs. 47%). Również objawy wycofania są częstsze wśród dziewcząt – 31% z nich odczuwało rozdrażnienie bez telefonu, w porównaniu do 24% chłopców. Podobny wzorec widać w zakresie objawów somatycznych: zmęczenie i niewyspanie deklarowało 31% dziewcząt (vs. 25% chłopców), a zawroty głowy lub pogorszenie wzroku – odpowiednio 25% i 21%.

Na szczególną uwagę zasługuje największa różnica między płciami, dotycząca emocjonalnego przywiązania do urządzenia – na stwierdzenie „Moje życie byłoby puste bez mojego telefonu lub smartfona” zgodziło się aż 39% dziewcząt i tylko 24% chłopców. Różnica 15 punktów procentowych może świadczyć o tym, że telefon pełni dla dziewcząt ważną funkcję w regulowaniu emocji, budowaniu tożsamości i utrzymywaniu relacji, co czyni je bardziej podatnymi na rozwój problematycznych wzorców korzystania z technologii.

Warto jednak podkreślić, że chłopcy przewyższali dziewczęta w jednym z komponentów skali E-SAPS18 – obszarze związanym z relacjami zorientowanymi na cyberprzestrzeń (cyberspace). Przykładowo, 25% chłopców uważało, że relacje nawiązywane online są głębsze niż te w świecie rzeczywistym (vs. 18% dziewcząt), a 17% deklarowało, że preferuje komunikację cyfrową nad bezpośredni kontakt twarzą w twarz (vs. 11% dziewcząt). Może to wskazywać, że chłopcy częściej niż dziewczęta przenoszą swoje relacje społeczne do przestrzeni wirtualnej, co stanowi charakterystyczny wymiar ich wzorca problematycznego korzystania z technologii.

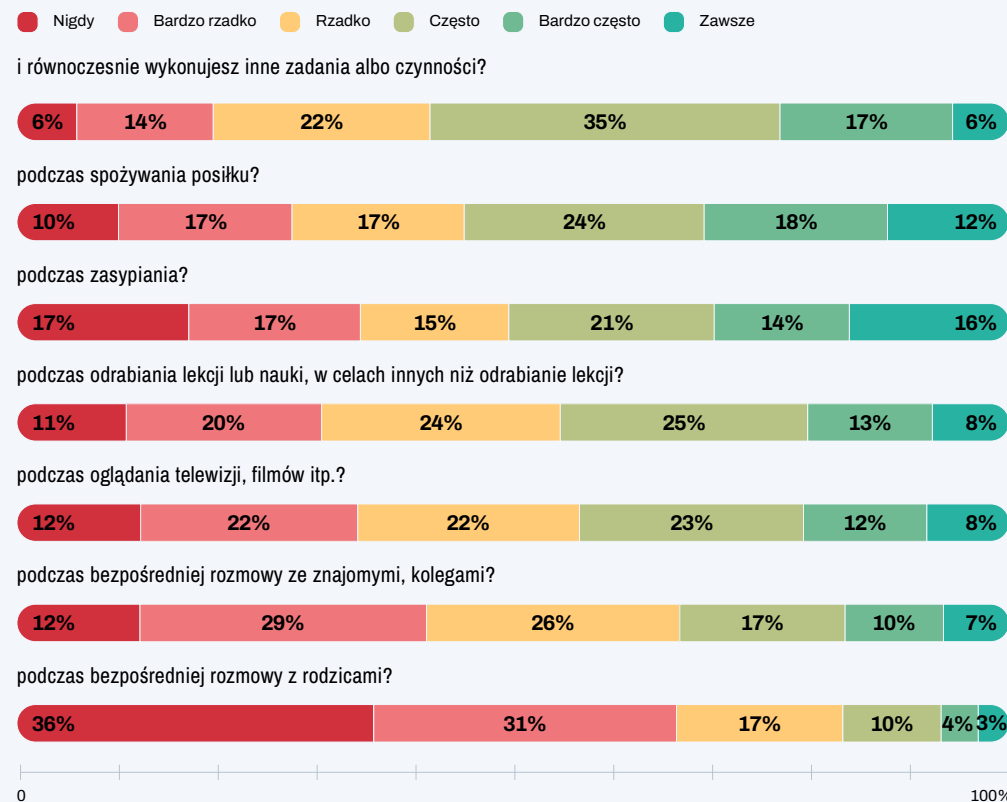
W odniesieniu do etapu edukacji różnice nie są tak wyraźne, jak w przypadku płci, jednak nadal dają się zauważyć w kilku istotnych obszarach. Uczniowie i uczennice szkół średnich częściej niż uczniowie i uczennice szkół podstawowych wykazywali objawy problematycznego korzystania ze smartfona. Przykładowo, 56% z nich uważało, że powinno ograniczyć czas spędzany z telefonem (vs. 52% uczniów/uczennic szkół podstawowych). Wyraźna różnica dotyczy wpływu smartfona na codzienne funkcjonowanie – 28% uczniów i uczennic szkół średnich przyznało, że zaniedbuje obowiązki z powodu telefonu, w porównaniu do 22% uczniów i uczennic szkół podstawowych. Ciekawie rysuje się także różnica w postrzeganiu telefonu jako źródła przyjemności – 23% uczniów i uczennic szkół podstawowych uznało korzystanie z telefonu za najprzyjemniejszą czynność, podczas gdy wśród młodzieży ze szkół średnich ten odsetek wyniósł 17%. Może to sugerować, że młodsze dzieci częściej używają telefonu w celach rozrywkowych, natomiast starsze – w sposób bardziej funkcjonalny lub kompensacyjny. W zakresie objawów somatycznych 30% starszych uczniów i uczennic zgłaszało zmęczenie i niewyspanie (wobec 25% młodszych), a 24% doświadczało zawrotów głowy lub pogorszenia wzroku (wobec 21%).

Zgromadzone dane wskazują, że uczniowie i uczennice szkół średnich są bardziej narażeni na negatywne skutki intensywnego korzystania z technologii mobilnych – zarówno w wymiarze funkcjonalnym, jak i emocjonalnym oraz fizycznym. Może to wynikać z większej samodzielności, silniejszej presji społecznej oraz intensywniejszego korzystania z mediów cyfrowych w tej grupie wiekowej.

Wielozadaniowość cyfrowa – jak młodzież korzysta z internetu w różnych kontekstach

Częstość korzystania z internetu w kontekście codziennych czynności ukazuje wysoki poziom cyfrowej obecności w życiu codziennym młodych użytkowników i użytkowniczek. Dane wskazują, że internet towarzyszy im nie tylko w czasie wolnym, ale również podczas czynności wymagających koncentracji, odpoczynku czy interakcji społecznych. Najczęściej respondenci deklarowali korzystanie z internetu równoległe z innymi aktywnościami – aż 58% badanych robiło to często, bardzo często lub zawsze. Wysoki odsetek odpowiedzi dotyczył również korzystania z internetu podczas spożywania posiłków (55%) oraz zasypiania (50%), co może mieć wpływ na jakość relacji rodzinnych i higienę snu. Niepokojące są także dane dotyczące korzystania z internetu podczas nauki – 45% badanych przyznało, że używa go w celach niezwiązanych z nauką w trakcie odrabiania lekcji. Zjawisko tzw. „drugiego ekranu” (ang. *multiscreening*) potwierdziło 43% respondentów, którzy korzystali z internetu podczas oglądania telewizji lub filmów. W kontekście relacji społecznych, 33% badanych przyznało się do korzystania z internetu podczas rozmów z rówieśnikami, a 17% – podczas rozmów z rodzicami. Choć większość deklarowało, że w tych sytuacjach nie sięga po urządzenia cyfrowe. Obecność internetu w momentach wymagających uwagi interpersonalnej może wpływać na jakość komunikacji i relacji. ➡

WYKRES 123. Multitasking cyfrowy wśród młodzieży. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „*Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...*”]

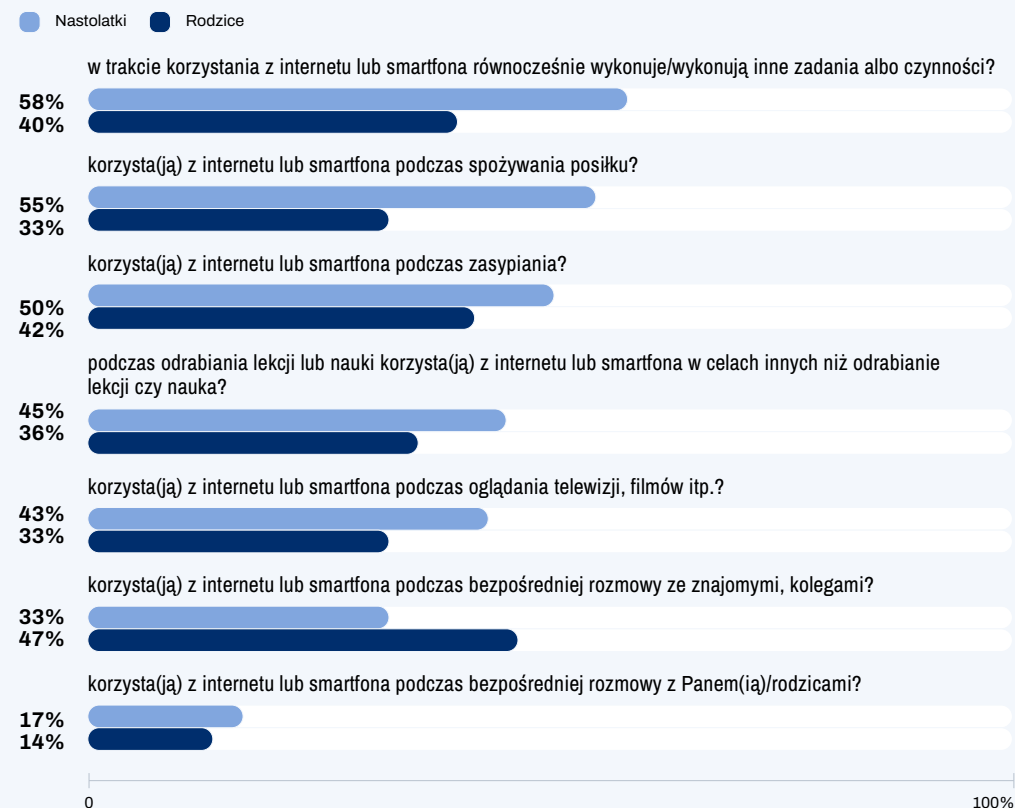

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, N = 3665). Treść pytania: „*Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...*”

Wielozadaniowość cyfrowa – perspektywa rodziców

Porównanie odpowiedzi nastolatków i rodziców pokazuje, że młodzież znacznie częściej niż dorośli deklaruje korzystanie z internetu i smartfonów w różnych codziennych sytuacjach. W większości badanych kontekstów wskazania nastolatków były wyższe – dotyczy to m.in. korzystania z urządzeń podczas wykonywania innych czynności (58% vs. 40%), spożywania posiłków (55% vs. 33%), zasypiania (50% vs. 42%), nauki (45% vs. 36%) czy oglądania telewizji i filmów (43% vs. 33%). Wyjątkiem były sytuacje społeczne: rodzice częściej niż młodzież uważali, że dzieci korzystają z internetu podczas rozmów z rówieśnikami (47% vs. 33%) oraz – choć w mniejszym stopniu – podczas rozmów z rodzicami (14% vs. 17%). Może to świadczyć o większej krytyczności dorosłych wobec cyfrowych nawyków dzieci lub o różnicach w interpretacji tych sytuacji. Ogólnie rzecz biorąc, dane wskazują na wysoką cyfrową obecność w życiu młodzieży, której skala może być niedoszacowywana przez rodziców. ➔

WYKRES 124. Multitasking cyfrowy wśród młodzieży. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często Pana/Pani dziecko/dzieci...”] – **NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH**

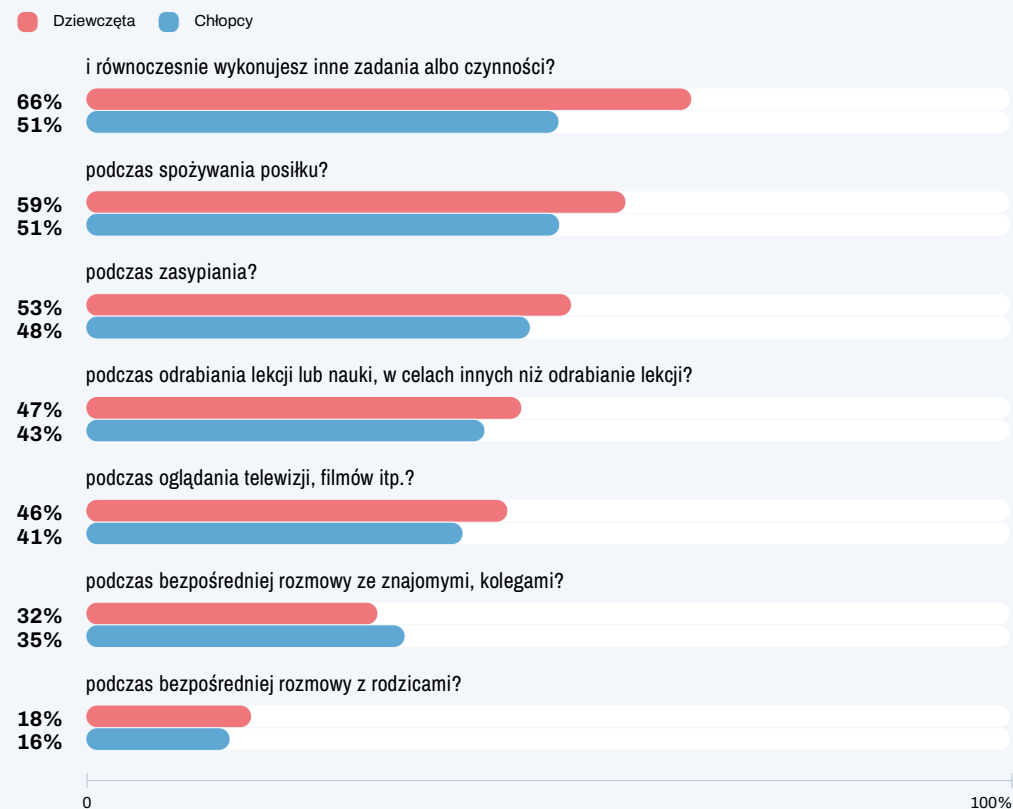

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń...” Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Jak najchętniej Pana(i) dziecko spędziłoby najbliższy wolny czas?”. Na wykresie zaprezentowano sumę odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często”.

Wielozadaniowość cyfrowa – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Różnice płciowe w zakresie cyfrowej wielozadaniowości są wyraźnie zauważalne. Dziewczęta częściej niż chłopcy korzystają z internetu równocześnie z wykonywaniem codziennych czynności, co może świadczyć o silniejszym włączeniu technologii w ich codzienne życie. Największe rozbieżności dotyczą korzystania z internetu podczas wykonywania innych zadań (66% dziewcząt vs. 51% chłopców), jedzenia posiłków (59% vs. 51%) oraz zasypiania (53% vs. 48%). Podobne różnice występują podczas odrabiania lekcji i oglądania telewizji. Jedynym wyjątkiem są rozmowy z rówieśnikami, podczas których chłopcy częściej niż dziewczęta sięgają po internet (35% vs. 32%). Zgromadzone dane sugerują, że **dziewczęta wykazują większą skłonność do cyfrowej wielozadaniowości**, co może mieć konsekwencje dla ich koncentracji, relacji społecznych i ogólnego dobrostanu. ➔

WYKRES 125. Multitasking cyfrowy wśród młodzieży. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „*Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...*”]. Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często” – **PŁEĆ**

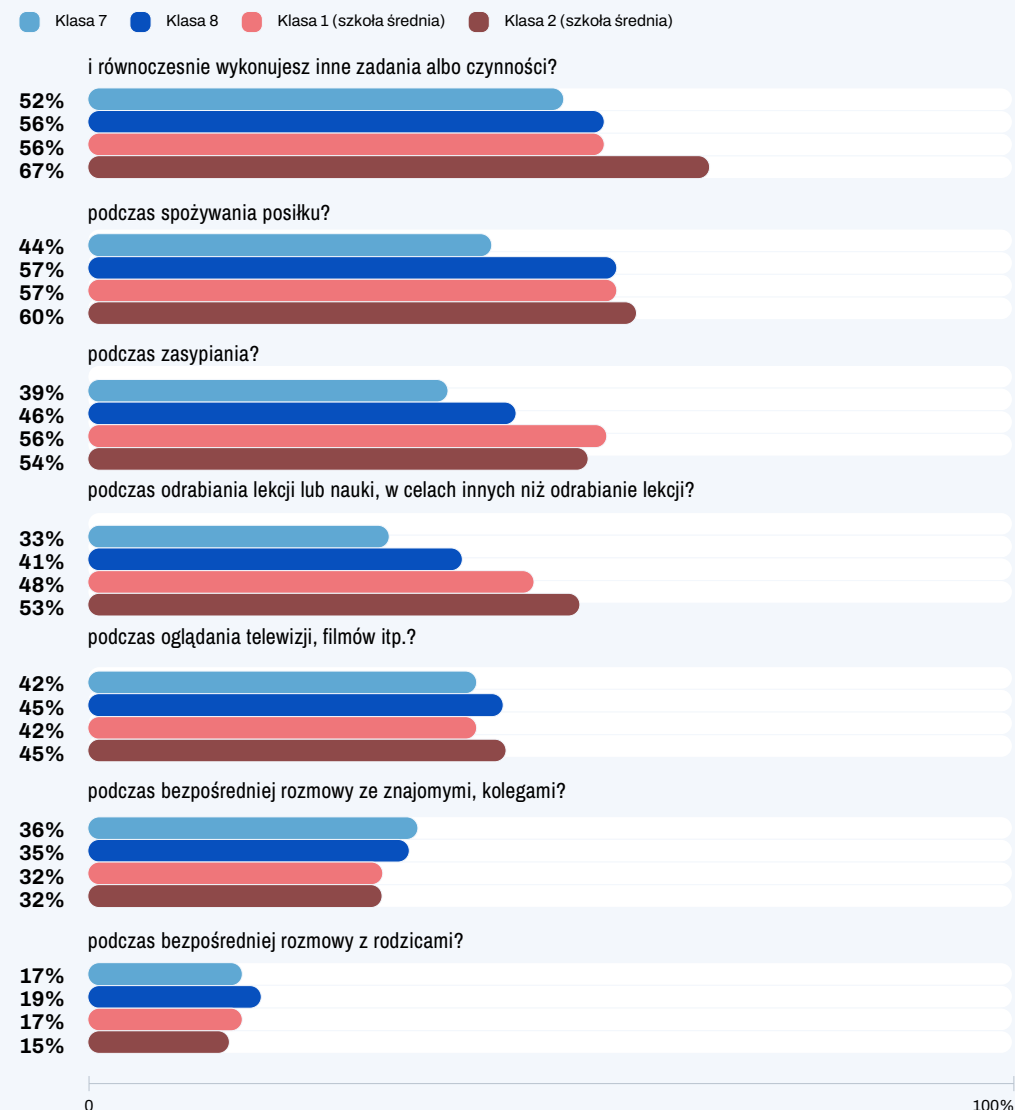
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „*Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...*”

KLASA Wraz z wiekiem i przejściem do szkoły średniej uczniowie i uczennice coraz intensywniej korzystają z internetu w codziennych sytuacjach. Młodzież z klas 1 i 2 szkół średnich częściej niż uczniowie klas 7–8 szkoły podstawowej deklaruje używanie internetu równoległe z innymi czynnościami, co świadczy o rosnącej roli urządzeń mobilnych w ich codziennym życiu. Zjawisko to może być związane z większą autonomią starszych uczniów i uczennic, szerszym dostępem do własnych urządzeń oraz intensyfikacją potrzeb społecznych i informacyjnych.

Najwyższy poziom cyfrowej wielozadaniowości odnotowano w klasie 2 szkoły średniej – 67% uczniów i uczennic deklaruowało częste korzystanie z internetu podczas innych aktywności, wobec 52% w klasie 7. Podobny wzrost widać m.in. przy posiłkach (od 44% do 60%) i przed snem (od 39% do 56%). Niepokojąco rosło także korzystanie z internetu w celach niezwiązanych z nauką podczas odrabiania lekcji – z 33% w klasie 7 do 53% w klasie 2 szkoły średniej. Stosunkowo stabilny pozostawał odsetek uczniów i uczennic korzystających z internetu podczas oglądania telewizji (42–45%) oraz rozmów z rówieśnikami (32–36%) i rodzicami (15–19%). ☺

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...”

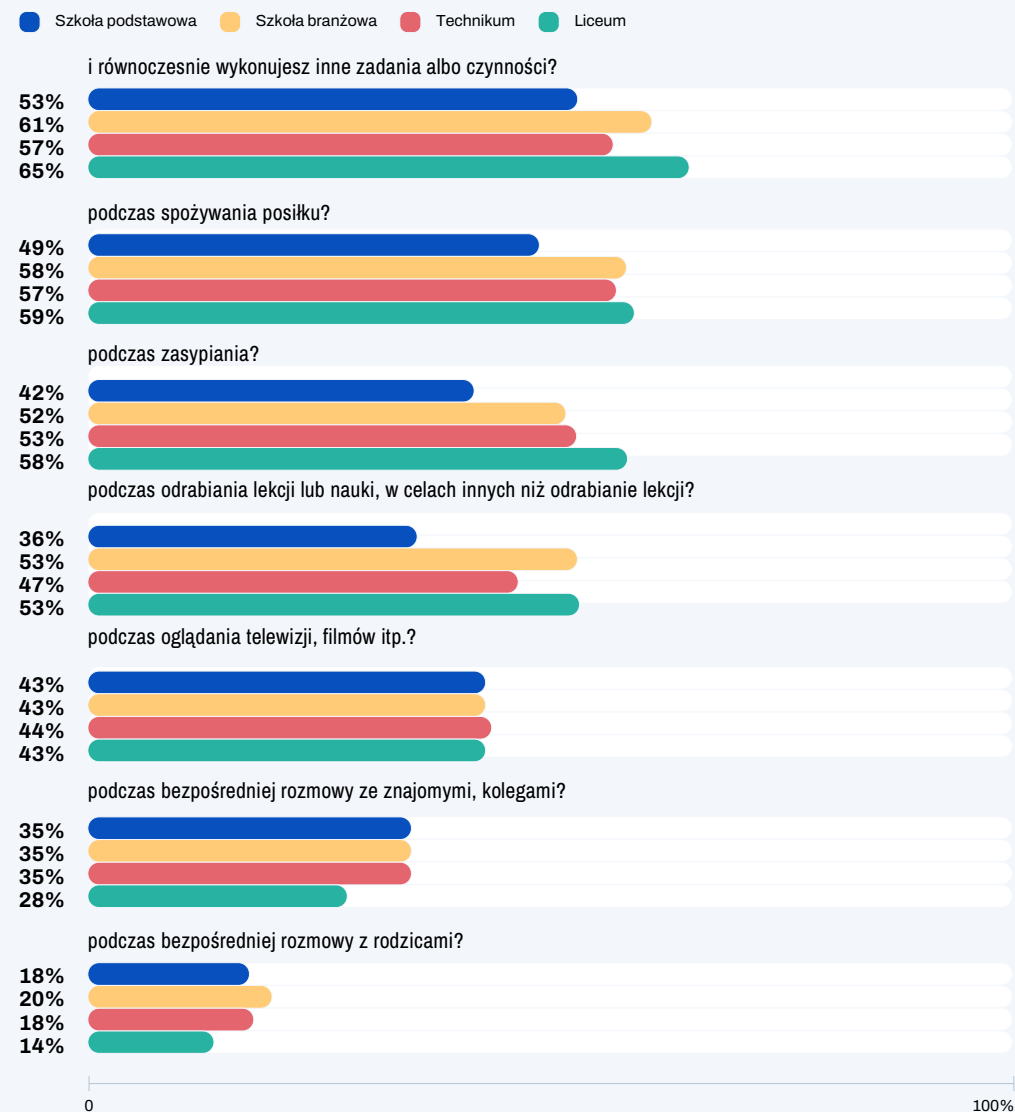
WYKRES 126. Multitasking cyfrowy wśród młodzieży. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...”]. Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często” – **KLASA**

TYP SZKOŁY Wyniki analiz z podziałem na typ szkoły są spójne z obserwacjami dotyczącymi etapu edukacji – w obu przypadkach starsi uczniowie i uczennice, szczególnie licealiści i licealistki, znacznie częściej angażowali się w cyfrową wielozadaniowość. To właśnie uczniowie i uczennice liceów najczęściej deklarowali korzystanie z internetu równoległe z innymi czynnościami (65%), podczas posiłków (59%) czy przed snem (58%). Również w kontekście nauki niezwiązanej z edukacją licealiści i licealistki osiągnęli najwyższy poziom – 53% z nich przyznało, że regularnie używa wtedy internetu. Na tym tle wyróżniali się także tym, że relatywnie rzadziej niż ich rówieśnicy z innych szkół korzystali z internetu podczas rozmów z rówieśnikami. Te wyniki potwierdzają, że wiek i etap edukacyjny odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu nawyków związanych z używaniem technologii. ➔

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, liceum $n = 1067$, technikum $n = 886$). Treść pytania: „Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...”

WYKRES 127. Multitasking cyfrowy wśród młodzieży. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak często korzystasz z internetu (za pomocą smartfona lub innych urządzeń)...”]. Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często” – **TYP SZKOŁY**

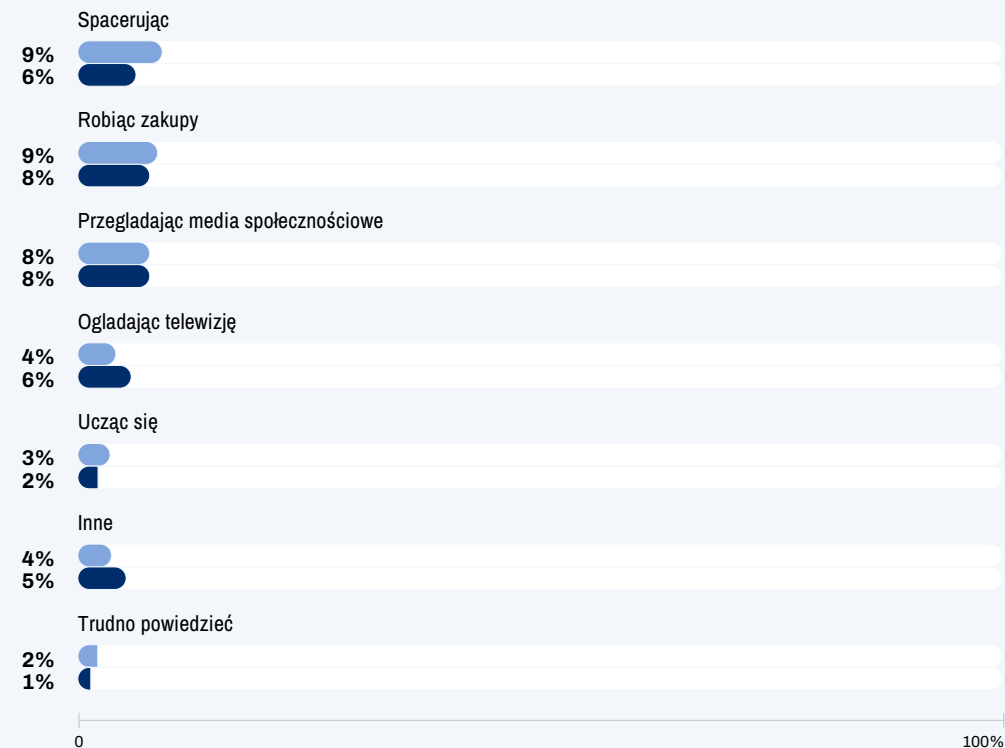
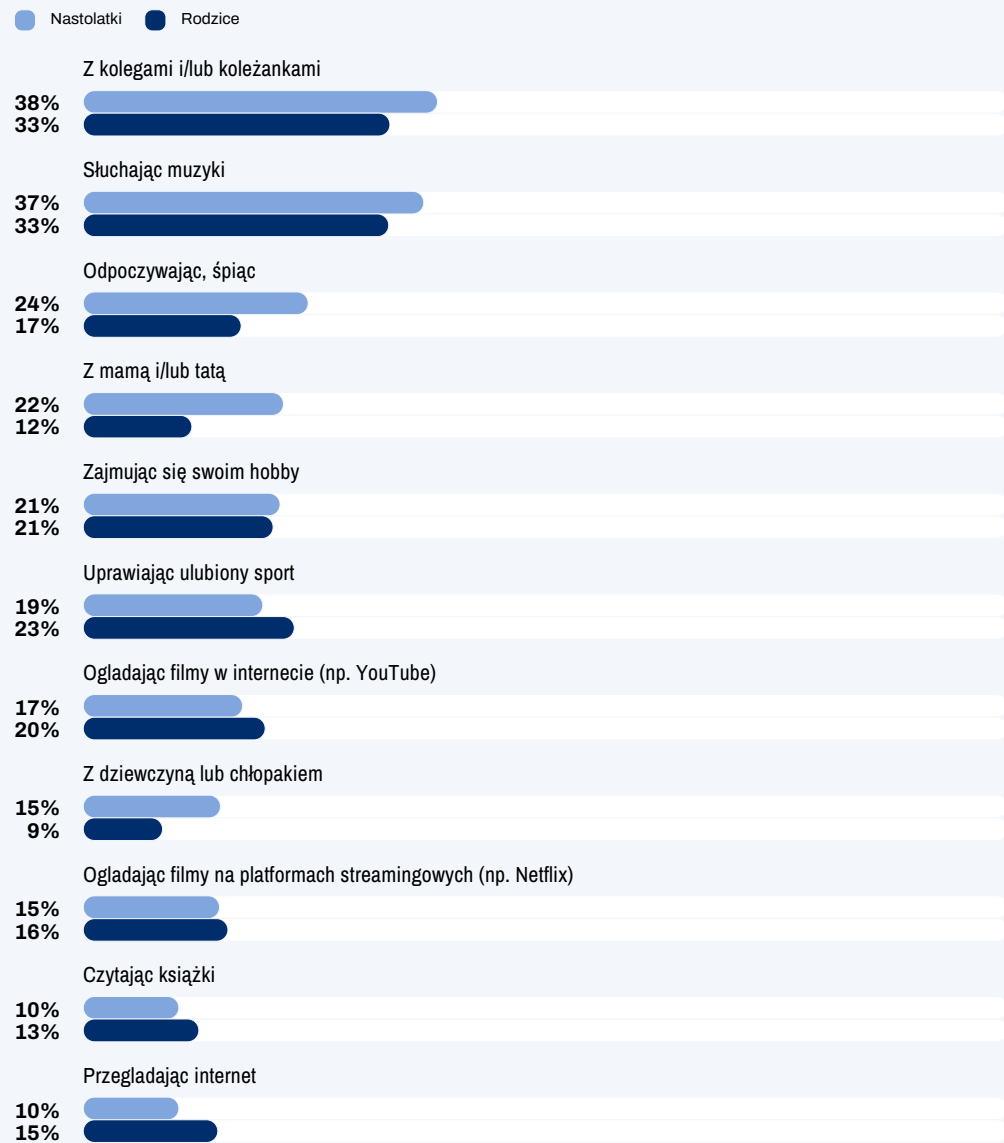
Preferencje dotyczące spędzania wolnego czasu

Preferencje młodzieży dotyczące spędzania wolnego czasu koncentrowały się wokół relacji rówieśniczych i działań relaksacyjnych. Najczęściej wskazywaną formą aktywności było spotykanie się z kolegami i koleżankami (38%), zaraz za tym uplasowało się słuchanie muzyki (37%) – co podkreśla społeczną i emocjonalną rolę tych działań. Znaczna część badanych wybierała także odpoczynek lub sen (24%) oraz spędzanie czasu z rodzicami (22%), wskazując na potrzebę regeneracji i obecność bliskich więzi rodzinnych. Na dalszych pozycjach znalazły się hobby (21%), aktywność fizyczna (19%) oraz oglądanie treści online – na YouTube (17%) i platformach streamingowych (15%). Rzadziej wybierane były takie formy, jak czytanie (10%), spacer (9%), zakupy (9%) czy korzystanie z mediów społecznościowych (8%). Najmniej popularne okazały się tradycyjna telewizja (4%) oraz nauka (3%). Młodzież preferuje spędzanie wolnego czasu w sposób towarzyski, relaksujący oraz z wykorzystaniem mediów cyfrowych. W mniejszym stopniu deklaruje zaangażowanie w aktywności edukacyjne czy tradycyjne formy rozrywki, co może odzwierciedlać zmieniające się style życia i potrzeby młodych ludzi.

Warto zauważyć, że odpowiedzi związane z aktywnościami cyfrowymi są w obecnym zestawieniu dość rozdrobnione, co może zaniżać ich rzeczywiste znaczenie. Jeśli jednak pogrupujemy je według podobieństwa semantycznego, np. łącząc oglądanie filmów w internecie i na platformach streamingowych w jedną kategorię (29,6%), a przeglądanie internetu i mediów społecznościowych w drugą (16,7%), to okaże się, że cyfrowe formy spędzania wolnego czasu zajmują relatywnie wysoką pozycję wśród preferencji młodzieży – odpowiednio 3 i 8 pozycję na liście.

Rodzice dość trafnie rozpoznawali, że ich dzieci najchętniej spędzają wolny czas z rówieśnikami (33% vs. 38%) oraz słuchając muzyki (33% vs. 37%) – były to również najwyżej oceniane aktywności w ich własnych odpowiedziach. Jednak w innych obszarach ich wyobrażenia różniły się z rzeczywistością. Znacząco niedoszacowali oni potrzeby odpoczynku i snu (17% vs. 24%) oraz spędzania czasu z mamą i/lub tatą (12% vs. 22%), co może świadczyć o niepełnym dostrzeganiu emocjonalnych potrzeb młodzieży. Jednocześnie przeceniali znaczenie aktywności, takich jak uprawianie sportu (23% vs. 19%) czy przeglądanie internetu (15% vs. 10%), a niedoszacowali roli bliskich relacji osobistych, takich jak spędzanie czasu z dziewczyną lub chłopakiem (9% vs. 15%). Dane te pokazują, że choć w niektórych obszarach występuje zgodność, to rodzice często nieświadomie pomijają istotne aspekty życia emocjonalnego swoich dzieci. ⬇

WYKRES 128. Jak młodzi chcą odpoczywać? – preferowane formy aktywności:
NASTOLATKI I RODZICE O NASTOLATKACH

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Jak najchętniej spędził(a)byś najbliższy wolny czas?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Jak najchętniej Pana(i) dziecko spędziłoby najbliższy wolny czas?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Preferencje dotyczące spędzania wolnego czasu – w podziale na zmienne demograficzne

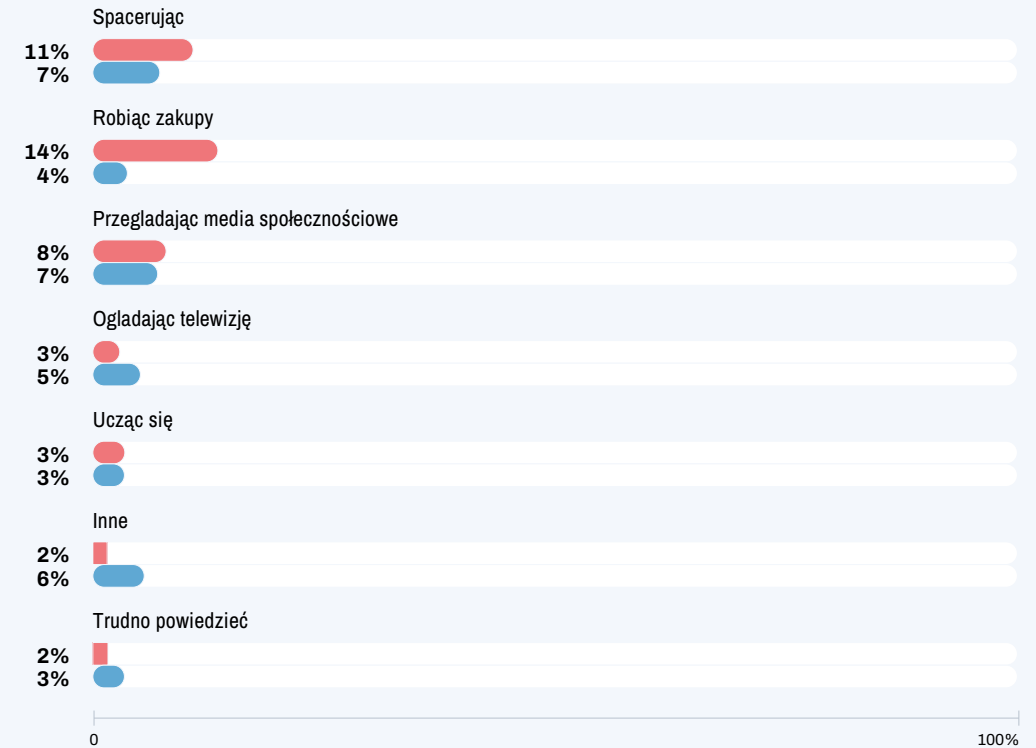
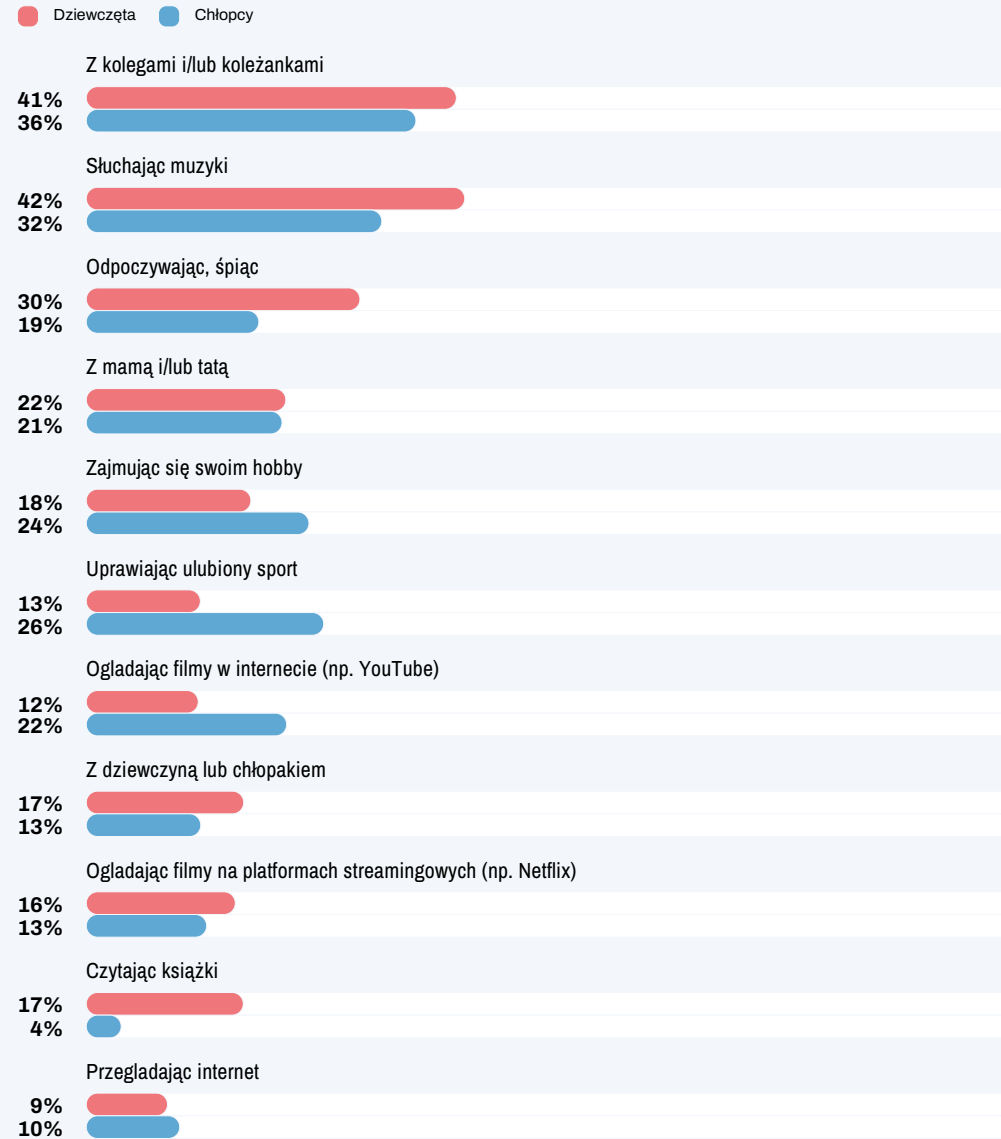
PŁEĆ Zestawienie odpowiedzi dziewcząt i chłopców ujawnia istotne różnice w preferowanych formach spędzania wolnego czasu. Dziewczęta częściej wskazywały na czytanie książek (17% dziewcząt, 4% chłopców), odpoczynek i sen (30% dziewcząt, 19% chłopców), słuchanie muzyki (42% dziewcząt, 32% chłopców) oraz robienie zakupów (14% dziewcząt, 4% chłopców). Chłopcy natomiast częściej wybierali uprawianie sportu (13% dziewcząt, 26% chłopców), zajmowanie się hobby (18% dziewcząt, 24% chłopców) oraz oglądanie filmów w internecie, np. na YouTube (12% dziewcząt, 22% chłopców). W obu grupach wysoką popularnością cieszyło się spędzanie czasu z rówieśnikami – 41% dziewcząt i 36% chłopców wskazało tę formę jako preferowaną. Dane te sugerują, że dziewczęta częściej wybierają aktywności relaksacyjne i kulturalne, natomiast chłopcy skłaniają się ku aktywnościom fizycznym i cyfrowym. (Patrz wykres 129 ➞ s. 163).

KLASA Preferencje uczniów i uczennic dotyczące spędzania wolnego czasu okazują się dość stabilne niezależnie od wieku, choć zauważalne są pewne subtelne różnice między klasami. Z wiekiem rośnie potrzeba regeneracji – odsetek uczniów i uczennic wybierających odpoczynek lub sen wzrastał liniowo z 18% w klasie 7 do 29% w klasie 2 szkoły średniej. Jednocześnie stopniowo spadała liczba wskazań na spędzanie czasu z rodzicami – z 25–26% w klasach 7–8 do 19–20% w starszych klasach, co może świadczyć o rosnącej autonomii młodzieży. Wraz z dojrzewaniem zwiększa się także znaczenie relacji osobistych – odpowiedź wskazująca na spędzanie czasu z partnerem lub partnerką pojawiała się coraz częściej: od 8% w klasie 7 do 19% w klasie 2 szkoły średniej. Inne formy aktywności, takie jak sport, oglądanie filmów online czy korzystanie z mediów społecznościowych, pozostawały na zbliżonym poziomie we wszystkich grupach, nie wykazując większych wahań. (Patrz wykres 130 ➞ s. 164).

Choć uczniowie i uczennice szkół branżowych, techników i liceów są zbliżeni wiekowo, ich wybory dotyczące spędzania wolnego czasu wyraźnie się różniły. Dane sugerują, że typ szkoły nie tylko odzwierciedla wcześniejsze doświadczenia i aspiracje młodzieży, ale także aktywnie wpływa na ich codzienne nawyki, styl życia oraz sposób myślenia o czasie wolnym. W tym sensie środowisko szkolne staje się nie tylko przestrzenią edukacyjną, ale również kulturowym kontekstem kształtującym tożsamość młodych ludzi. Uczniowie i uczennice szkół branżowych rzadziej niż ich rówieśnicy z techników i liceów angażowali się w aktywności rozwijające, takie jak hobby (16% vs. 22% w technikum i 23% w liceum) czy czytanie książek (6% vs. 6% i aż 15%). Licealiści częściej niż uczniowie techników i szkół branżowych wskazywali odpoczynek i sen jako preferowaną formę spędzania wolnego czasu (29%). Częściej niż uczniowie szkół branżowych i techników wybierali też oglądanie filmów na platformach streamingowych (16% vs. 13% i 10%), co może wskazywać na inne preferencje kulturowe lub większy dostęp do tego typu rozrywki. Uczniowie i uczennice techników prezentowali wyniki pośrednie pomiędzy uczniami i uczennicami szkół branżowych a licealistami i licealistkami w większości kategorii, co może świadczyć o bardziej zrównoważonym stylu życia. (Patrz wykres 131 ➞ s. 165).

TYP SZKOŁY

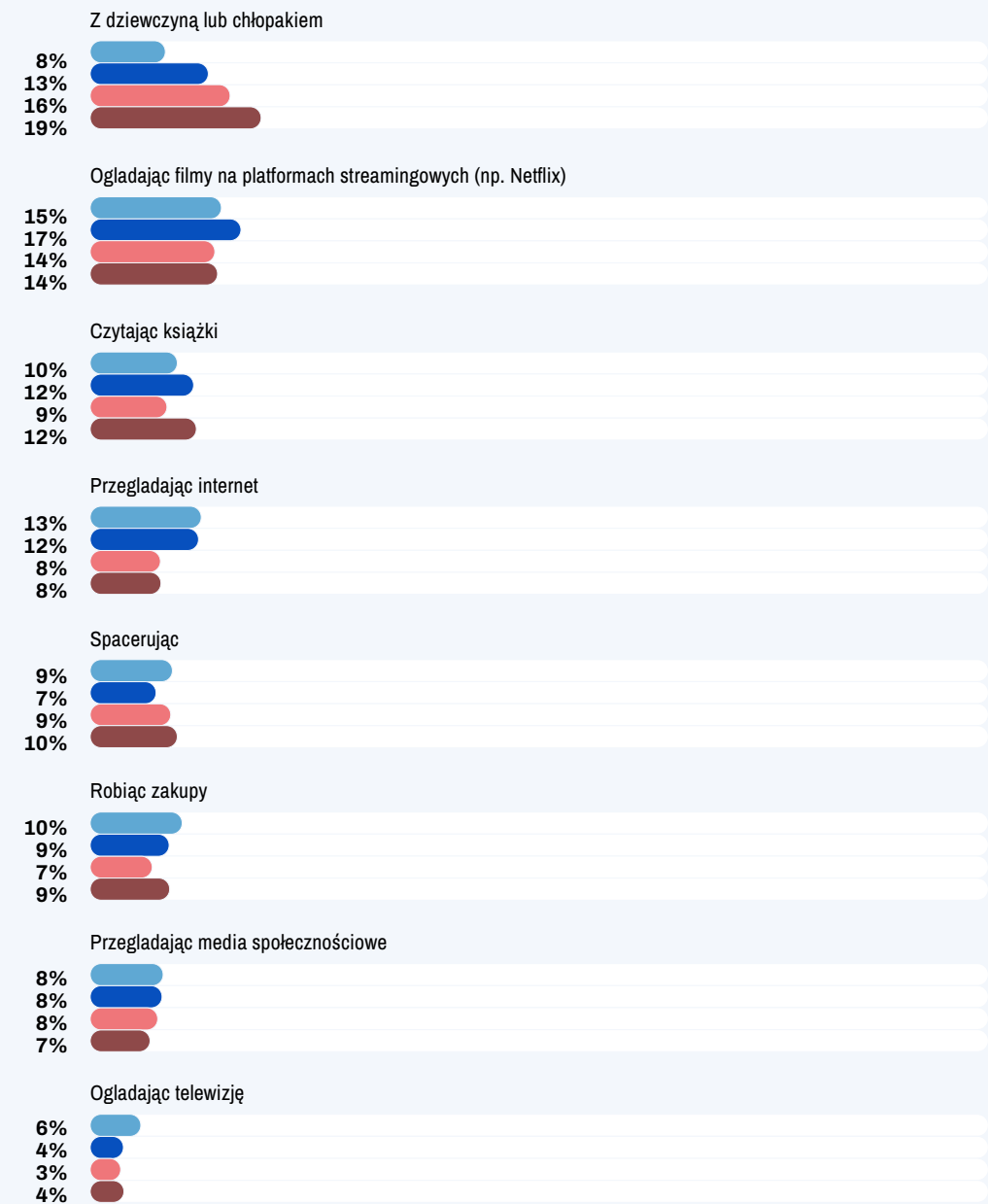
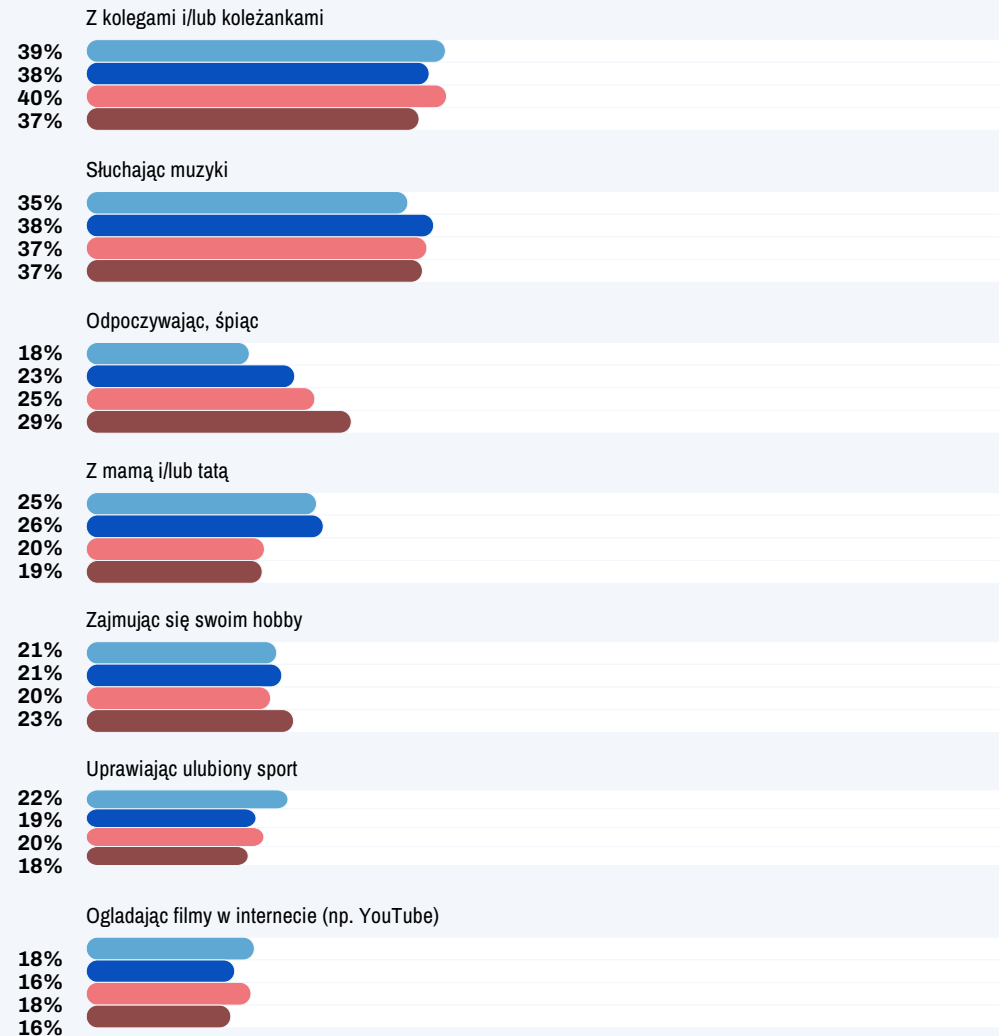
WYKRES 129. Jak młodzi chcą odpoczywać? – preferowane formy aktywności – PŁEĆ

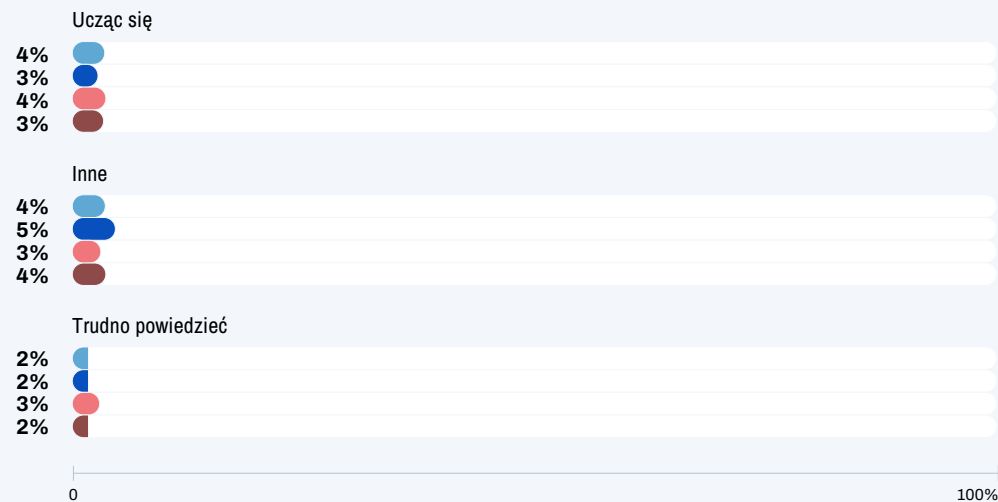

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Jak najchętniej spędził(a)byś najbliższy wolny czas?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

WYKRES 130. Jak młodzi chcą odpoczywać? – preferowane formy aktywności – KLASA

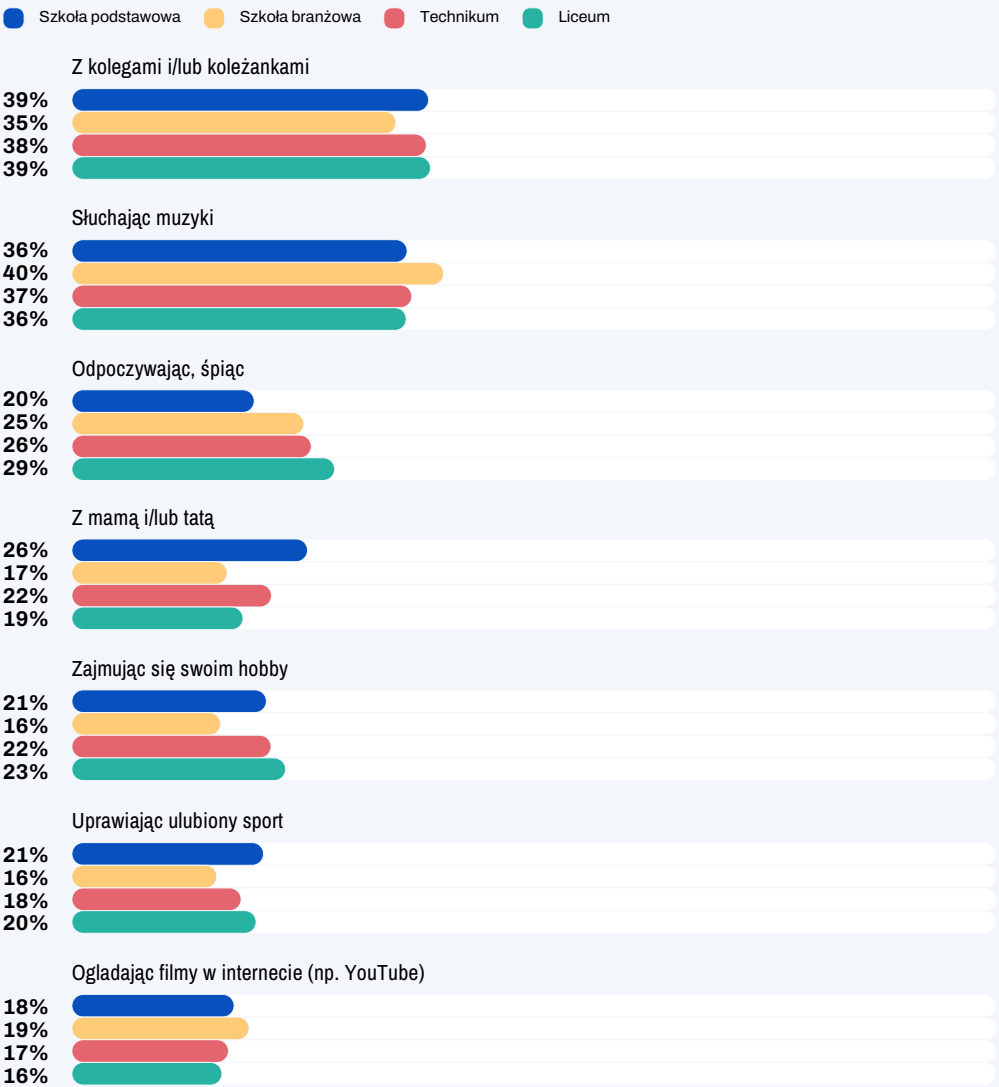
■ Klasa 7
 ■ Klasa 8
 ■ Klasa 1 (szkoła średnia)
 ■ Klasa 2 (szkoła średnia)

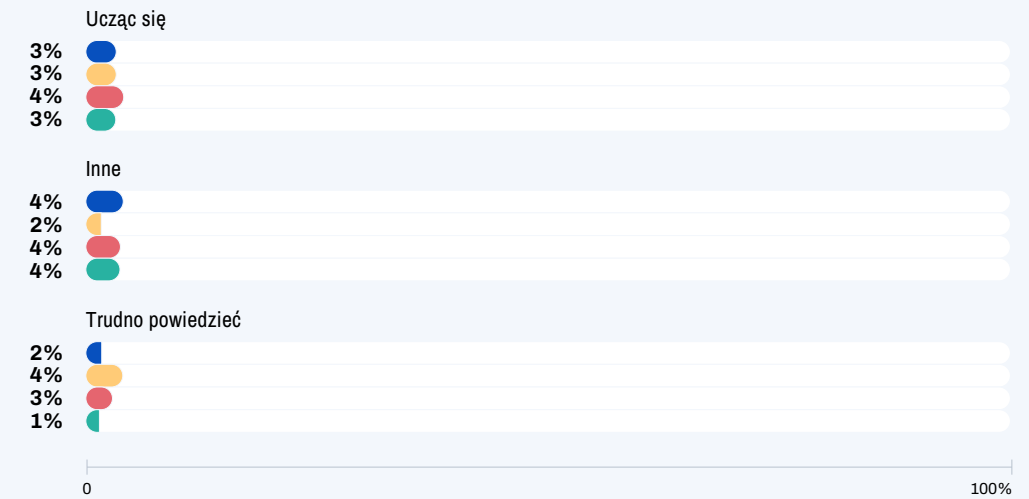
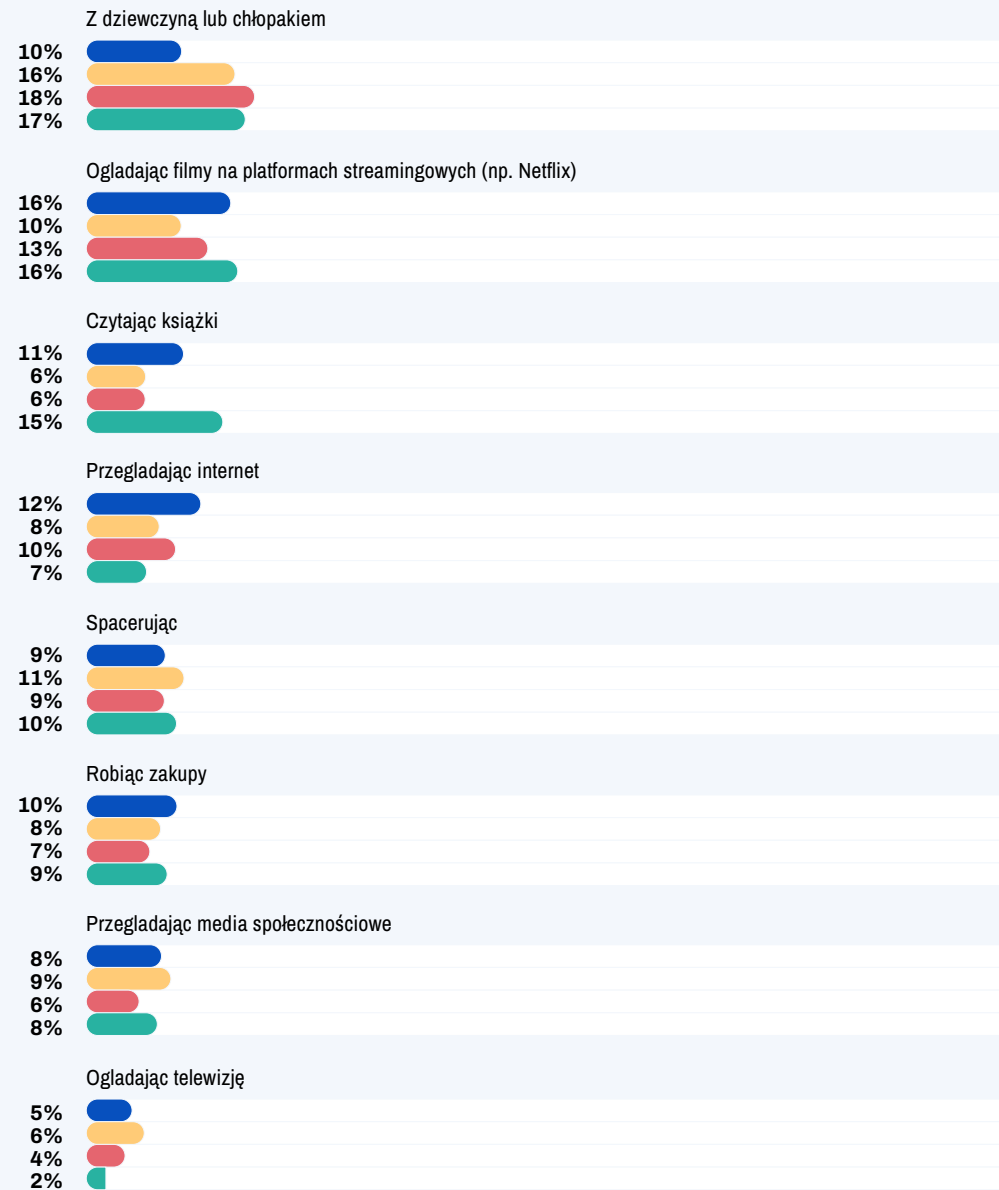

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „*Jak najchętniej spędzi(a)byś najbliższy wolny czas?*”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

WYKRES 131. Jak młodzi chcą odpoczywać? – preferowane formy aktywności – TYP SZKOŁY

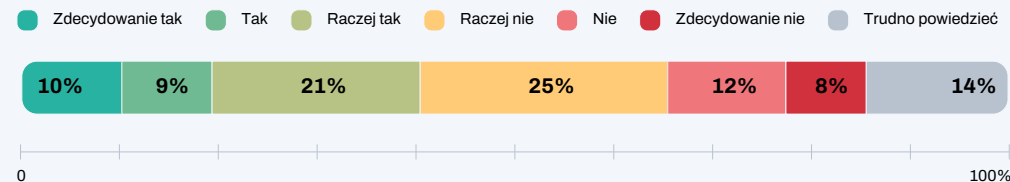

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „*Jak najchętniej spędził(a)byś najbliższy wolny czas?*”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Znaczenie smartfona w życiu młodych ludzi

Postrzeganie wpływu braku smartfona na samopoczucie młodzieży ukazuje wyraźne zróżnicowanie postaw wobec roli tego urządzenia w codziennym życiu. Prawie 40% uczniów i uczennic (10% „zdecydowanie tak”, 9% „tak”, 21% „raczej tak”) deklaroowało, że brak telefonu pogorszyłby ich nastrój, podczas gdy podobna grupa (25% „raczej nie”, 12% „nie”, 8% „zdecydowanie nie”) nie łączyła jego braku z obniżeniem poziomu szczęścia. Warto odnotować stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi niezdecydowanych – 14% respondentów zaznaczyło „trudno powiedzieć”. ➔

WYKRES 132. Reakcja na brak smartfona. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy brak smartfona uczyniłby Twoje życie nieszczęśliwym?”]

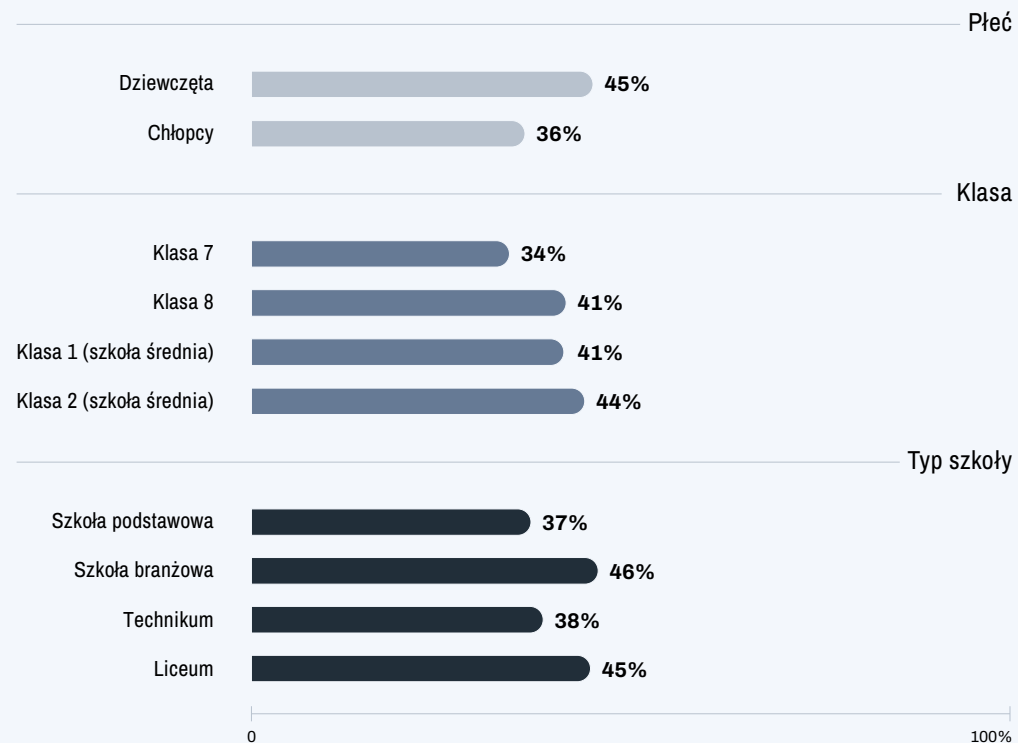

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, N = 3665). Treść pytania: „Czy brak smartfona uczyniłby Twoje życie nieszczęśliwym?”.

Reakcja na brak smartfona – w podziale na zmienne demograficzne

Poczucie, że brak smartfona mógłby negatywnie wpłynąć na samopoczucie, częściej wyrażały dziewczęta (45%) niż chłopcy (36%), co może świadczyć o większym znaczeniu tego urządzenia w ich codziennej komunikacji i relacjach społecznych. Wraz z wiekiem rósł również odsetek uczniów i uczennic dostrzegających wpływ smartfona na poczucie szczęścia – od 34% w klasie 7 szkoły podstawowej do 44% w klasie 2 szkoły średniej. Najwyższy poziom tej zależności odnotowano w szkołach branżowych (46%) i liceach (45%), podczas gdy uczniowie i uczennice techników (38%) wyrażali te przekonania nieco rzadziej, podobnie jak ich młodsi koledzy i koleżanki ze szkół podstawowych. ➔

WYKRES 133. Reakcja na brak smartfona. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy brak smartfona uczyniłby Twoje życie nieszczęśliwym?”. Odpowiedzi „Zawsze” + „Bardzo często” + „Często” – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**]

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$).
Treść pytania: „Czy brak smartfona uczyniłby Twoje życie nieszczęśliwym?”.

12

Deepfake

Najważniejsze ustalenia

- 1 Na zaufanie nastolatków do informacji najbardziej wpływa transparentność źródeł (51%), zaufane medium (48%) oraz wiarygodny autor (47%).
- 2 Porównywalny udział odpowiedzi pozytywnych, negatywnych i neutralnych w ocenie wielu wyznaczników wiarygodności informacji w internecie sugeruje brak jednoznacznego stanowiska wśród młodzieży.
- 3 Dla wszystkich analizowanych czynników około jedna trzecia odpowiedzi miała charakter neutralny („trudno powiedzieć”).
- 4 Dziewczęta i chłopcy w podobny sposób oceniają wiarygodność informacji w internecie – różnice są minimalne i statystycznie nieistotne.
- 5 Wraz z wiekiem uczniów i uczennic rośnie deklarowany poziom kompetencji w ocenie wiarygodności i zaufania do informacji znalezionych w Internecie.
- 6 Świadomość pojęcia deepfake wśród nastolatków nie jest wysoka – większość nie zna tego terminu, jedynie niewiele ponad jedna czwarta (28%) nastolatków deklaruje jego znajomość.
- 7 Chłopcy dwukrotnie częściej niż dziewczęta deklarują znajomość pojęcia deepfake – 38% vs. 17% dziewcząt.

- 8 Znajomość pojęcia oraz osobisty kontakt z deepfake wyraźnie rośnie wraz z wiekiem.
- 9 Wśród osób, które słyszały o pojęciu deepfake, chłopcy częściej niż dziewczęta deklarują kontakt z tego typu materiałami – odpowiednio 71% i 56%.
- 10 Zdaniem uczniów i uczennic, którzy zetknęli się z technologią deepfake, najczęściej jest ona wykorzystywana w celu zrobienia żartu (43%) oraz do oszustw (41%), ośmieszania (29%) i tworzenia treści pornograficznych (29%).
- 11 Jedna czwarta nastolatków (28%), które widziały deepfake, wskazuje na jego użycie w celach dezinformacyjnych.
- 12 Chłopcy we wszystkich kategoriach możliwych zastosowań technologii deepfake poza reklamą (tj. żart, oszustwo, oszczerstwo, dezinformacja, tworzenie treści pornograficznych etc.), częściej identyfikują jej obecność niż dziewczęta.
- 13 Technologia deepfake budzi obawy – 68% nastolatków świadomych jej istnienia uważa ją za zagrożenie dla ludzi. Mimo to większość z tych, którzy mieli z nią kontakt, deklaruje, że nie była ofiarą tej technologii (87%).
- 14 7% nastolatków twierdzi, że było celem ataku deepfake, a kolejne 7% spośród osób, które miały styczność z tym zjawiskiem (słyszało o nim lub widziało taki materiał), nie potrafi tego jednoznacznie ocenić.

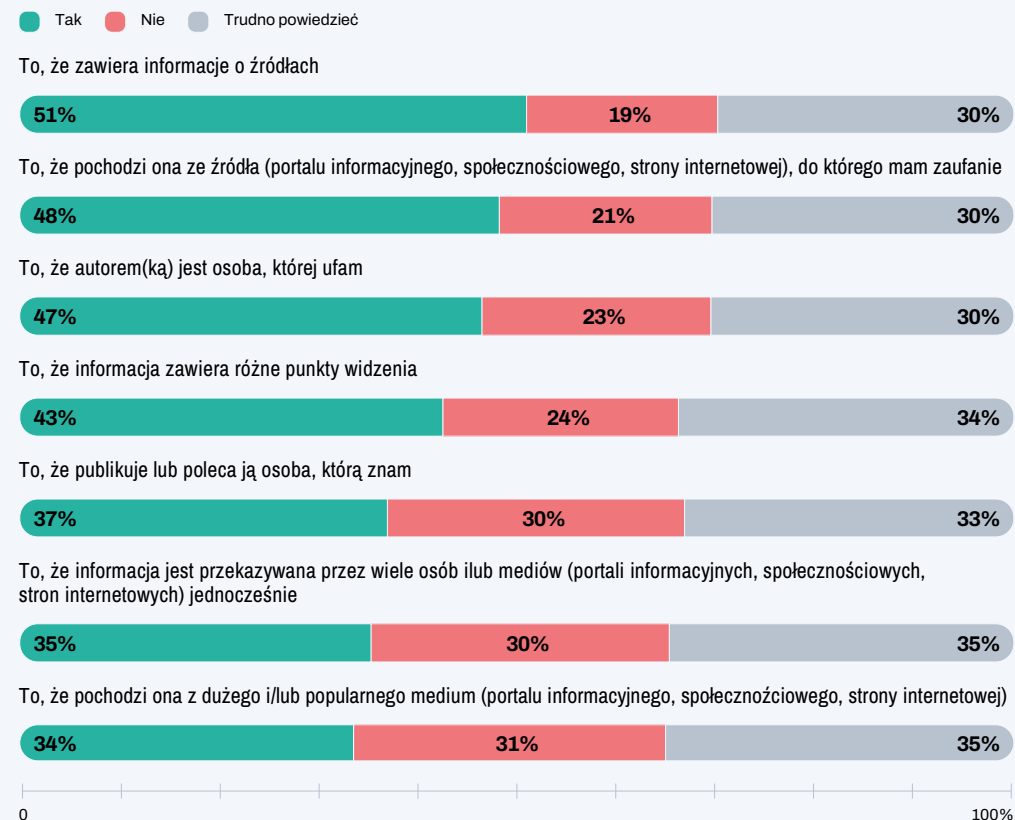
Wiarygodność treści w internecie

Uczniowie i uczennice zostali zapytani, co wpływa na ich zaufanie do informacji. Analiza danych wskazuje, że **kluczowym czynnikiem wpływającym na poziom zaufania do informacji jest transparentność źródeł**. Aż 51% badanych zadeklarowało, że **większe zaufanie budzi w nich informacja zawierająca wskazanie źródeł**, co potwierdza wysoką wagę przypisywaną weryfikowalności treści. Istotnym determinantem wiarygodności przekazu okazało się również jego pochodzenie, **48% respondentów uznało, że zaufanie budzi informacja publikowana przez medium, do którego mają już wcześniej ugruntowane zaufanie** (np. portal informacyjny, serwis społecznościowy, strona internetowa). Na trzecim miejscu uplasował się czynnik związany z autorem/autorką informacji – **47% badanych wskazało, że większym zaufaniem darzą treści pochodzące od osób, którym ufają**. Natomiast 43% respondentów zadeklarowało, że przekaz prezentujący różne punkty widzenia wpływa pozytywnie na ich ocenę wiarygodności informacji. Mniejszy odsetek (37%) przypisał znaczenie osobistym rekomendacjom, uznając, że informacja polecana przez osobę znaną osobiście zwiększa jej wiarygodność. Szeroki zasięg informacji – zarówno rozpowszechnianie jej przez wiele osób lub mediów (35%), jak i pochodzenie z dużych, popularnych źródeł (34%) – zostało wymienione jako **kryterium zwiększające zaufanie przez około jedną trzecią badanych**. Przy czym w obu przypadkach odnotowano relatywnie wysoki poziom odpowiedzi negatywnych oraz niezdecydowanych, co sugeruje ambiwalentny stosunek do masowego charakteru przekazu jako wyznacznika wiarygodności.

Ciekawym wynikiem badania jest to, iż niemal **co trzeci młody człowiek w każdej z analizowanych grup czynników wpływających na wiarygodność informacji w internecie udzielił odpowiedzi „trudno powiedzieć”**. Może to świadczyć o braku wystarczającej wiedzy lub kompetencji w zakresie oceny jakości treści cyfrowych wśród młodych użytkowników i użytkowniczek.

Warto również zwrócić uwagę na trzy ostatnie pozycje, czyli: informacja polecana przez znaną osobę, informacja przekazywana przez wiele źródeł jednocześnie oraz informacja pochodząca z dużego lub popularnego medium. W tych przypadkach rozkład odpowiedzi był niemal równomierny pomiędzy odpowiedziami „tak”, „nie” oraz „trudno powiedzieć” (ok. 31–37% dla każdej opcji). Takie rozłożenie odpowiedzi sugeruje brak jednoznacznego stanowiska wśród młodzieży, a tym samym równoważny udział zwolenników, przeciwników i osób niezdecydowanych. ➔

WYKRES 134. Co decyduje o wiarygodności informacji w internecie?

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Co jest dla Ciebie ważne w ocenie wiarygodności informacji znalezionych w internecie?”.

Wiarygodność treści w internecie – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Analiza danych z uwzględnieniem płci respondentów wskazuje na wysoką spójność odpowiedzi w obu grupach. Zarówno dziewczęta (52%), jak i chłopcy (50%) najczęściej wskazywali, że kluczowymi czynnikami wpływającymi na ocenę wiarygodności informacji są: obecność informacji o źródłach, pochodzenie z zaufanego medium (49% dziewcząt i 47% chłopców) oraz autorstwo osoby darzonej zaufaniem (47% vs. 46%).

Zaobserwowane różnice między płciami są niewielkie i przeważnie mieszczą się w przedziale 1–2 punktów procentowych, przy czym chłopcy wykazują nieco niższy poziom deklarowanego zaufania we wszystkich kategoriach. Największe, choć nadal relatywnie niewielkie, rozbieżności dotyczą dwóch czynników: przekonania, że informacja zawiera różne punkty widzenia (45% dziewcząt vs. 41% chłopców) oraz tego, że publikują ją osoby znane osobiście (40% vs. 34%).

Czynniki, takie jak przekazywanie informacji przez wiele źródeł jednocześnie (38% dziewcząt vs. 33% chłopców) oraz pochodzenie z dużego lub popularnego medium (34% vs. 33%) zostały wskazane przez około jedną trzecią respondentów, niezależnie od płci. ➔

KLASA W odpowiedzi na pytanie: „Co jest dla Ciebie ważne w ocenie wiarygodności informacji znalezionych w internecie?” zauważalna była wyraźna tendencja wzrostowa – im wyższy etap edukacyjny uczniów/uczennic (klasa), tym częściej wskazywali oni konkretne kryteria jako istotne. Może to świadczyć o stopniowym kształtowaniu się umiejętności krytycznego myślenia i wzroście kompetencji informacyjnych wraz z wiekiem.

WYKRES 135. Co decyduje o wiarygodności informacji w internecie? – PŁEĆ.

Odpowiedź „Tak”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Co jest dla Ciebie ważne w ocenie wiarygodności informacji znalezionych w internecie?”.

Największe znaczenie analizowanym kryteriom wiarygodności informacji przypisywali uczniowie i uczennice klasy 2 szkoły średniej, a najmniej – uczniowie i uczennice klasy 7 szkoły podstawowej.

Największą dynamikę wzrostu zaobserwowano w przypadku czynnika „to, że zawiera informacje o źródłach”, gdzie odsetek odpowiedzi pozytywnych wzrastał z 45% w klasie 7 do 58% w klasie 2 szkoły średniej, co może świadczyć o rosnącej świadomości znaczenia weryfikowalności treści.

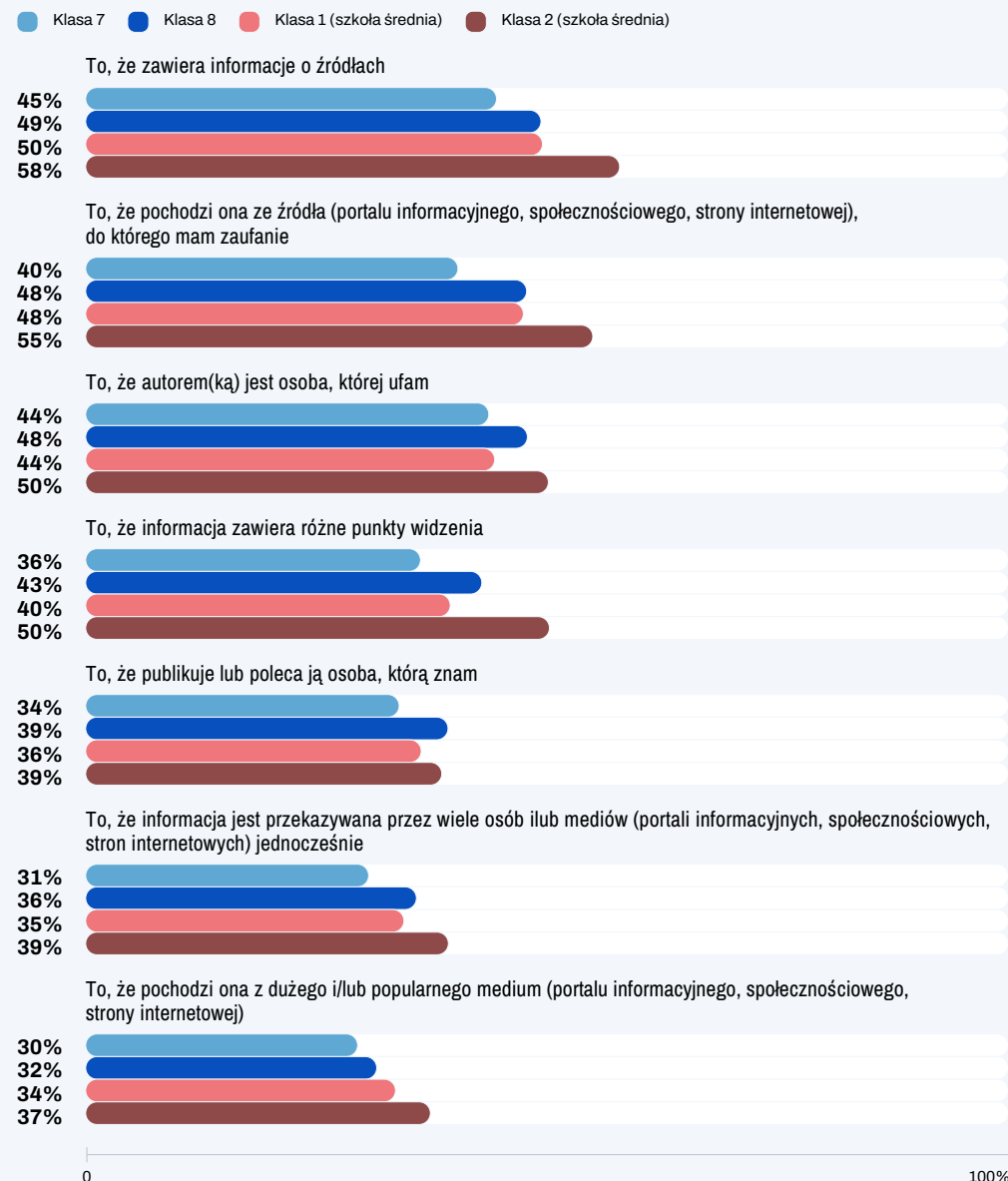
Podobna tendencja widoczna była w odniesieniu do czynnika „to, że pochodzi ona ze źródła (portalu informacyjnego, społecznościowego, strony internetowej), do którego mam zaufanie” – od 40% wśród uczniów i uczennic klasy 7 do 55% wśród najstarszych uczniów i uczennic.

Wzrost odsetka pozytywnych odpowiedzi dotyczył również stwierdzenia „to, że autorem(ka) jest osoba, której ufam” (z 44% do 50%) oraz „to, że informacja zawiera różne punkty widzenia” (z 36% do 50%), co sugeruje rozwój umiejętności krytycznej analizy i oceny treści wraz z wiekiem.

Zauważalne różnice wystąpiły także w odniesieniu do innych czynników, takich jak: „to, że publikację poleca osoba, którą znam” (34% vs. 39%), „to, że informacja jest przekazywana przez wiele źródeł jednocześnie” (31% vs. 39%) oraz „to, że pochodzi ona z dużego i/lub popularnego medium” (30% vs. 37%).

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$).
Treść pytania: „Co jest dla Ciebie ważne w ocenie wiarygodności informacji znalezionych w internecie?”.

WYKRES 136. Co decyduje o wiarygodności informacji w internecie? – **KLASA.**
Odpowiedź „Tak”

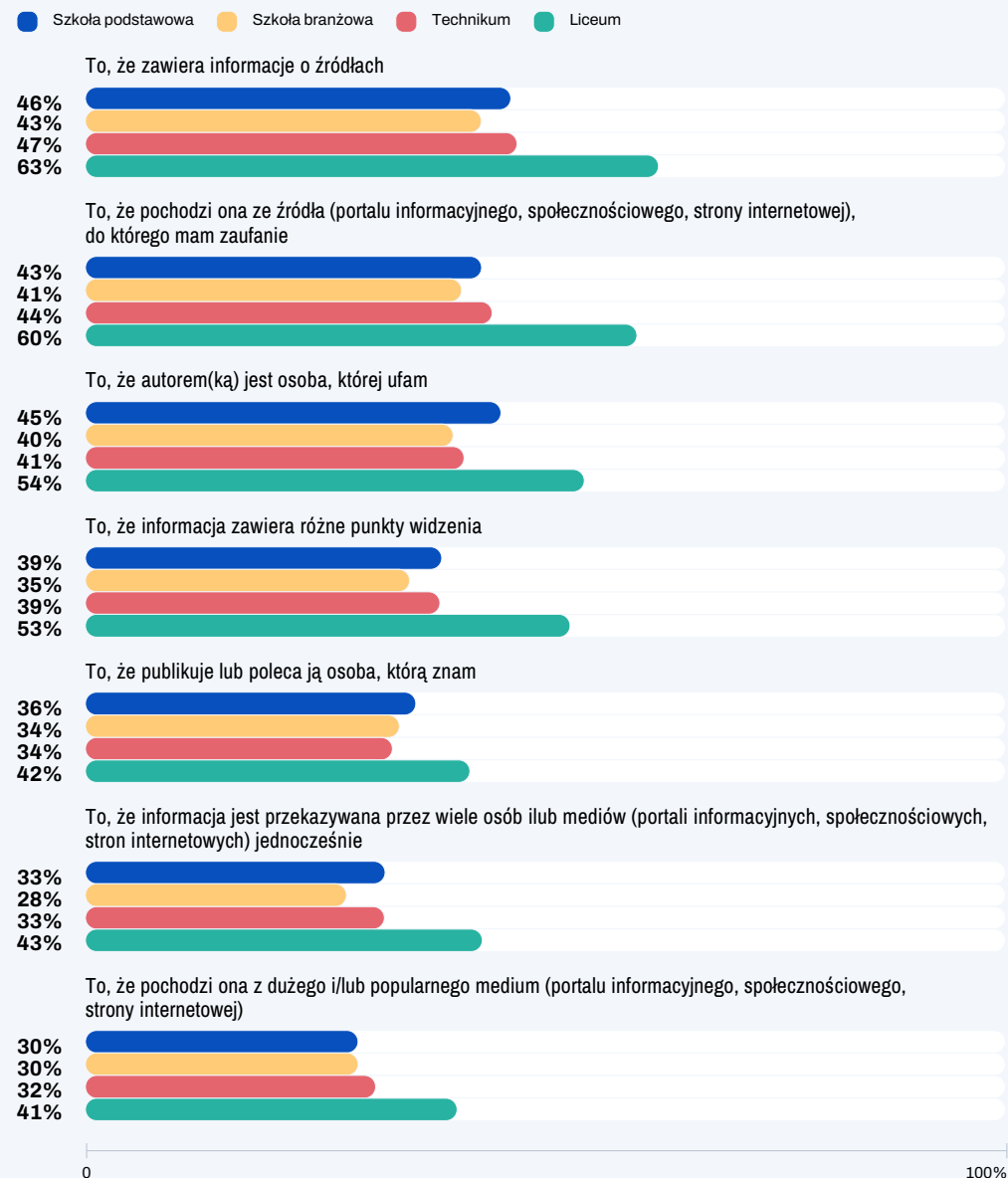
TYP SZKOŁY Analiza wyników z uwzględnieniem **typu szkoły** wskazuje na **relatywną spójność odpowiedzi uczniów i uczennic szkoły podstawowej, szkoły branżowej oraz technikum** – różnice między tymi grupami były niewielkie i zazwyczaj nie przekraczały kilku punktów procentowych. Przykładowo, w przypadku czynnika „to, że zawiera informacje o źródłach”, odpowiedzi pozytywne kształtowały się na poziomie 43–47%, w tym technikum i szkoły branżowej – 47% i 43%, a w podstawówce – 46%.

Wyraźnie odróżniali się jednak uczniowie i uczennice liceów, którzy wymieniali więcej kryteriów istotnych przy ocenie wiarygodności informacji. Różnice między liceum a pozostałymi typami szkół przekraczały często 10 punktów procentowych – np. dla informacji zawierających źródła: liceum 63% vs. szkoła branżowa 43%, czy informacji pochodzącej ze źródła, do którego ma się zaufanie: liceum 60% vs. technikum 44%.

Również w odniesieniu do **innych kryteriów**, takich jak autorstwo osoby zaufanej (liceum – 54%, technikum – 41%), uwzględnienie różnych punktów widzenia (liceum – 53%, szkoła branżowa – 35%) czy publikacja przez znaną osobę (liceum – 42%, technikum – 34%) to **uczniowie i uczennice liceów częściej zwracali na nie uwagę przy ocenie wiarygodności źródeł**. ➔

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, liceum $n = 1067$, technikum $n = 886$).
Treść pytania: „Co jest dla Ciebie ważne w ocenie wiarygodności informacji znalezionych w internecie?”.

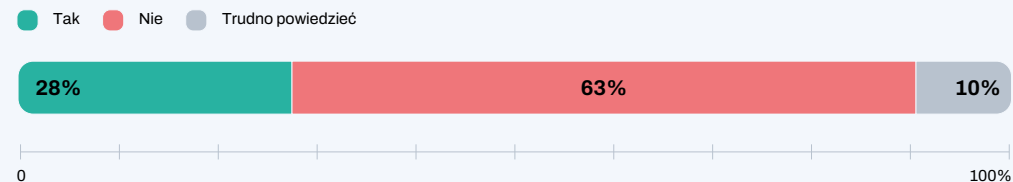
WYKRES 137. Co decyduje o wiarygodności informacji w internecie? – **TYP SZKOŁY**.
Odpowiedź „Tak”

Świadomość pojęcia deepfake

Badanie wykazało, że świadomość pojęcia deepfake wśród nastolatków nie jest wysoka. Zdecydowana większość (63%) nastolatków nie znała terminu deepfake – jedynie 28% badanych zadeklarowało znajomość tego pojęcia, natomiast 10% nie potrafiło jednoznacznie określić, czy się z nim zetknęło. Wśród osób udzielających odpowiedzi niezdecydowanej mogą znajdować się respondenci, którzy mieli kontakt ze zjawiskiem deepfake, lecz nie identyfikowali go z jego nazwą. ➞

WYKRES 138. Świadomość pojęcia deepfake. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy słyszałeś(aś) o pojęciu deepfake?”]

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy słyszałeś(aś) o pojęciu deepfake?”.

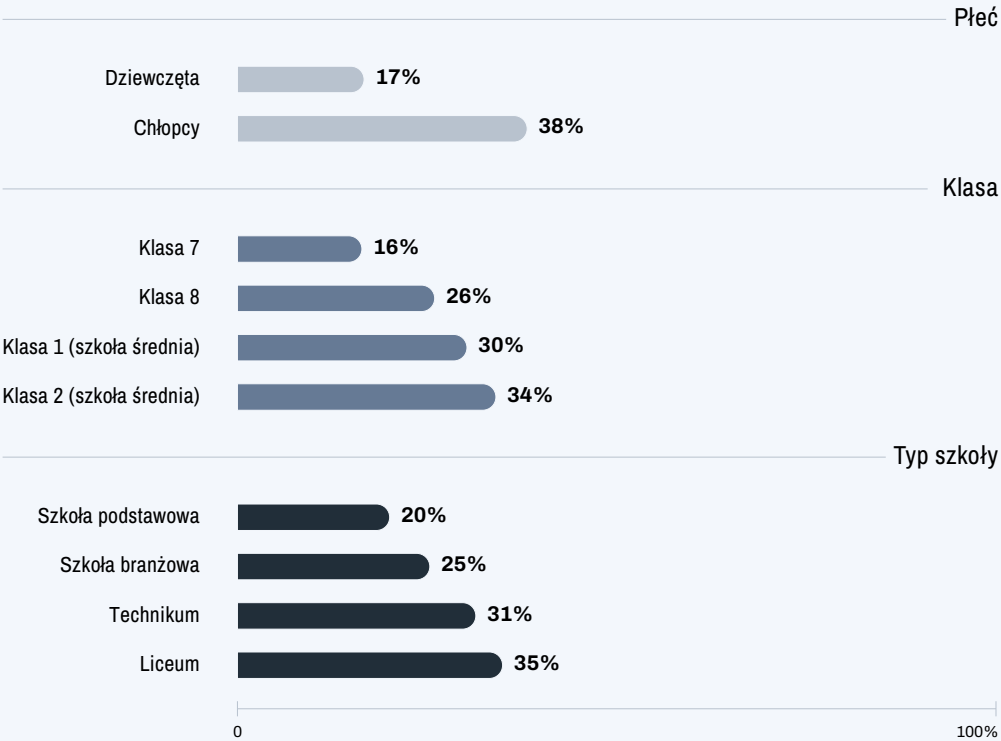
Świadomość pojęcia deepfake –
w podziale na zmienne demograficzne

Badanie wykazało różnice w deklarowanej znajomości pojęcia deepfake ze względu na płeć, wiek oraz typ szkoły. Analizując odpowiedzi w podziale **ze względu na płeć** można zauważyć, że chłopcy znacznie częściej niż dziewczęta deklarowali znajomość tego pojęcia – 38% chłopców w porównaniu do 17% dziewcząt. Oznacza to, że chłopcy prawie dwukrotnie częściej miewają świadomość istnienia tego zjawiska,

Znajomość pojęcia wyraźnie rosła wraz z wiekiem. W klasie 7 szkoły podstawowej deklarowało ją jedynie 16% uczniów i uczennic, natomiast w klasie 2 szkoły średniej już 34%, co oznacza dwukrotny wzrost. Innymi słowy, mniej niż co szósty młodszy uczeń/uczennica rozpoznawał termin deepfake, podczas gdy w starszej grupie wiedział o nim już co trzeci badany.

Zróznicowanie widoczne było także w zależności od typu szkoły. Najniższy poziom znajomości pojęcia występował w szkołach podstawowych (20%) i branżowych (25%), natomiast wyraźnie wyższy był procent wskazań w technikach (31%) i liceach (35%). ➔

WYKRES 139. Świadomość pojęcia deepfake. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy słyszałeś(aś) o pojęciu deepfake?”]. Odpowiedź „Tak” – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**

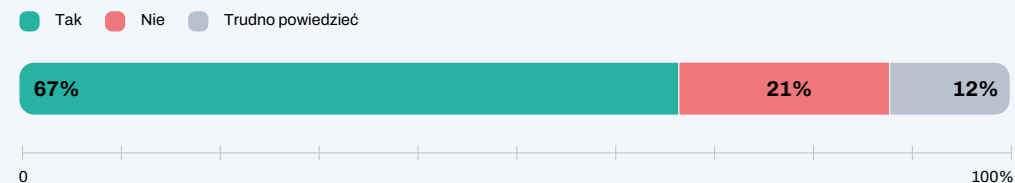

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy słyszałeś(aś) o pojęciu deepfake?”.

Doświadczenia z deepfake'ami

Wśród osób, które zadeklarowały znajomość pojęcia deepfake, przeanalizowano ich indywidualne doświadczenia związane z tym zjawiskiem. **Zdecydowana większość (67%)** respondentów/respondenek stwierdziła, że **widziała materiał typu deepfake**, **21%** zadeklarowało, że **nie zetknęło się z takim przekazem**, natomiast 12% nie było w stanie jednoznacznie określić, czy miało do czynienia z tego rodzaju treściami. Wyniki te sugerują, że choć samo pojęcie było znane stosunkowo wąskiej grupie, to wśród osób świadomych zjawiska większość miała z nim bezpośrednią styczność. ➔

WYKRES 140. Doświadczenia deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek widziałeś(aś) deepfake'a?”]

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy slyszeli o pojęciu deepfake, $N = 1010$). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek widziałeś(aś) deepfake'a?”.

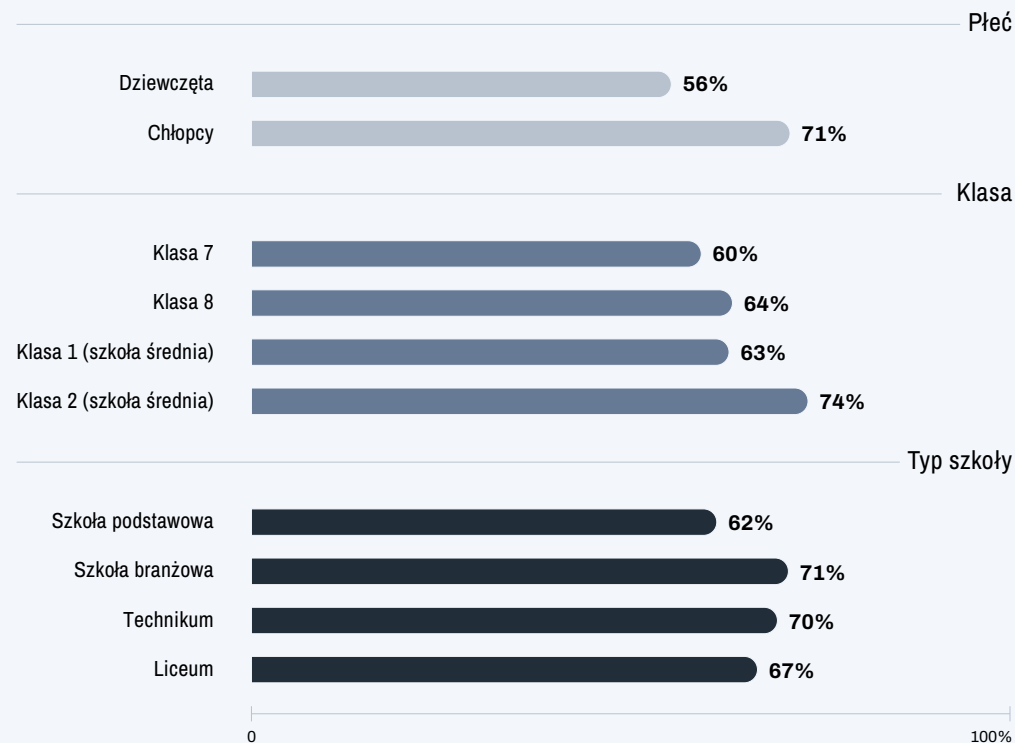
Doświadczenia z deepfake'ami – w podziale na zmienne demograficzne

Analiza danych wskazuje na zróżnicowanie w deklaracjach dotyczących kontaktu z materiałami typu deepfake w zależności od płci, wieku oraz typu szkoły. **Chłopcy zdecydowanie częściej niż dziewczęta deklarowali, że widzieli deepfake (71% vs. 56%),** co może odzwierciedlać różnice w sposobie korzystania z mediów cyfrowych i rodzaju konsumowanych treści.

W ujęciu wiekowym widoczna jest tendencja wzrostowa tj. odsetek uczniów deklarujących kontakt z deepfake'ami rósł wraz z etapem edukacyjnym/klasą: najmniej odnotowano w klasie 7 szkoły podstawowej (60%), a najwyższy w klasie 2 szkoły średniej (74%).

Pod względem typu szkoły największy odsetek uczniów i uczennic deklarujących kontakt z deepfake występował w szkołach branżowych (71%) i technikach (70%), natomiast niższe wartości odnotowano w szkołach podstawowych (62%) i liceach (67%). ➔

WYKRES 141. Doświadczenia deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek widziałeś(aś) deepfake'a?”]. Odpowiedź „Tak” – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**

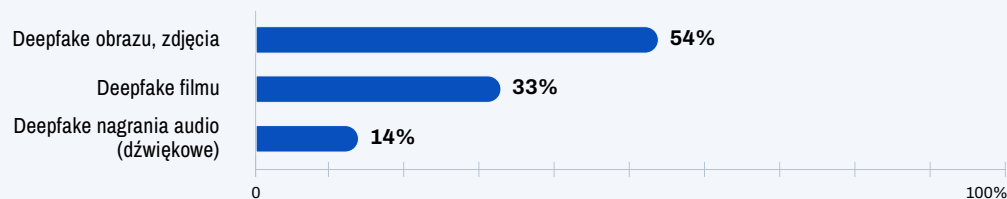

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy słyszeli o pojęciu deepfake, dziewczęta $n = 297$, chłopcy $n = 713$; klasa 7 $n = 135$, klasa 8 $n = 132$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 369$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 375$; szkoła podstawowa $n = 267$, szkoła branżowa $n = 95$, technikum $n = 277$, liceum $n = 371$). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek widziałeś(aś) deepfake'a?”.

Rodzaje deepfake'ów

Osoby, które zadeklarowały kontakt ze zjawiskiem deepfake, wskazywały na zróżnicowane formy jego występowania. **Najczęściej była to forma obrazu lub zdjęcia (54%), co trzeci respondent (33%)** wskazał na deepfake w postaci filmu, natomiast **14%** zetknęło się z zmanipulowanym nagraniem dźwiękowym. Dane te sugerują, że deepfake jest najczęściej rozpoznawany wizualnie, podczas gdy formy audio pozostają relatywnie mniej zauważalne wśród młodych użytkowników i użytkowniczek internetu. ⬇

WYKRES 142. Rodzaje deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie deepfake'i widziałeś(aś) najczęściej?”]

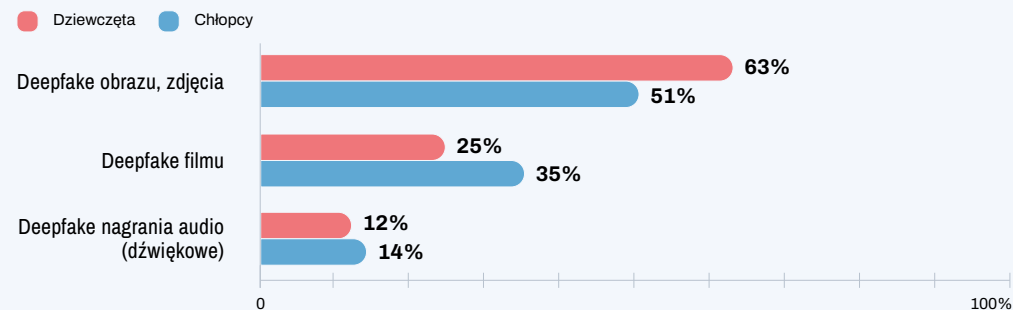

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, $N = 673$). Treść pytania: „Jakie deepfake'i widziałeś(aś) najczęściej?”.

Rodzaje deepfake'ów – w podziale na zmienne demograficzne

Chłopcy rzadziej niż dziewczęta (63% vs. 51%) rozpoznawali deepfake **PŁEĆ** w formie obrazu lub zdjęcia, natomiast częściej (25% dziewczęta vs. 35% chłopcy) wskazywali na jego obecność w postaci filmu lub zmanipulowanego nagrania dźwiękowego. ⬇

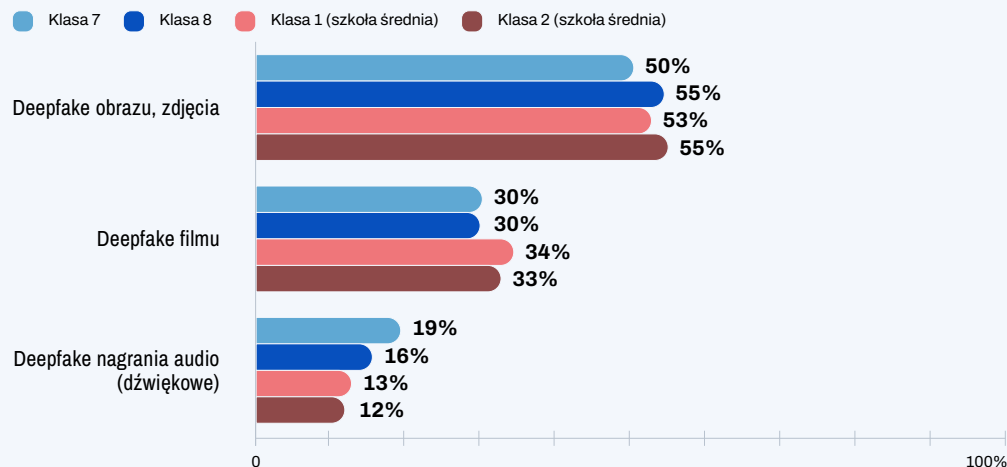
WYKRES 143. Rodzaje deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie deepfake'i widziałeś(aś) najczęściej?”] – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake'i, dziewczęta $n = 165$, chłopcy $n = 508$). Treść pytania: „Jakie deepfake'i widziałeś(aś) najczęściej?”.

KLASA Analiza danych wskazuje, że klasa, do której uczęszcza uczeń czy uczennica, nie ma istotnego wpływu na formę, w jakiej rozpoznaje zjawisko deepfake – wyniki są zbliżone we wszystkich grupach wiekowych i kategoriach. Pewne różnice zaobserwowano jedynie w przypadku zmanipulowanych nagrań dźwiękowych, które były częściej wskazywane przez najmłodszych uczniów i uczennice (19% klasa 7 vs. 12% klasa 2 szkoły średniej). ⬇

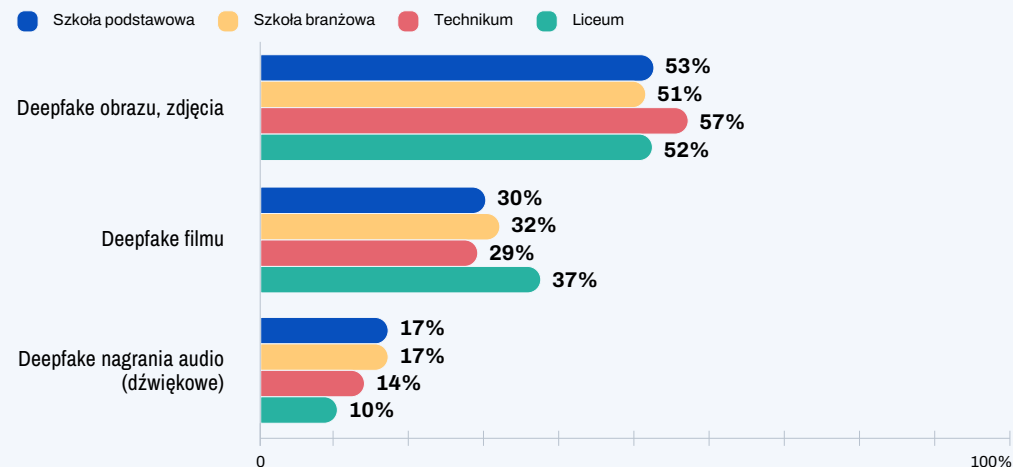
WYKRES 144. Rodzaje deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie deepfake'i widziałeś(aś) najczęściej?”] – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, klasa 7 $n = 80$, klasa 8 $n = 84$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 233$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 276$). Treść pytania: „Jakie deepfake-i widziałeś(aś) najczęściej?”.

Analiza danych wskazuje, że typ szkoły, do której uczęszczał młody człowiek, nie miał istotnego wpływu na formę, w jakiej rozpoznawał zjawisko deepfake – wyniki były zbliżone we wszystkich typach szkół i kategoriach. Różnice zaobserwowano w przypadku zmanipulowanych nagrań dźwiękowych, które były częściej wskazywane przez uczniów i uczennice szkół podstawowych (17%), a najrzadziej przez uczniów i uczennice liceum (10%). Natomiast licealiści i licealistki, którzy mieli kontakt z deepfake'ami, częściej niż młodzież z pozostałych typów szkół zgłaszali filmową formę deepfake'a (37%). ⬇

WYKRES 145. Rodzaje deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jakie deepfake'i widziałeś(aś) najczęściej?”] – **TYP SZKOŁY**

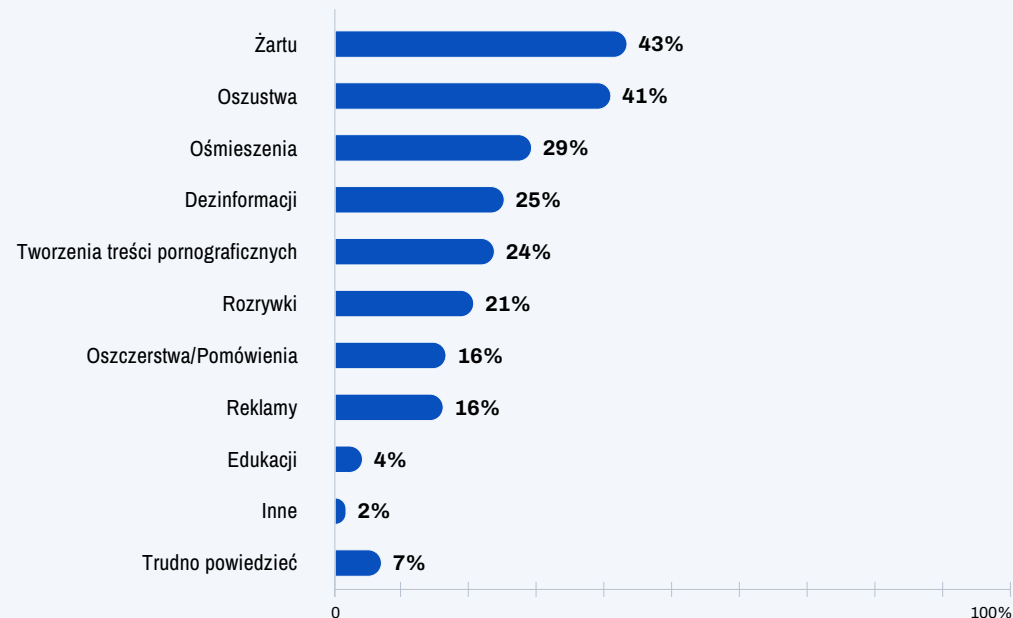

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, szkoła podstawowa $n = 164$, szkoła branżowa $n = 67$, technikum $n = 249$, liceum $n = 193$). Treść pytania: „Jakie deepfake-i widziałeś(aś) najczęściej?”.

Najczęstsze zastosowania deepfake'ów

Zdaniem uczniów i uczennic, którzy zetknęli się z technologią deepfake, najczęściej jest ona wykorzystywana **w celu zrobienia żartu (43%)** oraz **do oszustw (41%)**. **Blisko jedna trzecia badanych (29%)** wskazała na użycie deepfake w kontekście **ośmieszania osób**, a porównywalny odsetek odnosił się do jego zastosowania w **tworzeniu treści pornograficznych**. **Jedna czwarta nastolatków (28%)**, które widziały deepfake wskazała na jego użycie **w celach dezinformacyjnych**. Rzadziej respondenci identyfikowali wykorzystanie tej technologii w obszarach takich jak **rozrywka (21%)**, **oszczerstwa (16%)** czy reklama (16%). **Znikomy odsetek uczniów i uczennic** dostrzegał możliwość wykorzystania deepfake w celach edukacyjnych bądź innych, niesprecyzowanych zastosowaniach. ➡

WYKRES 145. Najczęstsze zastosowania deepfake'ów

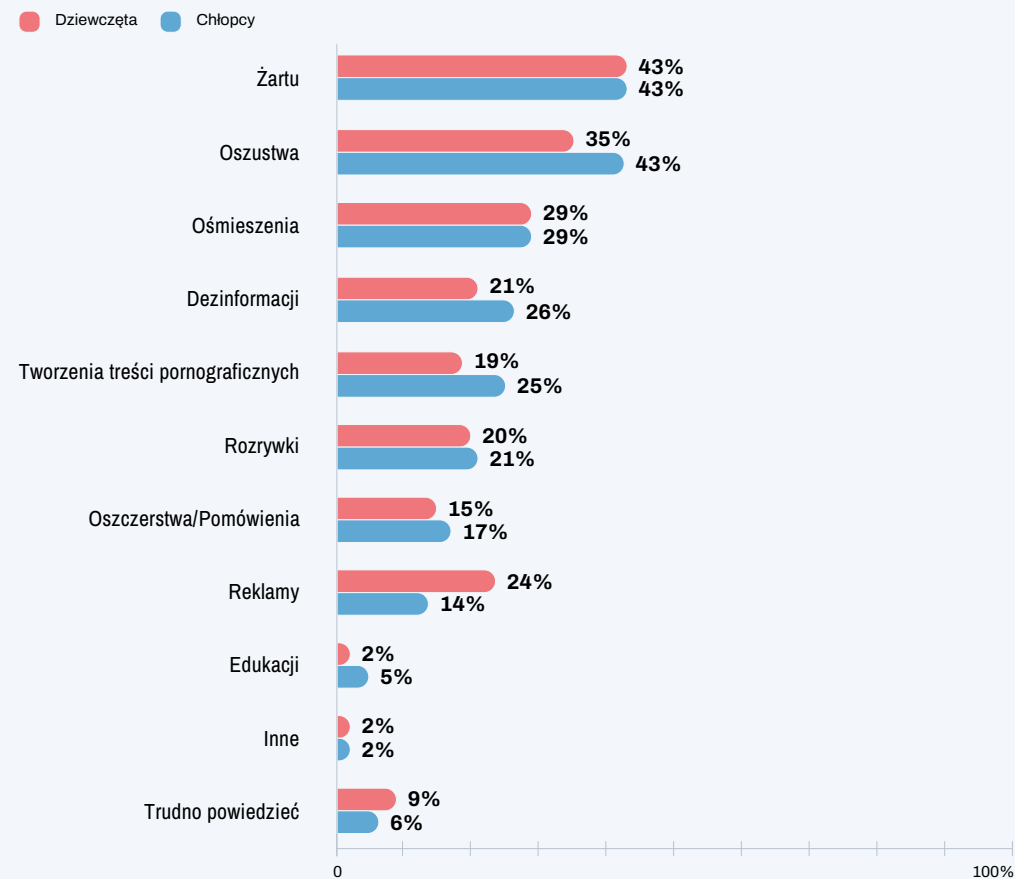
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, $N = 673$). Treść pytania: „Do jakich celów według Ciebie jest najczęściej wykorzystywana technologia deepfake?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Najczęstsze zastosowania deepfake'ów – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Analiza w podziale na płeć wskazuje, że **chłopcy prawie we wszystkich kategoriach dotyczących możliwych zastosowań technologii deepfake częściej identyfikowali jej obecność niż dziewczęta**. Obie grupy w równym stopniu wskazywały na wykorzystanie deepfake **w celu żartu (43%) oraz do ośmieszania (29%)**, jednak w pozostałych obszarach różnice były wyraźne. **Chłopcy częściej niż dziewczęta dostrzegali zastosowanie tej technologii w kontekście oszustw (43% vs. 35%), dezinformacji, tworzenia treści pornograficznych, oszczerstw oraz rozrywki**.

Wyjątek stanowiły jedynie dwie kategorie: reklama, którą częściej wskazywały dziewczęta (24% vs. 14%) oraz brak jednoznacznej odpowiedzi, który również częściej pojawiał się wśród odpowiedzi dziewcząt (9% vs. 6%). ➞

WYKRES 146. Najczęstsze zastosowania deepfake'ów – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, dziewczęta $n = 165$, chłopcy $n = 508$). Treść pytania: „Do jakich celów według Ciebie jest najczęściej wykorzystywana technologia deepfake?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

KLASA Analiza odpowiedzi w podziale na wiek (klasę) uczniów i uczennic ujawnia zróżnicowane i niejednolite tendencje w postrzeganiu celów wykorzystania technologii deepfake. W wielu kategoriach widoczna jest tzw. „huśtawka odpowiedzi” – wzrost między klasą 7 a 8, spadek w klasie 1 szkoły średniej, a następnie ponowny wzrost w klasie 2.

Przykładowo, w przypadku wskazania „zrobienia żartu” jako celu wykorzystania deepfake, odsetek odpowiedzi rósł z 32% (klasa 7) do 44% (klasa 8), by spaść w klasie 1 szkoły średniej do 39%, a następnie ponownie wzrosnąć do 50% w klasie 2.

W niektórych kategoriach można jednak zaobserwować **wyraźne tendencje wzrostowe** – np. w przypadku tworzenia treści pornograficznych, gdzie wartości systematycznie rosły: 18% (klasa 7), 17% (klasa 8), 23% (klasa 1 szkoły średniej), 28% (klasa 2).

Z kolei dla kategorii takich jak oszczerstwa i pomówienia, obserwuje się **tendencje spadkowo-skokowe** – odpowiednio: 16% (klasa 7), 12% (klasa 8), 19% (klasa 1), 16% (klasa 2). Interesującym wyjątkiem są uczniowie klasy 8, spośród których nawet dwukrotnie częściej niż w pozostałych grupach wiekowych pojawiały się wskazania zastosowania materiałów deepfake w celach edukacyjnych.

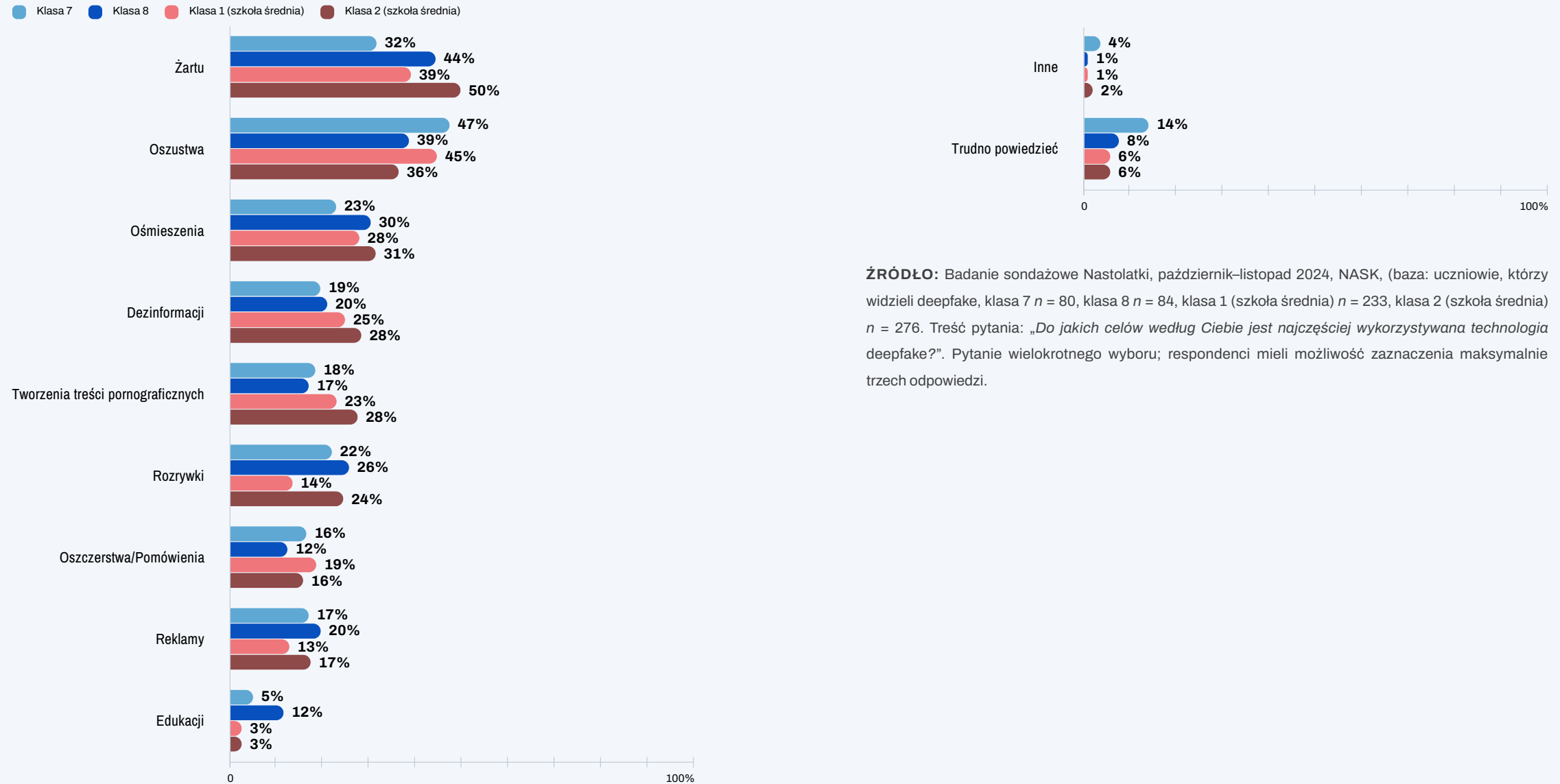
Z kolei **najmłodsi uczniowie i uczennice (klasa 7)** najczęściej wybierali odpowiedź „trudno powiedzieć”, nawet dwukrotnie częściej niż starsi uczniowie i uczennice, co może świadczyć o mniejszym zrozumieniu zjawiska lub ograniczonym doświadczeniu w jego rozpoznawaniu. (Patrz wykres 147 ➞ s. 184).

TYP SZKOŁY Analiza danych z uwzględnieniem typu szkoły pokazuje nieznacznie zróżnicowane postrzeganie potencjalnych zastosowań technologii deepfake przez uczniów i uczennice. **We wszystkich typach szkół najczęściej wskazywanymi celami było zrobienie żartu oraz oszustwo.** Zdecydowanie najrzadziej

wskazywanym obszarem zastosowań technologii deepfake była edukacja, choć nieco częściej wymieniali ją uczniowie i uczennice szkół podstawowych (8%). Uczniowie z tej grupy również najczęściej wybierali odpowiedź „trudno powiedzieć” (11%).

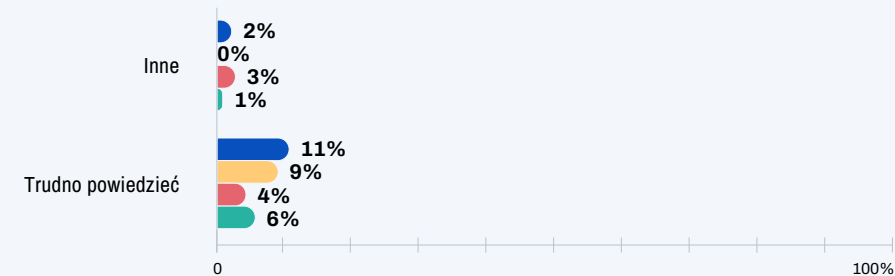
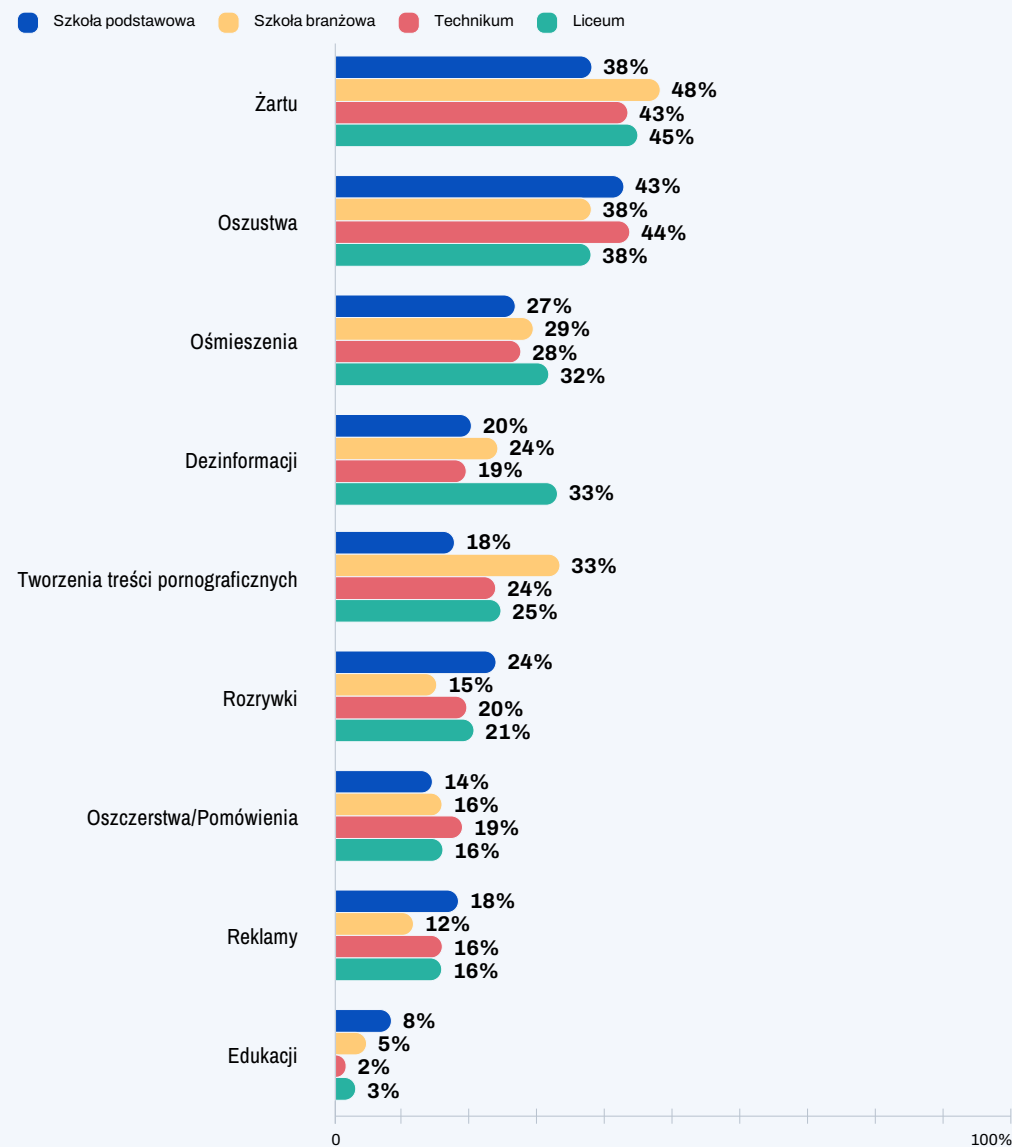
Uczniowie i uczennice technikum najczęściej wskazywali również na zastosowanie deepfake do ośmieszania (32%) i tworzenia treści pornograficznych (33%). **Dezinformacja** jako potencjalne zastosowanie tej technologii była natomiast najczęściej deklarowana przez uczniów i uczennice **liceów (33%)**, wyraźnie częściej niż w szkołach podstawowych i branżowych (po około 19–20%). Z kolei zastosowania, takie jak rozrywka, oszczerstwa czy reklama były częściej dostrzegane przez uczniów i uczennice szkół średnich, szczególnie liceów i techników, niż przez uczniów i uczennice szkół podstawowych.

Zdecydowanie najrzadziej wskazywanym celem była edukacja, choć nieco częściej wymieniali ją uczniowie i uczennice szkół podstawowych (8%). Uczniowie tej grupy również najczęściej wybierali odpowiedź „trudno powiedzieć” (11%). (Patrz wykres 148 ➞ s. 185).

WYKRES 147. Najczęstsze zastosowania deepfake'ów – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, klasa 7 $n = 80$, klasa 8 $n = 84$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 233$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 276$. Treść pytania: „Do jakich celów według Ciebie jest najczęściej wykorzystywana technologia deepfake?”. Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

WYKRES 148. Najczęstsze zastosowania deepfake'ów – TYP SZKOŁY

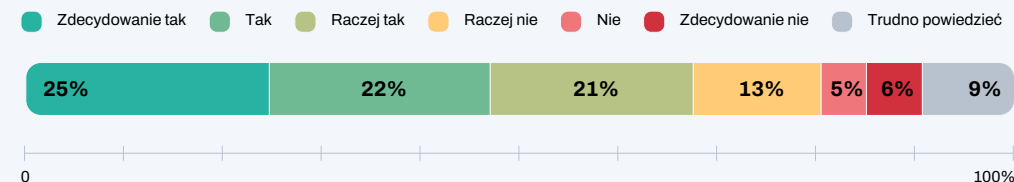

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, szkoła podstawowa $n = 164$, szkoła branżowa $n = 67$, technikum $n = 249$, liceum $n = 193$).
Treść pytania: „Do jakich celów według Ciebie jest najczęściej wykorzystywana technologia deepfake?”.
Pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Technologia deepfake jako potencjalne zagrożenie

Technologia deepfake jest postrzegana jako zagrożenie przez znaczną część respondentów, którzy słyszeli o technologii deepfake – **łącznie 68% uczniów** uznała ją za zagrożenie dla ludzi (suma odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak” oraz „tak”). **Co czwarty nastolatek (24%)** nie dostrzegał takiego zagrożenia, przy czym jedynie **6%** wyrażało tę opinię w sposób zdecydowany („zdecydowanie nie”). **9% młodych użytkowników i użytkowników internetu nie potrafiło jednoznacznie ocenić, czy deepfake stanowi realne zagrożenie.** Wyniki te wskazują na wysoką świadomość potencjalnych negatywnych skutków tej technologii, przy jednoczesnym istnieniu niewielkiej, ale istotnej grupy osób, które nie były w stanie jednoznacznie zająć stanowiska. ➞

WYKRES 149. Deepfake jako technologia zagrażająca ludziom

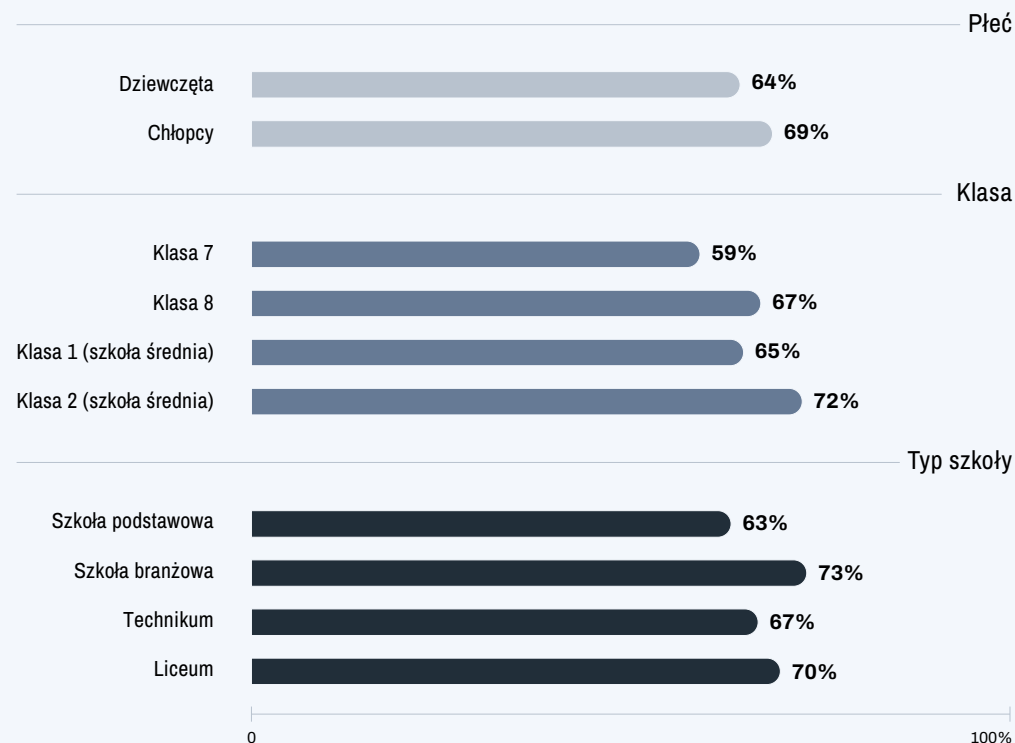
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, $N = 673$). Treść pytania: „Czy uważasz, że technologia deepfake stanowi zagrożenie dla ludzi?”.

Postrzeganie zagrożenia ze strony deepfake'ów – w podziale na zmienne demograficzne

Wyniki badania wskazują na **ogólną zbieżność ocen między grupami demograficznymi, takimi jak płeć, etap edukacyjny (klasa) i typ szkoły**. Wśród osób, które zetknęły się z deepfakiem, chłopcy nieznacznie częściej niż dziewczęta postrzegali technologię deepfake jako zagrożenie, jednak różnice te są niewielkie. Świadomości zagrożeń wzrastała wraz z wiekiem – najwyższy poziom wskazań odnotowano wśród uczniów i uczennic klasy 2 szkoły średniej (59% klasa 7 do 72% odpowiedzi „tak” klasa 2 szkoły średniej).

W odniesieniu do typu szkoły, najbardziej świadomi zagrożeń byli uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych, zwłaszcza szkół branżowych, gdzie aż 73% respondentów uznało technologię deepfake za potencjalnie niebezpieczną. **W porównaniu z uczniami i uczennicami szkół podstawowych, młodzież kształcąca się w szkołach średnich wykazywała wyraźnie wyższy poziom świadomości zagrożeń** wynikających z rozwoju technologii manipulacji treściami cyfrowymi. ➔

WYKRES 150. Deepfake jako technologia zagrażająca ludziom – **PLEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**. Odpowiedzi „Zdecydowanie tak” + „Tak” + „Raczej tak”

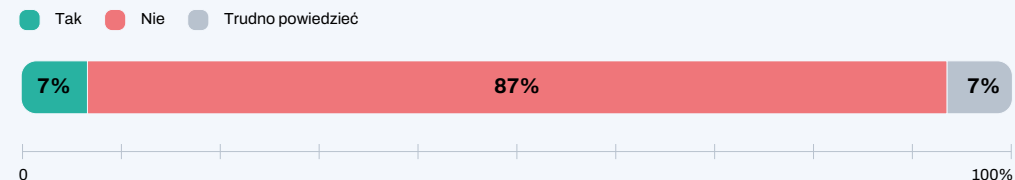
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, dziewczęta $n = 165$, chłopcy $n = 508$; klasa 7 $n = 80$, klasa 8 $n = 84$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 233$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 276$; szkoła podstawowa $n = 164$, szkoła branżowa $n = 67$, technikum $n = 249$, liceum $n = 193$). Treść pytania: „Czy uważasz, że technologia deepfake stanowi zagrożenie dla ludzi?”.

Osobiste doświadczenia bycia ofiarą deepfake'ów

Osobisty kontakt ze technologią deepfake jako narzędziem nadużycia jest nadal zjawiskiem relatywnie rzadkim wśród młodzieży.

Zdecydowana **większość uczniów i uczennic (87%)**, którzy słyszeli o deepfake i zetknęli się z takim materiałem, deklarowało, że **nigdy osobiście nie padła ofiarą ataku** z wykorzystaniem tej technologii. Do bycia ofiarą tej technologii przyznało się **7% nastolatków**, a kolejne 7% spośród osób deklarujących zaznajomienie z tym zjawiskiem nie potrafiło jednoznacznie ocenić, czy taki incydent ich dotyczył, wybierając odpowiedź „trudno powiedzieć”. ➡

WYKRES 151. Doświadczenia deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek osobiście padłeś(aś) ofiarą ataku za pomocą technologii deepfake?”]

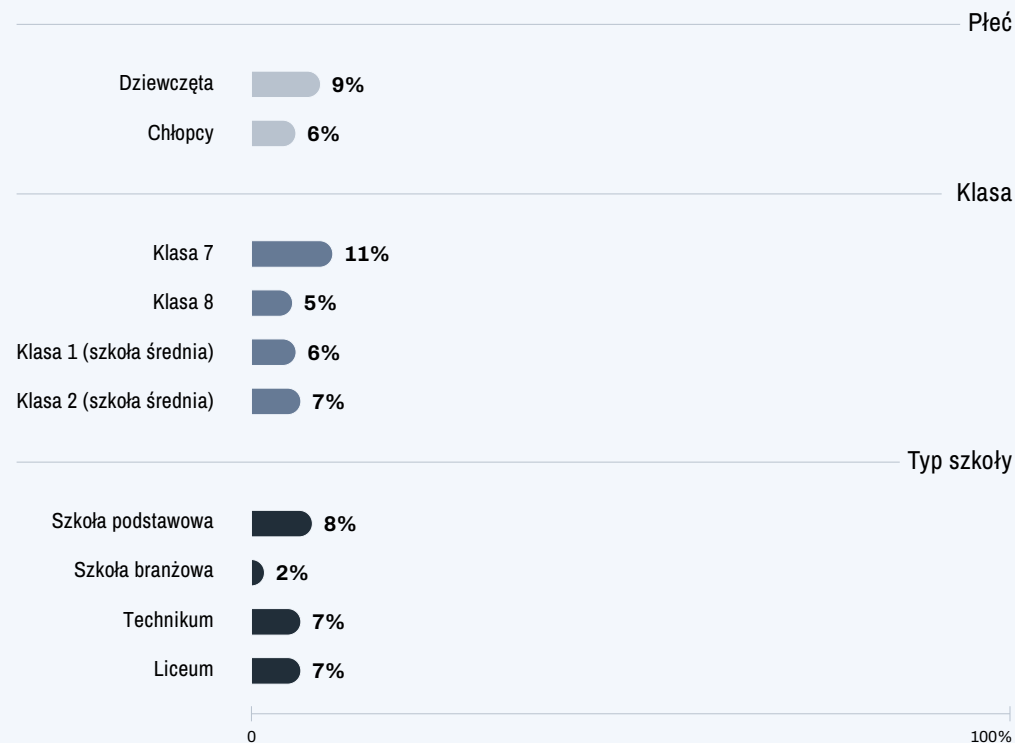

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, $N = 673$). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek osobiście padłeś(aś) ofiarą ataku za pomocą technologii deepfake?”.

Osobiste doświadczenia bycia ofiarą deepfake'ów – w podziale na zmienne demograficzne

Doświadczenie bycia ofiarą deepfake częściej deklarowały **dziewczeta niż chłopcy (9% vs. 6%)**, a także **uczniowie i uczennice najmłodszych klas**, którzy wskazywali na takie sytuacje **nawet dwukrotnie częściej niż ich starsi rówieśnicy i rówieśniczki** (klasa 7 – 11%, klasa 8 – 5%, klasa 1 szkoły średniej – 6%, klasa 2 – 7%). **Najrzadziej (2%)** bycie ofiarą tej technologii zgłaszali uczniowie i uczennice **szkół branżowych**, co stanowi od trzech do nawet czterech razy mniej niż w przypadku pozostałych typów szkół. ➡

WYKRES 152. Doświadczenia deepfake'ów. [Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy kiedykolwiek osobiście padłeś(aś) ofiarą ataku za pomocą technologii deepfake?”. Odpowiedź „Tak” – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**.

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: uczniowie, którzy widzieli deepfake, dziewczeta $n = 165$, chłopcy $n = 508$; klasa 7 $n = 80$, klasa 8 $n = 84$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 233$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 276$; szkoła podstawowa $n = 164$, szkoła branżowa $n = 67$, technikum $n = 249$, liceum $n = 193$). Treść pytania: „Czy kiedykolwiek osobiście padłeś(aś) ofiarą ataku za pomocą technologii deepfake?”.

13

Sztuczna inteligencja

Najważniejsze ustalenia

- 1** Siedmiu na dziesięciu nastolatków (70%) deklaruje, że **korzystało przynajmniej z jednego narzędzia opartego na sztucznej inteligencji**, co potwierdza silną obecność tych technologii w ich codziennym życiu. Najczęściej wskazywanym rozwiązaniem jest ChatGPT – używa go aż 53% badanych. Na drugim miejscu znalazł się CapCut, aplikacja do edycji wideo z funkcjami AI, z której korzysta 25% respondentów. Choć 70% nastolatków deklaruje kontakt z narzędziami AI, aż 43% rodziców sądzi, że ich dzieci z nich nie korzystają, a kolejne 30% nie ma pewności.
- 2** **Spośród nastolatków korzystających ze sztucznej inteligencji większość (70%) miała już kontakt z narzędziami AI, choć codzienne korzystanie deklaruje tylko 13%.** Najczęściej używają ich raz w tygodniu (30%) lub raz w miesiącu (30%), a 28% sięga po nie sporadycznie.
- 3** **Sztuczna inteligencja stała się ważnym wsparciem w edukacji** – aż 48% nastolatków korzystających ze sztucznej inteligencji używa jej do nauki, a 40% do odrabiania prac domowych. AI towarzyszy młodym także w czasie wolnym: 23% korzysta z niej dla rozrywki, a 21% – z nudów.

4

Pozytywnie o AI wypowiada się 52% nastolatków, wśród rodziców – tylko 26%. Młodzież rzadziej wyraża obawy (23% vs. 42%) i częściej ma wyrobione zdanie. Aż 32% rodziców i 25% uczniów i uczennic nie potrafi określić swojego stosunku do AI, co pokazuje potrzebę edukacji i rozmowy o roli tej technologii w codziennym życiu. **Chłopcy znacznie częściej niż dziewczęta** deklarują pozytywne uczucia wobec AI (61% vs. 44%).

5

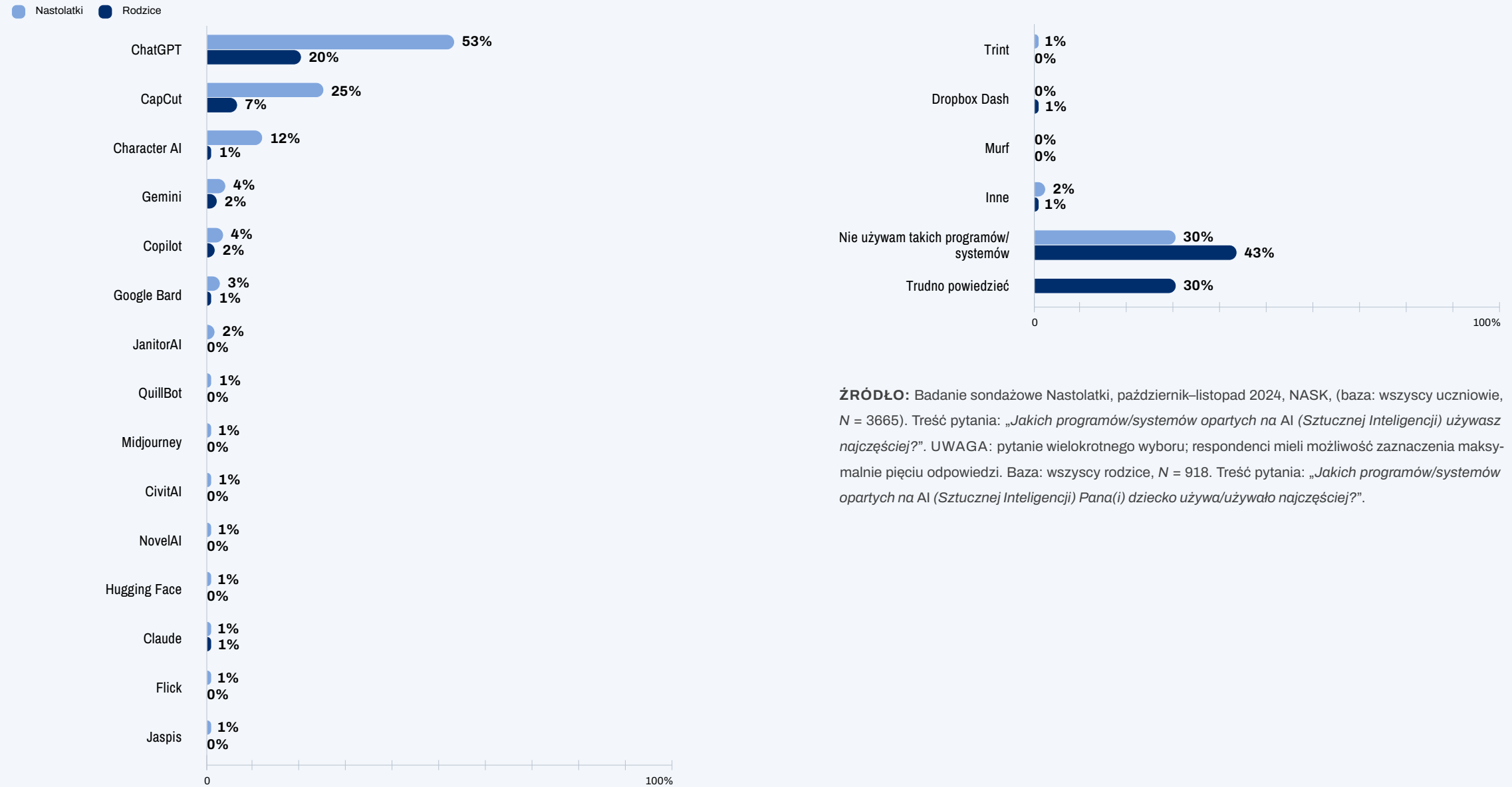
Jedna trzecia nastolatków (33%) obawia się, że AI może zagrozić ich przyszłej karierze, przy czym poziom niepokoju wyraźnie różni się w zależności od typu szkoły. Najwięcej obaw wyrażają uczniowie i uczennice liceów (36%) i szkół podstawowych (34%), najmniej – uczniowie szkół branżowych (26%) i techników (30%). Wskazuje to, że postrzeganie wpływu AI na rynek pracy może być związane z charakterem kształcenia oraz poziomem wiedzy o zawodach przyszłości.

Najczęściej używane narzędzia AI

Wśród nastolatków zdecydowanie najczęściej wskazywanym narzędziem opartym na sztucznej inteligencji był ChatGPT, z którego korzystanie zadeklarowało 53% respondentów. Na drugim miejscu znalazł się CapCut – popularna aplikacja do edycji wideo – wskazana przez 25% badanych. Pozostałe narzędzia, takie jak Character AI (12%), Gemini, Copilot czy Google Bard (po 3–4%), były znacznie rzadziej wymieniane. Niewielki odsetek uczniów i uczennic wskazał rozwiązania, takie jak JanitorAI, Quill-Bot, Midjourney czy Claude (1–2%). Jednocześnie 30% nastolatków zadeklarowało, że **nie korzysta z żadnych narzędzi AI**, co może świadczyć o zróżnicowanym poziomie dostępu, zainteresowania lub świadomości tych technologii wśród młodzieży.

Wśród rodziców najczęściej wskazywanymi narzędziami opartymi na sztucznej inteligencji były ChatGPT (20%) i CapCut (7%) – te same, które dominowały również wśród nastolatków (odpowiednio 53% i 25%). Jednocześnie 43% dorosłych zadeklarowało, że **ich dzieci nie korzystają z tego typu narzędzi**, podczas gdy wśród samych nastolatków odsetek ten wyniósł 30%. Dodatkowe 30% rodziców wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”, co może świadczyć o niepewności lub braku wiedzy na temat cyfrowych aktywności młodzieży*. Różnice te podkreślają dystans pokoleniowy w zakresie znajomości i rozumienia narzędzi AI oraz potrzebę wzmacniania kompetencji cyfrowych wśród dorosłych. ↴

* Warto podkreślić, że opcja „trudno powiedzieć” była dostępna wyłącznie dla rodziców, co wynikało z konstrukcji pytania – dorośli odpowiadali nie na podstawie własnych doświadczeń, lecz w oparciu o obserwacje i przypuszczenia dotyczące aktywności swoich dzieci. Brak tej opcji wśród uczniów był celowy, ponieważ pytanie dotyczyło ich osobistych praktyk, co zakładało znajomość używanych narzędzi.

WYKRES 153. Najczęściej używane narzędzia AI

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Jakich programów/systemów opartych na AI (Sztucznej Inteligencji) używasz najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Jakich programów/systemów opartych na AI (Sztucznej Inteligencji) Pana(i) dziecko używa/używało najczęściej?”.

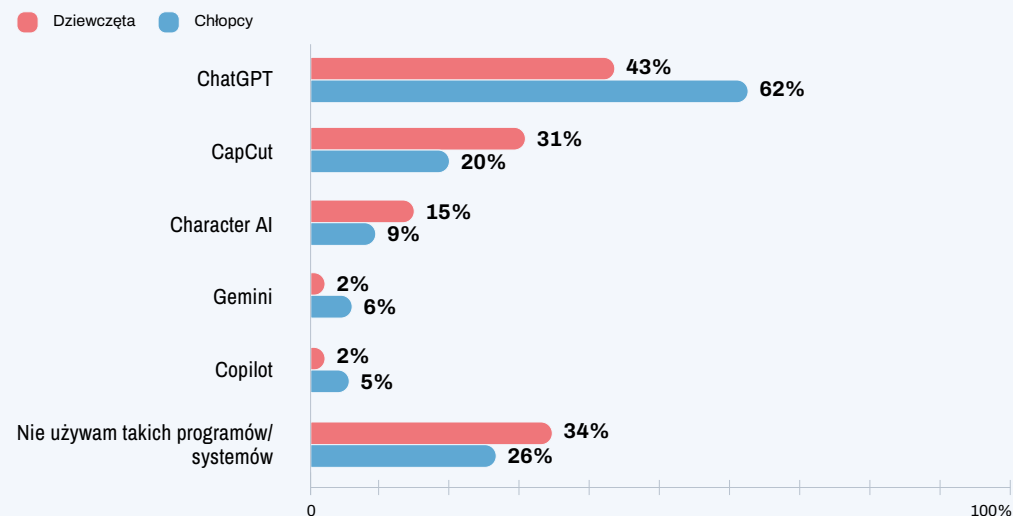
Najczęściej używane narzędzia AI – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Chłopcy znacznie częściej niż dziewczęta zaznaczali odpowiedź, że korzystają z ChatGPT (62% vs. 43%) oraz innych narzędzi AI, takich jak Gemini (6% vs. 2%) i Copilot (5% vs. 2%). Z kolei dziewczęta częściej deklarowały, że używają CapCuta (31% vs. 20%) i Character AI (15% vs. 9%) – co może wskazywać na większe zainteresowanie narzędziami kreatywnymi i konwersacyjnymi. Więcej dziewcząt niż chłopców deklarowało, że nie korzysta z żadnych tego typu programów (34% vs. 26%), co może sugerować większy dystans do technologii AI w tej grupie. ➔

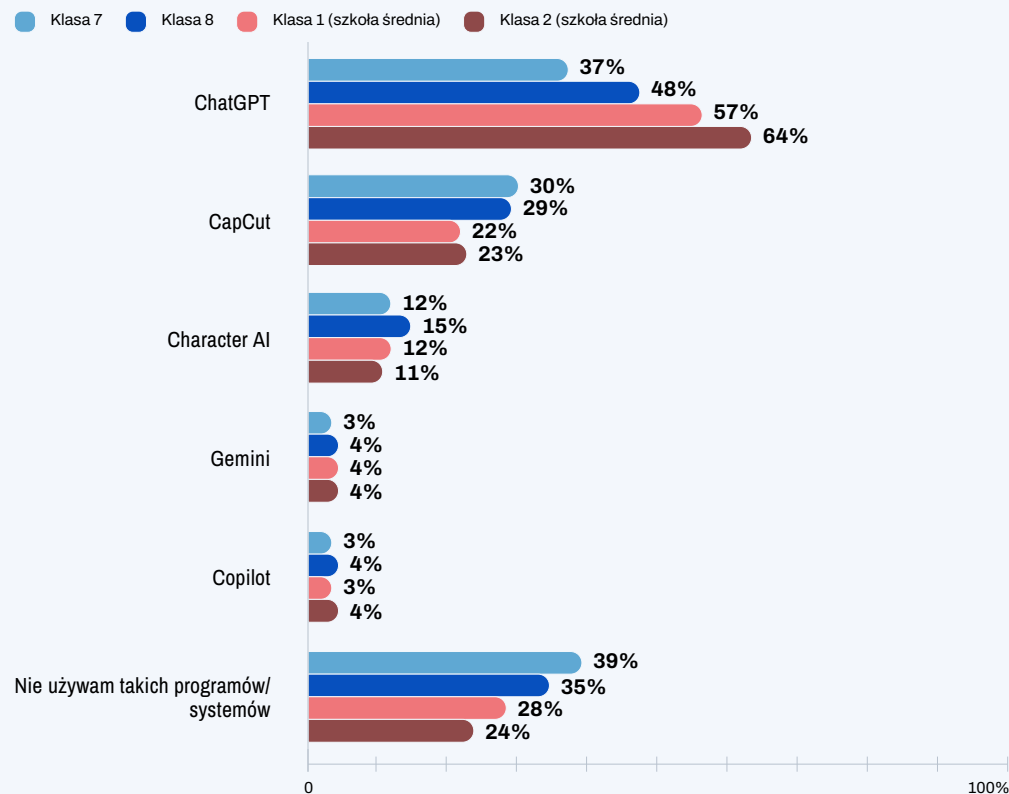
KLASA Deklarowana intensywność korzystania z ChatGPT rosła systematycznie wraz z wiekiem – od 37% wśród najmłodszych do 64% wśród najstarszych nastolatków. Jednocześnie malał odsetek osób, które deklarowały, że nie korzystają z żadnych tego typu narzędzi – z 39% do 24%. Obie zależności mają charakter liniowy i wskazują na wyraźny trend: **im starsi uczniowie i uczennice, tym częściej sięgają po narzędzia AI, a rzadziej pozostają na nie niewrażliwi.** (Patrz wykres 155 ➔ s. 194).

TYP SZKOŁY Korzystanie z ChatGPT wzrastało wraz z typem szkoły – od 41% w szkołach podstawowych do 63% w liceach. Najwyższy poziom deklarowanego użycia zaobserwowano wśród uczniów i uczennic liceów i techników, co może wskazywać na większe zainteresowanie narzędziami AI w tych środowiskach. Odwrotny trend dotyczy odpowiedzi „Nie używam takich programów” – odsetek ten spadał z 38% w szkołach podstawowych do 23% w liceach. (Patrz wykres 156 ➔ s. 194).

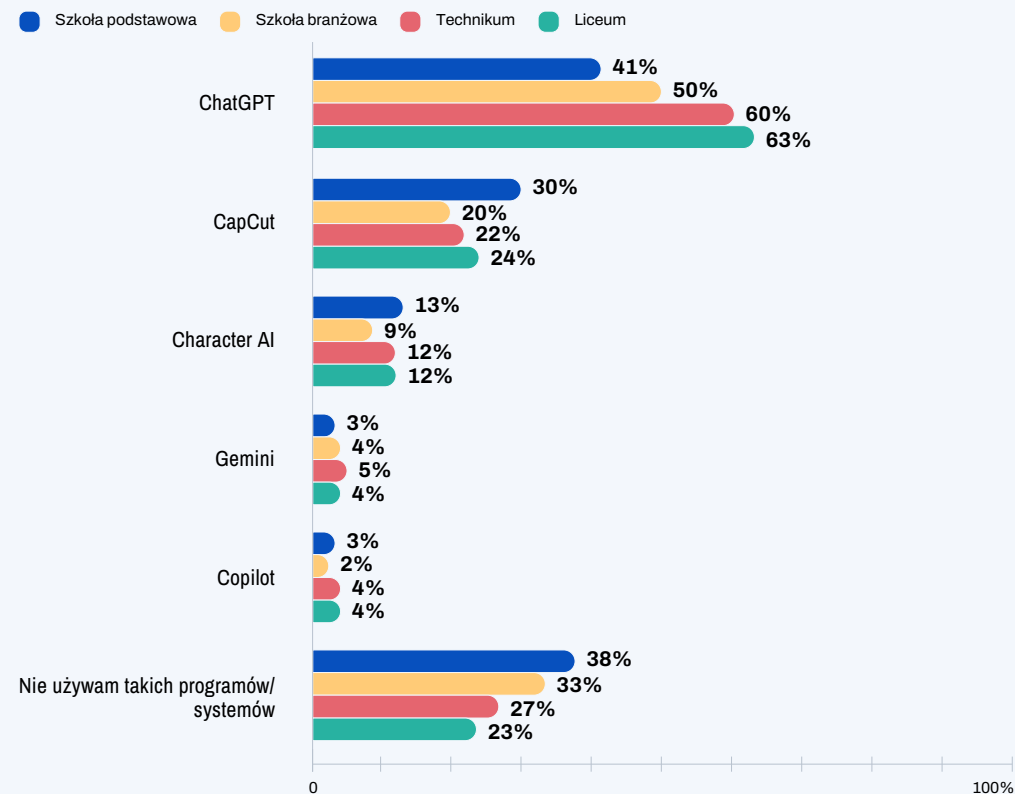
WYKRES 154. Najczęściej używane narzędzia AI – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$). Treść pytania: „Jakich programów/systemów opartych na AI (Sztucznej Inteligencji) używasz najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 4% wszystkich respondentów.

WYKRES 155. Najczęściej używane narzędzia AI – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$). Treść pytania: „Jakich programów/systemów opartych na AI (Sztucznej Inteligencji) używasz najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 4% wszystkich respondentów.

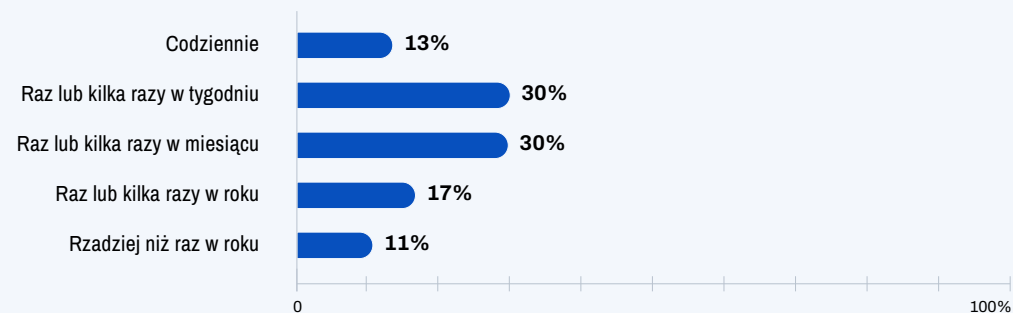
WYKRES 156. Najczęściej używane narzędzia AI – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Jakich programów/systemów opartych na AI (Sztucznej Inteligencji) używasz najczęściej?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie pięciu odpowiedzi; ze względu na niską liczebność odpowiedzi w podziale na zmienne demograficzne, z analizy wyłączono kategorie odpowiedzi wskazane przez mniej niż 4% wszystkich respondentów.

Częstotliwość korzystania z narzędzi AI

Zdecydowana większość nastolatków miała już styczność z systemami opartymi na sztucznej inteligencji, przy czym najczęściej korzystali z nich raz lub kilka razy w tygodniu (30%) lub miesiącu (30%). To pokazuje, że AI staje się narzędziem regularnie obecnym w życiu zawodowym lub prywatnym, choć jeszcze nie nawykiem codziennym – ten poziom deklarowało 13% badanych. Z kolei 28% respondentów korzystało z AI sporadycznie, co może wskazywać na selektywne lub okazjonalne zastosowania. ➡

WYKRES 157. Częstotliwość korzystania z narzędzi AI

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI, $n = 2552$). Treść pytania: „Jak często wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztuczna Inteligencja)?”.

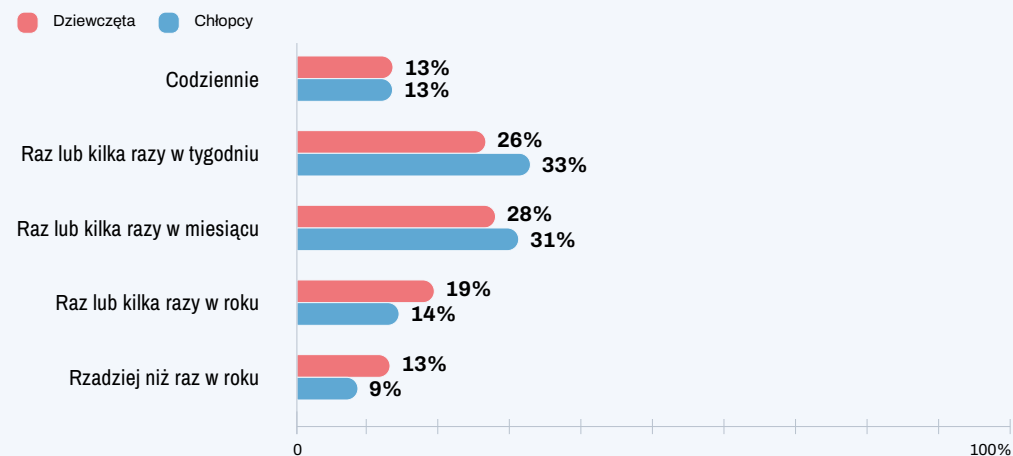
Częstotliwość korzystania z AI – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Chłopcy częściej niż dziewczęta korzystali z AI regularnie – zwłaszcza raz lub kilka razy w tygodniu (33% vs. 26%) i miesiącu (31% vs. 28%). Dziewczęta natomiast częściej wskazywały rzadszy kontakt z technologią, szczególnie raz w roku lub rzadziej (łącznie 32% vs. 23%). Codzienne korzystanie utrzymywało się na tym samym poziomie (13%), co sugeruje, że intensywni użytkownicy występują w obu grupach, ale to chłopcy częściej sięgają po AI na co dzień. ➔

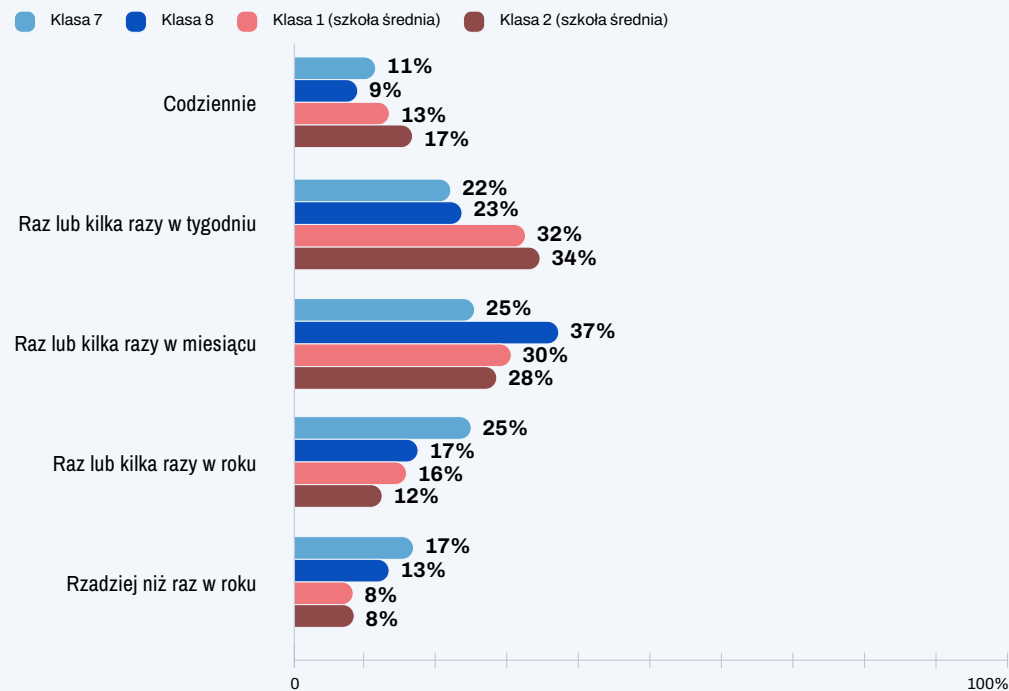
KLASA Starsi uczniowie i uczennice znacznie częściej sięgali po sztuczną inteligencję zarówno codziennie, jak i kilka razy w tygodniu. W klasie 2. szkoły średniej codzienne użytkowanie deklarowało 17% uczniów i uczennic, a tygodniowe aż 34%, podczas gdy w klasie 7 te wartości wynosiły odpowiednio 11% i 22%. Podobny wzrost widoczny był między klasą 8 (9% codziennie, 23% tygodniowo) a klasą 1 szkoły średniej (13% i 32%). Równocześnie malał udział uczniów i uczennic korzystających z AI sporadycznie – w klasie 7 aż 42% używało jej raz w roku lub rzadziej, a w klasie 2 już tylko 20%. Dane te pokazują, że obecność AI staje się coraz powszechniejsza w codziennym życiu uczniów i uczennic wraz z ich dojrzewaniem i rozwojem edukacyjnym – w starszych klasach technologia ta przestaje być ciekawostką, a zaczyna pełnić funkcję narzędzia wykorzystywanego regularnie. (Patrz wykres 159 ➔ s. 197).

TYP SZKOŁY Uczniowie i uczennice szkół podstawowych najrzadziej korzystali z AI, podczas gdy uczniowie szkół branżowych – najczęściej. W podstawówce jedynie 33% uczniów używało AI regularnie (codziennie lub kilka razy w tygodniu), a aż 37% korzystało z niej sporadycznie (raz w roku lub rzadziej). Dla porównania, w szkołach branżowych aż 54% uczniów deklarowało intensywne użytkowanie, a tylko 27% – sporadyczne. Technika i licea wypadły podobnie (46–49% regularnych użytkowników). (Patrz wykres 160 ➔ s. 197).

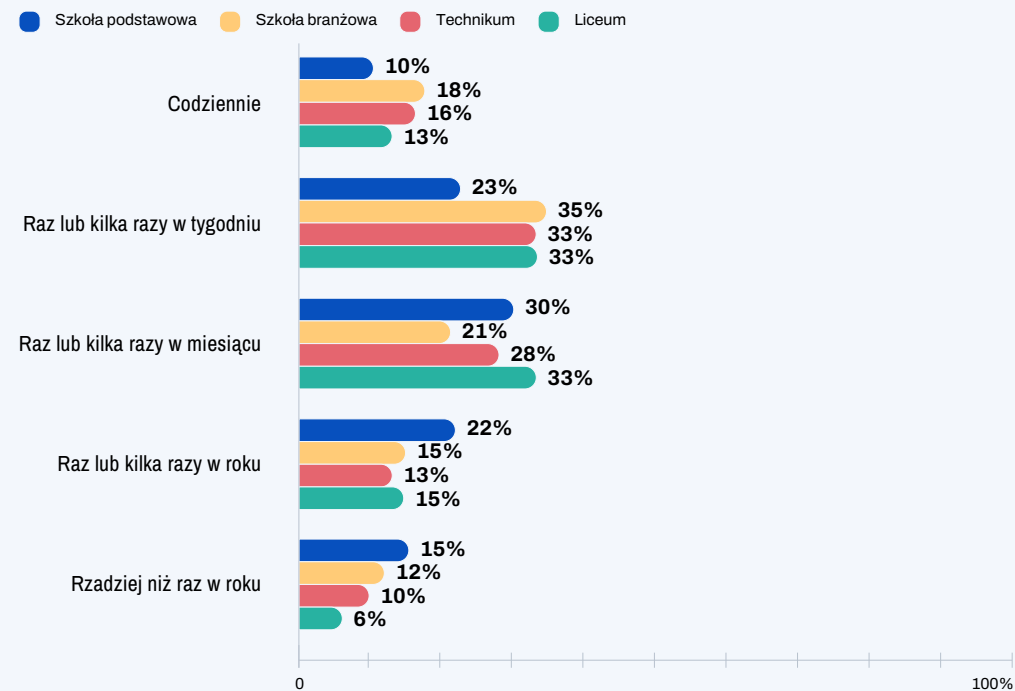
WYKRES 158. Częstotliwość korzystania z narzędzi AI – **PŁEĆ**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI – dziewczęta $n = 1173$, chłopcy $n = 1379$). Treść pytania: „Jak często wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztuczna Inteligencja)?”.

WYKRES 159. Częstotliwość korzystania z narzędzi AI – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI – klasa 7 $n = 502$, klasa 8 $n = 333$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 876$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 842$). Treść pytania: „Jak często wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztuczna Inteligencja)?”.

WYKRES 160. Częstotliwość korzystania z narzędzi AI – **TYP SZKOŁY**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI – szkoła podstawowa $n = 835$, szkoła branżowa $n = 250$, technikum $n = 650$, liceum $n = 817$). Treść pytania: „Jak często wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztuczna Inteligencja)?”.

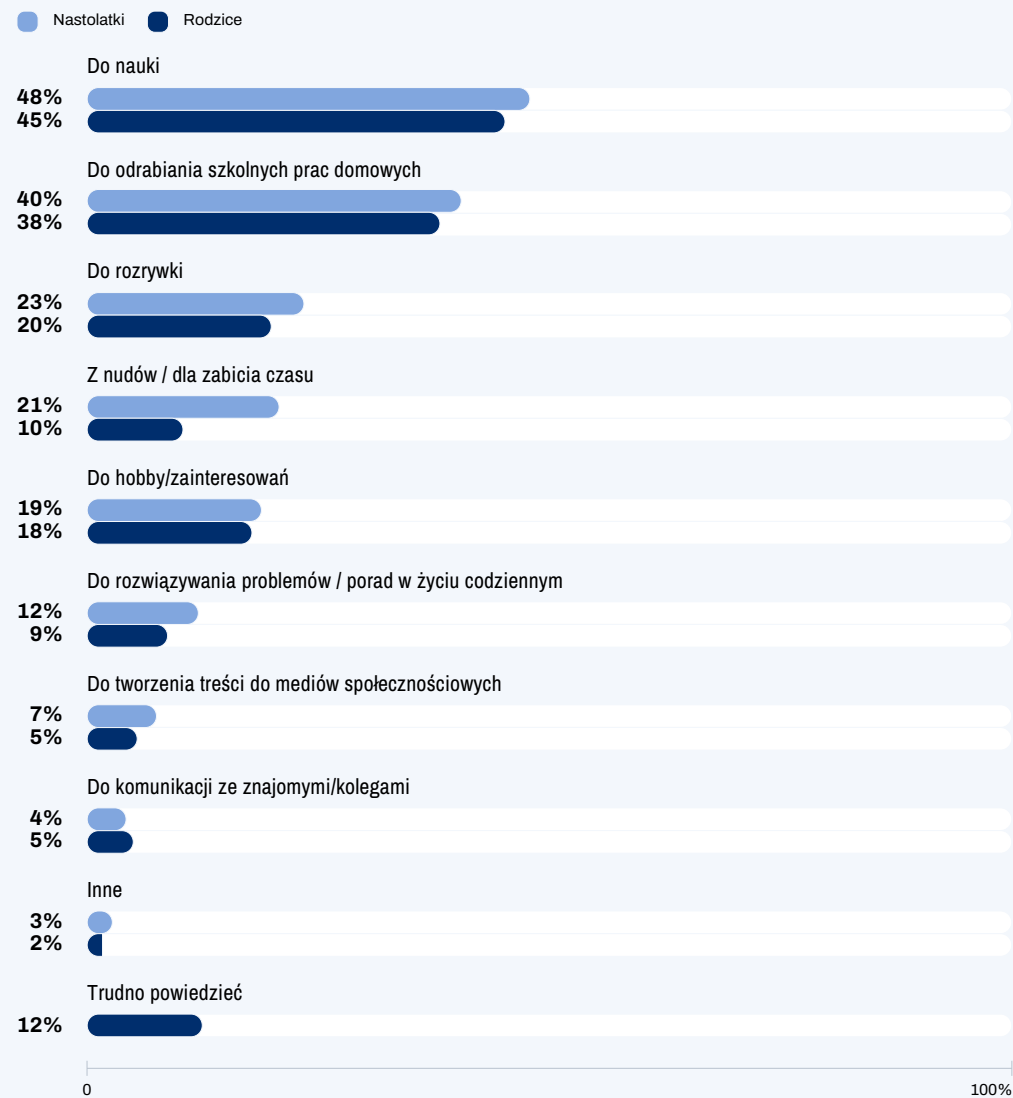
Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są narzędzia AI

Nastolatki najczęściej wykorzystywały AI w celach edukacyjnych – aż 48% wskazała naukę, a 40% odrabianie prac domowych. To pokazuje, że sztuczna inteligencja stała się ważnym wsparciem w procesie uczenia się. Znaczący odsetek młodych osób korzystał z AI także dla rozrywki (23%) lub z nudów (21%), co świadczy o jej obecności również w czasie wolnym. Respondenci deklarowali też, że AI służy rozwijaniu zainteresowań (19%) i rozwiązywaniu codziennych problemów (12%).

Zarówno rodzice, jak i nastolatki wskazywali podobne obszary, w których – ich zdaniem – młodzież najczęściej wykorzystuje AI. W obu grupach dominowały trzy główne zastosowania: do nauki (48% wskazań nastolatków i 45% rodziców), odrabiania prac domowych (40% vs. 38%) oraz rozrywki (23% vs. 20%). Choć młodzież częściej deklarowała te aktywności, zbieżność w hierarchii odpowiedzi sugeruje, że rodzice dobrze rozumieją, w jakich celach ich dzieci sięgają po AI. Różnice pojawiają się w mniej oczywistych zastosowaniach – nastolatki częściej wskazywały korzystanie z AI z nudów (21% vs. 10%). Warto też zauważyć, że 12% rodziców nie potrafiło określić, do czego ich dzieci wykorzystują AI. ➔

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI, $n = 2552$). Treść pytania: „W jaki sposób najczęściej wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztucznej Inteligencji)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi. Baza: rodzice, którzy uważają że ich dzieci korzystają z AI, $N = 241$. Treść pytania: „Do jakich celów najczęściej używa/używało Pana(i) dziecko programów/systemów opartych na AI (Sztucznej Inteligencji)?”. Pytania wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

WYKRES 161. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są narzędzia AI

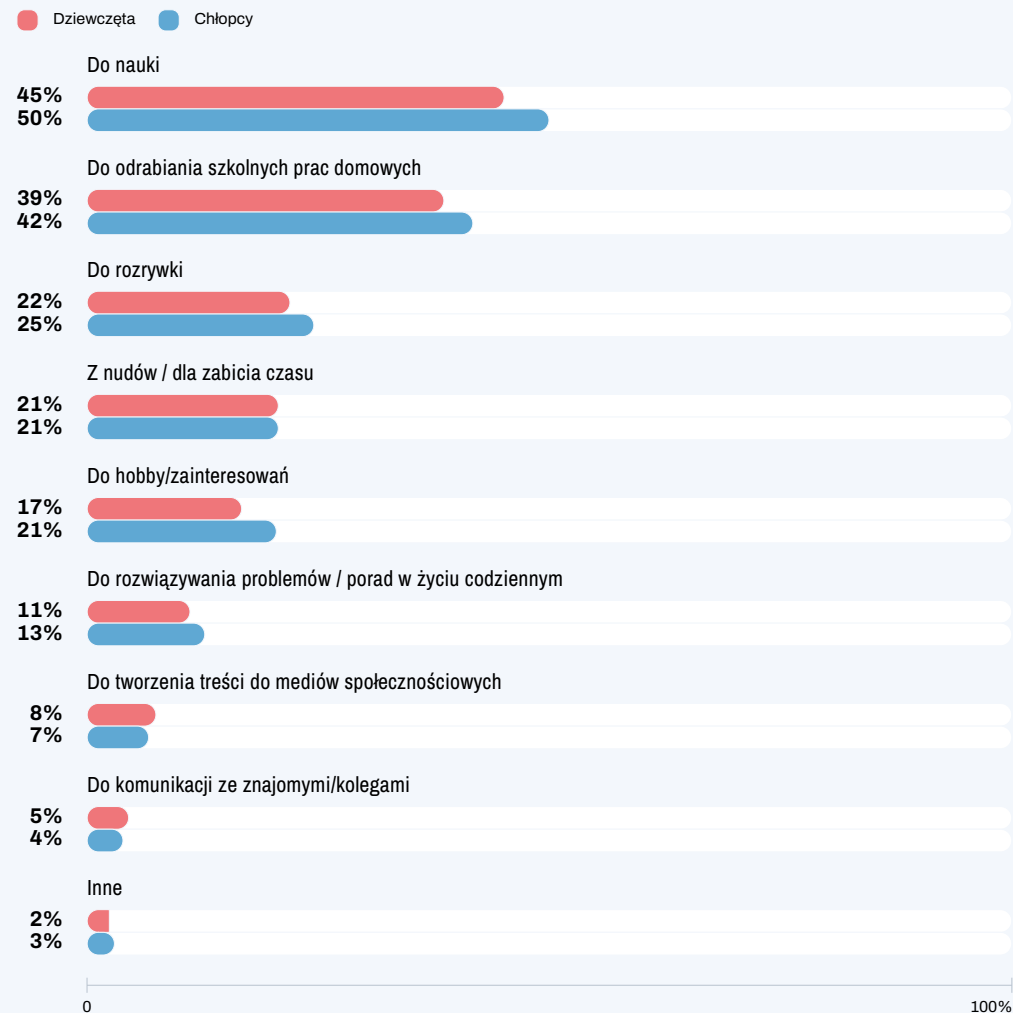

Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są narzędzia AI – w podziale na zmienne demograficzne

PŁEĆ Zauważalne różnice pomiędzy płciami w sposobach wykorzystywania sztucznej inteligencji dotyczą przede wszystkim dwóch obszarów. Chłopcy częściej niż dziewczęta deklarowały korzystanie z AI w celach edukacyjnych (50% vs. 45%) oraz w ramach hobby i zainteresowań (21% vs. 17%). Wskazuje to na większe zaangażowanie chłopców zarówno w wykorzystanie AI jako narzędzia wspierającego naukę, jak i jako środka do rozwijania pasji. W pozostałych kategoriach różnice między grupami były niewielkie i nie mają istotnego znaczenia. ➔

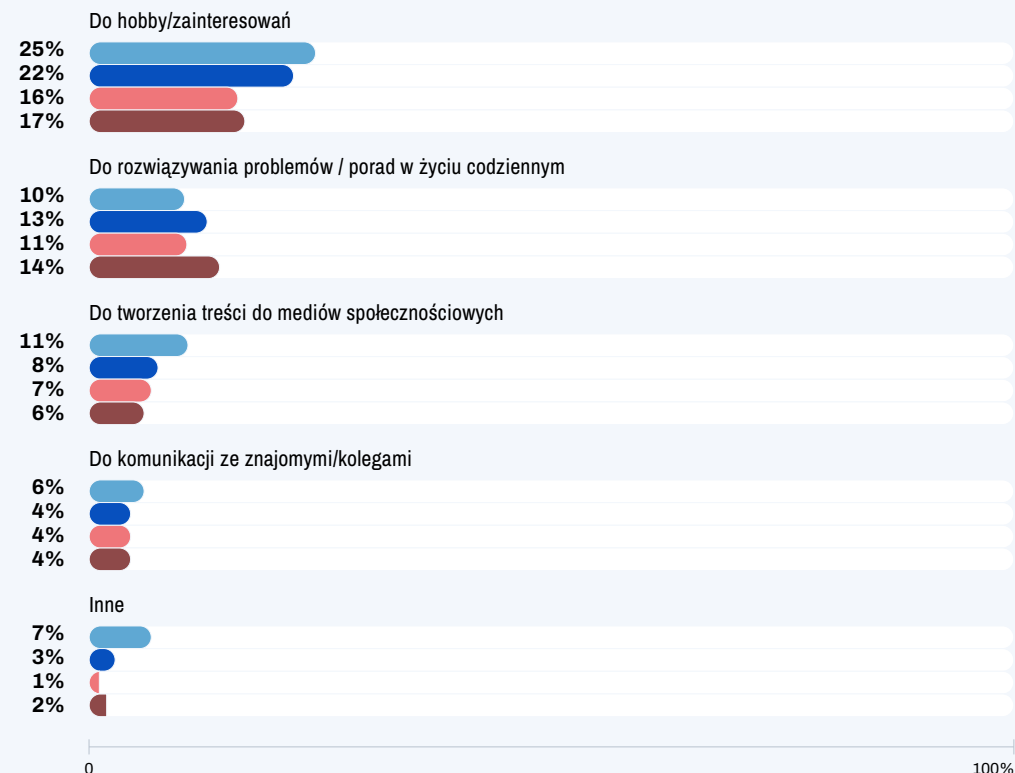
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI – dziewczęta $n = 1173$, chłopcy $n = 1379$). Treść pytania: „W jaki sposób najczęściej wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztucznej Inteligencji)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

WYKRES 162. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są narzędzia AI – PŁEĆ

KLASA Wraz z wiekiem obserwujemy wyraźny wzrost wykorzystania AI w celach szkolnych. Największy przyrost dotyczył użycia AI **do nauki** – od 40% w klasie 7 do 55% w klasie 2 szkoły średniej – oraz **do odrabiania prac domowych** (z 23% do 50%). Wskazuje to na rosnącą rolę AI jako narzędzia wspierającego proces edukacyjny w starszych klasach. Z kolei wykorzystanie AI **do rozrywki** oraz **z nudów** systematycznie malało – odpowiednio z 28% do 21% i z 26% do 15%. Zainteresowanie AI w kontekście **hobby i zainteresowań** również spadało między klasą 7 a 1 i 2 klasą szkoły średniej (z 25% do 16–17%). Pozostałe sposoby wykorzystania AI, takie jak komunikacja czy tworzenie treści do mediów społecznościowych, pozostawały na niskim i względnie stabilnym poziomie. ⬇️

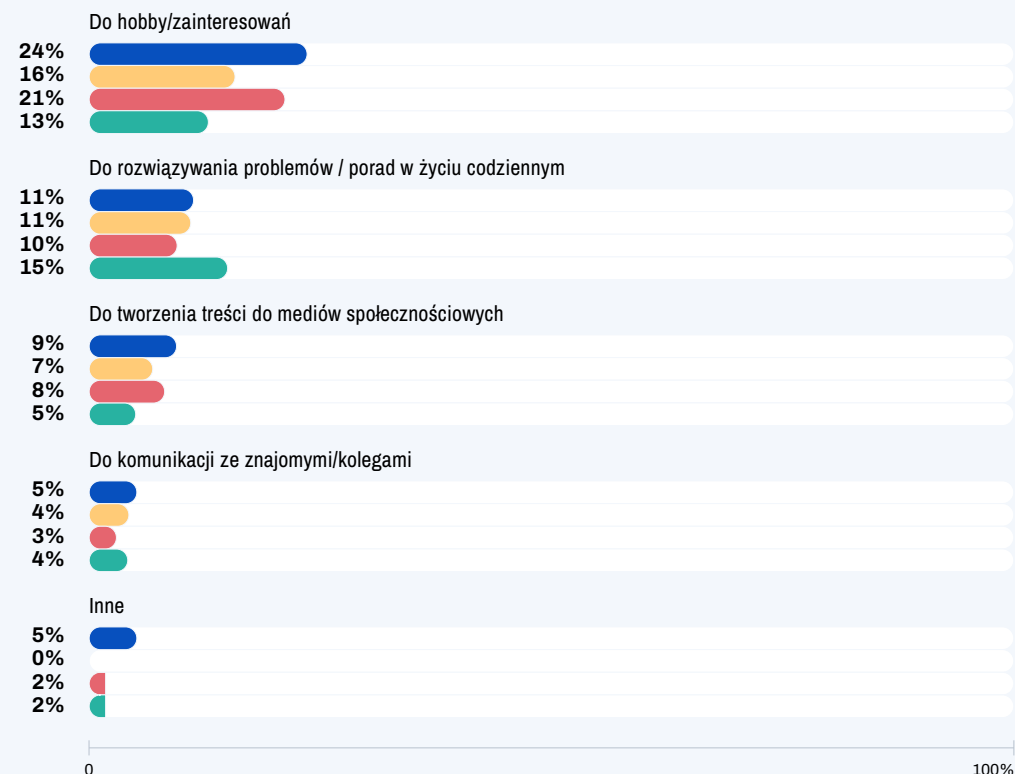
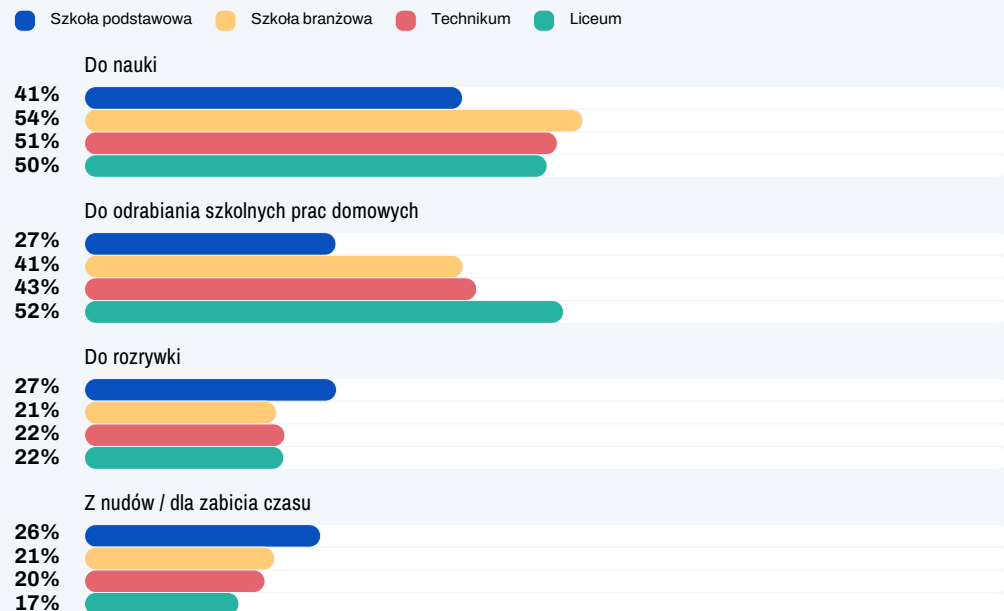
WYKRES 163. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są narzędzia AI – **KLASA**

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI – klasa 7 $n = 502$, klasa 8 $n = 333$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 876$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 842$). Treść pytania: „W jaki sposób najczęściej wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztucznej Inteligencji)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

TYP SZKOŁY Licealiści i licealistki wyróżniali się na tle innych grup przede wszystkim częstym wykorzystaniem AI do odrabiania prac domowych (52%) oraz – jako jedyni – w istotnym stopniu do rozwiązywania problemów życia codziennego (15%). Świadczy to o bardziej pragmatycznym i zadaniowym podejściu do technologii. Z kolei uczniowie i uczennice szkół podstawowych, mimo najmłodszego wieku, najczęściej korzystali z AI w celach rozrywkowych (27%), z nudów (26%) oraz w ramach hobby (24%). Wskazuje to na swobodniejsze, bardziej eksploracyjne podejście do sztucznej inteligencji, mniej związane z obowiązkami szkolnymi. ⬇️

WYKRES 164. Aktywności, do których najczęściej wykorzystywane są narzędzia AI – **TYP SZKOŁY**

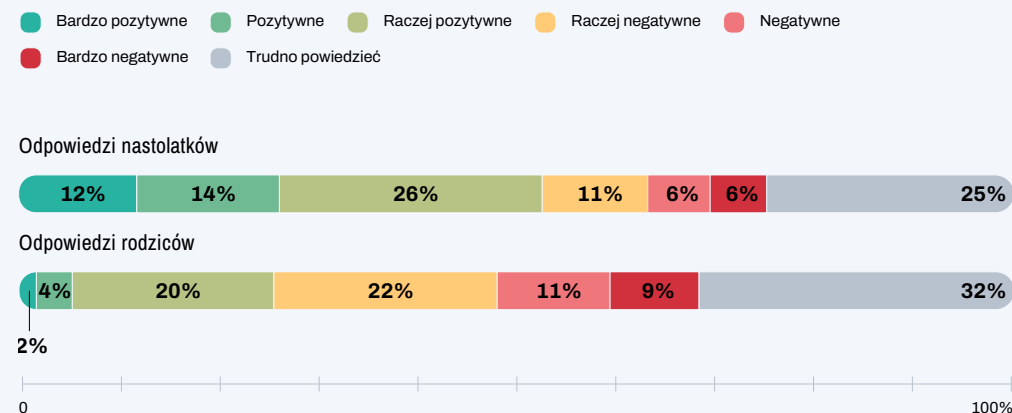
ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: respondenci korzystający z narzędzi AI – szkoła podstawowa $n = 835$, szkoła branżowa $n = 250$, technikum $n = 650$, liceum $n = 817$). Treść pytania: „W jaki sposób najczęściej wykorzystujesz programy/systemy oparte na AI (Sztucznej Inteligencji)?”. UWAGA: pytanie wielokrotnego wyboru; respondenci mieli możliwość zaznaczenia maksymalnie trzech odpowiedzi.

Uczucia, jakie wywołuje w nastolatkach sztuczna inteligencja

Większość uczniów i uczennic deklarowała pozytywny stosunek do sztucznej inteligencji – aż 52% wskazało odpowiedzi od „raczej pozytywnego” po „bardzo pozytywne”. Jednocześnie niemal co czwarty badany/badana (23%) wyrażał negatywne emocje, a aż 25% nie potrafiło jednoznacznie określić swojego nastawienia. Tak wysoki odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” może świadczyć o niepewności, braku wiedzy lub ambiwalencji wobec AI, co sugeruje potrzebę dalszej edukacji i rozmowy na temat jej roli w życiu codziennym.

Porównanie emocjonalnego stosunku do AI między nastolatkami a rodzicami ujawniło wyraźny rozdźwięk w postrzeganiu tej technologii. Młodzież znacznie częściej wyrażała pozytywne emocje – ponad połowa (52%) deklarowała nastawienie od „raczej pozytywnego” po „bardzo pozytywne”, podczas gdy wśród rodziców odsetek ten wynosił zaledwie 26%. Równocześnie rodzice znacznie częściej wyrażali obawy – aż 42% z nich wskazało odpowiedzi negatywne, w porównaniu do 23% wśród nastolatków. Warto również zauważyć, że co trzeci rodzic (32%) nie potrafił jednoznacznie określić swojego stosunku do AI, co może świadczyć o większej niepewności lub dystansie wobec nowych technologii. ➔

WYKRES 165. Uczucia, jakie wywołuje w nastolatkach i rodzicach sztuczna inteligencja

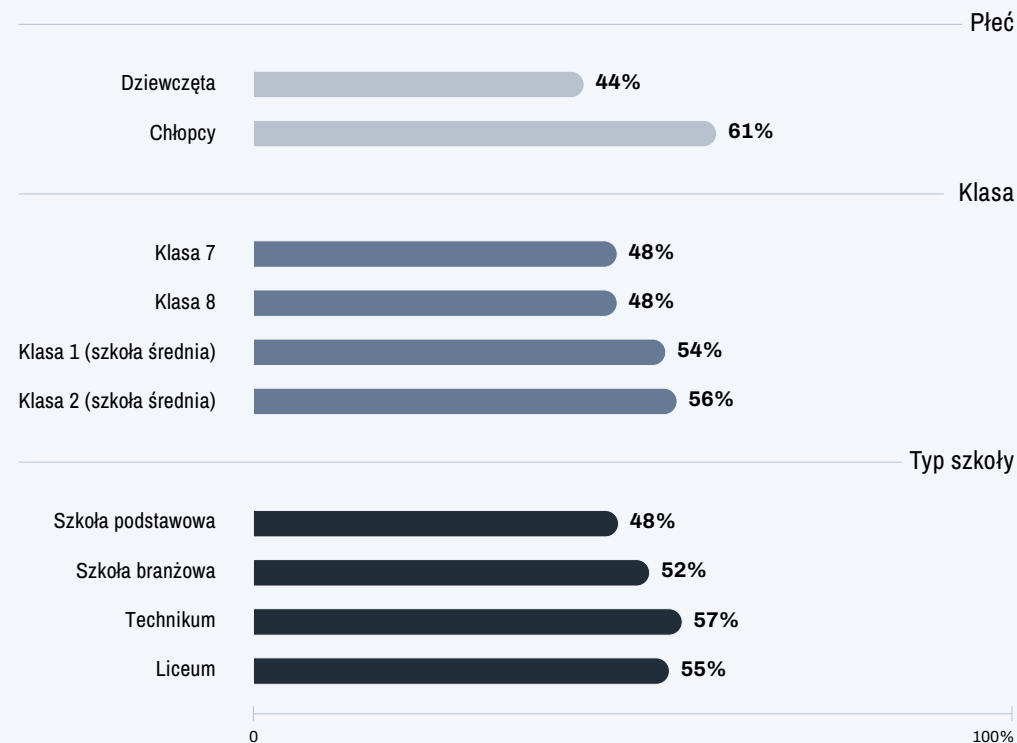

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Jakie uczucia wywołuje w Tobie AI (Sztuczna Inteligencja)?”. Baza: wszyscy rodzice, $N = 918$. Treść pytania: „Jakie uczucia wywołuje u Pana(i) AI (Sztuczna Inteligencja)?”.

Uczucia, jakie wywołuje w nastolatkach sztuczna inteligencja – w podziale na zmienne demograficzne

Pozytywne nastawienie do sztucznej inteligencji różnicowało się wyraźnie w zależności od płci, wieku oraz typu szkoły. **Chłopcy znacznie częściej niż dziewczęta** deklarowali pozytywne uczucia wobec AI (61% vs. 44%), co może wskazywać na większe zainteresowanie technologią lub większe zaufanie do jej możliwości. Wraz z wiekiem **pozytywny stosunek do AI stopniowo rósł** – od 48% w klasach 7 i 8, przez 54% w klasie 1 szkoły średniej, do 56% w klasie 2. Podobny trend widoczny był w podziale na typy szkół: najniższy poziom pozytywnego nastawienia występował w szkołach podstawowych (48%), a najwyższy w technikach (57%) i liceach (55%). Uczniowie i uczennice szkół branżowych plasowali się pośrodku (52%). Dane te sugerują, że zarówno profil kształcenia, jak i poziom zaawansowania edukacyjnego mają istotny wpływ na sposób postrzegania AI przez młodzież. ➔

WYKRES 166. Uczucia, jakie wywołuje w nastolatkach sztuczna inteligencja – **PŁEĆ, KLASA, TYP SZKOŁY**. Odpowiedzi „Bardzo pozytywne” + „Pozytywne” + „Raczej pozytywne”

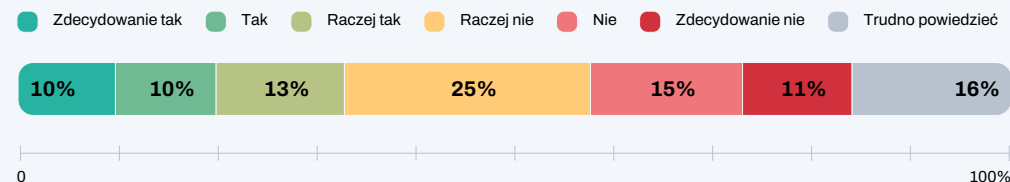

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 $n = 510$, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Jakie uczucia wywołuje w Tobie AI (Sztuczna Inteligencja)?”.

Obawy związane z wpływem AI na przyszłość zawodową

W odpowiedziach młodzieży na pytanie o obawy związane z wpływem AI na przyszłość zawodową widać wyraźne zróżnicowanie postaw. Jedna trzecia badanych (33%) wyrażała mniejsze lub większe obawy, że sztuczna inteligencja może wyeliminować zawody, którymi jest zainteresowana. Z kolei ponad połowa (51%) nie podziela tych obaw, wskazując odpowiedzi od „raczej nie” po „zdecydowanie nie”. Warto zwrócić uwagę na stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” (16%), który może świadczyć o niepewności, braku wiedzy na temat rynku pracy lub trudności w przewidywaniu wpływu AI na konkretne ścieżki zawodowe. ➔

WYKRES 167. Obawy związane z wpływem AI na przyszłość zawodową

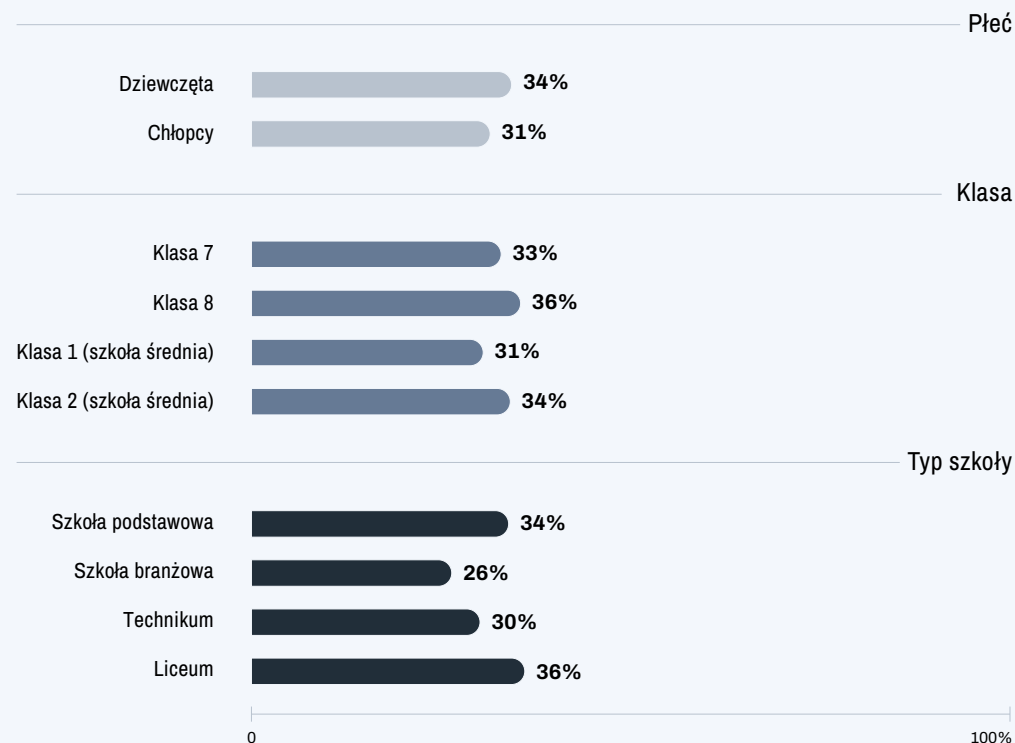

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: wszyscy uczniowie, $N = 3665$). Treść pytania: „Czy obawiasz się, że AI (Sztuczna Inteligencja) wyeliminuje z rynku pracy zawody, którymi jesteś zainteresowany(a)?”.

Obawy związane z wpływem AI na przyszłość zawodową – w podziale na zmienne demograficzne

Obawy związane z wpływem AI na przyszłość zawodową różnicowały się nieznacznie ze względu na płeć i wiek uczniów i uczennic. Dziewczęta nieco częściej niż chłopcy wyrażały niepokój, że sztuczna inteligencja może zagrozić ich wymarzonemu zawodowi (34% vs. 31%). W podziale na wiek poziom obaw utrzymywał się na zbliżonym poziomie – od 31–36%. Wyraźniejsze różnice pojawiały się natomiast w zależności od typu szkoły. Najwięcej obaw deklarowali uczniowie i uczennice liceów (36%) oraz szkół podstawowych (34%), natomiast najmniej – uczniowie i uczennice szkół branżowych (26%) i techników (30%). Może to odzwierciedlać różnice w postrzeganiu stabilności wybranych ścieżek kariery, poziomie wiedzy o rynku pracy lub charakterze kształcenia w poszczególnych typach szkół. ➔

WYKRES 168. Obawy związane z wpływem AI na przyszłość zawodową – **PŁEĆ**, **KLASA**, **TYP SZKOŁY**. Odpowiedzi „Zdecydowanie tak” + „Tak” + „Raczej tak”

ŹRÓDŁO: Badanie sondażowe Nastolatki, październik–listopad 2024, NASK, (baza: dziewczęta $n = 1790$, chłopcy $n = 1875$; klasa 7 $n = 827$, klasa 8 = 510, klasa 1 (szkoła średnia) $n = 1224$, klasa 2 (szkoła średnia) $n = 1104$; szkoła podstawowa $n = 1337$, szkoła branżowa $n = 375$, technikum $n = 886$, liceum $n = 1067$). Treść pytania: „Czy obawiasz się, że AI (Sztuczna Inteligencja) wyeliminuje z rynku pracy zawody, którymi jesteś zainteresowany(a)?”.

Bibliografia

Den Hamer, A. H., Konijn, E. A., Bushman, B. J. (2017). Measuring Exposure to Media with Antisocial and Prosocial Content: An Extended Version of the Content-based Media Exposure Scale (C-ME2). *Communication Methods and Measures*, 11(4), 289–299. <https://doi.org/10.1080/19312458.2017.1375089>

Rozgonjuk, D., Rosenvald, V., Janno, S., Täht, K. (2016). Developing a Shorter Version of the Estonian Smartphone Addiction Proneness Scale. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 10(4), artykuł 4. <https://doi.org/10.5817/CP2016-4-4>

NASK

OGÓLNOPOLSKA
SIEĆ EDUKACYJNA

ose

NASK